

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

«Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙ-
ΡΙΣΜΩΝ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ
ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ - ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ»

Μαρία Τζανιδάκη

Μεσολόγγι 2014

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ / ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Πτυχιακή εργασία

«Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙ-
ΡΙΣΜΩΝ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ
ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ - ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ»

Μαρία Τζανιδάκη

Επιβλέπων καθηγητής
Δημήτριος Φύλακτος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	V
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	VIII
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	IX
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	XI
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	XII
1.ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΓΕΝΙΚΑ.....	1
1.1. Ορισμός του Συνεταιρισμού.....	1
1.2. Συνεταιριστικές Αξίες.....	2
1.3. Συνεταιριστικές Αρχές	3
1.4. Ιστορική Αναδρομή.....	5
1.5. Συνεταιριστική Εκπαίδευση	12
1.6. Κατηγορίες συνεταιρισμών.....	13
1.6.1. Αγροτικοί Συνεταιρισμοί	13
1.6.2. Αστικοί Συνεταιρισμοί.....	13
1.6.2.1. Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί	14
1.6.2.2. Συνεταιρισμοί Φαρμακοποιών.....	14
1.6.2.3. Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί και Συνεταιριστικές Τράπεζες.....	15
1.6.2.4. Συνεταιρισμοί ηλεκτρολόγων.....	15
1.6.2.5. Συνεταιρισμοί Υδραυλικών	16
1.6.2.6. Αγροτουριστικοί-Αγροβιοτεχνικοί συνεταιρισμοί γυναϊκών	16
1.7. Οι Συνεταιρισμοί στην Ευρώπη.....	16
1.8. Οι Συνεταιρισμοί παγκοσμίως.....	17
2.ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ.....	18
2.1. Ιστορική Εξέλιξη.....	18

2.2. Νομοθεσία των Συνεταιρισμών	23
2.3. Η Δομή του Συνεταιριστικού Κινήματος.....	24
2.3.1. Πρωτοβάθμιοι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί.....	24
2.3.2. Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών	25
2.3.3. Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕ.Σ.Ε.).....	26
2.3.4. Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)	26
3.Η ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ	27
3.1. Ιστορική Αναδρομή.....	27
3.2. Τόπος Δράσης	29
3.3. Δραστηριότητες και Υπηρεσίες	30
3.3.1. Εμπόριο Ελαιολάδου –Χημείο.....	30
3.3.2. Το Τυροκομείο	31
3.3.3 Πρατήριο Γεωργικών Εφοδίων	31
3.3.4 Οι Ζωοτροφές	31
3.3.5 Οικονομικές Ενισχύσεις	32
3.3.6 Ασφάλειες	32
3.3.7 Το Super Market	32
3.4 Εκπαιδευτικές Δράσεις	33
3.5 Οργάνωση και Διοίκηση	34
4.ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	35
5.ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	37
5.1. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής.....	37
5.2. Αποτελέσματα χ^2 test.....	50
5.3. Αποτελέσματα παλινδρόμησης.....	62
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	65
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	68

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	70
ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ	72
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	73
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α : ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	73
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ	80
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΟΥ	120

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για ηλικία και γραμματικές γνώσεις	50
Πίνακας 2: Πίνακας διπλής εισόδου για ηλικία και γραμματικές γνώσεις.....	51
Πίνακας 3: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για ηλικία και κατεύθυνση εκμετάλλευσης	52
Πίνακας 4: Πίνακας διπλής εισόδου για ηλικία και κατεύθυνση εκμετάλλευσης.....	53
Πίνακας 5: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για ηλικία και παρακολούθηση εκπαιδεύσεων.....	54
Πίνακας 6: Πίνακας διπλής εισόδου για ηλικία και παρακολούθηση εκπαιδεύσεων .	55
Πίνακας 7: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για γραμματικές γνώσεις και παρακολούθηση σεμιναρίων -εμπλουτισμός γνώσεων	56
Πίνακας 8: Πίνακας διπλής εισόδου για γραμματικές γνώσεις και παρακολούθηση σεμιναρίων - εμπλουτισμός γνώσεων.....	57
Πίνακας 9: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για ηλικία και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ"	59
Πίνακας 10: Πίνακας διπλής εισόδου για την ηλικία και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ"	59
Πίνακας 11: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για την προοπτική του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ" και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του	61
Πίνακας 12: Πίνακας διπλής εισόδου για την προοπτική του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ" και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του	61
Πίνακας 13: Οι μεταβλητές που εισήχθησαν/απομακρύνθηκαν.....	63
Πίνακας 14: Τα περιληπτικά στατιστικά του μοντέλου	63
Πίνακας 15: Η ανάλυση διακύμανσης.....	63
Πίνακας 16: Οι συντελεστές παλινδρόμησης.....	64

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Εικόνα 1: Ποσοστό ανδρών και γυναικών του δείγματος.....	37
Εικόνα 2: Ποσοστό ατόμων ανά ηλικιακή ομάδα	38
Εικόνα 3: Πλήθος άγαμων και έγγαμων του δείγματος.....	38
Εικόνα 4: Γραμματικές γνώσεις των ερωτώμενων	39
Εικόνα 5: Ποιός είναι ο τόπος κατοικίας των ερωτώμενων	39
Εικόνα 6: Ποιά είναι η κατεύθυνση εκμετάλλευσης που ακολουθούν	40
Εικόνα 7: Εάν έχουν παρακολουθήσει εκπαιδεύσεις του συνεταιρισμού.....	40
Εικόνα 8: Ποιό ήταν το θέμα των εκπαιδεύσεων που παρακολούθησαν.....	41
Εικόνα 9: Εάν οι εκπαιδεύσεις βοήθησαν τους ερωτώμενους να εμπλουτίσουν το γνωστικό τους πεδίο	41
Εικόνα 10: Εάν οι εκπαιδεύσεις λειτούργησαν θετικά στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετώπιζε το δείγμα	42
Εικόνα 11: Εάν κρίνουν ικανοποιητικό το επίπεδο ενημέρωσης των εκπαιδεύσεων	42
Εικόνα 12: Εάν υπήρξαν ικανοποιημένοι από την οργάνωση των εκπαιδευτών και των προγραμμάτων συνολικά.....	43
Εικόνα 13: Ποιοι ήταν οι λόγοι για την μη παρακολούθηση εκπαιδεύσεων	43
Εικόνα 14: Εάν θα επιθυμούσαν να παρακολουθήσουν κάποιο εκπαιδευτικό σεμινάριο τώρα.....	44
Εικόνα 15: Εάν υπάρχει επιθυμία από τους ερωτώμενους για την υλοποίηση περισσότερων εκπαιδεύσεων από τον συνεταιρισμό	45
Εικόνα 16: Κατά πόσο θα ήταν θεμιτή η χρήση και άλλων μέσων ενημέρωσης.....	45
Εικόνα 17: Αν είναι αποτελεσματική η δράση του Γραφείου Υποστήριξης	46
Εικόνα 18: Πόσοι ερωτώμενοι κρίνουν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού	46
Εικόνα 19: Για ποιούς λόγους είναι απαραίτητος ο συνεταιρισμός.....	47
Εικόνα 20: Εάν λειτούργησε θετικά ο συνεταιρισμός στην ανάπτυξη του τόπου	48
Εικόνα 21: Ποιοί ήταν οι τρόποι με τους οποίους βοήθησε ο συνεταιρισμός στην τοπική ανάπτυξη.....	48
Εικόνα 22: Ποιά είναι η προοπτική του συνεταιρισμού	49
Εικόνα 23: Διάγραμμα για την ηλικία και τις γραμματικές γνώσεις.....	52
Εικόνα 24: Διάγραμμα για την ηλικία και την κατεύθυνση εκμετάλλευσης των ερωτώμενων.....	54

Εικόνα 25: Διάγραμμα για την ηλικία και για το εάν έχουν παρακολουθήσει εκπαιδευτικά σεμινάρια.....	56
Εικόνα 26: Διάγραμμα για τις γραμματικές γνώσεις και τον εμπλουτισμό του γνωστικού πεδίου των ατόμων του δείγματος	58
Εικόνα 27: Διάγραμμα για την ηλικία και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ"	60
Εικόνα 28: Διάγραμμα για την προοπτική του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ" και αν κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξή του	62
Εικόνα 29: Ενημερωτικό Δελτίο 1	81
Εικόνα 30: Ενημερωτικό Δελτίο 2	85
Εικόνα 31: Ενημερωτικό Δελτίο 3	89
Εικόνα 32: Ενημερωτικό Δελτίο 4	93
Εικόνα 33: Ενημερωτικό Δελτίο 5	97
Εικόνα 34: Ημερίδα για τον εκσυγχρονισμό των κτηνοτροφικών μονάδων	101
Εικόνα 35: Ημερίδα για την Αιγοπροβατοτροφία στο Ν. Ρεθύμνης.....	102
Εικόνα 36: Πρόγραμμα κατάρτισης των παραγωγών σταφίδας	104
Εικόνα 37:Προγραμμα εκπαιδεύσεων στα πλαίσια της ολοκληρωμένης διαχείρισης	110
Εικόνα 38: Ημερίδα για τον ελαιοκομικό τομέα.....	112
Εικόνα 39: Πρόγραμμα εκπαιδεύσεων στα πλαίσια του προγράμματος INTEGRA	114
Εικόνα 40: Πρόσωση του συνεταιρισμού	121
Εικόνα 41: Τα γραφεία του συνεταιρισμού.....	121
Εικόνα 42: Σιλό ζωοτροφών	122
Εικόνα 43: Παρασκευαστήριο ζωοτροφών	122
Εικόνα 44: Βραβείο Ασφαλιστικού πρακτορείου ΑΣ Μυλοποτάμου.....	123
Εικόνα 45: Δεξαμενές ελαιολάδου	123
Εικόνα 46: Ελαιόλαδο "ΑΤΑΛΗ" του Α.Σ. Μυλοποτάμου.....	124
Εικόνα 47: Πρατήριο Εφοδίων του Α.Σ. Μυλοποτάμου	125
Εικόνα 48: Πρατήριο Εφοδίων του Α.Σ. Μυλοποτάμου	125
Εικόνα 49: Γραφείο Υποστήριξης- Εμπορία εφοδίων	126
Εικόνα 50: Γραφείο Υποστήριξης- Τεχνικές Συμβουλές.....	127
Εικόνα 51: Τυροκομείο του Α.Σ. Μυλοποτάμου.....	128
Εικόνα 52: Ψυκτικός θάλαμος τυροκομείου του Α.Σ. Μυλοποτάμου.....	128
Εικόνα 54: Χημείο του Α.Σ. Μυλοποτάμου	129

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή μελέτη εστιάζεται στη μελέτη της συμβολής της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση που αποκτούν οι αγρότες μέλη της. Με τον νέο νόμο περί αγροτικών συνεταιρισμών η Ένωση καταργήθηκε και μετατράπηκε σε Αγροτικό Συνεταιρισμό με την επωνυμία «Η ΕΝΩΣΗ».

Δεδομένου ότι η οικονομία της περιοχής στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στο πρωτογενή τομέα παραγωγής κρίνεται απαραίτητη η εκπαίδευση των αγροτών και η συνεχής ενημέρωσή τους αναφορικά με τα νέα δρώμενα, έτσι ώστε να εξελίσσονται και να παραμένουν ανταγωνιστικοί. Η ύπαρξη του συνεταιρισμού και οι δράσεις που υλοποιούνται στα πλαίσια του συντελούν αποτελεσματικά στην επίτευξη των παραπάνω.

Στα πλαίσια της υλοποίησης της μελέτης συμπληρώθηκαν από τυχαίο δείγμα αγροτών που είναι μέλη του συνεταιρισμού συνολικά 40 ερωτηματολόγια. Οι ερωτήσεις αφορούσαν τόσο στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων, όσο και στις εκπαιδευτικές δράσεις του συνεταιρισμού που τυχόν έχουν παρακολουθήσει, τον βαθμό ικανοποίησης τους από αυτές, την αναγκαιότητα και προοπτική του συνεταιρισμού κ.α.

Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων έχει παρακολουθήσει εκπαιδευτικά σεμινάρια του συνεταιρισμού και θεωρεί ότι συνετέλεσαν θετικά στην διεύρυνση των γνώσεών τους. Επίσης, το σύνολο των ερωτηθέντων συμφώνησε ότι το έργο που επιτελεί το Γραφείο Υποστήριξης του συνεταιρισμού, βοηθάει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και στην ενημέρωσή τους για τις νέες εξελίξεις στον αγροτικό χώρο.

Τέλος, από τις συσχετίσεις που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της ανάλυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας προέκυψε ότι η ύπαρξη του συνεταιρισμού επιδρά θετικά στην τοπική ανάπτυξη της περιοχής.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οικονομία της Ελλάδας από τα αρχαία ήδη χρόνια βασίζονταν στην καλλιέργεια της γης και την κτηνοτροφία, αποτελώντας μια χώρα με πλήθος αγροτικών εκμεταλλεύσεων και σημαντικό αριθμό αγροτών. Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών που μαστίζει τη χώρα δεν έχει αφήσει ανεπηρέαστο τον αγροτικό χώρο. Το Ρέθυμνο και συγκεκριμένα η περιοχή του Μυλοποτάμου έχει επηρεαστεί αρκετά, αφού ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού ασχολείται με την γεωργία και την κτηνοτροφία. Στο γεωργικό τομέα η μείωση των τιμών πώλησης των παραγόμενων προϊόντων, οι κακές πολλές φορές καιρικές συνθήκες και η αύξηση των απαιτούμενων για την εκάστοτε γεωργική εκμετάλλευση εξόδων, δυσχεραίνουν αισθητά το έργο των γεωργών. Στην ζωική παραγωγή επικρατεί η ίδια κατάσταση, αφού, από τη μία υπάρχει συνεχής αύξηση στις τιμές των ζωοτροφών και από την άλλη αισθητή πτώση της αξίας του γάλακτος και του κρέατος και κυρίως του αιγοπρόβειου.

Όλη αυτή η κατάσταση επηρεάζει αρνητικά την τοπική οικονομία, η οποία στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην γεωργία και την κτηνοτροφία. Το εισόδημα των αγροτοκτηνοτρόφων μειώνεται σημαντικά και η κρίση στον κλάδο τους είναι εμφανής. Η ύπαρξη των συνεταιρισμών και οι δράσεις που επιτελούν αποτελεί στήριγμα για τους αγρότες. Με την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής μελέτης θα γίνει προσπάθεια να μελετηθεί η λειτουργία της μέχρι πρότινος Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών στην περιοχή του Μυλοποτάμου.

Σκοπός της εργασίας θα είναι η μελέτη της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου και συγκεκριμένα η διερεύνηση και περιγραφή όλων των μορφών εκπαίδευσης που έχουν πραγματοποιηθεί στα πλαίσια της και τα οφέλη που αποκόμισαν τα μέλη της από αυτές. Επίσης θα γίνει προσπάθεια να διερευνηθεί το προφίλ των αγροτών- μελών της καθώς και οι απόψεις τους σχετικά με τις εκπαιδεύσεις και την δράση της .

Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί για την συγγραφή της εργασίας θα περιλαμβάνει τρία μέρη. Το πρώτο μέρος θα αποτελεί το θεωρητικό τμήμα της εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο θα γίνει μια γενική αναφορά στους συνεταιρισμούς. Η αναφορά αυτή θα αποσκοπεί σε μια πρώτη επαφή των αναγνωστών με την έννοια και την εξέλιξη των συνεταιρισμών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει επιμέρους μελέτη των αγροτικών συνεταιρισμών, όπου και θα εξεταστεί η ιστορική τους εξέλιξη και η δομή λειτουργίας του συνεταιριστικού συστήματος.

Το τρίτο κεφάλαιο θα αναφέρεται στην Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου. Συγκεκριμένα θα αναφέρονται ιστορικά στοιχεία που αφορούν στην ίδρυση και λειτουργία της, θα παρουσιάζεται ο τόπος στον οποίο δραστηριοποιείται, καθώς και οι δραστηριότητες και υπηρεσίες που παρέχει. Επίσης θα παρουσιάζονται οι εκπαιδευτικές δράσεις που έχει υλοποιήσει και η διοίκηση της.

Το δεύτερο μέρος θα αποτελείται από δύο κεφάλαια που θα αφορούν την έρευνα που διενεργήθηκε στα πλαίσια της εκπόνησης της πτυχιακής μελέτης.

Εκτενέστερα, στο τέταρτο κεφάλαιο θα αναλύεται η μεθοδολογική προσέγγιση, που πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίων που αφορούσαν τους αγρότες –μέλη της.

Στο πέμπτο κεφάλαιο θα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της περιγραφικής στατιστικής για το δείγμα των αγροτών και τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από την συσχέτιση ορισμένων μεταβλητών του ερωτηματολογίου με την χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS.

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος της εργασίας θα αναφέρονται τα συμπεράσματα τόσο από την έρευνα, όσο και από την συνολική πορεία της παρούσας πτυχιακής μελέτης. Ακολούθως, θα παρουσιάζονται οι βιβλιογραφικές πηγές που θα χρησιμοποιηθούν για την συλλογή των στοιχείων που θα απαρτίζουν την εργασία.

Τέλος, θα παρουσιάζονται τα παραρτήματα με το ερωτηματολόγιο της έρευνας, οι φωτογραφίες της Έ.Α.Σ. Μυλοποτάμου και των προϊόντων που παράγει και εμπορεύεται, το υλικό από ορισμένες εκπαιδεύσεις και από ενημερωτικά φυλλάδια και το καταστατικό λειτουργίας της.

1. ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΓΕΝΙΚΑ

1.1. Ορισμός του Συνεταιρισμού

Στο πέρας του χρόνου έχουν διατυπωθεί πολλοί ορισμοί αναφορικά με το τι είναι συνεταιρισμός. Κάθε μελετητής διατυπώνει τον δικό του ορισμό τονίζοντας ή παραβλέποντας τα χαρακτηριστικά που εκείνος κρίνει με βάση τις δικές του κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές αντιλήψεις. Η ποικιλομορφία του θεσμού αυτού αφενός και τα στοιχεία που τον χαρακτηρίζουν αφετέρου καθιστούν την περιγραφή του δύσχερη. Ωστόσο το γεγονός ότι «μέχρι προσφάτως δεν υπήρχε ένας παγκόσμια αποδεκτός ορισμός δεν σημαίνει ότι ο Συνεταιρισμός είναι μια απροσδιόριστη έννοια (Παπαγεωργίου, 2007, σ27)». Διέπεται από θεμελιώδεις αρχές και κοινά αποδεκτούς κανόνες.

Ο Νόμος 602 του 1915 “Περί Συνεταιρισμών”, ορίζει ότι: «Ο Συνεταιρισμός είναι εταιρία η οποία έχει κεφάλαιο μεταβλητό, αποτελείται από συνεταίρους των οποίων ο αριθμός είναι επίσης μεταβλητός και επιδιώκει με την συνεργασία των συνεταίρων την προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας καθενός από αυτούς».

Ο θεωρητικός του ελληνικού συνεργατισμού Θεόδωρος Τζωρτζάκης αναφέρει: «Ο συνεταιρισμός είναι όργανο αυτοβοήθειας ασθενών οικονομικά προσώπων, δημιουργούμενος με την ένωση των μικρών κατά μέρος δυνάμεων σε μια μεγάλη ομοειδή δύναμη, που τίθεται στη διάθεση του καθενός για την καλύτερη άσκηση της επαγγελματικής και οικιακής του οικονομίας».

Ο καθηγητής Δ. Καλιτσουνάκης γράφει: «Ο Συνεταιρισμός είναι ελεύθερη και ισότιμη τοπική προσωπική ένωση ασθενών οικονομικά ατόμων, προς αυτοβοήθεια με την από κοινού διεξαγωγή επιχειρήσεως, από την οποία ωφελούνται ανάλογα με την συναλλαγή τους μ’ αυτή».

Ο Διον. Μαυρόγιαννης, επίσης καθηγητής, ορίζει ότι: «Συνεταιρισμός είναι μια ελεύθερη ένωση προσώπων που ασκούν ομοειδή οικονομική επιχείρηση ή είναι της ίδιας κοινωνικής κατηγορίας (αγρότες, καταναλωτές, κ.α.) και αποβλέπει στην προαγωγή της οικονομίας των μελών του, έχει δημοκρατικό χαρακτήρα και μορφωτική αποστολή για τα μέλη του».

Ένας από τους ιδρυτές των γερμανικών αστικών πιστωτικών συνεταιρισμών, ο Σούλτσε- Ντέλιτς αναφέρει τον Συνεταιρισμό ως: «Ένωση μεταξύ των όχι ευπρόσφορων, κατ' εξοχήν εργαζομένων τάξεων, η οποία επιδιώκει με τη συνένωση να εξασφαλίσει, όσο το δυνατό, στις μεμονωμένες, μικρές και στην οικονομική ζωή εξαφανιζόμενες δυνάμεις, τα πλεονεκτήματα της μεγάλης δύναμης».

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση στο Συνέδριο του Μάντσεστερ το 1995 διατύπωσε τον ακόλουθο ορισμό που ισχύει σε παγκόσμιο επίπεδο: «Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων, που συγκροτείται εθελοντικά, για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεων τους, δια μέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης».

Συνοψίζοντας, ο συνεταιρισμός αποτελεί μια δισυπόστατη φυσιογνωμία. Αποβλέπει συγχρόνως στην οικονομική βελτίωση και στην κοινωνική και πολιτιστική εξύψωση της θέσης των μελών του.

1.2. Συνεταιριστικές Αξίες

Τα μέλη αποτελούν το βασικό κύτταρο αλλά και ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν το συνεταιριστικό θεσμό από τις εταιρίες. Η κάλυψη των αναγκών τους αποτελεί το βασικό μέλημα του συνεταιρισμού. Στην προσπάθεια του να επιτύχει το σκοπό αυτό, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στους «μηχανισμούς» που θα χρησιμοποιήσει. Όλες οι ενέργειες του διέπονται από ανθρωπινά ιδανικά και αξίες. Τα ιδεώδη αυτά είναι αποδεκτά από όλους και εκφράζονται μέσα από τον όρο «Συνεταιριστικές Αξίες» ή «Συνεταιριστική Ιδέα» .

Οι αξίες που ενσαρκώνονται στους συνεταιρισμούς είναι αυτή της αυτοβοήθειας, της αυτεπύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της εντιμότητας, της διαφάνειας και της κοινωνικής υπευθυνότητας.

Οι συνεταιρισμένοι πρέπει να αναλαμβάνουν από μόνοι τους πρωτοβουλίες για βελτίωση της θέσης τους. Οι όποιες προσδοκίες των συνεταιρισμών πρέπει να στηρίζονται μόνο στις δικές τους δυνάμεις. Όσον αφορά δε τα αποτελέσματα των πράξεων τους, μη στηριζόμενοι και κατευθυνόμενοι από τρίτους, οφείλουν την πλήρη ανάληψη των ευθυνών τους.

Στα πλαίσια της δημοκρατίας ο συνεταιρισμός αναγνωρίζει στα μέλη του δικαιώματα και υποχρεώσεις και τα καθιστά το επίκεντρο του. Τα παραπάνω στοιχεία επιβεβαιώνουν τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα του θεσμού.

Συμπληρωματικά στα παραπάνω λειτουργούν οι αξίες της ισότητας και της ισοτιμίας. Με γνώμονα την πρώτη ανεξάρτητα από τα διάφορα χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, θρήσκευμα, μόρφωση, εισοδηματική κατάσταση κ.α.) τα μέλη του συνεταιρισμού πρέπει να χρίζουν ίσης μεταχείρισης. Όμως δεν αρκεί μόνο η ίση αντιμετώπιση. Σημαντικό είναι και η ίση διανομή του οφέλους της κοινής προσπάθειας, προκειμένου «να αποφεύγεται η κάρπωση ωφελημάτων από ορισμένα μέλη» (Παπαγεωργίου, 2007, σ.33).

Πέρα από τα όρια της προσωπικής και μόνο εξέλιξης, βρίσκεται το στοιχείο της αλληλεγγύης. Υποδηλώνει το ενδιαφέρον που οφείλει να δείχνει κάποιος για τον συνάνθρωπο του, σκεπτόμενος όχι το ατομικό αλλά το κοινωνικό συμφέρον. Αποτελεί βασικό συστατικό της σύστασης και επιτυχίας των συνεταιρισμών.

Όλες οι συναλλαγές που πραγματοποιεί ο συνεταιρισμός τόσο με τα μέλη του, όσο και με τρίτους πρέπει να χαρακτηρίζονται από εντιμότητα και διαφάνεια. Αυτό γιατί τα μέλη που απαρτίζουν το συνεταιρισμό δεν έχουν ευθύνη μόνο προς αυτόν, αλλά και προς την κοινωνία γενικότερα.

1.3. Συνεταιριστικές Αρχές

Οι συνεταιριστικές αρχές δεν είναι εντολές, αφού από την φύση τους δεν έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα. Αποτελούν «γνώμονα για κρίση της συμπεριφοράς και για την λήψη αποφάσεων» (Μαριάδης, 2003, σ.257). Εκτενέστερα είναι εκείνες οι «κατευθυντήριες οδηγίες για την ίδρυση, οργάνωση, διοίκηση, διαχείριση και λειτουργία των συνεταιρισμών» (Καμενίδης, 2010, σ.39).

Αφετηρία για την εξέλιξη των συνεταιρισμών αποτέλεσαν οι αρχές του πρώτου καταναλωτικού συνεταιρισμού των Δίκαιων Σκαπανέων της πόλης Ροτσντέιλ (Rochdale). Καθορίστηκαν εκεί το 1844 και αποδείχθηκαν επιτυχημένες στην πράξη. Μεταγενέστερα χρησιμοποιήθηκαν, είτε αυτούσιες είτε τροποποιημένες, ως υπόδειγμα και από άλλους συνεταιρισμούς. Το περιεχόμενο των αρχών αφορούσε την προέλευση και το επιτόκιο του κεφαλαίου, την προέλευση και πώληση των προϊόντων, την δίκαιη διανομή των κερδών, τον αριθμό των ψήφων κάθε μέλους. Ακόμη, το καταστατικό περιελάμβανε ρυθμίσεις για την διαχείριση και την λογιστική

κατάσταση του συνεταιρισμού, για το ύψος του ποσού που θα δαπανούνταν για εκπαιδευτικούς σκοπούς και για την θρησκευτική και πολιτική ουδετερότητα απέναντι στα μέλη.

Έπειτα από 90 και πλέον χρόνια από την σύσταση του συνεταιρισμού της Ροτσντέιλ, στα πλαίσια του συνεδρίου της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης στο Παρίσι το 1937 διατυπώθηκαν για πρώτη φορά επίσημα οι συνεταιριστικές αρχές. Το 1966 στο συνέδριο της Βιέννης έγινε αναθεώρηση των αρχών, προκειμένου να εναρμονίζονται καλύτερα με τα νέα οικονομικά κοινωνικά και πολιτικά δεδομένα. Σημείο αναφοράς εντούτοις αποτέλεσε το συνέδριο της Ένωσης στο Μάντσεστερ το Σεπτέμβριο του 1995, «όπου πραγματοποιήθηκε η τρίτη αναθεώρηση των διεθνών συνεταιριστικών αρχών, καταλήγοντας στις παρακάτω επτά» (Καμενίδη, 2010, σ. 43) :

- 1.Εθελοντική και Ελεύθερη συμμετοχή
- 2.Δημοκρατική διοίκηση των συνεταιρισμών
- 3.Οικονομική συμμετοχή των μελών
- 4.Αυτονομία και ανεξαρτησία των συνεταιρισμών
- 5.Εκπαίδευση, πρακτική εξάσκηση και πληροφόρηση
- 6.Συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών
- 7.Ενδιαφέρον για την Κοινότητα

Οι κύριες διαφορές των συνεταιριστικών αρχών της Ροτσντέιλ με τις μετέπειτα διατυπώσεις σχετίζονται με το κεφάλαιο, την εκπαίδευση και την εισαγωγή νέων αρχών. Συγκεκριμένα από το 1937 και έπειτα ο τόκος του κεφαλαίου ήταν περιορισμένος, ενώ μέχρι το 1844 προέρχονταν από τα μέλη και είχε σταθερό επιτόκιο. Επίσης, το 1844 ένα ποσοστό επί των κερδών δαπανούνταν για την εκπαίδευση. Από το 1937 σημειώνεται ιδιαίτερη προώθηση στην εκπαίδευση και το 1995 έγινε ενσωμάτωση της πρακτικής άσκησης και της πληροφόρησης. Η διασυνεταιριστική

συνεργασία ξεκίνησε το 1966 και το 1995 προστέθηκαν οι αρχές της οικονομίας και ανεξαρτησίας καθώς και του ενδιαφέροντος για την κοινότητα.

Το ουσιαστικό περιεχόμενο των αρχών του πρώτου καταναλωτικού συνεταιρισμού πάρα την μεταβολή των συνθηκών φαίνεται πως δεν έχει μεταβληθεί στο πέρας του χρόνου.

1.4. Ιστορική Αναδρομή

Η λέξη «συνεταιρισμός» αντιστοιχεί στη λατινική λέξη «cooperatio», η οποία στην ευρεία της έννοια σημαίνει συνεργασία, δηλαδή εργασία από κοινού με άλλον για την επίτευξη κοινού στόχου.

Η συνεργασία συνιστά κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα των ανθρώπων και «εμφανίζεται στις ανθρώπινες κοινωνίες ήδη από την πρωτόγονη μορφή τους» (Παπαγεωργίου, 2007, σ. 99). Πραγματοποιήθηκε σε όλες εκείνες τις περιπτώσεις που απέβλεπαν στην απόκτηση ηθικών και υλικών αγαθών, τα οποία δεν ήταν εφικτό να αποκτηθούν από τον καθένα αποσπασματικά. Οι φυλές και η πατριαρχική οικογένεια αποτελούν δυο από τα πιο παλαιά παραδείγματα της.

«Εξέλιξη των δύο παραπάνω μορφών συνεργασίας αποτέλεσαν οι κατοπινοί άτυποι και παραδοσιακοί συνεταιρισμοί που αναπτύχθηκαν σε διάφορα μέρη του κόσμου, χωρίς να έχουν κοινή βάση αλλά με αρκετά κοινά χαρακτηριστικά. Ποικίλες μορφές συνεργασίας υπήρχαν στην αρχαία Βαβυλώνα, στην Κίνα και στις Ινδίες, στην αρχαία Ελλάδα και στη Ρώμη μεταξύ γεωργών, τεχνιτών, εμπόρων ή θρησκευτικών ομάδων, για επιδίωξη κοινών σκοπών» (Κλήμης, 1985, σ. 19)

Ειδικότερα, στην αρχαία Ελλάδα είχαν αναπτυχθεί οι αμφικτιονίες, που ήταν μια μορφή γενικής συνέλευσης, καθώς και οι συμπολιτείες που αποτελούσαν ενώσεις πόλεων- κρατών. Κατά την Βυζαντινή περίοδο, τον Μεσαίωνα και μέχρι και την Γαλλική Επανάσταση, σε όλες τις χώρες της Ευρώπης επικράτησαν οι συντεχνίες. Πρόκειται για ομοιοεπαγγελματικές ενώσεις ή εν συνεχεία κλειστά σωματεία με οικονομικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς σκοπούς.

Αξιοσημείωτη ήταν και η συνεργασία που αναπτύχθηκε στον αγροτικό χώρο. Στην Ρωσία υπήρχαν τα «μυρ» που ήταν αγροτική κοινοκτημοσύνη και τα «αρτέλ», τα οποία ήταν εργατικοί σύνδεσμοι. Στο Μεξικό δημιουργήθηκαν οι ομάδες κοινής καλλιέργειας τα λεγόμενα «έγιντος» ενώ στα Βαλκανικά κράτη η «ζαδρούγα», η μεγάλη δηλαδή πατριαρχική αγροτική οικογένεια. Στον Ελλαδικό χώρο και κατά κύριο

λόγο στον ορεινό όγκο αναπτύχθηκαν τα «τσελιγκάτα» που ήταν μια παραγωγική κτηνοτροφική μονάδα.

Ακόμη υπήρχαν οι συνεργατικές των κτιστών στα χωριά της Ηπείρου. Οικοδόμοι δηλαδή οι οποίοι συνεργατικά έχτιζαν στον ευρύτερο Ελληνικό χώρο. Σημαντικές επίσης ήταν και οι συνεργασίες μικρότερης έκτασης από κτηνοτρόφους, όπως τα Μιτάτα που είναι πολύ γνωστές και σήμερα στην Κρήτη, οι Σεμπριές που είναι γνωστές στην Αιτωλοακαρνανία, τα Κοινάτα, τα Παραδιάρικα κ.α.. Παράλληλα, γύρω στο 1860, ξεκίνησαν να οργανώνονται τα ονομαζόμενα «μπουλούκια» που ήταν θεατρικές επιχειρήσεις συνεταιριστικής μορφής.

«Η συνεργασία υφίσταται σ' όλα τα στάδια της εξέλιξης της ανθρώπινης κοινωνίας και εκδηλώνεται σ' όλους σχεδόν τους τομείς της ανθρώπινης δράσης» (*Αβδελίδης, 1978, σ. 17*). Ο συνεταιρισμός αποτελεί μια καινούργια μορφή συνεργασίας. Εμφανίζεται πρώτη φορά στην εποχή του καπιταλιστικού καθεστώτος, κατά τα τέλη του 18^{ου} και αρχές του 19^{ου} αιώνα. Η οικονομική και κοινωνική αστάθεια μεγάλων μαζών του πληθυσμού οδήγησαν Ιδεολόγους και Ανθρωπιστές να συλλάβουν νέες θεωρίες και τρόπους για την λύση των προβλημάτων. Από το μίγμα πολλών και σε πολλές περιπτώσεις διαφορετικών ιδεών και διδαγμάτων τους προέκυψε ο συνεταιρισμός της σύγχρονης μορφής. Με βάση τις φιλοσοφικές τάσεις και τις εμπειρίες τους οι πρόδρομοι του συνεργατισμού αναζήτησαν βοήθεια από το κράτος, τη φιλανθρωπία και την αυτενέργεια των ανθρώπων. Πιστεύοντας ότι η λύση των προβλημάτων έγκειται στην αυτοβοήθεια και την αλληλεγγύη προχώρησαν στην δημιουργία συνεταιρισμών.

Οι σημαντικότεροι πρωτοπόροι ήταν οι Άγγλοι Ρόμπερτ Όουεν και Ουίλιαμ Κινγκ, οι Γάλλοι Κάρολος Φουριέ, Φίλιππος Μπουσέ και Λουί Μπλαν και οι Γερμανοί Βίκτωρ Αιμέ Χούμπερ και Φερδινάνδος Λασσάλ.

Ειδικότερα, ο Ρόμπερτ Όουεν θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους πρόδρομους, καθώς κατάφερε σε μια περίοδο έντονων κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων να στρέψει το ενδιαφέρον των ανθρώπων στο δρόμο του συνεργατισμού. Όντας φτωχός στην αρχή γνώριζε τι σημαίνει εκμετάλλευση και αδικία και πίστευε πως μέσα από τον συνεργατισμό μπορούσε να επέλθει η ισότητα και η κατάργηση της αδικίας. Τον ηθικό κόσμο που οραματιζόταν πίστευε ότι μπορούσε να τον υλοποιήσει με την δημιουργία συνεταιριστικών χωριών, τα οποία συνδεδεμένα μεταξύ τους θα δημιουργούσαν συνεταιριστικές κοινωνίες. Ο Ουίλιαμ Κίνγκ από την άλλη ήταν εύπορος με πολύπλευρη μόρφωση και αποτέλεσε βασικό πρόδρομο

του συνεταιρισμού του Ροτσντέιλ. Πίστευε πως η ευημερία των οικονομικά ασθενέστερων ατόμων μπορούσε να προέλθει μέσα από την οργάνωση του εμπορίου των προϊόντων, γι' αυτό και συνέστησε την ίδρυση καταναλωτικών συνεταιρισμών.

Ο Κάρολος Φουριέ έζησε στην Γαλλία και ήταν ένας απλός υπάλληλος με οξεία όμως ευφυΐα και παρατηρητικότητα. Άσκησε έντονη κριτική εναντίον της κρατικής οργάνωσης, του εμπορίου και της βιομηχανίας, καθώς τα θεωρούσε βασικούς παράγοντες της δυστυχίας των οικονομικά ασθενέστερων. Θέλοντας να δώσει λύση στα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα πρότεινε ένα νέο σύστημα που θα στηριζόταν στην δημιουργία ενώσεων ή σωματείων που ο ίδιος ονόμαζε «φάλλαγες». Τα μέλη θα απασχολούνταν σε πλήθος εργασιών κατά την παραγωγική διαδικασία, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η παραγωγικότητά τους. Την ίδια περίπου περίοδο έζησε και ο Φίλιππος Μπουσέ, ιστορικός και ανθρωπιστής, που θεωρείται ο πατέρας των παραγωγικών συνεταιρισμών. Πρότεινε την δημιουργία ομοιοεπαγγελματικών ενώσεων που θα είχαν ως σκοπό την αυτοβοήθεια των μελών τους. Το σχέδιο του όμως απέτυχε, όταν τα μέλη επωφελούμενα των κερδών άρχισαν να συμπεριφέρονται ως επιχειρηματίες. Λίγο αργότερα ο Λουί Μπλαν, δημοσιογράφος και πολιτικός, πρότεινε την ίδρυση κοινωνικών εργαστηρίων (δηλαδή συνεταιρισμών παραγωγής) από εργάτες του ίδιου κλάδου. Το κράτος θα είχε άμεση σχέση, κυρίως οικονομικής φύσεως με τα κοινωνικά εργαστήρια.

Ο Γερμανός Βίκτωρ Αιμέ Χούμπερ ήταν γιατρός και αργότερα καθηγητής φιλολογίας. Αποτέλεσε πρόδρομος των καταναλωτικών συνεταιρισμών επηρεασμένος από την επιτυχία του συνεταιρισμού της Ροτσντέιλ. Θεωρούσε ότι η επιτυχία στην εξέλιξη του συνεργατισμού έγκειται στην καλλιέργεια όχι μόνο των υλικών αλλά και πνευματικών και ηθικών αξιών. Αντίθετα ο Φερδινάνδος Λασσάλ υποστήριζε τους συνεταιρισμούς παραγωγής και όντας και ο ίδιος πολιτικός πίστευε στην βοήθεια του κράτους.

Όλοι οι πρόδρομοι προσπάθησαν μέσα από τις ιδέες και τις ενέργειες τους να βοηθήσουν στην εξέλιξη του συνεταιριστικού θεσμού. « Κοινό σημείο αναφοράς των προδρόμων του σύγχρονου συνεργατισμού ήταν η οικονομική και κοινωνική σημασία της συνεργασίας μεταξύ των οικονομικά αδυνάτων» (Παπαγεωργίου, 2007, σ.119). Παρόλο που η εφαρμογή των ιδεών τους στην πράξη δεν είχαν διάρκεια, αποτέλεσαν το υπόβαθρο για την ανάπτυξη βιώσιμων συνεταιρισμών.

Απαρχή βέβαια όλων των συνεταιρισμών σύγχρονης μορφής αποτελεί αυτός των δίκαιων σκαπανέων της πόλης Ροτσντέιλ, με τις αρχές του να εξακολουθούν

να ισχύουν και σήμερα. Οι κανόνες λειτουργίας του συνεταιρισμού τους εμπεριέχονται στο καταστατικό του και είναι οι εξής (Παπαγεωργίου, 2007, σ. 124):

1. Το κεφάλαιο το προμηθεύουν τα μέλη και αμείβεται με σταθερό επιτόκιο.
2. Μόνο τα πιο αγνά προϊόντα θα προμηθεύεται ο συνεταιρισμός για τα μέλη.
3. Θα γίνεται ακριβής ζύγιση και μέτρηση στα είδη που διαθέτει ο συνεταιρισμός.
4. Τα προϊόντα θα πωλούνται στις τιμές της αγοράς και δε θα χορηγείται ούτε θα ζητείται πίστωση.
5. Το πλεόνασμα θα επιμερίζεται στα μέλη αναλογικά με το ύψος των αγορών κάθε μέλους από το συνεταιρισμό.
6. Η αρχή «κάθε μέλος μια ψήφος» θα επικρατεί στην εκλογή της διοικήσεως, καθώς και η ισότητα των φύλων για τα μέλη.
7. Η διαχείριση θα γίνεται από την αιρετή διοίκηση και από μία περιοδικά εκλεγόμενη επιτροπή ελέγχου.
8. Ένα καθορισμένο ποσοστό από τα κέρδη θα χρησιμοποιείται για εκπαιδευτικούς σκοπούς.
9. Η λογιστική κατάσταση και οι ισολογισμοί θα παρουσιάζονται συχνά στη γενική συνέλευση των μελών.
10. Δε θα εξετάζονται οι πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις αυτών που ζητούν να γίνουν μέλη.

Όπως φάνηκε και στην πράξη οι κανόνες αυτοί αποτελούσαν το «μυστικό» της επιτυχημένης πορείας του συνεταιρισμού και του θεσμού γενικότερα. Ωστόσο η επιτυχία δεν οφειλόταν μόνο σε αυτούς. Οι κανόνες συμπεριφοράς μεταξύ των μελών του συνεταιρισμού της Ροτσντέιλ ήταν εξίσου σημαντικοί με τις διατάξεις του καταστατικού.

Βέβαια οι σκαπανείς της Ροτσντέιλ είχαν ένα ακόμη προνόμιο. Οι αποτυχημένες προσπάθειες ίδρυσης συνεταιρισμών κατά το παρελθόν τους βοήθησαν να εντοπίσουν και να αποφύγουν τα αδύνατα εκείνα σημεία που οδηγούσαν στην διάλυση και αποτυχία τους σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα οι οικονομικές δυσχέρειες των ασθενών κοινωνικά στρωμάτων υπήρξαν η αιτία της ραγδαίας εξάπλωσης των συνεταιρισμών. Στην Γερμανία το 1849 αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε η ιδέα των πιστωτικών συνεταιρι-

σμών. Πρωτεργάτες τις κίνησης αυτής ήταν οι Έρμαν Σούλτσε – Ντέλιτς και Φρειδερίκο – Γουλιέλμο Ραϊφάιζεν. Ο Σούλτσε ήταν ιδρυτής των βιοτεχνικών συνεταιρισμών, των αστικών πιστωτικών συνεταιρισμών δηλαδή που αφορούσαν τους μικροεπαγγελματίες του τόπου. Απεναντίας ο Ραϊφάιζεν ήταν ο πρωτεργάτης των γεωργικών συνεταιρισμών, πιστωτικών συνεταιρισμών δηλαδή που απαρτίζονταν από γεωργούς. Οι αστικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί είναι οι λαϊκές τράπεζες, ενώ οι γεωργικοί πιστωτικοί είναι τα αγροτικά ταμεία.

Ο Σούλτσε «θεωρούσε τους συνεταιρισμούς ως τις «συντεχνίες του μέλλοντος», δηλαδή τους σύγχρονους φορείς, που θα έδιναν στους μικροεπαγγελματίες την αίγλη και την δύναμη που είχαν παλιότερα οι συντεχνίες, αλλά σε καθεστώς ελεύθερης οικονομικής δράσης. «Η συντεχνία του μέλλοντος» ήταν και ο τίτλος του περιοδικού που άρχισε να εκδίδει από το 1854» (*Γραμματόπουλος, 1960, σ. 151, Τζωρτζάκης, 1973, σ. 120, Παπαγεωργίου, 2007, σ.133*).

Ο Ραϊφάιζεν σε αντίθεση με τον Σούλτσε πίστευε στην δημιουργία συνεταιρισμών χωρίς εισφορά, χωρίς δικαίωμα εγγραφής και χωρίς διανομή πλεονασμάτων στα μέλη του. Η ανταπόκριση που έβρισκαν οι ιδέες του, φάνηκε από το πλήθος των συνεταιρισμών τέτοιου τύπου, αλλά και από την δημιουργία αργότερα (1872) της πρώτης ένωσης πιστωτικών συνεταιρισμών. Η επωνυμία της ένωσης ήταν «Γεωργική Συνεταιριστική Τράπεζα Ρήνου». Έπειτα και από την δημιουργία και άλλων ενώσεων ο Ραϊφάιζεν προχώρησε το 1876 στην ίδρυση Κεντρικού Γεωργικού Ταμείου που μετονομάστηκε σε Γερμανική Τράπεζα Ραϊφάιζεν.

Στην Γαλλία από την άλλη η προσπάθεια της αντιμετώπισης των προβλημάτων υλοποιήθηκε με την ανάπτυξη συνεταιρισμών κοινής παραγωγής (παραγωγικοί). Η βασική ιδέα των ιδρυτών αυτής της συνεταιριστικής μορφής ήταν η απομάκρυνση των επιχειρηματιών. Αυτό θα πραγματοποιούνταν μέσα από την αντικατάσταση του ρόλου τους από τα ίδια τα μέλη, καθώς και με τη συνένωση μικρών ατομικών εκμεταλλεύσεων κάνοντας τις έτσι αποτελεσματικότερες και μακροβιότερες. Οι τρόποι υλοποίησης αυτής της ιδέας διέφεραν ωστόσο η ανάγκη ανεύρεσης κεφαλαίου αποτελούσε κοινό σημείο για όλους.

Στην Ελλάδα, όπως αναφέρεται και παραπάνω, μέχρι το 1900 αναπτύχθηκε πληθώρα μορφών συνεργατισμού. Σημαντικότεροι εντούτοις σταθμοί συνεργασίας

αποτελούν τα Αμπελάκια της Θεσσαλίας, οι Συντροφοναύτες των νησιών, τα Τσελιγκάτα και η Κοινή αλιεία στη Μαύρη Θάλασσα.

Στα Αμπελάκια της Θεσσαλίας γινόταν η επεξεργασία, βαφή και εξαγωγή των νημάτων από πέντε (όπως αναφέρεται) «Συντροφίες». « Στα 1780 όλες αυτές οι «Συντροφίες» ενώθηκαν και ίδρυσαν την «Κοινή Συντροφιά», στην οποία ενώθηκαν τα 24 βαφεία (κιρχανάδες) που υπήρχαν τότε στα Αμπελάκια. Στην «Κοινή Συντροφιά» συμμετείχαν και συνεργάζονταν έμποροι, τεχνίτες, και εργάτες, οι οποίοι από κοινού επεξεργάζονταν το βαμβάκι και έβαφαν τα νήματα. Συμμετείχαν επίσης και ιδιοκτήτες αγροτικών κτημάτων, καλλιεργητές βαμβακιού. Η συμμετοχή όλων αυτών των συνεταίρων στα κέρδη γινόταν ανάλογα με την εισφορά του καθένα σε κεφάλαιο και εργασία» (Αβδελίδης, 1984, σ. 22). Πέραν όμως την παραγωγική και εμπορική δράση άσκησε και κοινωνική- πολιτιστική, αφού συντηρούσε με δικές του δαπάνες γιατρούς, σχολεία, νοσοκομεία κ.α..Ο συνεταιρισμός αποτελούσε ένα «οικονομικό θαύμα» της εποχής, αλλά ακόμα και σε αυτόν η παρακμή δεν άργησε να φανεί. « Στη διάλυση του αποφασιστική σημασία είχε η επίθεση του στρατού του Αλή Πασά στα Αμπελάκια το 1811 και η πτώχευση τον ίδιο χρόνο των αυστριακών τραπεζών, στις οποίες ο συνεταιρισμός είχε σοβαρές καταθέσεις, αφού κέντρο της εμπορικής του δραστηριότητας ήταν η Βιέννη. Η διπλή αυτή καταστροφή συμπληρώθηκε από την επιδημία πανώλης το 1812, από την οποία αναφέρεται ότι πέθαιναν οκτώ άνθρωποι την ημέρα» (Σελλιανάκης, 2010, σ.69).

Μια ακόμη αξιοσημείωτη προσπάθεια συνεργασίας αποτελεί και αυτή που έγινε από τους κατοίκους των νησιών. Οι Συντροφοναύτες των νησιών (όπως ονομάσθηκαν) ήταν μικροί κεφαλαιούχοι. Συνεργάστηκαν μεταξύ τους προκειμένου να αποκτήσουν δύναμη και να μπορέσουν να προβούν στην αγορά πλοίου. Κατάφεραν έτσι να αποκτήσουν πλήθος πλοίων αλλά και οικονομική δύναμη η οποία χρησιμοποιήθηκε μετέπειτα για την απελευθέρωση από τους Τούρκους.

Όσον αφορά στον ορεινό όγκο της Ελλάδας αναπτύχθηκε η συνεργασία μεταξύ των κτηνοτρόφων, τα λεγόμενα τσελιγκάτα. Πρόκειται για ενώσεις κοπαδιών, συνήθως προβάτων, όπου επί κεφαλής ήταν ο κάτοχος του μεγαλύτερου. Οι συναλλαγές μεταξύ των νομάδων που αποτελούσαν τα τσελιγκάτα διέπονταν από ηθικές αξίες και αρχές. Εντούτοις η διανομή της Γής σε ακτήμονες, η έλευση και αποκατά-

σταση των προσφύγων από τη Μικρά Ασία και η εγκατάσταση μεγάλου μέρους του πληθυσμού στα αστικά κέντρα οδήγησε στη αποδυνάμωση των τσελιγκάτων.

Στις ελληνικές πολιτείες που βρισκόταν στις ακτές της Μαύρης Θάλασσας μεγάλο μέρος του πληθυσμού ασχολούνταν και ζούσε, από την κατά συνεταιριστικό τρόπο οργανωμένη, Κοινή Αλιεία. «Οι τοποθεσίες (πόχες) όπου ήταν στημένα τα εργαλεία της ψαρικής ήταν χωρισμένες σε σαράντα μερίδια, που ανήκαν στους ιδιοκτήτες τους (στο «βατόμο», διευθυντή της πόχης), στον ιδιοκτήτη του караβιού, στους ναύτες και στους ιδιοκτήτες των ζώων.» (Σελλιανάκης, 2010, σ. 67). Τα κέρδη που αποκτούσαν μοιράζονταν μεταξύ τους σε συμφωνημένα ποσοστά, αφού πρώτα είχε αφαιρεθεί το ύψος των δαπανών αλλά και των δωρεών που πρόσφεραν για κοινωνικά έργα.

Το κοινό χαρακτηριστικό που έχουν οι παραπάνω τέσσερις μορφές συνεργατισμού είναι η προσφορά ενός ποσοστού επί των κερδών για την τοπική ανάπτυξη.

Οι αργοί ρυθμοί ανάπτυξης, οι ιδιομορφίες και οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν στον Ελλαδικό χώρο ήταν οι βασικές αιτίες για την καθυστερημένη εμφάνιση συνεταιρισμών σύγχρονης μορφής. Η πρώτη προσπάθεια έγινε το 1870 με την δημιουργία του συνεταιρισμού «Εταιρεία Εργατικού Λαού, η Αυτοβοήθεια». Πρόκειται για έναν καταναλωτικό συνεταιρισμό βασισμένο στο πρότυπο του συνεταιρισμού της Ροτσντέιλ. Το ίδιο έτος ιδρύθηκε και ο συνεταιρισμός «Ένωσις των Τιμίων Τεχνιτών, Δευτέρα εν Αθήναις Εταιρία του Λαού». Μέσα στα ακόλουθα 20 χρόνια ιδρύθηκαν πολλοί ακόμα συνεταιρισμοί, όπως « το «Σωματείο ο Εργάτης» (1879), ο «Συνεταιρισμός Εξαγοράς Γαιών στα Δολιανά Ιωαννίνων» (1882), η «Εργατική Εταιρεία των Τυπογράφων» (1882), η «Συνεταιριστική Αλληλασφάλεια Ναυτικών Πλωμαρίου» (1882), η «Ελληνική Στρατιωτική Ένωσις» (1890) και ο «Γεωργικός Προμηθευτικός Σύλλογος Βυτίνης» (1893)» (Κλήμης, 1985, σ. 161 και 165, Παπαγεωργίου, 2007, σ. 152).

Στο γεωργικό χώρο την αφετηρία- σταθμό αποτελεί ο «Μετοχικός Γεωργικός Σύλλογος Αλμυρού» που ιδρύθηκε το 1900. Η δράση του συνεταιρισμού αποτέλεσε το παράδειγμα για την ίδρυση και άλλων συνεταιρισμών μεταξύ του 1909 και 1914, οπότε και ψηφίστηκε ο πρώτος νόμος περί συνεταιρισμών. Από τους σημαντικότερους είναι η «Μεγαρική Εταιρεία Οίνων και Οινοπνευμάτων» (1909), το «Μετοχι-

κό Ταμείο Αλληλοβοήθειας Παραχελωίτιδος» (1911) και ο «Συνεργατικός Γεωργικός Σύνδεσμος Μεσογείων» (1912).

Η συνεχής αύξηση του αριθμού των συνεταιρισμών στον Ελλαδικό χώρο, καθώς και η αναζήτηση τρόπων για απόκτηση μεγαλύτερης δύναμης ήταν η αιτία για την ίδρυση ενώσεων κατά τόπους. Το 1917 ιδρύεται η πρώτη Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών στην Καλαμάτα, ενώ μέχρι το 1927 οι ενώσεις έφτασαν τις 44.

«Το 1919 ξεκίνησαν και οι προσπάθειες διασύνδεσης των ενώσεων σε πανελλήνιο επίπεδο. Το 1922 με πρωτοβουλία ενώσεων της Πελοποννήσου, ιδρύθηκε η «Πανελλήνιος Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών» με τη μορφή σωματείου» (Κλήμης, 1985, σ. 490, Παπαγεωργίου, 2007, σ. 163). Ωστόσο η προσπάθεια αυτή το 1925 ατόνησε και επανιδρύθηκε το 1935. Ένα χρόνο μετά η Συνομοσπονδία μετονομάστηκε σε Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.), με πρώτο διευθυντή το Θ. Τζωρτζάκη. Ενώ το 1938 καταργήθηκε η ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ. και στη θέση της ιδρύθηκε η Εθνική Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών Ελλάδος. Στα χρόνια της κατοχής η ΕΣΣΕ πήρε και πάλι την αρχική της ονομασία.

Εκτός όμως της ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ. σημαντικό σταθμό στην πορεία των συνεταιρισμών αποτέλεσε και η Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος που ιδρύθηκε το 1929. Πρωτόπυρος αυτής της ιδέας υπήρξε ο Σ. Ιασεμίδης.

Στα μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο χρόνια η «συνεταιριστική κίνηση της Ελλάδας αποτελούνταν από 6.522 συνεταιρισμούς με 75.000 μέλη, 100 Ενώσεις Συνεταιρισμών, 2 Κοινοπραξίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων την, ΚΥΔΕΠ (Κεντρική Υπηρεσία Διαχείρισεως Εγχώριων Προϊόντων) και την ΚΣΟΣ (Κοινοπραξία Συνεταιριστικών Οργανώσεων Σουλτανίνας) και την Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.» (Παπαγεωργίου, 2007, σ. 170).

Η συνεταιριστική νομοθεσία περί γεωργικών συνεταιρισμών απαρτίζεται από τους εξής νόμους Ν.602/1915, Ν.921/1979, Ν.1541/1985, Ν.2169/1993, Ν.2810/2000, Ν.4015/2011.

1.5. Συνεταιριστική Εκπαίδευση

Μεγάλη βαρύτητα για την ανάπτυξη ενός συνεταιρισμού δίνεται στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την πληροφόρηση. Τα παραπάνω αποτελούν απαραίτητα εργαλεία του συνεταιριστικού κινήματος και βοηθούν τους συνεταιρισμούς να παραμείνουν ανταγωνιστικοί, να παρακολουθούν τις νέες εξελίξεις σε θέματα και τεχνικές που τους αφορούν και να ενημερώνονται.

Η αρχή της εκπαίδευσης αποτελεί την πέμπτη από τις επτά καθιερωμένες αρχές του συνεργατισμού και λέει τα εξής : « Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να παρέχουν εκπαίδευση στα αιρετά και υπαλληλικά στελέχη τους καθώς και στα μέλη τους και πληροφόρηση στο κοινό για συνεταιριστικά και άλλα θέματα» (Καμενίδης,2010,σ. 57). Σκοπός της αρχής αυτής είναι μέσα από την απόκτηση γνώσεων να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη οικονομική ωφέλεια των μελών. « Ο συνεταιρισμός απαιτεί από τα μέλη του ν' αποδεχθούν νέες ιδέες, νέα μέσα σκέψης και δράσης και νέους κανόνες καθοδήγησης»(Αβδελίδης 1978,σ.68).

Οι βασικότερες μορφές και μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των παραπάνω είναι οι σπουδές, τα σεμινάρια και τα συνέδρια, οι διαλέξεις και οι ομιλίες, τα βιβλία και τα ΜΜΕ- μέσα μαζικής ενημέρωσης (όπως το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, οι εφημερίδες κλπ.).

1.6. Κατηγορίες συνεταιρισμών

Οι δύο κύριες κατηγορίες κατάταξης των συνεταιρισμών είναι σε αστικούς και αγροτικούς. Γνώμονα για την διάκριση τους στις παραπάνω δυο κατηγορίες αποτελεί ο χώρος στον οποίο δραστηριοποιούνται. Ωστόσο υπάρχουν και άλλες ,δευτερεύοντες, κατηγοριοποιήσεις των συνεταιρισμών ανάλογα με τον τρόπο δημιουργίας τους, τον οικονομικό τους τομέα, τις υπηρεσίες τους και την κοινωνική και οικονομική κατάσταση των μελών τους.

1.6.1. Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

«Αγροτικοί είναι όσοι δραστηριοποιούνται σε οποιοδήποτε τομέα της αγροτικής οικονομίας για την ίδρυση των οποίων απαιτούνται τουλάχιστον είκοσι (20) άτομα» (el.Wikipedia.org).(Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί παρουσιάζονται εκτενέστερα στο δεύτερο κεφάλαιο).

1.6.2. Αστικοί Συνεταιρισμοί

Η λειτουργία των αστικών συνεταιρισμών διέπεται από το νόμο 1667/1986. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του παραπάνω νόμου, αστικός συνεταιρισμός είναι εκείνος που αναπτύσσει δραστηριότητες εκτός της αγροτικής οικονομίας με σκοπό την ευημερία των μελών του.

Τα κυριότερα είδη αστικών συνεταιρισμών είναι τα παρακάτω (Παπαγεωργίου, 2007, σ. 217-220):

- Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί
- Συνεταιρισμοί Φαρμακοποιών
- Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί και Συνεταιριστικές Τράπεζες
- Συνεταιρισμοί ηλεκτρολόγων
- Συνεταιρισμοί Υδραυλικών
- Αγροτουριστικοί- Αγροβιοτεχνικοί συνεταιρισμοί γυναικών

Για την σύσταση ενός αστικού συνεταιρισμού είναι απαραίτητη η σύνταξη καταστατικού, το οποίο να υπογράφεται από 15 τουλάχιστον άτομα (στην περίπτωση των καταναλωτικών πρέπει να είναι τουλάχιστον 100). Έπειτα πρέπει να γίνει καταχώρηση του καταστατικού στο μητρώο συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου της περιφέρειας που εδρεύει ο συνεταιρισμός. Με την καταχώρηση του στο μητρώο ο συνεταιρισμός αποκτά αυτομάτως εμπορική ιδιότητα.

1.6.2.1. Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί

Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί είναι από τους πρώτους που συναντάμε στον ελλαδικό χώρο. Αντικείμενο της λειτουργίας τους είναι η προμήθεια των μελών τους ή του ευρύ κοινού (ανάλογα με τον τύπο του συνεταιρισμού ανοικτού ή κλειστού), με καταναλωτικά αγαθά, όπως τρόφιμα, ηλεκτρικά είδη κ.α. .

1.6.2.2. Συνεταιρισμοί Φαρμακοποιών

Οι Συνεταιρισμοί Φαρμακοποιών (ΣΥ.ΦΑ.), καλύπτουν σήμερα το 51 % της αγοράς φαρμάκων στην Ελλάδα. Ο πρώτος Συνεταιρισμός Φαρμάκων ιδρύθηκε το 1932 στην Θεσσαλονίκη και έπειτα ακολούθησε μια μεγάλη ανάπτυξη και εξέλιξη του κλάδου.

Το 1988 ιδρύθηκε η Ομοσπονδία Συνεταιρισμών Φαρμάκων Ελλάδος (Ο.Σ.Φ.Ε.). Οι σκοποί της είναι πολλοί και «εκτείνονται από το συντονισμό των ενεργειών των μελών της και τη διατήρηση της αυτονομίας μέχρι τη δημιουργία παραγωγικών μονάδων φαρμάκων και την εκπαίδευση των στελεχών»(Δασκάλου , 1992, σ. 326)

Το Μεσογειακό Τόξο, όπως λέγεται δημιουργήθηκε το 1995. Πρόκειται για στρατηγικές συμφωνίες που περιλαμβάνουν τις χώρες Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία, Πορτογαλία, Τουρκία και Ελλάδα και έχουν ως στόχο να αντισταθμίσουν την δράση των κεφαλαιουχικών εταιριών.

1.6.2.3. Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί και Συνεταιριστικές Τράπεζες

Οι αστικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστικές τράπεζες εμφανίστηκαν καθυστερημένα στον Ελλαδικό χώρο, αν και η παρουσία τους ήταν και εξακολουθεί να είναι απαραίτητη. Για να μετατραπεί ένας πιστωτικός συνεταιρισμός σε συνεταιριστική τράπεζα θα πρέπει να έχει στην κατοχή του το απαραίτητο κεφάλαιο, το ύψος του οποίου ορίζεται από την Τράπεζα της Ελλάδος.

«Στην Ελλάδα υπάρχουν 16 συνεταιριστικές και 16 αστικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί. Οι συνεταιριστικές τράπεζες μαζί με 13 πιστωτικούς συνεταιρισμούς έχουν συγκροτήσει την Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος (Ε.Σ.Τ.Ε.) ως όργανο συλλογικής εκπροσώπησης. Παράλληλα , συναποτελούν τον Όμιλο Συνεταιριστικών Τραπεζών οποίος συνολικά διαθέτει 145 καταστήματα στο σύνολο της χώρας» (Παπαγεωργίου, 2007, σ.219). Οι παραπάνω συνεταιριστικές τράπεζες και πιστωτικοί συνεταιρισμοί υπάγονται στην Πανελλήνια Τράπεζα Α.Ε., η οποία συνεργάζεται με τη Συνεταιριστική Τράπεζα Ντίξερμπανκ της Γερμανίας.

1.6.2.4. Συνεταιρισμοί ηλεκτρολόγων

Η συσπείρωση των ηλεκτρολόγων έχει τις αρχές της από την ηλεκτροδότηση της Αθήνας την δεκαετία του 1920. Το 1976 ιδρύθηκε η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συνε-

ταιρισμών Ηλεκτρολόγων Εγκαταστατών (ΠΟΣΗΕ) με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των μελών της.

1.6.2.5. Συνεταιρισμοί Υδραυλικών

Στη χώρα οι συνεταιρισμοί υδραυλικών σήμερα αριθμούν τους 33 και αποτελούν μέλη της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συνεταιρισμών Εγκαταστατών Υδραυλικών (ΠΟΣΕΥΔ) που ιδρύθηκε το 1988.

1.6.2.6. Αγροτουριστικοί- Αγροβιοτεχνικοί συνεταιρισμοί γυναικών

Η θέση της γυναίκας και η συμμετοχή της σε συνεταιρισμούς είναι περιθωριοποιημένη. Ειδικά στην ύπαιθρο τα κοινωνικά στερεότυπα για το ρόλο της γυναίκας εξακολουθούν να είναι έντονα.

Οι πρώτοι συνεταιρισμοί γυναικών έκαναν την εμφάνιση τους πριν από 25 περίπου χρόνια και από τους σημαντικότερους στόχους για τη δημιουργία και λειτουργία τους αποτελεί η βελτίωση του εισοδήματος και της ποιότητας ζωής των γυναικών. Την δεκαετία του 80' παρατηρήθηκε ραγδαία αύξηση του αριθμού τους, ωστόσο το μεγαλύτερο μέρος των συνεταιρισμών δεν κατάφερε να καταστεί βιώσιμο και με διάρκεια.

Πλέον «οι υφιστάμενοι γυναικείοι συνεταιρισμοί αριθμούν περίπου 120. Οι περισσότεροι έχουν ιδρυθεί ως αγροτικοί συνεταιρισμοί και ένα μέρος ως αστικοί. Η ανάγκη συλλογικής ενέργειας εκ μέρους των γυναικείων συνεταιρισμών οδήγησε στην ίδρυση Ένωσης Γυναικείων Αγροτουριστικών – Αγροβιοτεχνικών Συνεταιρισμών» (Παπαγεωργίου, 2007, σ.220).

1.7. Οι Συνεταιρισμοί στην Ευρώπη

Οι συνεταιρισμοί που δραστηριοποιούνται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο εκπροσωπούνται από την CCACE, δηλαδή την Συντονιστική Επιτροπή Ευρωπαϊκών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, η οποία ιδρύθηκε το 1982. Εκτός από συνεταιρισμούς «στην CCACE μετέχουν και εθνικές διατομεακές οργανώσεις (από την Ελλάδα μετέχει το Ινστιτούτο Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών – ΙΣΕΜ)» (Παπαγεωργίου, 2007, σ.240).

Το 1958 ιδρύθηκε η Επιτροπή Γεωργικών Επαγγελματικών Οργανώσεων της ΕΟΚ (COPA), και το 1959 η Γενική Επιτροπή Γεωργικού Συνεργατισμού της ΕΟΚ (COGEKA). Η διαφορά τους έγκειται στο πλήθος των οργανώσεων που μπορούν να συμμετέχουν ανά χώρα. Στην COPA μπορούν να συμμετέχουν περισσότερες από μία, ενώ η COGEKA δέχεται μόνο μια. Ωστόσο η συμμετοχή μιας εθνικής οργανώσεως και στις δυο επιτροπές επιτρέπεται, η Ελληνική ΠΑΣΕΓΕΣ αποτελεί μια τέτοια οργάνωση.

1.8. Οι Συνεταιρισμοί παγκοσμίως

Σε όλο τον κόσμο υπάρχει πλήθος συνεταιρισμών, που προσφέρουν τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά οφέλη στις κοινωνίες που δραστηριοποιούνται. Η παγκόσμια οργάνωση των συνεταιρισμών είναι η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ), η οποία ιδρύθηκε το 1895 με έδρα της το Λονδίνο. «Είναι ένας ανεξάρτητος οργανισμός που ενώνει, αντιπροσωπεύει και εξυπηρετεί τα εθνικά και διεθνή συνεταιριστικά κινήματα σε παγκόσμιο επίπεδο»(*el.Wikipedia.org*).

Από το 1982 η έδρα της βρίσκεται στη Γενεύη και αποτελεί παγκοσμίως τη μεγαλύτερη μη κυβερνητική οργάνωση. Μέλη της είναι πολλές Εθνικές και Διεθνείς Οργανώσεις, ενώ στα πλαίσια της λειτουργούν και κάποιοι εξειδικευμένοι φορείς, όπως: η Διεθνής Οργάνωση Αγροτικών Συνεταιρισμών, η Διεθνής Οργάνωση Καταναλωτικών Συνεταιρισμών, η Διεθνής Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών κ.α. .

Ένας ακόμα φορέας που δραστηριοποιείται σε διεθνή επίπεδο με σκοπό τη συνεταιριστική ανάπτυξη είναι και η COPAC (Επιτροπή Προώθησης Ενίσχυσης προς τους Συνεταιρισμούς), η οποία ιδρύθηκε το 1971. Στα μέλη της οποίας εκτός των υπολοίπων ανήκει και η ΔΣΕ.

2. ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

2.1. Ιστορική Εξέλιξη

Το φαινόμενο του συνεταιρισμού, με την σύγχρονη μορφή, έκανε την εμφάνιση του τον δέκατο ένατο αιώνα στην Αγγλία. Λόγω του ότι η συνεταιριστική ιδέα είναι στενά συνδεδεμένη με την ζωή και την εργασία στην ύπαιθρο, ιδρύθηκαν συνεταιρισμοί με σκοπό την αγροτική οικονομική ανάπτυξη και κατ' επέκταση την περιφερειακή ανάπτυξη γενικότερα.

Η επίσημη καθιέρωση του συνεταιριστικού κινήματος τοποθετείται χρονολογικά το έτος 1844 οπότε και ιδρύθηκε, όπως αναφέρεται και στο προηγούμενο κεφάλαιο, ο συνεταιρισμός των Δίκαιων Σκαπανέων της πόλης Ροτσντέιλ στην Αγγλία. Οι αρχές που έθεσαν οι Σκαπανείς έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη συνεταιρισμών και σε άλλες χώρες. Στην Γαλλία σημειώθηκε αύξηση των αγροτικών συνεταιρισμών με οικονομική δράση σχεδόν σε όλη την περιφέρεια. Ειδικά μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο « οι αγροτικοί συνεταιρισμοί της Γαλλίας στη μεγάλη τους πλειοψηφία είναι συνεταιρισμοί ειδικευμένοι και οργανωμένοι κατά κλάδο παραγωγής» (*Αβδελίδης, 1978, σ. 135*).

Μια ακόμη χώρα με έντονη αύξηση του αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος είναι και η Δανία. οι αγροτικοί συνεταιρισμοί που αναπτύχθηκαν ήταν επίσης οργανωμένοι κατά κλάδο παραγωγής και εμπορεύονταν κυρίως γαλακτοκομικά προϊόντα, κρέας κλπ. Οι γαλακτοκομικοί συνεταιρισμοί « είναι οι πρώτοι συνεταιρισμοί που δημιουργήθηκαν στην Δανία, όπου εμφανίστηκαν για πρώτη φορά το 1882» (*Καμενίδης, 2010, σ. 208*).

Η ανάγκη για δημιουργία μιας ισχυρής οικονομικής δράσης στον αγροτικό χώρο αποτέλεσε το εναρκτήριο έναυσμα για την δημιουργία αγροτικών συνεταιρισμών στην Ολλανδία. Ο πρώτος συνεταιρισμός ιδρύθηκε το 1877 και ασχολούνταν με την προμήθεια λιπασμάτων και εργαλείων για τους αγρότες. Κατά κανόνα όλοι « οι αγροτικοί συνεταιρισμοί της Ολλανδίας είναι απλού σκοπού, δηλαδή πραγματοποιούν μια μόνο δραστηριότητα και μάλιστα ενός προϊόντος ή μιας ομάδας συγγενών προϊόντων» (*στο ίδιο, σ. 210*).

Γενικά , οι καινούριες κοινωνικές, οικονομικές αλλά και πολιτικές συνθήκες που εμφανίστηκαν τον δέκατο ένατο αιώνα ευνόησαν την εκδήλωση του συνεταιριστικού κινήματος τόσο στην Ευρώπη όσο και στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Ειδικά για τις Η.Π.Α. ο αριθμός των αγροτικών συνεταιρισμών για το έτος 1983 ανέρχονταν στις 8.000 περίπου.

Παράλληλα με την Ευρωπαϊκή εξέλιξη, το συνεταιριστικό κίνημα έκανε την εμφάνιση του και στην Ελλάδα. Προσπάθειες όπως ο συνεταιρισμός των αμπελακίων της Θεσσαλίας, τα τσελιγκάτα, η κοινή αλιεία στη Μαύρη Θάλασσα και οι Συντροφοναύτες των νησιών, αποτελούσαν τους προδρόμους του συνεταιριστικού κινήματος στον Ελληνικό χώρο.

Η απαρχή των αγροτικών συνεταιρισμών έγινε με την « ίδρυση στα 1900 του «Μετοχικού Γεωργικού Συλλόγου» Αλμυρού, από τον δάσκαλο Νικ. Μιχόπουλο, με τη συνεργασία και τη συνδρομή του γεωπόνου Δ. Γρηγοριάδη, διευθυντή τότε της Κασσαβετείου Γεωργικής Σχολής» (Αβδελίδης, 1984, σ.35). Σκοπός του συνεταιρισμού του Αλμυρού ήταν η παροχή στήριξης στα μέλη του. «Άρχισε τη δράση του με τη χορήγηση δανείων στους συνεταίρους του και συνέχισε με την παροχή αλωνιστικών εργασιών, αποκτώντας το 1910 δική του αλωνιστική μηχανή» (Καμενίδης, 2010, σ.116)

Η καθυστερημένη εμφάνιση των συνεταιρισμών στην Ελλάδα έγκειται στο γεγονός ότι δεν υπήρχαν οι κατάλληλες εκείνες συνθήκες που θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος. Η Ελλάδα «ύστερα από την εθνικοαπελευθερωτική Επανάσταση του 1821 δεν ακολούθησε τον αστικοδημοκρατικό δρόμο λύσης των βασικών προβλημάτων της» (Αβδελίδης, 1984, σ. 20). Το αγροτικό πρόβλημα αποτελούσε ένα από τα βασικά προβλήματα της χώρας. Αξιοσημείωτο είναι το ότι «η αγροτιά πρόσφερε τότε πάνω από το 80% στο εθνικό εισόδημα και ήταν η περισσότερο αδικημένη τάξη στην διανομή του εθνικού πλούτου» (Σελλιανάκης, 2010, σ.74)

Η ουσιαστική ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος ξεκίνησε την περίοδο που ακολούθησε μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο και τη Μικρασιατική Καταστροφή. Με την απαλλοτρίωση του 1923 συνολικά «σε 303.127 ακτήμονες και μικροκληρούχους αγρότες διανεμήθηκαν 18.129.263 στρέμματα γης» (Αβδελίδης, 1984, σ. 57). Η

αγροτική μεταρρύθμιση του 1923-1937 και τα αποτελέσματα της δημιούργησαν τις ιδανικές συνθήκες για την ίδρυση πλήθους καινούργιων αγροτικών συνεταιρισμών.

Επιπλέον, η αλλαγή της στάσης του κράτους απέναντι στο συνεταιριστικό κίνημα, η ψήφιση του πρώτου νόμου περί συνεταιρισμών καθώς και η συστηματική κρατική μέριμνα για τη γεωργία αποτέλεσαν σημαντικούς παράγοντες για την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος της υπαίθρου. Οι συνεταιρισμοί αποτέλεσαν τον εγγυητή που αναζητούσε τότε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος προκειμένου να προχωρήσει με ασφάλεια στην δανειοδότηση του αγροτικού κόσμου.

Μέχρι το «1926 είχαν ιδρυθεί συνολικά 4.149 αγροτικοί συνεταιρισμοί με 268.437 μέλη και συνεταιριστικά κεφάλαια από 27.382.000 δραχμές. Τον ίδιο χρόνο υφίσταντο 39 περιφερειακές ενώσεις συνεταιρισμών. Στο τέλος του 1931 υπήρχαν συνολικά 5888 αγροτικοί συνεταιρισμοί και 85 περιφερειακές ενώσεις συνεταιρισμών» (στο ίδιο, σ. 61).

Σε πανελλήνιο επίπεδο «οι πρώτες προσπάθειες για την ίδρυση ομοσπονδίας μεταξύ των 1.000 περίπου υφισταμένων γεωργικών συνεταιρισμών έγινε με την εγκύκλιο της 8-5-1919 του Υπουργείου Γεωργίας» (Δασκάλου, 1992, σ. 560). «Μόλις το 1922, με πρωτοβουλία κυρίως των Ενώσεων Συνεταιρισμών της Πελοποννήσου, εγκρίθηκε από το Πρωτοδικείο Αθηνών (απόφ. 3536/1922) το καταστατικό της Πανελληνίας Συνομοσπονδίας Γεωργικών Συνεταιρισμών με τη μορφή επαγγελματικού σωματείου, οπότε και άρχισε να λειτουργεί» (Παπαγεωργίου, 2007, σ. 206). Ωστόσο η προσπάθεια της Πανελληνίας αυτής Συνομοσπονδίας ατόνησε περί το 1926. Έπειτα από μια σειρά ακόμα προσπάθειών το 1935 ιδρύεται η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών- ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ., της οποίας εντούτοις η κατάργηση ήρθε σύντομα. Στη θέση της ιδρύθηκε λίγο αργότερα η Εθνική Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών Ελλάδος (ΕΣΣΕ).

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω το διάστημα μετά τη Μικρασιατική καταστροφή ήταν ιδιαίτερα σημαντικό για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Οι συνθήκες που επικρατούσαν έκαναν επιτακτική την ανάγκη αναδιάρθρωσης της καλλιεργήσιμης γης, οδηγώντας στην αγροτική μεταρρύθμιση του 1923-1937. Κατά τη διάρκεια της σημαντικής εκείνης περιόδου και συγκεκριμένα το 1929, ιδρύεται και η Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος -Α.Τ.Ε. .

Η ίδρυση μιας καθαρά γεωργικής τράπεζας, αποτελεί χρόνιο «πόθο» του αγροτικού λαού. Εντούτοις «η ΑΤΕ δεν λειτουργούσε μόνο ως Τράπεζα δεχόμενη καταθέσεις και χορηγώντας δάνεια στους γεωργούς και στους συνεταιρισμούς τους. Επί δεκαετίες απετέλεσε το κέντρο εφοδιασμού των γεωργών με σπόρους, φάρμακα, λιπάσματα, κτηνοτροφικά σιτηρά και άλλα εφόδια. Ανέπτυξε ασφαλιστικές εργασίες στην ύπαιθρο από το 1931 και έλαβε μέρος στην ίδρυση πολλών εταιρειών για την εμπορία και τη μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων. Με το άρθρο 16 του Ν 4332/1929 ανατέθηκε στην ΑΤΕ η εξουσία του Υπουργείου Γεωργίας επί των συνεταιρισμών, των ενώσεων και των σωματείων τους, εκτός από την έγκριση των καταστατικών τους. Οι αρμοδιότητες της ΑΤΕ επί των συνεταιρισμών, όπως ορίστηκαν από τα άρθρα 1 και 2 του Ν4332/1929 είναι: η ενίσχυση της συνεταιριστικής οργανώσεως των παραγωγών, η συνεταιριστική προπαγάνδα και διαπαιδαγώγηση των αγροτικών μαζών, η εποπτεία και ο έλεγχος των γεωργικών συνεταιρισμών παντός βαθμού» (Δασκάλου, 1992, σ.566). Η ΑΤΕ αντικατέστησε την ΕΤΕ στην ύπαιθρο και διαδραμάτισε πολύ σημαντικό ρόλο στις συνεταιριστικές δραστηριότητες. Από το 1991 και έπειτα μολαταύτα αποτελεί μια κοινή τράπεζα καθώς έχασε το μονοπώλιο της χρηματοδότησης στη γεωργία και άρχισε να λειτουργεί ως ανώνυμη εταιρεία. Πλέον η Α.Τ.Ε. αποτελεί παρελθόν, καθώς ανήκει στην τράπεζα Πειραιώς.

Στα χρόνια της κατοχής η ΕΣΣΕ πήρε και πάλι την αρχική της επωνυμία Πανελλήνια Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών, ενώ στα 1945 επονομάστηκε και πάλι ΠΑΣΕΓΕΣ. Πέραν όμως από την ΠΑΣΕΓΕΣ ιδρύθηκαν αρκετές ακόμα μεγάλες κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις. Το 1931 ιδρύθηκε η Ένωση Κιτροπαραγωγών Κρήτης και το 1935 η Ένωση Σουλτανοπαραγωγών Κρήτης με μορφή Ανώνυμης εταιρείας. Ακολούθησε, το 1940 η Κεντρική Υπηρεσία Διαχειρίσεως Εγχώριων Προϊόντων –ΚΥΔΕΠ, που στη συνέχεια μετατράπηκε σε Κοινοπραξία Συνεταιριστικών Οργανώσεων. Παράλληλα ιδρύθηκε και η Κοινοπραξία Συνεταιριστικών οργανώσεων Σουλτανίνας – ΚΣΟΣ. Επτά έτη αργότερα (1947) δημιουργήθηκε η Συνεταιριστική Ένωση Καπνοπαραγωγών Ελλάδος –ΣΕΚΕ. Επίσης το 1949 ιδρύθηκε η Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Ελαιοπαραγωγών Ελλάδος – ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ, η Κεντρική Ένωση Οινοπαραγωγών Ελλάδος –ΟΙΝΙΚΗ, η Συνεταιριστική Προμηθευτική Ένωση- ΣΠΕ και η Συνεταιριστική Σχολή στα πλαίσια της ΠΑΣΕΓΕΣ.

Στην εξέλιξη και ανάπτυξη των συνεταιρισμών στην Ελληνική επικράτεια πέραν των παραπάνω βοήθησαν και άλλοι σημαντικοί σταθμοί που είναι οι εξής (Παπαγεωργίου, 2007, σ. 174-178) :

- 1954 - Η Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Συκοπαραγωγών - ΣΥΚΙΚΗ
- 1957- Η Συνεταιριστική Τεχνική Εμπορική Εταιρεία – ΣΠΕΚΑ
- 1958- Η Συνεταιριστική Εταιρεία ΑΣΕ- Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις
- 1962- Η Κτηνοτροφική Κεντρική Ένωση
- 1963- Η Συνεταιριστική Κοινοπραξία Οπωροκηπευτικών Προϊόντων- ΣΚΟΠ
- 1963- Η Ελληνική Βιομηχανία Ζωοτροφών – ΕΛΒΙΖ
- 1975- Η Συνεταιριστική Εταιρεία Καπνού- ΣΕΚΑΠ
- 1975- Η Συνεταιριστική Εταιρεία Βιομηχανικής Ανάπτυξης Θράκης- ΣΕΒΑΘ
- 1977- Η ΕΛΣΥ- Διανομές
- 1977- Η Δήμητρα
- 1978- Η Νέστος
- 1978- Η Συνεταιριστική Ασφαλιστική Εταιρεία
- 1980- Η Συνεταιριστική Εταιρεία Διεθνών Μεταφορών- ΣΥΝΕΔΙΜ
- 1981- Η Συνεταιριστική Διαφημιστική – ΣΥΝΕΔΙΑ
- 1981- Η Συνεταιριστική Εταιρεία Λιπασμάτων – ΣΥΝΕΛ

Από το 1981 και έπειτα ο ρόλος του κρατικού μηχανισμού γίνεται ιδιαίτερα αισθητός. Μέσα από κρατικές επιχορηγήσεις και σημαντικούς πόρους (όπως π.χ. τα δάνεια) ενθαρρύνει την επέκταση των δραστηριοτήτων που ασκούσαν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί. Επίσης, σημειώθηκε αύξηση στον αριθμό των δανείων που χορηγούνταν από την ΑΤΕ προκειμένου να αποκατασταθούν οι ζημιές που προκαλούνταν στην φυτική παραγωγή από τα άσχημα καιρικά φαινόμενα. Οι πολιτικές ,βέβαια, που ακολουθήθηκαν είχαν τελικά τα αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η δημιουργία υπέρογκων χρεών και η αδυναμία της ΑΤΕ να χορηγήσει ε-

πιπλέον δάνεια σε μη φερέγγυους συνεταιρισμούς, ήταν ένα μεγάλο πλήγμα για τον αγροτικό χώρο. Οι προσπάθειες χρόνων άρχισαν σταδιακά να φθίνουν και το συνεταιριστικό κίνημα αποδυναμώθηκε αισθητά. « Η αρχή του 21^{ου} αιώνα βρίσκει τους αγροτικούς συνεταιρισμούς στο χαμηλότερο σημείο της εκατονταετούς ιστορίας τους» (Παπαγεωργίου,2007,σ. 186).

2.2. Νομοθεσία των Συνεταιρισμών

Το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, όπως ανέφερε τότε το σύνταγμα, «πρωτοεμφανίστηκε στο άρθρο 11 του Συντάγματος της 18-11-1864, που συνέταξε η “εν Αθήναις Β΄ Εθνική των Ελλήνων Συνέλευσις”, ύστερα από τη νέα εξέγερση έξωσης κατά του Όθωνα της 10 Οκτωβρίου 1862» (Δασκάλου,1992, σ.122). Ωστόσο ,οι συνεταιρισμοί με τη σημερινή τους έννοια θεσμοθετήθηκαν για πρώτη φορά με το νόμο 602/1915, οπότε και υιοθετήθηκε ο όρος “συνεταιρισμός”. Από τότε μέχρι και τώρα, έχουν υπάρξει αρκετές αλλαγές στη συνεταιριστική νομοθεσία. Σημαντικοί σταθμοί είναι οι : Ν. 921/1979, Ν. 1541/1985, Ν. 2169/1993, Ν.2810/2000, Ν.4015/2011.

Σύμφωνα με το νόμο 4015/2011 για να συσταθεί αγροτικός συνεταιρισμός απαιτείται η σύνταξη και υπογραφή του καταστατικού, από 20 τουλάχιστον φυσικά πρόσωπα , όπως επίσης και να δοθεί σχετική έγκριση από το Ειρηνοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού. Σε περιπτώσεις νησιών που το σύνολο του πληθυσμού δεν ξεπερνά τους 3.100 το κατώτατο όριο των φυσικών προσώπων ανέρχεται στα 10. Μέλος του συνεταιρισμού μπορεί να γίνει οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, αρκεί να πλήρη τις προϋποθέσεις, καθώς επίσης και ένας άλλος συνεταιρισμός. Ο έλεγχος γίνεται από τουλάχιστον δύο ορκωτούς ελεγκτές- λογιστές, οι οποίοι δεν μπορούν να είναι μέλη ή υπάλληλοι του συνεταιρισμού.

Το καταστατικό κάθε συνεταιρισμού είναι μοναδικό και καθορίζει ένα πλήθος λειτουργικών θεμάτων. Σύμφωνα με το καταστατικό ορίζεται το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας καθώς και ο αριθμός των μερίδων που μπορεί να έχει κάθε μέλος. Επίσης ορίζεται ο αριθμός των ψήφων του κάθε μέλους σε περίπτωση που αυτό έχει παραπάνω από μία συνεταιριστική μερίδα.

Με βάση, τέλος , τον νόμο 4015/2011 καταργούνται οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και μετατρέπονται σε Αγροτικούς Συνεταιρισμούς ή σε Αγροτικές Εταιρι-

κές Συμπράξεις (ΑΕΣ). Επιπλέον οι Κοινοπραξίες Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Κ.Α.Σ.Ο.) και οι Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕ.Σ.Ε.) μετατρέπονται σε κλαδικούς Αγροτικούς Συνεταιρισμούς.

2.3. Η Δομή του Συνεταιριστικού Κινήματος

Με τον όρο δομή, εννοούμε τον τρόπο με τον οποίο είναι οργανωμένοι οι συνεταιρισμοί. Στην Ελλάδα η μορφή του αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος εμφανίζεται με τη μορφή πυραμίδας και λειτουργεί σε 3 βαθμίδες. Στη βάση της πυραμίδας βρίσκονται οι πρωτοβάθμιοι αγροτικοί συνεταιρισμοί που αποτελούν τον πυλώνα όλου του συστήματος λειτουργίας των συνεταιρισμών. Ακολουθούν οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ) και οι Κοινοπραξίες Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Κ.Α.Σ.Ο.) που δημιουργούνται από την συνεργασία των πρωτοβάθμιων αγροτικών συνεταιρισμών. Ενώ στη τρίτη βαθμίδα της πυραμίδας βρίσκονται οι Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις μέλη των οποίων είναι οι συνεταιριστικές οργανώσεις δευτέρου βαθμού. Στην κορυφή της πυραμίδας βρίσκεται η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ) που αποτελεί το ανώτατο όργανο εκπροσώπησης των αγροτικών συνεταιρισμών της Ελλάδας. Η δομή , τέλος τους αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος μετά και τον τελευταίο νόμο 4015/2011 παρουσιάζει κάποιες τροποποιήσεις που θα αναφερθούν παρακάτω.

2.3.1. Πρωτοβάθμιοι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

Οι Πρωτοβάθμιοι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί ασκούν την δράση τους στο τόπο κατοικίας και απασχόλησης των αγροτών μελών τους. Μέλη τους μπορούν να γίνουν φυσικά πρόσωπα που πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις που ορίζονται από τον νόμο και το καταστατικό του εκάστοτε συνεταιρισμού. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα και σε άλλους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς να γίνουν μέλη με τον περιορισμό ότι θα κατέχουν μια μόνο συνεταιριστική μερίδα.

Ανάλογα «με την φύση της κύριας ή αποκλειστικής δραστηριότητας που ασκούν οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί διακρίνονται ως εξής»(Καμενίδης,2010,σ.87) :

- Προμηθευτικοί Συνεταιρισμοί
- Παραγωγικοί Συνεταιρισμοί
- Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί

- Μεταποιητικοί Συνεταιρισμοί
- Εμπορικοί Συνεταιρισμοί
- Συνεταιρισμοί Πολλαπλού Σκοπού

Οι «δραστηριότητες τους εκδηλώνονται συνήθως στο χώρο που προσδιορίζεται από τα όρια ενός δήμου ή κοινότητας. Υπάρχουν, όμως, αρκετοί συνεταιρισμοί, και ιδιαίτερα εκείνοι που ειδικεύονται στη μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων που επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους σε ευρύτερες περιοχές που περιλαμβάνουν περισσότερες κοινότητες» (Παπαγεωργίου, 2007, σ. 200).

2.3.2. Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών

Οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) συστήνονται από την συνένωση των πρωτοβάθμιων αγροτικών συνεταιρισμών και στοχεύουν στην βελτίωση της αποδοτικότητας της συνεταιριστικής κίνησης. « Η γενικότερη οργανωτική λειτουργία τους είναι πολύ καλύτερη από εκείνη των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών. Οι γενικές συνελεύσεις των Ενώσεων έχουν ουσιαστικότερο χαρακτήρα και οι διοικήσεις τους ασχολούνται περισσότερο ενεργά με τις υποθέσεις της διοίκησης και της διαχείρισης. Διαθέτουν αρτιότερο μηχανισμό σε τεχνικές- παραγωγικές εγκαταστάσεις, γραφεία, αποθήκες κλπ. ,με τον οποίο διεξάγουν αρκετές εργασίες. Διαθέτουν αρκετό υπαλληλικό προσωπικό, με το οποίο διεξάγουν τις εργασίες τους» (Αβδελίδης, 1984, σ 126).

Τα παραπάνω καθιστούν τις Ε.Α.Σ «τον ισχυρό βραχίονα των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών. Εκείνες έχουν το μέγεθος και την ικανότητα να επηρεάσουν τις αγορές των γεωργικών προϊόντων και να προσφέρουν έτσι πολύτιμες υπηρεσίες στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς στους τομείς της μεταποίησης και της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων . Επιπλέον, οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών έχουν τη δυνατότητα να συγκροτούν ή να μετέχουν σε Κοινοπραξίες τόσο περιφερειακής όσο και εθνικής κλίμακας»(Παπαγεωργίου, 2007,σ. 203 – 204).

Με γνώμονα ωστόσο τον καινούργιο νόμο περί αγροτικών συνεταιρισμών οι Ενώσεις καταργούνται και μετατρέπονται είτε σε Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, είτε σε Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις. Παρομοίως και οι Κοινοπραξίες Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων καταργούνται και μετατρέπονται σε κλαδικούς Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΣ).

2.3.3. Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕ.Σ.Ε.)

Στη συνεταιριστική ιεραρχία τον τρίτο βαθμό της πυραμίδας κατέχουν οι Κεντρικές Ενώσεις. Η ανάγκη συντονισμού των δραστηριοτήτων, καθώς και η ανάληψη και παροχή εργασιών ή υπηρεσιών σε ευρύτερη κλίμακα, οδήγησαν στη σύσταση τους. Μέλη τους είναι οι δευτεροβάθμιες οργανώσεις αλλά και οι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί που δεν μετέχουν σε ενώσεις.

Όπως και στην περίπτωση των Κοινοπραξιών Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, οι Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις με τον νέο νόμο μετατρέπονται σε κλαδικούς ΑΣ.

2.3.4. Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)

Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ) ιδρύθηκε το 1935 και είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Αποτελεί τον κορυφαίο ιδεολογικό και συντονιστικό φορέα των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων της χώρας, που υποστηρίζει, προωθεί, προάγει τις δραστηριότητές τους και τις εκπροσωπεί σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της για την υποστήριξη των μελών της, η ΠΑΣΕΓΕΣ, μεταξύ άλλων, εκπονεί μελέτες, εργασίες, έρευνες και συνάπτει συμβάσεις έργου ή παροχής υπηρεσιών, που έχουν σχέση με την αγροτική, γενικά, και τη συνεταιριστική, ειδικά, ανάπτυξη. (www.paseges.gr). Φροντίζει να συντονίζει τις ενέργειες των αγροτικών συνεταιρισμών, καθώς επίσης και να τους προσφέρει συμβουλές και υπηρεσίες τόσο σε τεχνικό όσο και σε επιστημονικό επίπεδο. Επιπλέον, παρέχει συνεταιριστική εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση στα ιδιόκτητα κέντρα της στη Θεσσαλονίκη αλλά και μέσα από το εθνικής εμβέλειας Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) .

Η έδρα της ΠΑΣΕΓΕΣ, όπως ορίζεται και στο καταστατικό της, βρίσκεται στην Αθήνα και μέλη της είναι σύμφωνα με τον καινούριο νόμο οι αγροτικοί συνεταιρισμοί. Ανώτατο καθοδηγητικό όργανο της αποτελεί η Γενική Συνέλευση, η οποία αποτελείται από τους αντιπροσώπους των μελών της, που έχουν εγγραφεί στο Μητρώο της και διατηρούν την ιδιότητά τους αυτή.

3. Η ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ

3.1. Ιστορική Αναδρομή

Οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις, όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, διακρίνονταν μέχρι τον τελευταίο νόμο σε πρωτοβάθμιες, δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες. Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου αποτελεί μια από τις μέχρι πρότινος δευτεροβάθμιες οργανώσεις της χώρας.

Το έτος ίδρυσης της χρονολογείται στα «1933 με την επωνυμία Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου με έδρα το Πέραμα. Σε μια περιοχή όπως είναι ο Μυλοπόταμος, η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στην προαγωγή της τοπικής αγροτικής οικονομίας» (Χαλκιαδάκης, 2003, σ. 303). Το έργο που πρόσφερε η Ένωση στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της είναι δύσκολο να ερευνηθεί, λόγω του ότι το προπολεμικό αρχειακό υλικό της καταστράφηκε, ενώ το ελάχιστο μεταπολεμικό που υπάρχει είναι αταξινόμητο.

Αξιοσημείωτο, ιστορικό γεγονός των όσων συνέβησαν στο πρώιμο στάδιο δράσης της Ένωσης αποτελεί « η προσφορά και η θυσία δυο υπαλλήλων της κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής. Πρόκειται για τους Εμμανουήλ Βάμβουκα και Σπύρο Γιακουμάκη. Οι προαναφερθέντες δολοφονήθηκαν από τους Γερμανούς το 1942, στην προσπάθεια τους να επανέλθουν στην Ένωση και να συνεχίσουν το συνεταιριστικό τους έργο που είχε διακοπεί λόγω του πολέμου »(Στο ίδιο, σ. 304, Αρχείο ΕΑΣ Μυλοποτάμου). Προς τιμήν τους αποφασίστηκε από το τότε Διοικητικό Συμβούλιο να αναρτηθεί η φωτογραφία των δυο υπαλλήλων στα γραφεία της οργάνωσης. Η φωτογραφία εξακολουθεί να είναι αναρτημένη μέχρι και σήμερα.

Τα χρόνια της γερμανικής κατοχής και των συνεπειών της ακολουθήθηκαν από αυτά της ανασυγκρότησης. Πρωτοστάτες σε αυτό το δύσκολο έργο της ανασύλωσης του τοπικού συνεταιριστικού κινήματος στα μεταπολεμικά χρόνια ήταν οι ίδιοι οι αγρότες του νομού Ρεθύμνης. Μέσα από τις δράσεις τους προσπάθησαν να βοηθήσουν τόσο στην ανασυγκρότηση του τόπου τους, όσο και των ίδιων. Σε μια περίοδο βαθμιαίας ερήμωσης και ανακατατάξεων του Ελληνικού υπαίθρου, υπήρξαν συνεταιρισμοί- μέλη της Ένωσης Μυλοποτάμου, οι οποίοι συνέβαλαν στην βελτίω-

ση της γεωργικής παραγωγής καθώς και στην επεξεργασία των γεωργικών προϊόντων.

Η Ένωση Μυλοποτάμου και οι συνεταιρισμοί μέλη της συνέχισαν το έργο τους και τα επόμενα χρόνια. Τις δεκαετίες 1960 και 1970 κατόρθωσε σημαντικές συνεργασίες γύρω από την επεξεργασία των προϊόντων της ελιάς. Εκτενέστερα το 1967 ιδρύθηκε η Ελαιουργία Συνεταιρισμένων Αγροτών Ρεθύμνης από την Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών (Ε.Γ.Σ.) Ρεθύμνης και από την αντίστοιχη Ένωση Μυλοποτάμου. Παράλληλα η Ένωση Μυλοποτάμου συνίδρυσε με τη συμμετοχή της Ελαιουργικής και της Ε.Γ.Σ. Ρεθύμνης, ήδη από το 1971, τη Συνεταιριστική Ελαιοβιομηχανία Ρεθύμνης Ε.Π.Ε. με έδρα το Ρέθυμνο.

Η δυναμική της Ένωσης Μυλοποτάμου διαφαίνεται εξίσου από τις συνεργασίες που επιτυγχάνει με άλλες συνεταιριστικές οργανώσεις αλλά και από την αύξηση των μελών της. «Ενώ στην αρχή της λειτουργίας της (1933) αποτελούνταν από 13 συνεταιρισμούς-μέλη, το 1974 την οργάνωση συγκροτούσαν 35 συνεταιρισμοί με 3.048 μέλη. Διέθετε τυροκομείο, χαρουπόμυλο, ελαιοδεξαμενές, εννέα αποθήκες 3500 τμ και γραφεία εμβαδού 99τμ. Οι εργασίες της ήταν πιστωτικές, προμηθευτικές, μεταπρακτικές και παροχής υπηρεσιών» (Χαλκιαδάκης, 200 σ.307).

Η ανοδική πορεία της Ενώσεως συνεχίστηκε και στα νεότερα χρόνια. Οι ορθές αποφάσεις που λήφθηκαν κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και αρχές του 1990, προκειμένου να ανταπεξέλθει η Ένωση στον ανταγωνισμό, είχαν ως αποτέλεσμα την δημιουργία μιας οικονομικά αυτοδύναμης οργάνωσης. Από στοιχεία του 2001, φαίνεται ότι η οργάνωση κατείχε ισχυρή κεφαλαιακή δύναμη και αυξανόμενη κερδοφορία, ενώ ο αριθμός των μελών αυξήθηκε στους 38 συνεταιρισμούς αποτελώντας έτσι μια από τις πολυπληθέστερες Ενώσεις της χώρας. Παράλληλα είχε κατορθώσει να εκσυγχρονίσει τις δραστηριότητες που ήδη ασκούσε καθώς και να δημιουργήσει καινούριες (οι δραστηριότητες της αναφέρονται στο υποκεφάλαιο 3 του παρόντος κεφαλαίου).

Η παρούσα αγροτική συνεταιριστική οργάνωση «με την υπαριθμ 63/16-3-2012 απόφαση της Γενικής της Συνέλευσης σύμφωνα με το άρθρο 19 του Ν. 4015/2011, αποφάσισε να μετατραπεί σε Αγροτικό Συνεταιρισμό» (www.paseges.gr).

Η επωνυμία του αγροτικού συνεταιρισμού που συστάθηκε είναι «ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ», έχει ως έδρα του το Πέραμα και φέρει το διακριτικό τίτλο «Η ΕΝΩΣΗ». Η γεωγραφική περιοχή στην οποία ασκεί τις δράσεις του ο συνεταιρισμός αποτελείται από την τέως επαρχία Μυλοποτάμου, η οποία ορίζεται πλέον από τα διοικητικά όρια των Δήμων Ανωγείων και Μυλοποτάμου καθώς και του Δημοτικού Διαμερίσματος Ελεύθερνας και Αρχαίας Ελεύθερνας του Δήμου Ρεθύμνης. Δεν αποκλείεται εντούτοις η δυνατότητα να δραστηριοποιείται τόσο σε πανελλαδικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τα μέλη του Α.Σ. « η ΕΝΩΣΗ» ανέρχονται αυτή τη στιγμή στα 584. Κάθε μέλος, σύμφωνα με το καταστατικό του συνεταιρισμού, συμμετέχει σε αυτόν με μια υποχρεωτική μερίδα. Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας έχει οριστεί στα 500€ , ενώ υπάρχει και η δυνατότητα απόκτησης προαιρετικών μερίδων το ύψος των οποίων ορίζεται σε 250€.

Κύριο μέλημα της πρώην Ένωσης και νυν Αγροτικού Συνεταιρισμού Μυλοποτάμου αποτελεί η συνεχής βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών που παρέχει. Επίσης «η στροφή στη βιολογική γεωργία και τον αγροτουρισμό, η αξιοποίηση κοινοτικών προγραμμάτων και η δημιουργία μιας νέας γενιάς αγροτών με τόλμη και φιλοδοξίες» (*Μυλοποταμίτικα Νέα, 2001, σ 5*)

3.2. Τόπος Δράσης

Η τέως επαρχία Μυλοποτάμου, στην οποία και δραστηριοποιείται ο συνεταιρισμός, απλώνεται ανάμεσα στο Ηράκλειο και το Ρέθυμνο και περιλαμβάνει την υδροφόρο λεκάνη του ομώνυμου ποταμού. «Πρόκειται για μια από τις πιο ζωντανές εμπορικά, γεωργικά, κτηνοτροφικά αλλά και πολιτισμικά επαρχίες της Κρήτης» (*www.mylopotamos.gr*). Στο μεγαλύτερο της μέρος αποτελεί μια ορεινή περιοχή και ως επί το πλείστον κτηνοτροφική. Ειδικότερα, «Τα 4/5 του εδάφους είναι ορεινά και ημιορεινά και το 1/5 πεδινό» (*www.milopotamos.com*).

Όσον αφορά την οικονομία της περιοχής «αν εξαιρέσουμε τις παράκτιες περιοχές, όπου ο τουρισμός κατέχει τα πρωτεία στην οικονομική ανάπτυξη, ο υπόλοιπος Μυλοπόταμος έχει ως βάση ανάπτυξης τον πρωτογενή τομέα και τον αγροτουρισμό» (*www.mylopotamos.gr*). Από τα κυριότερα γεωργικά προϊόντα που παράγονται είναι το λάδι, το κρασί, το μέλι, τα φρούτα (πορτοκάλια κ.α.) και τα κηπευτικά .

Σε ένα τόπο όπως αυτό, λοιπόν, οι δράσεις και η στήριξη που ασκεί ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Μυλοποτάμου κρίνονται καίριας σημασίας για την αγροτική οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

3.3. Δραστηριότητες και Υπηρεσίες

Στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του ο συνεταιρισμός δραστηριοποιούνταν στο τομέα των χαρουπιών. Ωστόσο, λόγω των συνεχώς μεταβαλλόμενων αναγκών και δραστηριοτήτων των μελών του, σταδιακά άρχισε να διευρύνει το πεδίο των δραστηριοτήτων του. «Σήμερα δραστηριοποιείται στον τομέα του λαδιού, του γάλακτος, των γεωργικών εφοδίων, των ζωοτροφών, των οικονομικών ενισχύσεων, των ασφαλειών, ενώ το Συνεταιριστικό Super Market στο Πέραμα Μυλοποτάμου εξυπηρετεί την ευρύτερη περιοχή» (www.mylopotamos.gr).

Εκτενέστερα, έχει καταφέρει να δημιουργήσει το δικό του τυροκομείο, στο οποίο και απορροφώνται οι μεγαλύτερες ποσότητες του γάλακτος που παράγονται στην ευρύτερη περιοχή. Προσπάθησε να μειώσει το κόστος των ζωοτροφών, δημιουργώντας δικό του σύγχρονο πρατήριο ζωοτροφών, ενώ ένα ακόμα σημαντικό επίτευγμα που έχει καταφέρει είναι και η ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ ΒΟΡΕΙΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ) για το λάδι που παράγεται στην περιοχή.

3.3.1. Εμπόριο Ελαιολάδου –Χημείο

Ο συνεταιρισμός «θέλοντας να εξασφαλίσει την ποιότητα του ελαιολάδου και ειδικότερα την ποιότητα του ελαιολάδου "ΠΟΠ ΒΟΡΕΙΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ" έχει δημιουργήσει στις εγκαταστάσεις του ένα σύγχρονο χώρο συγκέντρωσης, φύλαξης και εμπορίας ελαιολάδου» (www.mylopotamos-elia.gr).

Η μονάδα είναι εξοπλισμένη με δεξαμενές ανοξείδωτες, συνολικής χωρητικότητας 300 τόνων. Κατά την προσέλευση του ελαιολάδου στο χώρο γίνεται δειγματοληψία και ανάλυση του δείγματος στο εργαστήριο ποιοτικού ελέγχου, το οποίο έχει διαπιστευτεί από το ΕΣΥΔ κατά ISO/IEC 17025 E2 για ορισμένες τεχνικές προδιαγραφές του. Ακόμη, διαθέτει συσκευή μέτρησης της ελαιοπεριεκτικότητας στον ελαιόκαρπο, βοηθώντας έτσι τους παραγωγούς να έχουν έγκαιρα μια πρώτη εικόνα της απόδοσης του καρπού σε λάδι.

Οι ποσότητες που απορροφά και τυποποιεί ο συνεταιρισμός είναι ακόμα μικρές σε σχέση με την συνολική ποσότητα που παράγεται στην περιοχή, ωστόσο το εγχείρημα βρίσκεται ακόμα στο αρχικό του στάδιο. Το λάδι διατίθεται στην αγορά με την επωνυμία «ΑΤΑΛΗ».

3.3.2. Το Τυροκομείο

Το ιδιόκτητο τυροκομείο του συνεταιρισμού ιδρύθηκε το 1966 και από τότε χρησιμοποιεί την ίδια παραδοσιακή συνταγή για την παρασκευή των προϊόντων του. Αυτός είναι και ο λόγος που χρόνο με το χρόνο καταφέρνει να κατακτά όλο και μεγαλύτερο μέρος της αγοράς.

«Το 1992 και σε εφαρμογή των κανονισμών που ισχύουν προέβη σε ανακαίνιση του τυροκομείου και σε ανανέωση του βασικού μηχανολογικού εξοπλισμού.»
(www.mylopotamos-elia.gr)

Από την συνολική, τέλος ποσότητα του επεξεργασμένου γάλακτος παράγονται σε ποσοστό 60% Λευκό τυρί άλμης και σε ποσοστό 40% Γραβιέρα Κρήτης. Παράλληλα παράγονται και υποπροϊόντα όπως είναι η μυζήθρα , η ξινομυζήθρα κλπ.

3.3.3. Πρατήριο Γεωργικών Εφοδίων

Το πρατήριο αποτελείται από δύο τμήματα που σκοπό έχουν την εξυπηρέτηση, ενημέρωση και στήριξη των παραγωγών της περιοχής. Στο τμήμα εμπορίου ο παραγωγός μπορεί να προμηθευτεί με κάθε αναγκαίο εφόδιο για την εκμετάλλευση που ασκεί (γεωργική ή κτηνοτροφική). Ενώ, στο τεχνικό τμήμα δίδονται συμβουλές πάνω στο αντικείμενο άσκησης που ακολουθεί ο κάθε παραγωγός, καθώς και ενημέρωση για τα χρηματοδοτικά προγράμματα που αφορούν τους αγρότες (σχέδια βελτίωσης, νέοι αγρότες κλπ). Ακόμη, έχει συμμετοχή σε διάφορα προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα παραγωγής όπως είναι η Βοήθεια Αγροτών (Leader I), το Πρόγραμμα “ Συν” για την κτηνοτροφία κ.α.

3.3.4. Οι Ζωοτροφές

Το εργοστάσιο παραγωγής συμπληρωματικών μιγμάτων διατροφής των Ζώων, που διατηρεί ο συνεταιρισμός, κατασκευάστηκε με συγχρηματοδότηση του προγράμματος Leader. Αρχικά δραστηριοποιούνταν στην διακίνηση μόνο αγοραζόμενων πρώτων υλών και έτοιμων μιγμάτων. Ωστόσο ,από το 1998 και έπειτα που με-

ταφέρθηκε σε νέες εγκαταστάσεις, θέλοντας να προσφέρει στους κτηνοτρόφους προϊόντα καλύτερης ποιότητας σε τιμές φιλικότερες προς αυτούς, ξεκίνησε την παραγωγή δικών της μιγμάτων αγοράζοντας μόνο τις πρώτες ύλες.

3.3.5. Οικονομικές Ενισχύσεις

Το τμήμα το οικονομικών ενισχύσεων συστάθηκε το 1984 προκειμένου να παρέχει στους ελαιοπαραγωγούς και κτηνοτρόφους της περιοχής κάθε δυνατή εξυπηρέτηση στα θέματα που αφορούν τις κοινοτικές ενισχύσεις. Στελεχώνεται από 5 μόνιμους υπαλλήλους και αριθμό εποχικών ανάλογα με τις υπάρχουσες ανάγκες.

«Κατά την περίοδο 1985-2005, δηλ για 20 χρόνια, το κύριο έργο του ήταν η ενημέρωση, η παραλαβή των δικαιολογητικών, η σύνταξη των καταστάσεων πληρωμής και η απευθείας πληρωμή των παραγωγών για τις επιδοτήσεις ελαιολάδου και επιλέξιμων. Την περίοδο αυτή ο αριθμός των παραγωγών που εξυπηρετήθηκαν ήταν περίπου 11.000 ετησίως. Από το 2006 με τη νέα ΚΑΠ το έργο του Τμήματος συμπυκνώθηκε στη συλλογή και μηχανογράφηση των Αιτήσεων Ενιαίας Ενίσχυσης για περίπου 11.000 παραγωγούς, από δε το έτος 2007 ανέλαβε και τη διεκπεραίωση της Εξισωτικής Αποζημίωσης» (www.mylopotamos.gr).

3.3.6. Ασφάλειες

Σε συνεργασία με την εταιρεία «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ» ο συνεταιρισμός προσφέρει πακέτα ασφάλισης στους κλάδους ζωής, κατοικίας, αυτοκινήτου.

Η Συνεταιριστική Ασφαλιστική αποτελεί την μόνη αμιγή Συνεταιριστική Ασφαλιστική Εταιρεία που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και το έτος ίδρυσης της ανέρχεται στα 1978.

3.3.7. Το Super Market

Η λειτουργία του συνεταιριστικού Super Market ξεκίνησε το 1981. Μέσα από μια συνεχή προσπάθεια καταφέρνει να διατηρεί μια ενεργή ανταγωνιστική θέση στην αγορά προσφέροντας προϊόντα στην καλύτερη δυνατή τιμή. Το κατάστημα ανήκει στον όμιλο ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ COOP Α.Ε. και το ύψος των ειδών που εμπορεύεται, μεταξύ των οποίων βρίσκονται και αυτά που παράγει ο συνεταιρισμός, ξεπερνά τις 20.000.

Οι χώροι του καταλαμβάνουν περίπου 1000τμ εκθεσιακού χώρου με ξεχωριστό εκθεσιακό χώρο για οικιακές ηλεκτρικές συσκευές. Ακόμη, διατηρεί αποθήκες προϊόντων συνολικής έκτασης 400 μέτρων .

3.4. Εκπαιδευτικές Δράσεις

Η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η πληροφόρηση, όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο, αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι του συνεταιριστικού κινήματος. Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Μυλοποτάμου μέσα από την δημιουργία του γραφείου υποστήριξης, αλλά και των συνεχών δράσεων του προσπαθεί, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, να εντάξει αυτό το κομμάτι στις λειτουργίες του.

Σε βάθος μιας δεκαπενταετίας, περίπου, έχει επιτύχει υλοποίηση πλήθους σεμιναρίων και ημερίδων για τα μέλη του και έχει προβεί στη σύνταξη και διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων μέσω του προγράμματος LEADER I (παράρτημα Β,σελ80). Απώτερος στόχος όλων των παραπάνω είναι η καλύτερη λειτουργία και αποδοτικότητα της γεωργικής ή κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης , η μεγιστοποίηση της παραγωγής, η αντιμετώπιση των προβλημάτων, καθώς και η ενημέρωση των αγροτών και μη για τα διάφορα αναπτυξιακά προγράμματα.

Δεδομένου ότι η οικονομία της περιοχής Μυλοποτάμου στηρίζεται κατά κύριο λόγο στον πρωτογενή τομέα έχει υλοποίηση είτε μόνος του ο συνεταιρισμός είτε σε συνεργασία με άλλους φορείς σχετικές ημερίδες και σεμινάρια. Αναφορικά με την κτηνοτροφία έχει πραγματοποιήσει ημερίδες με τίτλο : «Εκσυγχρονισμός – Διαχείριση Κτηνοτροφικών Μονάδων»(παράρτημα Β,σελ80), «Αιγοπροβατοτροφία στο Νομό Ρεθύμνης (παράρτημα Β,σελ80) κ.α..

Στο γεωργικό τομέα από την άλλη έχει υλοποίηση σεμινάρια και ημερίδες , όπως: η «Κατάρτιση των Παραγωγών Σταφίδας»(παράρτημα Β,σελ80) που αποτελούνταν από ένα πολύωρο πρόγραμμα εκπαίδευσης τόσο σε θεωρητικό όσο και πρακτικό επίπεδο, η «Ολοκληρωμένη Διαχείριση» (παράρτημα Β,σελ80) που υλοποιείται στα πλαίσια του καν. 867/08 της Ο.Ε.Φ., το «Πρόγραμμα INTEGRA» που αποσκοπεί στην αειφόρο ανάπτυξη ορεινών κοινοτήτων της Κρήτης. κ.α.

Πέραν των παραπάνω ο συνεταιρισμός παρέχει διαρκή πληροφόρηση, στήριξη και επιμόρφωση στους αγρότες μέλη του με κάθε δυνατό μέσο(διαδίκτυο, ενημε-

ρωτικά φυλλάδια του συνεταιρισμού, τοπική εφημερίδα κλπ.) και κυρίως μέσα από το γραφείο στήριξης και τον αρμόδιο γεωπόνο που διατηρεί.

3.5. Οργάνωση και Διοίκηση

Η οργάνωση του συνεταιρισμού καθορίζεται από το καταστατικό του. Η διοίκηση του γίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο εκλέγεται κάθε τέσσερα χρόνια και αποτελείται από επτά μέλη. Πρόεδρος είναι ο κ. Κουγιουμουτζής Εμμανουήλ και Γενικός Διευθυντής του συνεταιρισμού έχει οριστεί ο κ. Κονιός Δημήτριος.

4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση του ρόλου που διαδραματίζει η τέως Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου και νυν Αγροτικός Συνεταιρισμός «Η ΕΝΩΣΗ», αναφορικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση των αγροτών που είναι μέλη. Παράλληλα έγινε προσπάθεια να διερευνηθούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των αγροτών, καθώς και ο βαθμός ικανοποίησης τους από το συνεταιρισμό.

Η επίτευξη του σκοπού αυτού πραγματοποιήθηκε με έρευνα , η οποία βασίστηκε στη συλλογή ερωτηματολογίων που συμπλήρωσαν οι αγρότες. Ειδικότερα, μοιράστηκαν 40 ερωτηματολόγια, η συλλογή των οποίων έγινε κατά τους θερινούς μήνες του τρέχοντος έτους. Η έρευνα έγινε στον αγροτικό συνεταιρισμό και ειδικότερα στην έδρα του στο Πέραμα του νομού Ρεθύμνης.

Το ερωτηματολόγιο περιείχε συνολικά 22 ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου και πολλαπλής επιλογής. Το πρώτο μέρος αποτελείτο από 6 ερωτήσεις που αφορούσαν τα δημογραφικά και εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων. Οι υπόλοιπες ερωτήσεις (16 στο σύνολο) αφορούσαν την παρακολούθηση εκπαιδεύσεων αγροτών, το όφελος που αποκόμισαν από την παρακολούθησή τους, το μορφωτικό και οργανωτικό επίπεδο των εκπαιδεύσεων, την προοπτική του συνεταιρισμού κ.α. .

Στην συνέχεια, ακολούθησε η ανάλυση των ερωτηματολογίων η οποία αρχικά έγινε με το πρόγραμμα Excel. Μέσω του προγράμματος αυτού έγινε η περιγραφική στατιστική ανάλυση με τα αντίστοιχα διαγράμματα.

Ακολούθως έγινε χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS (Statistical Program for Social Sciences). Με τη βοήθεια του προγράμματος αυτού πραγματοποιήθηκαν συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε, προκειμένου να διαπιστωθεί η ανεξαρτησία ή όχι των μεταβλητών αυτών.

Ο έλεγχος υποθέσεων για την διαπίστωση της ύπαρξης ή μη συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών X και Y πραγματοποιήθηκε με το συντελεστή χ^2 . Η διατύπωση κάθε ελέγχου περιλαμβάνει δύο υποθέσεις, τη **μηδενική (H_0)** και την **εναλλακτική**

(H_a). Στην H₀ οι μεταβλητές X και Y είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους, ενώ στην H_a οι μεταβλητές X και Y είναι εξαρτημένες.

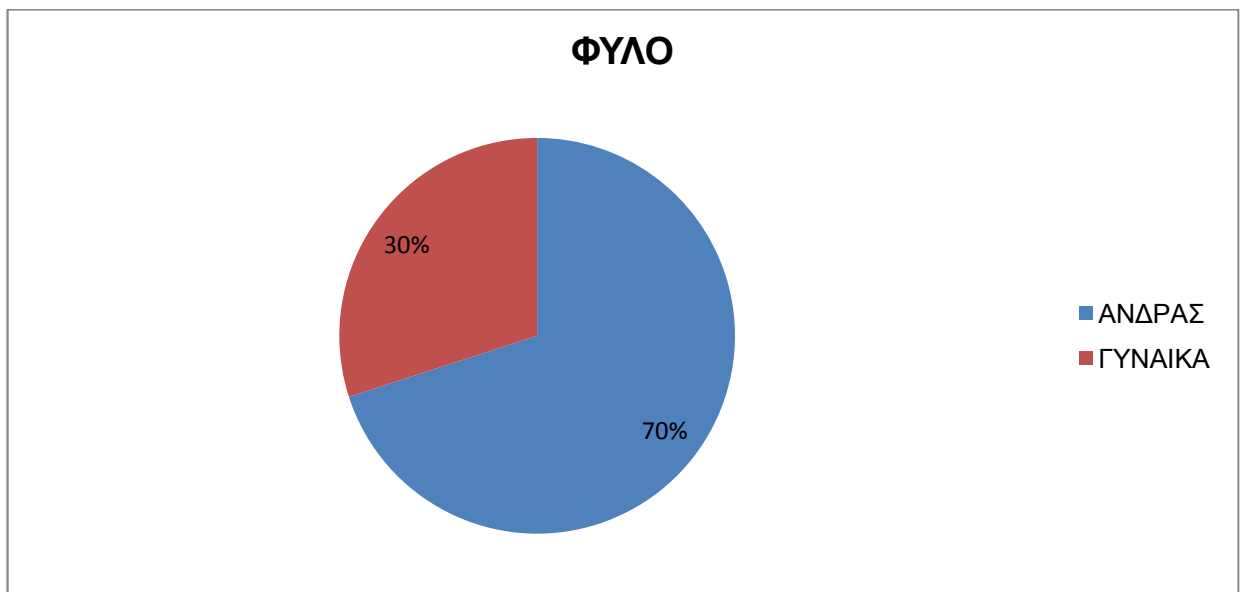
Στην συνέχεια γίνεται σύγκριση μεταξύ της τιμής του χ^2 και της τιμής P-Value η οποία εμφανίζεται στο SPSS ως Asymp. Sig και οδηγεί στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- **P-value >0,10** γίνεται αποδεκτή η μηδενική υπόθεση (H₀), δηλαδή οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες
- **P-value <0,10** απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση και γίνεται αποδεκτή η εναλλακτική (H_a), δηλαδή οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες μεταξύ τους σε επίπεδο σημαντικότητας 10%.
- **P-value <0,05** απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση και γίνεται αποδεκτή η εναλλακτική (H_a), δηλαδή οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες μεταξύ τους σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.
- **P-value <0,01** απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση και γίνεται αποδεκτή η εναλλακτική (H_a), δηλαδή οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες μεταξύ τους σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

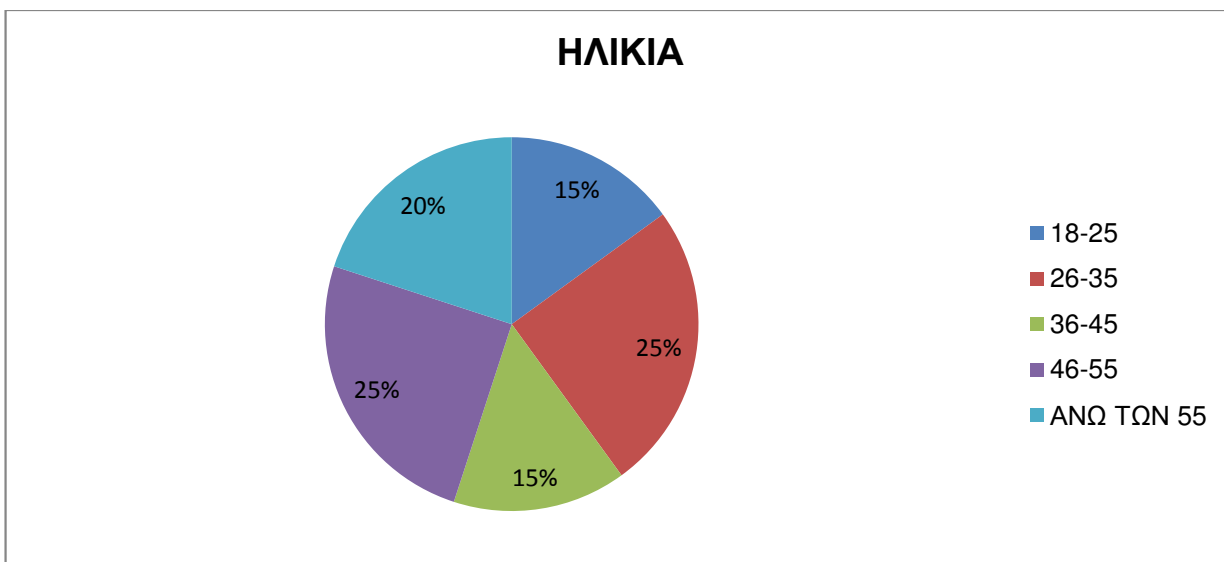
5.1. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής

Στην παρούσα έρευνα το 70% των ερωτηθέντων ήταν άντρες και το 30% γυναίκες. Παρατηρείται ότι το ποσοστό των γυναικών που απασχολούνται στον αγροτικό χώρο είναι αρκετά μικρότερο από το αντίστοιχο των ανδρών.

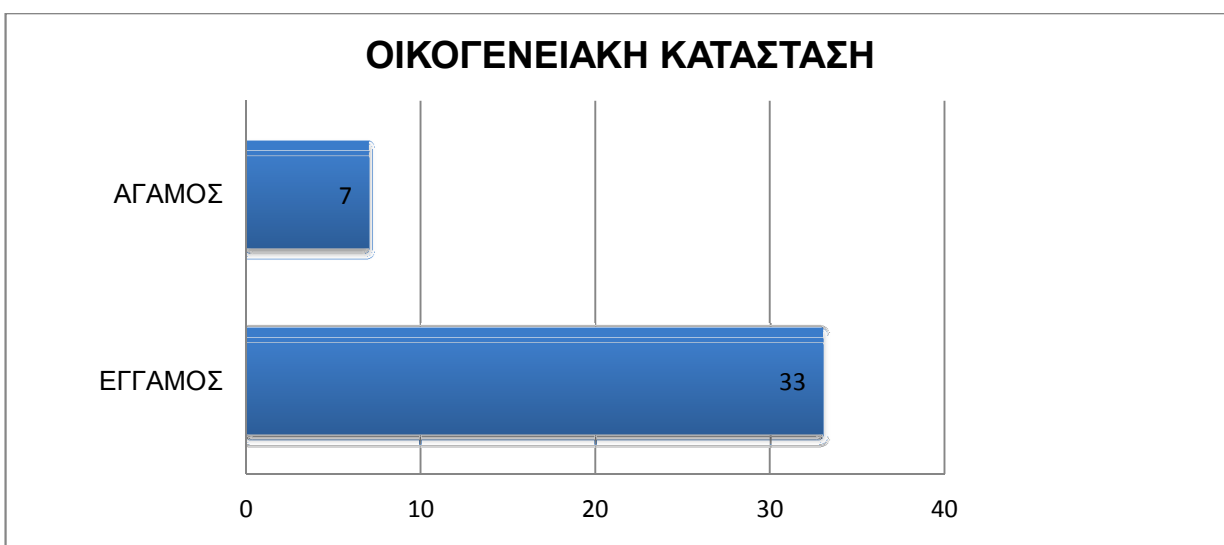
Εικόνα 1: Ποσοστό ανδρών και γυναικών του δείγματος

Στις ηλικίες των παραγωγών, οι τάξεις των 26-35 και 46-55 σημείωσαν το μεγαλύτερο ποσοστό με 25% η καθεμία. Ακολουθούν με ποσοστό 20% οι ηλικίες άνω των 55 και με 15% οι ηλικίες 18-25 και οι 36-45.

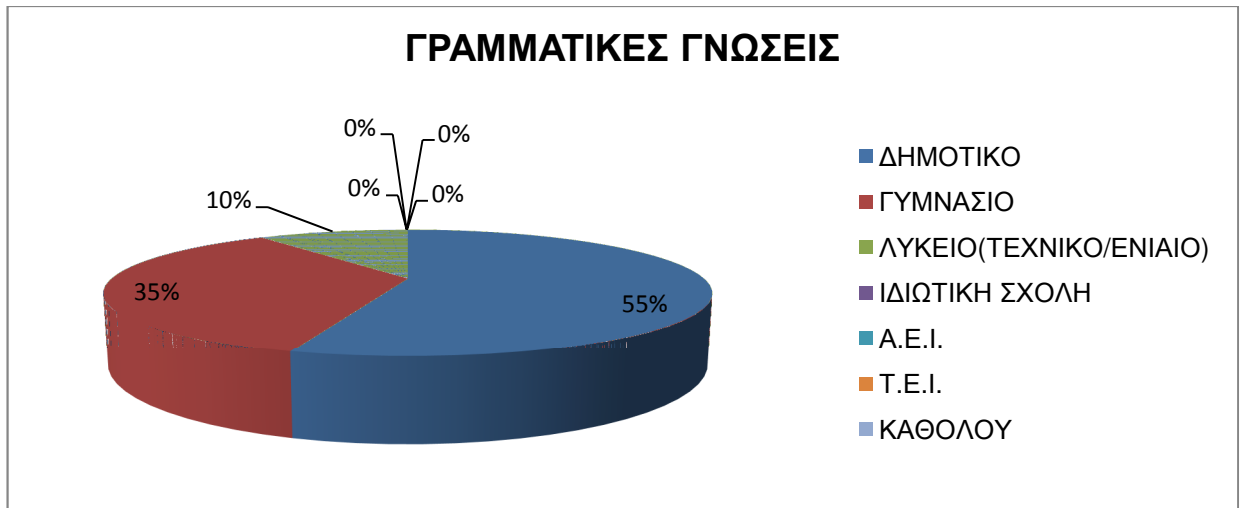
Εικόνα 2: Ποσοστό ατόμων ανά ηλικιακή ομάδα

Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση των παραγωγών η πλειοψηφία (33 άτομα) είναι έγγαμοι , ενώ μόλις 7 άτομα είναι άγαμοι.

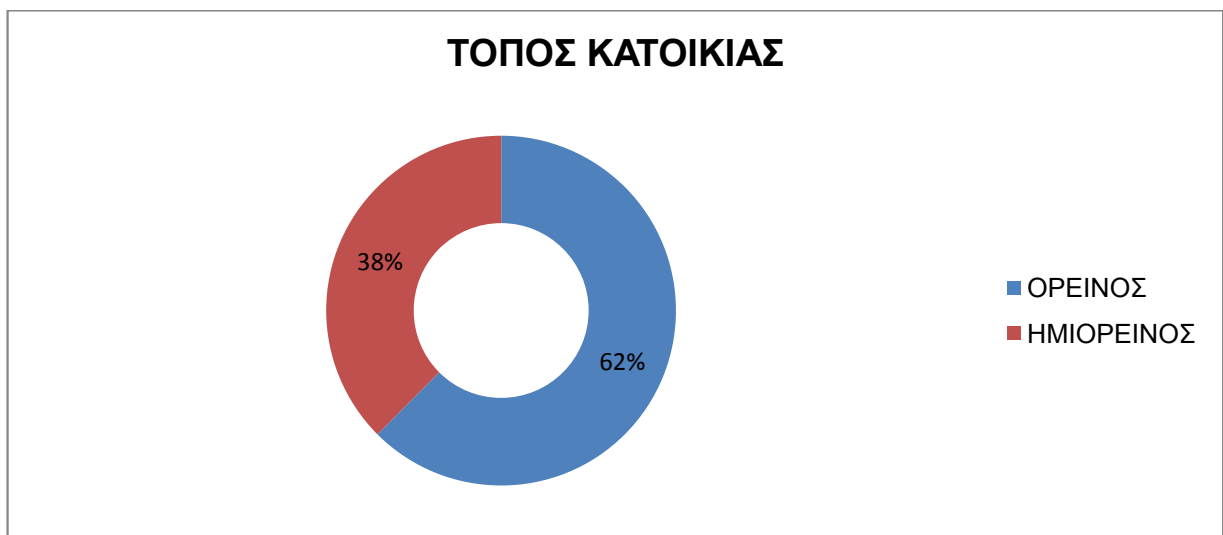
Εικόνα 3: Πλήθος άγαμων και έγγαμων του δείγματος

Στην ερώτηση σχετικά με τις γραμματικές τους γνώσεις το μεγαλύτερο ποσοστό (55%) έχει τελειώσει το δημοτικό. Ακολουθεί το 35% που έχει τελειώσει το γυμνάσιο και το 10% που έχει τελειώσει το λύκειο, ενώ κανένας από τους ερωτώμενους παραγωγούς δεν διαθέτει υψηλό μορφωτικό.

Εικόνα 4: Γραμματικές γνώσεις των ερωτώμενων

Ο τόπος κατοικίας των περισσότερων παραγωγών είναι ορεινός και αντιστοιχεί σε ποσοστό 62% , ενώ το υπόλοιπο 38% ανήκει σε ημιορεινό τόπο.

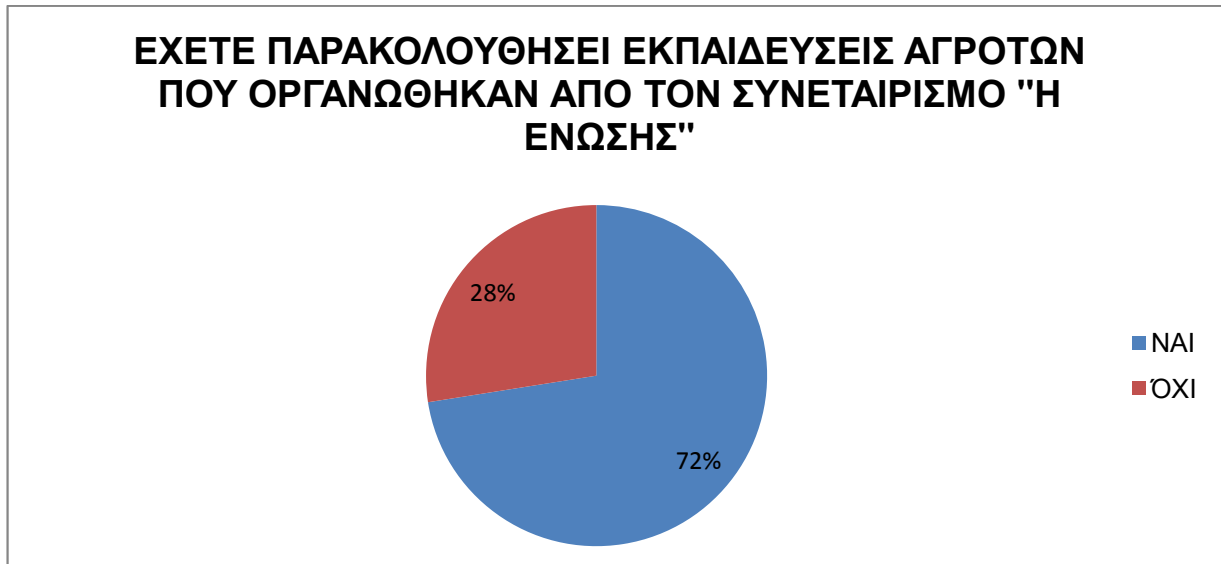
Εικόνα 5: Ποιός είναι ο τόπος κατοικίας των ερωτώμενων

Η κατεύθυνση εκμετάλλευσης που ακολουθεί η πλειοψηφία είναι η ζωική (65%) και ακολουθεί η φυτική με μικρότερο ποσοστό παραγωγών(35%).

Εικόνα 6: Ποιά είναι η κατεύθυνση εκμετάλλευσης που ακολουθούν

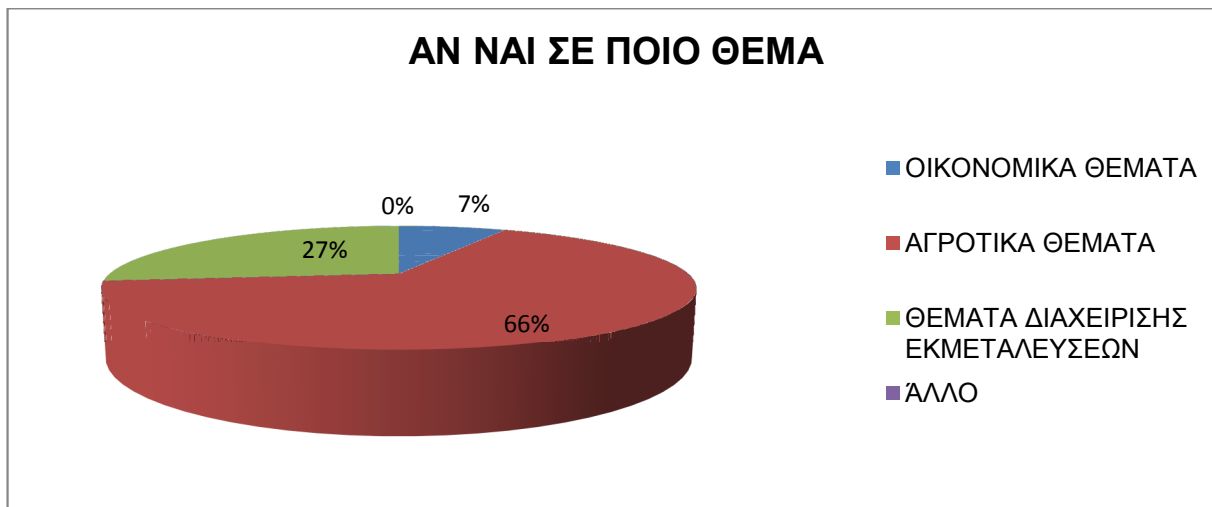
Η παρακολούθηση σεμιναρίων ανέρχεται σε ποσοστό 72%, ενώ μόνο το 28% δεν έχει παρακολουθήσει ποτέ σεμινάρια που έχουν οργανωθεί από τον συνεταιρισμό.

Εικόνα 7: Εάν έχουν παρακολουθήσει εκπαιδεύσεις του συνεταιρισμού

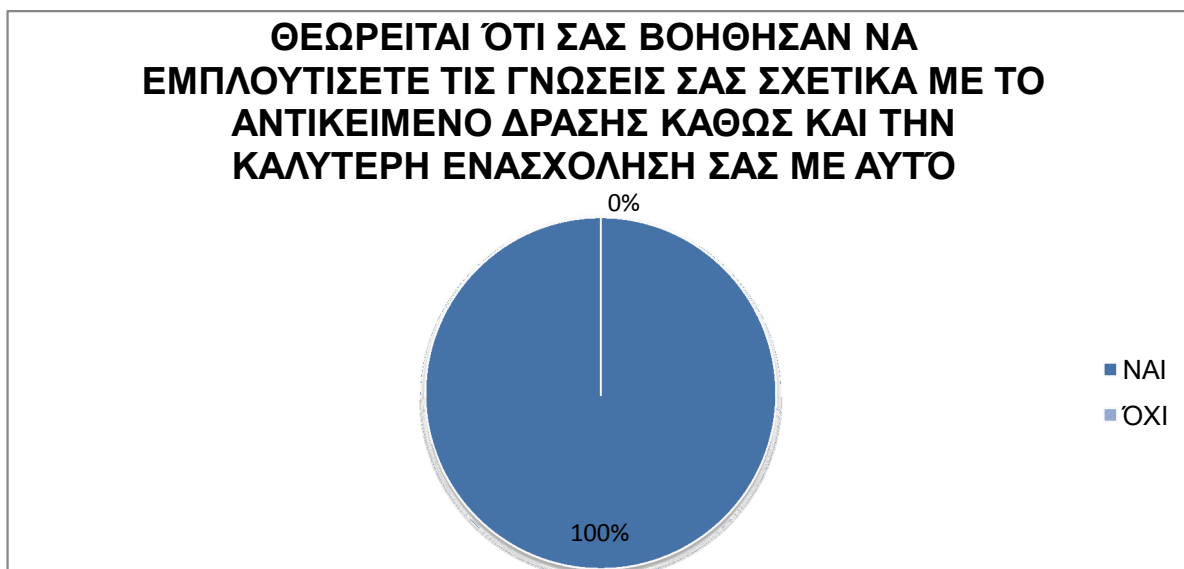
Σεμινάρια με θέμα τα διάφορα αγροτικά θέματα παρακολουθήθηκαν από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων που απάντησαν ότι έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια.

ρια. Το 25% έχει παρακολουθήσει σεμινάρια με θέματα διαχείρισης εκμεταλλεύσεων και μόλις το 7% σεμινάρια με οικονομικά θέματα.

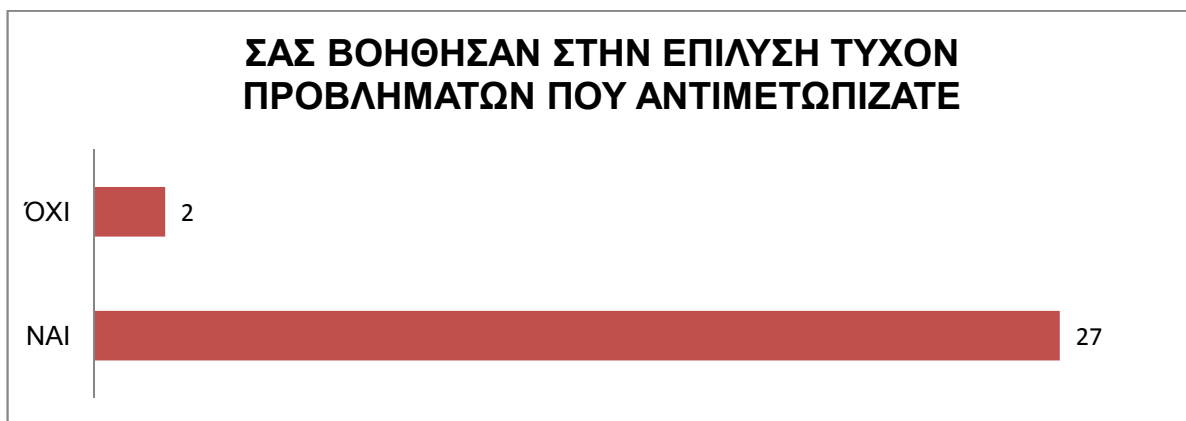
Εικόνα 8: Ποιό ήταν το θέμα των εκπαιδεύσεων που παρακολούθησαν

Όσον αφορά το αν τα σεμινάρια βοήθησαν τα άτομα που είχαν παρακολουθήσει να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους πάνω στο αντικείμενο δράσης τους και στην ενασχόληση τους με αυτό, το 100% απάντησε θετικά.

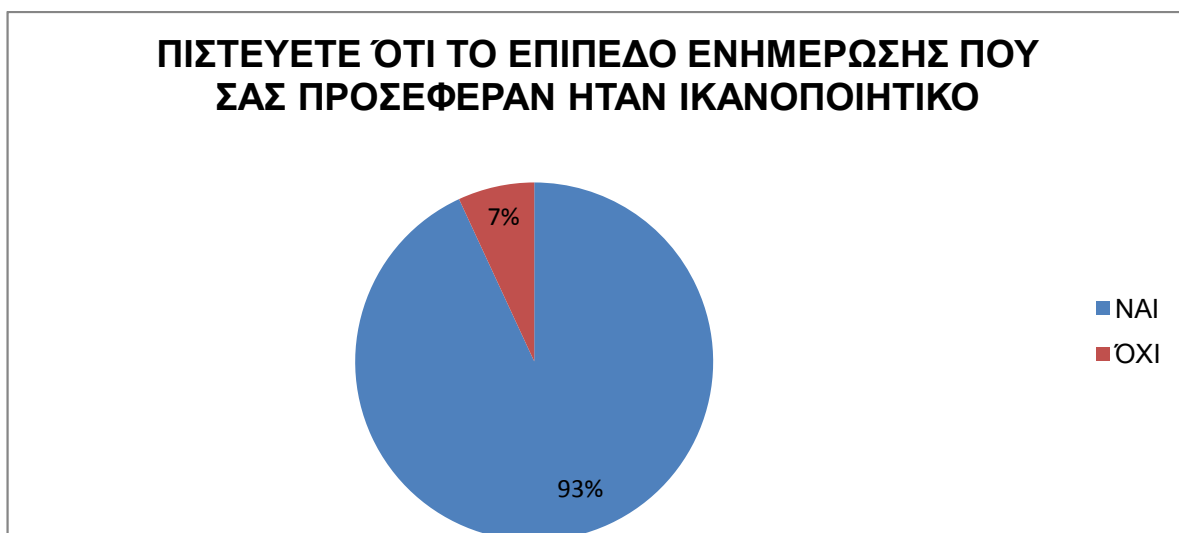
Εικόνα 9: Εάν οι εκπαιδεύσεις βοήθησαν τους ερωτώμενους να εμπλουτίσουν το γνωστικό τους πεδίο

Στην ερώτηση σχετικά με το αν η παρακολούθηση των σεμιναρίων στα οποία έλαβαν μέρος βοήθησε στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν το σύνολο σχεδόν των ερωτώμενων απάντησε θετικά. Συγκεκριμένα από τα 29 συνολικά άτομα που έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια μόνο τα 2 απάντησαν αρνητικά.

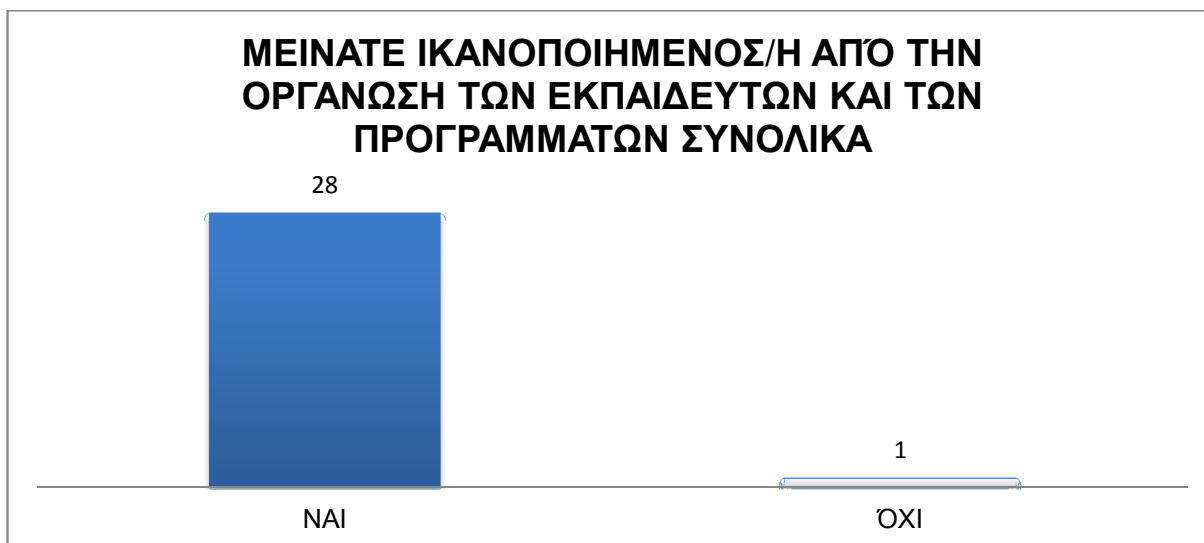
Εικόνα 10: Εάν οι εκπαιδεύσεις λειτούργησαν θετικά στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετώπιζε το δείγμα

Το επίπεδο της ενημέρωσης που παρείχαν τα σεμινάρια θεωρείται ικανοποιητικό από το 93% των ερωτώμενων και μόλις το 7% έχει αντίθετη άποψη.

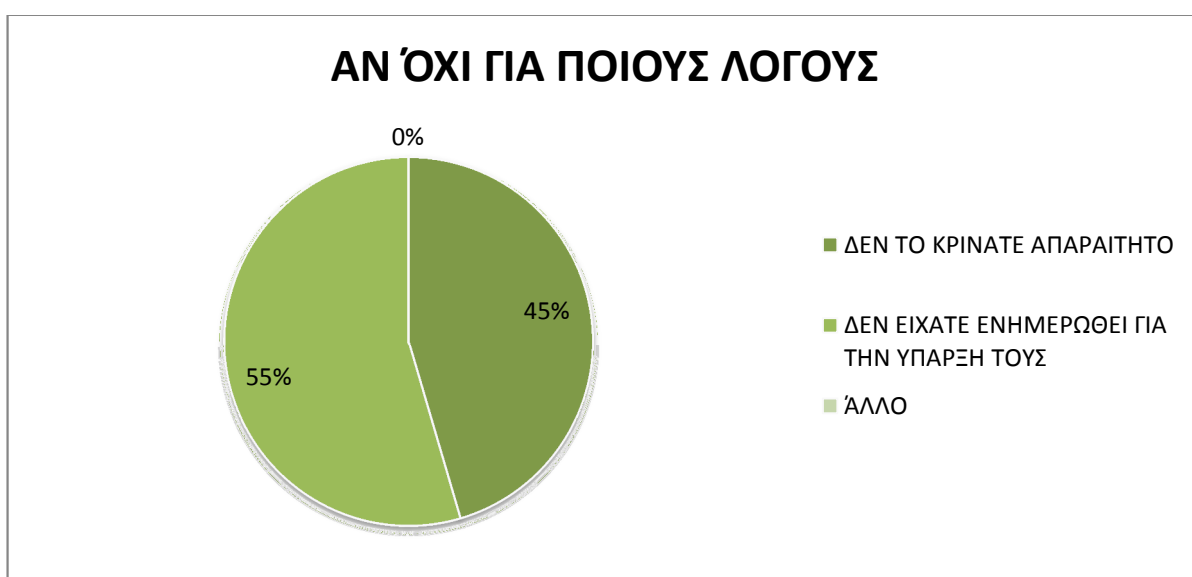
Εικόνα 11: Εάν κρίνουν ικανοποιητικό το επίπεδο ενημέρωσης των εκπαιδύσεων

Το μεγαλύτερο μέρος των ατόμων, δηλαδή τα 28 από τα 29 συνολικά άτομα που είχαν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο, έμεινε ικανοποιημένο από τον τρόπο οργάνωσης των εκπαιδευτών και των προγραμμάτων στο σύνολο τους.

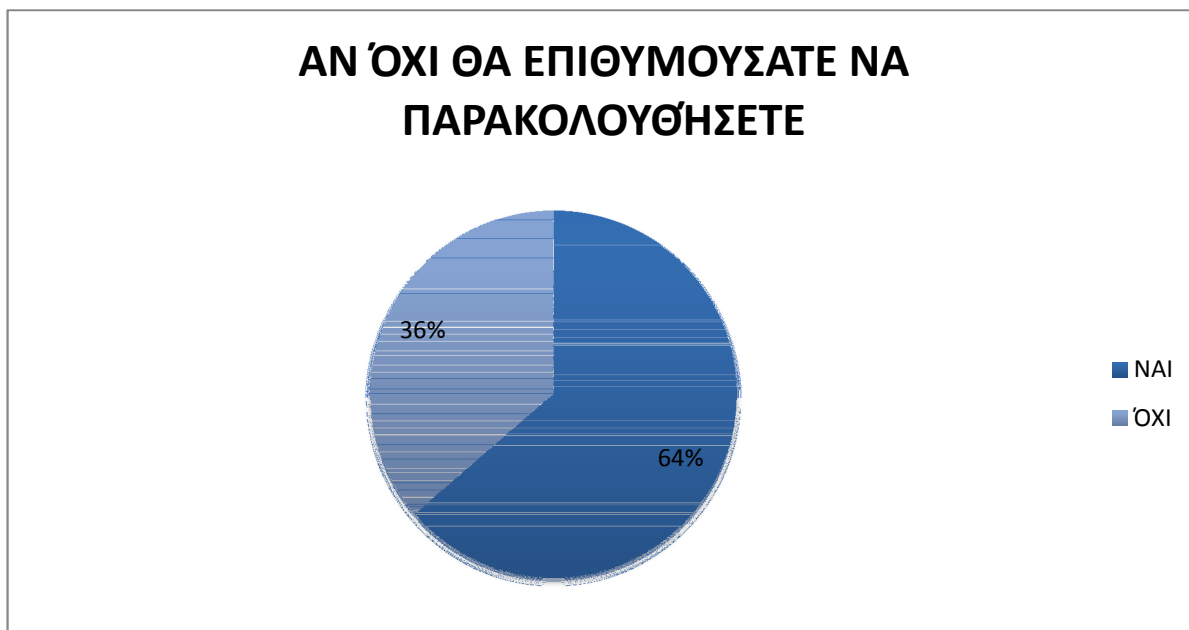
Εικόνα 12: Εάν υπήρξαν ικανοποιημένοι από την οργάνωση των εκπαιδευτών και των προγραμμάτων συνολικά

Το 28% που δεν έχει παρακολουθήσει σεμινάρια εξήγησε πως αυτό οφείλεται στο ότι δεν είχαν ενημερωθεί για την ύπαρξη τους καθώς και στο ότι δεν έκριναν απαραίτητη την παρακολούθηση σεμιναρίων.

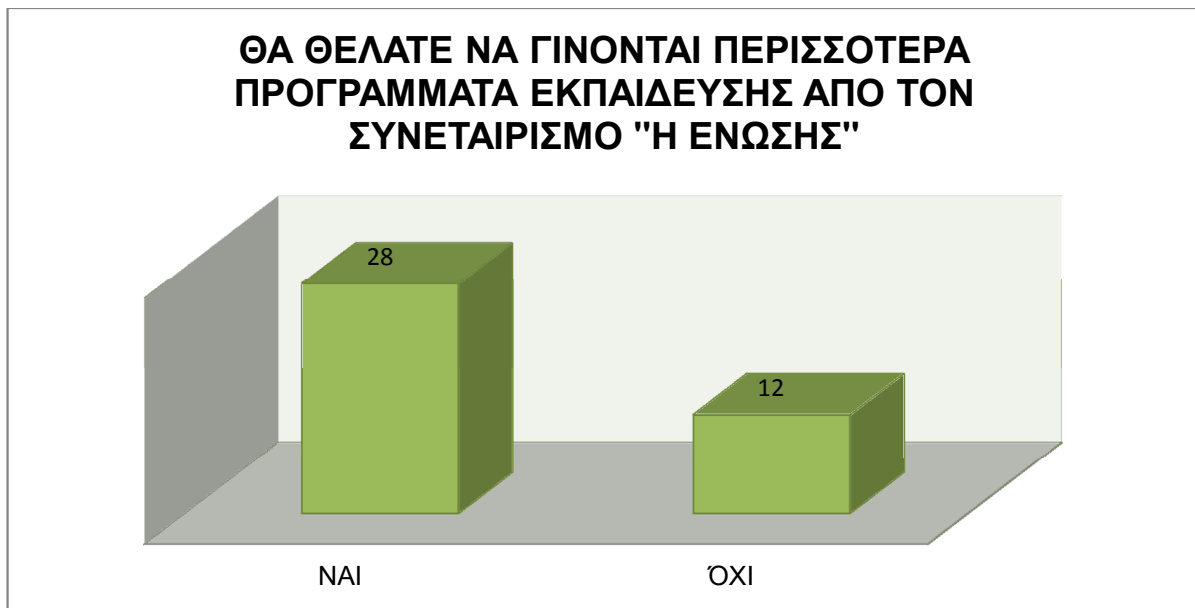
Εικόνα 13: Ποιοι ήταν οι λόγοι για την μη παρακολούθηση εκπαιδεύσεων

Το ποσοστό των ερωτώμενων που δεν είχε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ερωτήθηκε στην συνέχεια εάν επιθυμεί τώρα να παρακολουθήσει ένα σεμινάριο. Το 64% απάντησε θετικά στην προοπτική παρακολούθησης επιμορφωτικού σεμιναρίου, ενώ το 36 % αρνητικά.

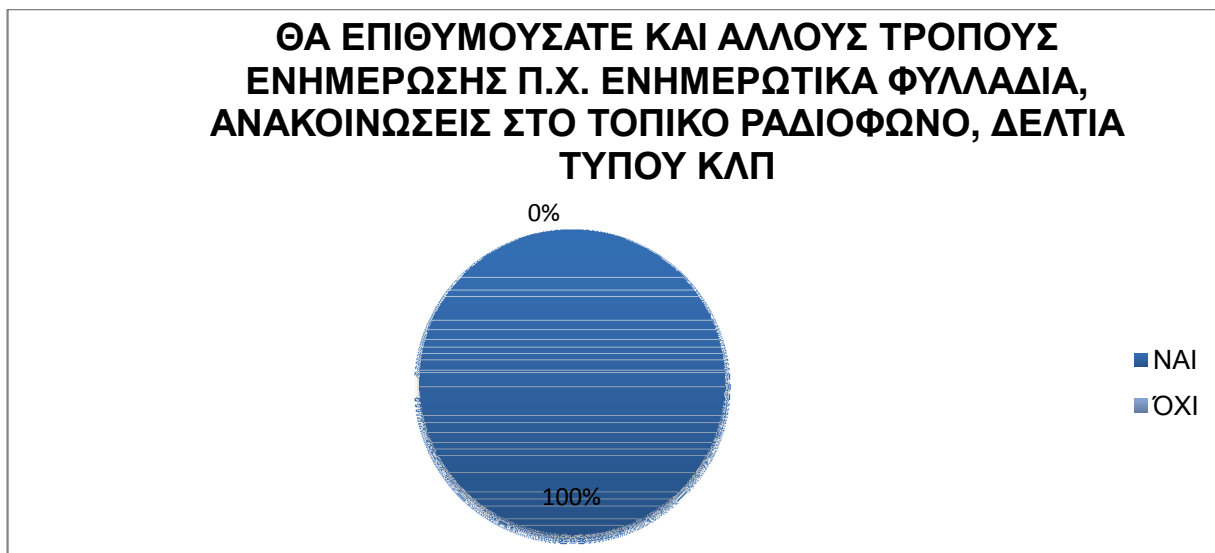
Εικόνα 14: Εάν θα επιθυμούσαν να παρακολουθήσουν κάποιο εκπαιδευτικό σεμινάριο τώρα

Αναφορικά με την ερώτηση αν θα επιθυμούσαν να διοργανώνονται περισσότερα προγράμματα εκπαίδευσης από τον συνεταιρισμό 28 ερωτώμενοι απάντησαν θα ήθελαν, ενώ 12 πως όχι δεν θα το επιθυμούσαν.

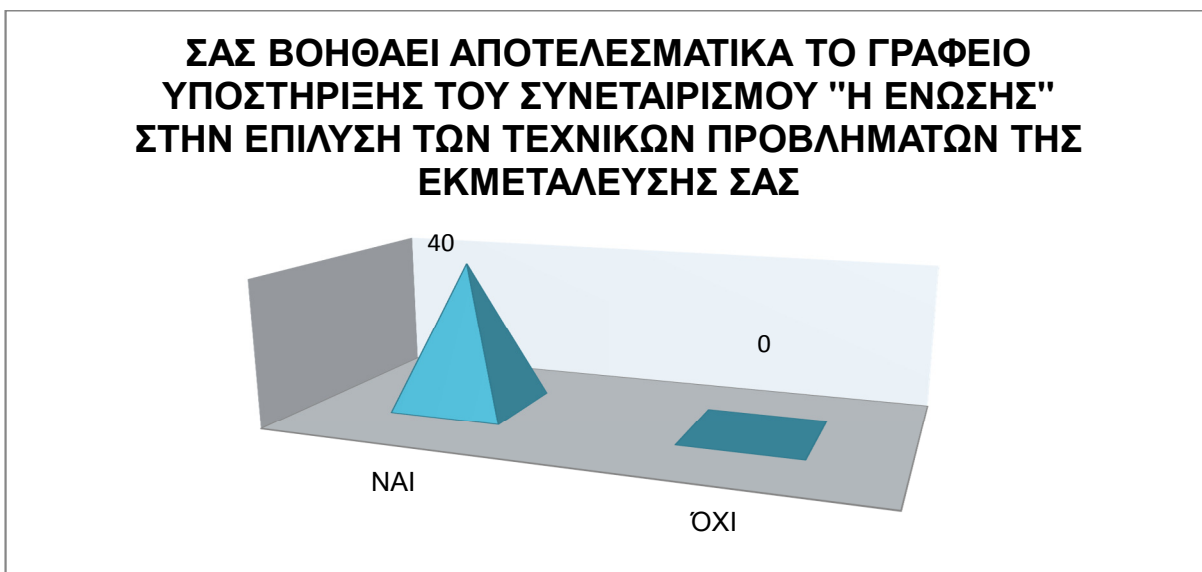
Εικόνα 15: Εάν υπάρχει επιθυμία από τους ερωτώμενους για την υλοποίηση περισσότερων εκπαιδεύσεων από τον συνεταιρισμό

Το σύνολο των ερωτωμένων απάντησε θετικά στην ερώτηση για το εάν θα επιθυμούσαν τη χρήση και άλλων τρόπων ενημέρωσης πέραν των σεμιναρίων για την πληροφόρηση τους στα ζητήματα που τους απασχολούν.

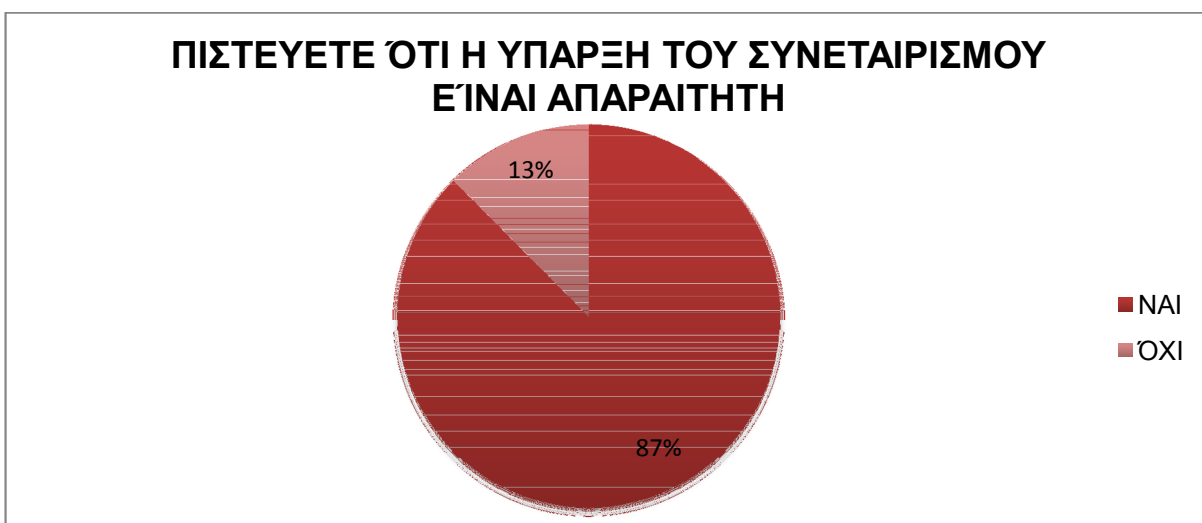
Εικόνα 16: Κατά πόσο θα ήταν θεμιτή η χρήση και άλλων μέσων ενημέρωσης

Θετική επίσης απάντηση από όλα τα άτομα δόθηκε και στην ερώτηση σχετικά με την αποτελεσματικότητα του έργου που επιτελεί το Γραφείο Υποστήριξης Αγροτικού Συνεταιρισμού Μυλοποτάμου.

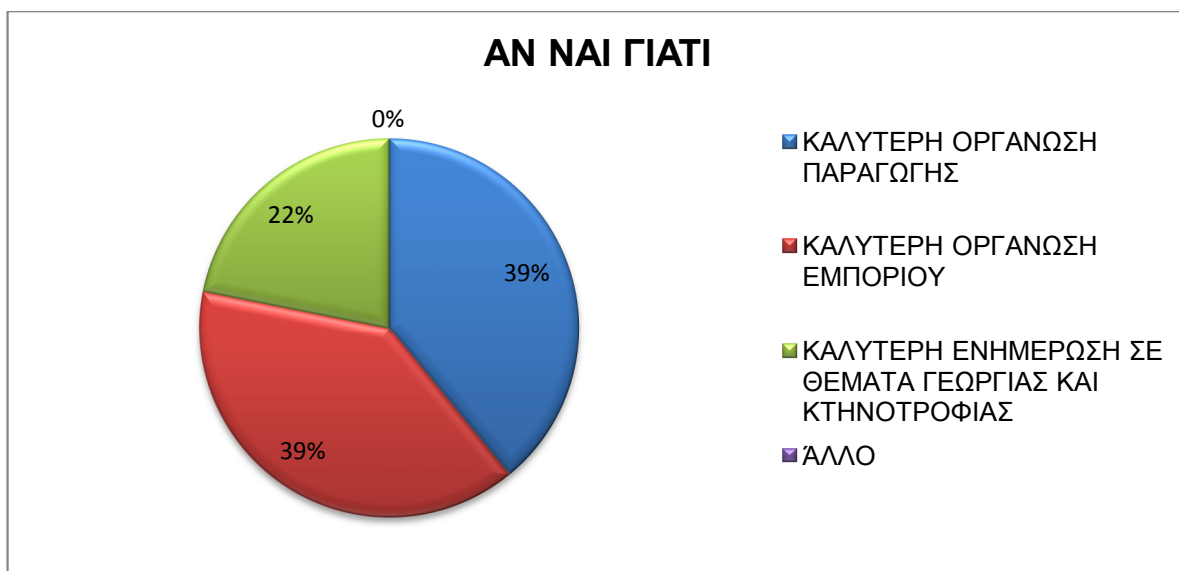
Εικόνα 17: Αν είναι αποτελεσματική η δράση του Γραφείου Υποστήριξης

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος συμφώνησε ότι η ύπαρξη του συνεταιρισμού κρίνεται απαραίτητη, ενώ το 13% διαφωνούσε με την άποψη αυτή.

Εικόνα 18: Πόσοι ερωτώμενοι κρίνουν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού

Η θετική απάντηση του μεγαλύτερου ποσοστού του δείγματος στην παραπάνω ερώτηση εξηγείται από τους ακόλουθους λόγους. Σε ποσοστό 39% τα άτομα υποστηρίζουν πως ο συνεταιρισμός βοηθάει στην καλύτερη οργάνωση της παραγωγής. Επίσης στο ίδιο ποσοστό υποστηρίζεται ότι ο συνεταιρισμός βοηθάει στην καλύτερη οργάνωση του εμπορίου. Τέλος, σημαντική θεωρείται και η ενημέρωση που παρέχεται πάνω σε θέματα γεωργίας και κτηνοτροφίας.

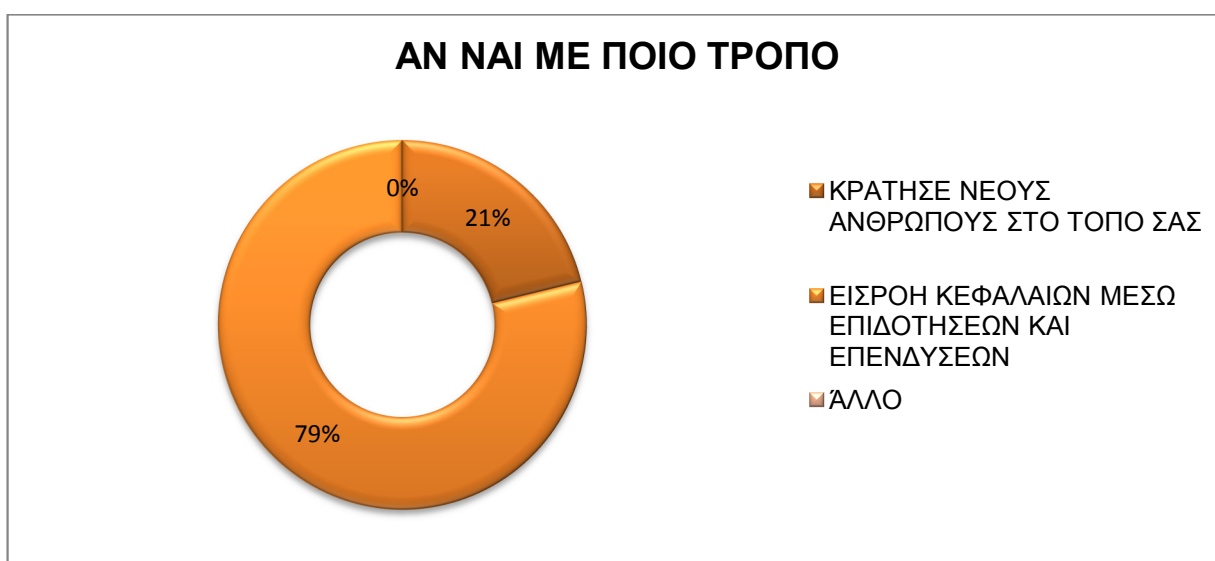
Εικόνα 19: Για ποιούς λόγους είναι απαραίτητος ο συνεταιρισμός

Αξιοσημείωτη είναι και η βοήθεια και ώθηση που έδωσε ο συνεταιρισμός στην τοπική ανάπτυξη της περιοχής. Σε ποσοστό 77% τα άτομα υποστηρίζουν ότι ήταν σημαντική η συμβολή του συνεταιρισμού στην ανάπτυξη του τόπου.

Εικόνα 20: Εάν λειτούργησε θετικά ο συνεταιρισμός στην ανάπτυξη του τόπου

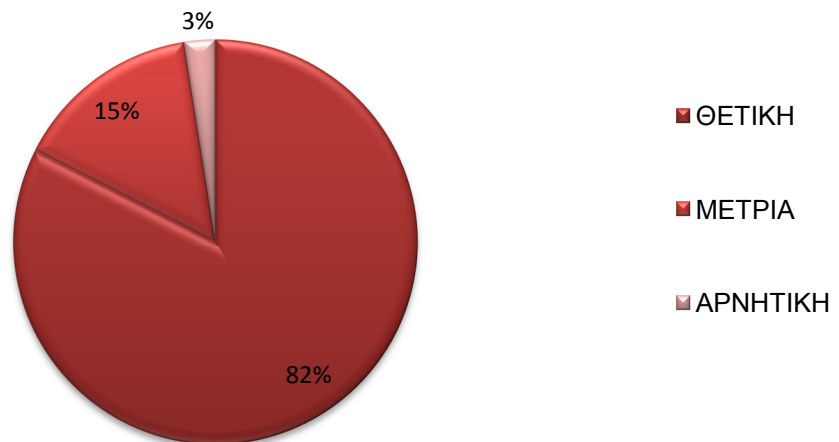
Η συμβολή του συνεταιρισμού στην τοπική ανάπτυξη φαίνεται από το γεγονός ότι βοήθησε στην εισροή κεφαλαίων μέσω των επιδοτήσεων και των επενδύσεων, άποψη την οποία υποστηρίζει το 79% των ερωτώμενων. Ενώ σημαντικό είναι και το γεγονός ότι κράτησε τους νέους ανθρώπους στον τόπο τους, όπως υποστηρίζει το 21 % των ατόμων του δείγματος.

Εικόνα 21: Ποιοί ήταν οι τρόποι με τους οποίους βοήθησε ο συνεταιρισμός στην τοπική ανάπτυξη

Τέλος, η προοπτική του συνεταιρισμού κρίνεται από το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος ως θετική. Συγκεκριμένα το 82% κρίνει την προοπτική του συνεταιρισμού θετική, το 15% μέτρια και μόλις το 3% αρνητική.

ΠΩΣ ΚΡΙΝΕΤΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΉ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ "Η ΕΝΩΣΗΣ"

Εικόνα 22: Ποιά είναι η προοπτική του συνεταιρισμού

Συμπερασματικά, οι αγρότες –μέλη του συνεταιρισμού είναι στην πλειοψηφία τους άνδρες, έγγαμοι και χαμηλού έως μεσαίου επιπέδου μόρφωσης. Διαμένουν σε ορεινό τόπο και ασχολούνται κατά κύριο λόγο με την ζωική παραγωγή.

Το μεγαλύτερο μέρος των αγροτών έχει παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο του Συνεταιρισμού, πάνω σε αγροτικά θέματα κυρίως. Πιστεύει πως η κίνηση τους αυτή είχε ως αποτέλεσμα να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους αναφορικά με το αντικείμενο δράσης τους, καθώς και να επιλύσουν ορισμένα από τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν. Όσον αφορά το επίπεδο διοργάνωσης των σεμιναρίων, η πλειοψηφία φάνηκε ικανοποιημένη τόσο από το επίπεδο ενημέρωσης- γνώσης που τους παρέιχαν, όσο και από τους εκπαιδευτές και τα προγράμματα συνολικά.

Κατά κύριο λόγο οι αγρότες βλέπουν θετικά την προοπτική να διοργανώνονται περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα από τον Συνεταιρισμό. Επίσης θετική στάση εμφανίζουν και στην χρήση όλων των δυνατών τρόπων που υφίστανται (όπως είναι το ραδιόφωνο, το διαδίκτυο, τα ενημερωτικά φυλλάδια κλπ) προκειμένου να έχουν διαρκή και πλήρης ενημέρωση. Ενώ η άποψη τους σχετικά με το Γραφείο Υποστήριξης του συνεταιρισμού ήταν ομόφωνη, υποστηρίζοντας έτσι το

σημαντικό έργο που διαδραματίζει το γραφείο για την επίλυση όλων των τεχνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι αγρότες.

Τέλος, οι περισσότεροι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η ύπαρξη του συνεταιρισμού κρίνεται απαραίτητη είτε λόγω της καλύτερης οργάνωσης της παραγωγής και του εμπορίου είτε λόγω της καλύτερης ενημέρωσης τους για τα αγροτικά ζητήματα. Τα μέλη συνεπώς πιστεύουν στο συνεταιρισμό και στο έργο του και τον θεωρούν συν της άλλης ένα ακόμα μοχλό στήριξης της τοπικής ανάπτυξης της περιοχής του Μυλοποτάμου.

5.2. Αποτελέσματα χ^2 test

Πραγματοποιήθηκε έλεγχος για να διαπιστωθεί η συσχέτιση μεταξύ της «ηλικίας» και του «γραμματικών γνώσεων» των ερωτώμενων. Ο έλεγχος έγινε μέσω του χ^2 test και τα αποτελέσματα που προέκυψαν ήταν τα εξής :

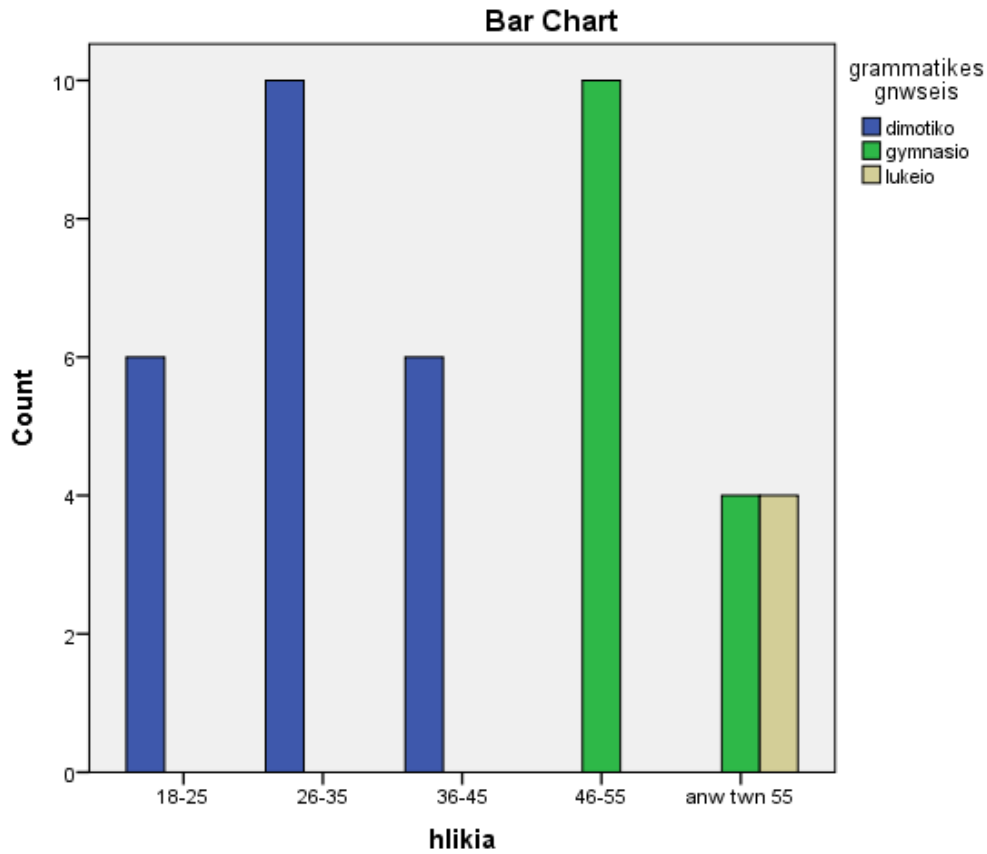
Πίνακας 1: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για ηλικία και γραμματικές γνώσεις

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	54,286 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	63,030	8	,000
Linear-by-Linear Association	29,144	1	,000
N of Valid Cases	40		

Πίνακας 2: Πίνακας διπλής εισόδου για ηλικία και γραμματικές γνώσεις

			grammatikes gnwseis			Total
			dimotiko	gymnasio	lukeio	
hlikia	18-25	Count	6	0	0	6
		% within hlikia	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% within grammatikes gnwseis	27,3%	0,0%	0,0%	15,0%
		% of Total	15,0%	0,0%	0,0%	15,0%
	26-35	Count	10	0	0	10
		% within hlikia	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% within grammatikes gnwseis	45,5%	0,0%	0,0%	25,0%
		% of Total	25,0%	0,0%	0,0%	25,0%
	36-45	Count	6	0	0	6
		% within hlikia	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% within grammatikes gnwseis	27,3%	0,0%	0,0%	15,0%
		% of Total	15,0%	0,0%	0,0%	15,0%
	46-55	Count	0	10	0	10
		% within hlikia	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
		% within grammatikes gnwseis	0,0%	71,4%	0,0%	25,0%
		% of Total	0,0%	25,0%	0,0%	25,0%
	anw tw n 55	Count	0	4	4	8
		% within hlikia	0,0%	50,0%	50,0%	100,0%
		% within grammatikes gnwseis	0,0%	28,6%	100,0%	20,0%
		% of Total	0,0%	10,0%	10,0%	20,0%
Total		Count	22	14	4	40
		% within hlikia	55,0%	35,0%	10,0%	100,0%
		% within grammatikes gnwseis	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	55,0%	35,0%	10,0%	100,0%

Η P-value είναι 0,00 και μικρότερη του 0,01, επομένως μπορεί να απορριφθεί η υπόθεση ότι οι δυο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων έχουν τελειώσει το δημοτικό ή το γυμνάσιο και βρίσκονται στις ηλικίες μεταξύ 26-35 και 46-55. Απόφοιτοι λυκείου έχουν δηλώσει μόλις 4 άτομα που βρίσκονται στις ηλικίες 55 και άνω, ενώ όσον αφορά τις μικρότερες ηλικίες του δείγματος το επίπεδο μόρφωσης τους είναι μέχρι το δημοτικό.

Εικόνα 23: Διάγραμμα για την ηλικία και τις γραμματικές γνώσεις

Ακόμη, εξετάστηκε η συσχέτιση των μεταβλητών «ηλικία» και «κατεύθυνση εκμετάλλευσης», μέσω του ελέγχου χ^2 και προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα :

Πίνακας 3: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για ηλικία και κατεύθυνση εκμετάλλευσης

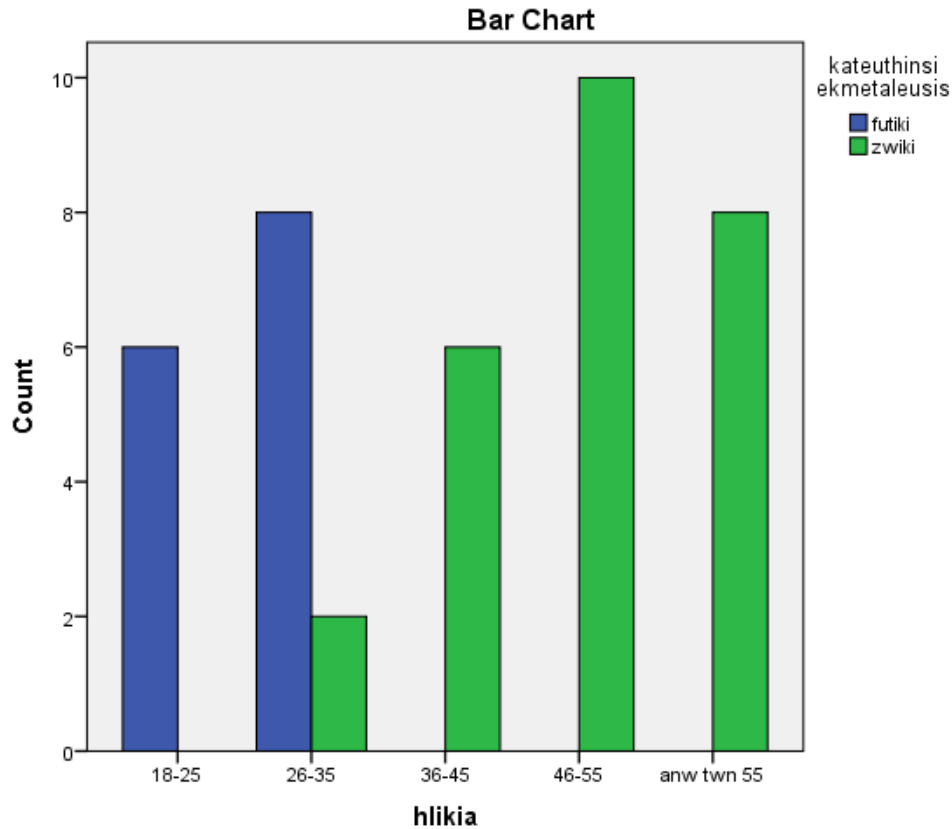
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,967 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	41,788	4	,000
Linear-by-Linear Association	25,961	1	,000
N of Valid Cases	40		

Πίνακας 4: Πίνακας διπλής εισόδου για ηλικία και κατεύθυνση εκμετάλλευσης

			kateuthinsi ekmetaleusis		Total
			futiki	zwiki	
hlikia	18-25	Count	6	0	6
		% within hlikia	100,0%	0,0%	100,0%
		% within kateuthinsi ekmetaleusis	42,9%	0,0%	15,0%
		% of Total	15,0%	0,0%	15,0%
	26-35	Count	8	2	10
		% within hlikia	80,0%	20,0%	100,0%
		% within kateuthinsi ekmetaleusis	57,1%	7,7%	25,0%
		% of Total	20,0%	5,0%	25,0%
	36-45	Count	0	6	6
		% within hlikia	0,0%	100,0%	100,0%
		% within kateuthinsi ekmetaleusis	0,0%	23,1%	15,0%
		% of Total	0,0%	15,0%	15,0%
	46-55	Count	0	10	10
		% within hlikia	0,0%	100,0%	100,0%
		% within kateuthinsi ekmetaleusis	0,0%	38,5%	25,0%
		% of Total	0,0%	25,0%	25,0%
	anw twn 55	Count	0	8	8
		% within hlikia	0,0%	100,0%	100,0%
		% within kateuthinsi ekmetaleusis	0,0%	30,8%	20,0%
		% of Total	0,0%	20,0%	20,0%
Total		Count	14	26	40
		% within hlikia	35,0%	65,0%	100,0%
		% within kateuthinsi ekmetaleusis	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	35,0%	65,0%	100,0%

Εφόσον η P-value είναι 0,00 και μικρότερη του 0,01 μπορεί να απορριφθεί η υπόθεση ότι οι δυο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους, σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων ασχολείται με την ζωική παραγωγή. Η απασχόληση με την φυτική παραγωγή συναντάται μόνο στις μικρότερες ηλικίες 35 ετών και κάτω, με μεγαλύτερο βαθμό συγκέντρωσης στις ηλικίες 26-35.

Εικόνα 24: Διάγραμμα για την ηλικία και την κατεύθυνση εκμετάλλευσης των ερωτώμενων

Διερευνήθηκε εάν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της «ηλικίας» των ερωτώμενων και της μεταβλητής εάν έχουν «παρακολουθήσει εκπαιδεύσεις». Με βάση τον έλεγχο χ^2 προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα:

Πίνακας 5: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για ηλικία και παρακολούθηση εκπαιδεύσεων

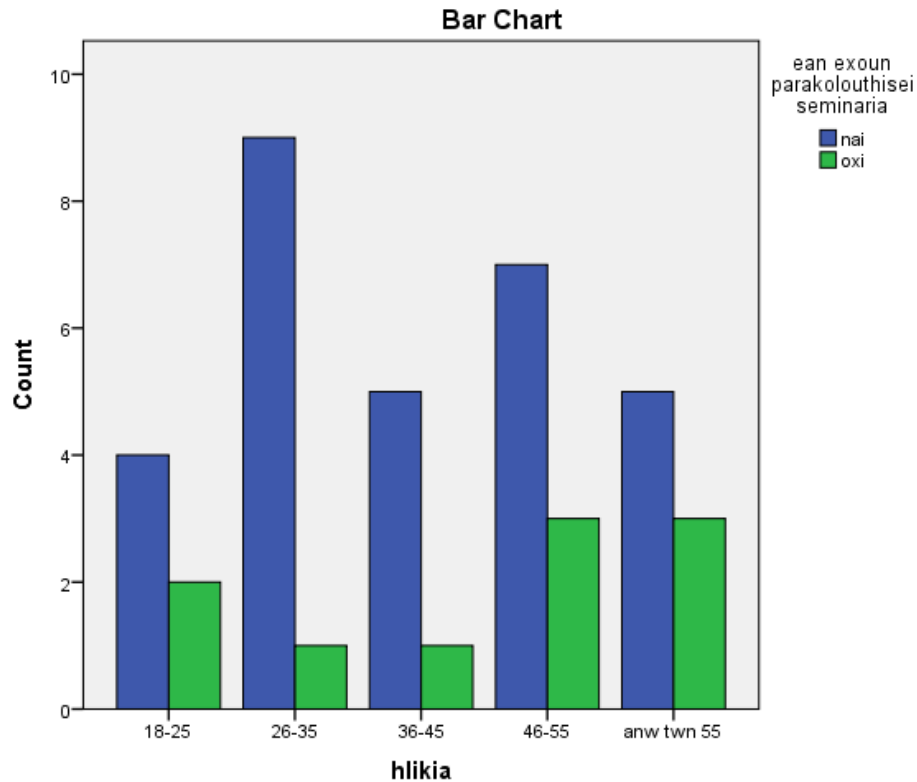
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,444 ^a	4	,655
Likelihood Ratio	2,638	4	,620
Linear-by-Linear Association	,619	1	,431
N of Valid Cases	40		

Πίνακας 6: Πίνακας διπλής εισόδου για ηλικία και παρακολούθηση εκπαίδευσεων

			ean exoun parakolouthisei seminaria		Total
			nai	oxi	
hlikia	18-25	Count	4	2	6
		% within hlikia	66,7%	33,3%	100,0%
		% within ean exoun parakolouthisei seminaria	13,3%	20,0%	15,0%
		% of Total	10,0%	5,0%	15,0%
26-35	26-35	Count	9	1	10
		% within hlikia	90,0%	10,0%	100,0%
		% within ean exoun parakolouthisei seminaria	30,0%	10,0%	25,0%
		% of Total	22,5%	2,5%	25,0%
36-45	36-45	Count	5	1	6
		% within hlikia	83,3%	16,7%	100,0%
		% within ean exoun parakolouthisei seminaria	16,7%	10,0%	15,0%
		% of Total	12,5%	2,5%	15,0%
46-55	46-55	Count	7	3	10
		% within hlikia	70,0%	30,0%	100,0%
		% within ean exoun parakolouthisei seminaria	23,3%	30,0%	25,0%
		% of Total	17,5%	7,5%	25,0%
anw twv 55	anw twv 55	Count	5	3	8
		% within hlikia	62,5%	37,5%	100,0%
		% within ean exoun parakolouthisei seminaria	16,7%	30,0%	20,0%
		% of Total	12,5%	7,5%	20,0%
Total	Total	Count	30	10	40
		% within hlikia	75,0%	25,0%	100,0%
		% within ean exoun parakolouthisei seminaria	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	75,0%	25,0%	100,0%

Η τιμή της P-value είναι 0,655 και μεγαλύτερη από 0,10%, επομένως μπορεί να απορριφθεί η υπόθεση ότι οι δύο μεταβλητές είναι εξαρτημένες μεταξύ τους. Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι έχει πραγματοποιηθεί παρακολούθηση εκπαίδευσεων από όλες τις ηλικιακές ομάδες και από το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων (30 άτομα).

Εικόνα 25: Διάγραμμα για την ηλικία και για το εάν έχουν παρακολουθήσει εκπαιδευτικά σεμινάρια

Επίσης εξετάστηκε εάν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των «γραμματικών γνώσεων» και της μεταβλητής «παρακολούθηση σεμιναρίων και εμπλουτισμός γνώσεων». Από το χ^2 έλεγχο υποθέσεων προέκυψαν τα ακόλουθα :

Πίνακας 7: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για γραμματικές γνώσεις και παρακολούθηση σεμιναρίων -εμπλουτισμός γνώσεων

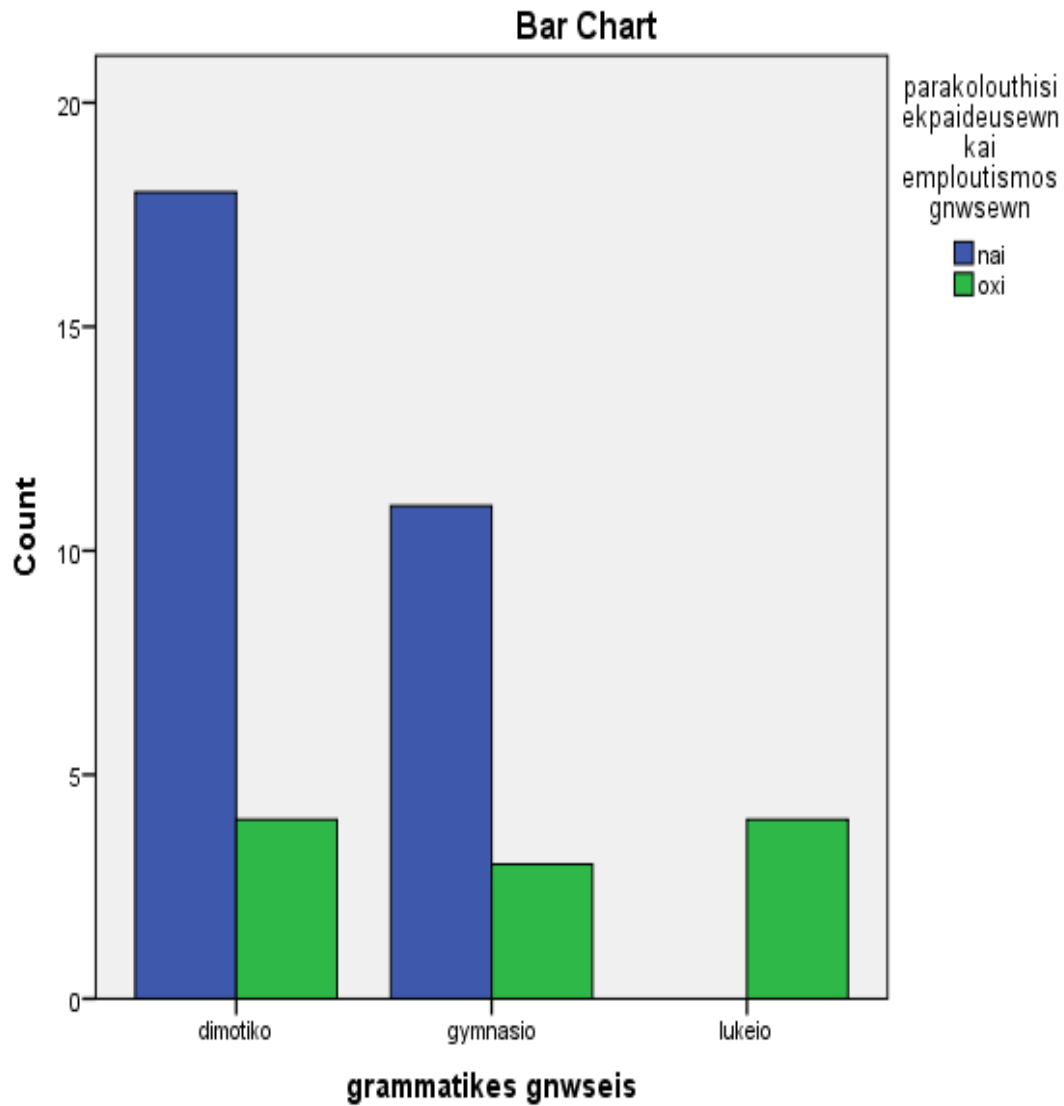
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,762 ^a	2	,003
Likelihood Ratio	11,643	2	,003
Linear-by-Linear Association	6,694	1	,010
N of Valid Cases	40		

Πίνακας 8: Πίνακας διπλής εισόδου για γραμματικές γνώσεις και παρακολούθηση σεμιναρίων - εμπλουτισμός γνώσεων

			parakolouthisi ekpaideusewn kai emploutismos gnwsewn		Total
			nai	oxi	
grammatikes gnwseis	dimotiko	Count	18	4	22
		% within grammatikes gnwseis	81,8%	18,2%	100,0%
		% within parakolouthisi ekpaideusewn kai emploutismos gnwsewn	62,1%	36,4%	55,0%
		% of Total	45,0%	10,0%	55,0%
	gymnasio	Count	11	3	14
		% within grammatikes gnwseis	78,6%	21,4%	100,0%
		% within parakolouthisi ekpaideusewn kai emploutismos gnwsewn	37,9%	27,3%	35,0%
		% of Total	27,5%	7,5%	35,0%
	lukeio	Count	0	4	4
		% within grammatikes gnwseis	0,0%	100,0%	100,0%
		% within parakolouthisi ekpaideusewn kai emploutismos gnwsewn	0,0%	36,4%	10,0%
		% of Total	0,0%	10,0%	10,0%
Total	Count	29	11	40	
	% within grammatikes gnwseis	72,5%	27,5%	100,0%	
	% within parakolouthisi ekpaideusewn kai emploutismos gnwsewn	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	72,5%	27,5%	100,0%	

Εφόσον η τιμή της P-value είναι 0,003 και μικρότερη του 0,01 μπορεί να απορριφθεί η υπόθεση ότι οι δυο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Από τον πίνακα διπλής εισόδου προκύπτει ότι οι εκπαιδευτές έχουν βοηθήσει μεγάλο αριθμό από τους ερωτώμενους να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους. Οι περισσότεροι διαθέτουν γραμματικές γνώσεις δημοτικού (18 άτομα) και ακολουθούν τα άτομα με γραμματικές γνώσεις γυμνασίου.

Εικόνα 26: Διάγραμμα για τις γραμματικές γνώσεις και τον εμπλουτισμό του γνωστικού πεδίου των ατόμων του δείγματος

Επιπλέον, εξετάστηκε εάν η «ηλικία» των ερωτώμενων επηρεάζει την άποψη τους «το εάν θεωρούν απαραίτητη ή όχι την ύπαρξη της Ένωσης». Από τον χ^2 έλεγχο προέκυψε ότι :

Πίνακας 9: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για ηλικία και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ"

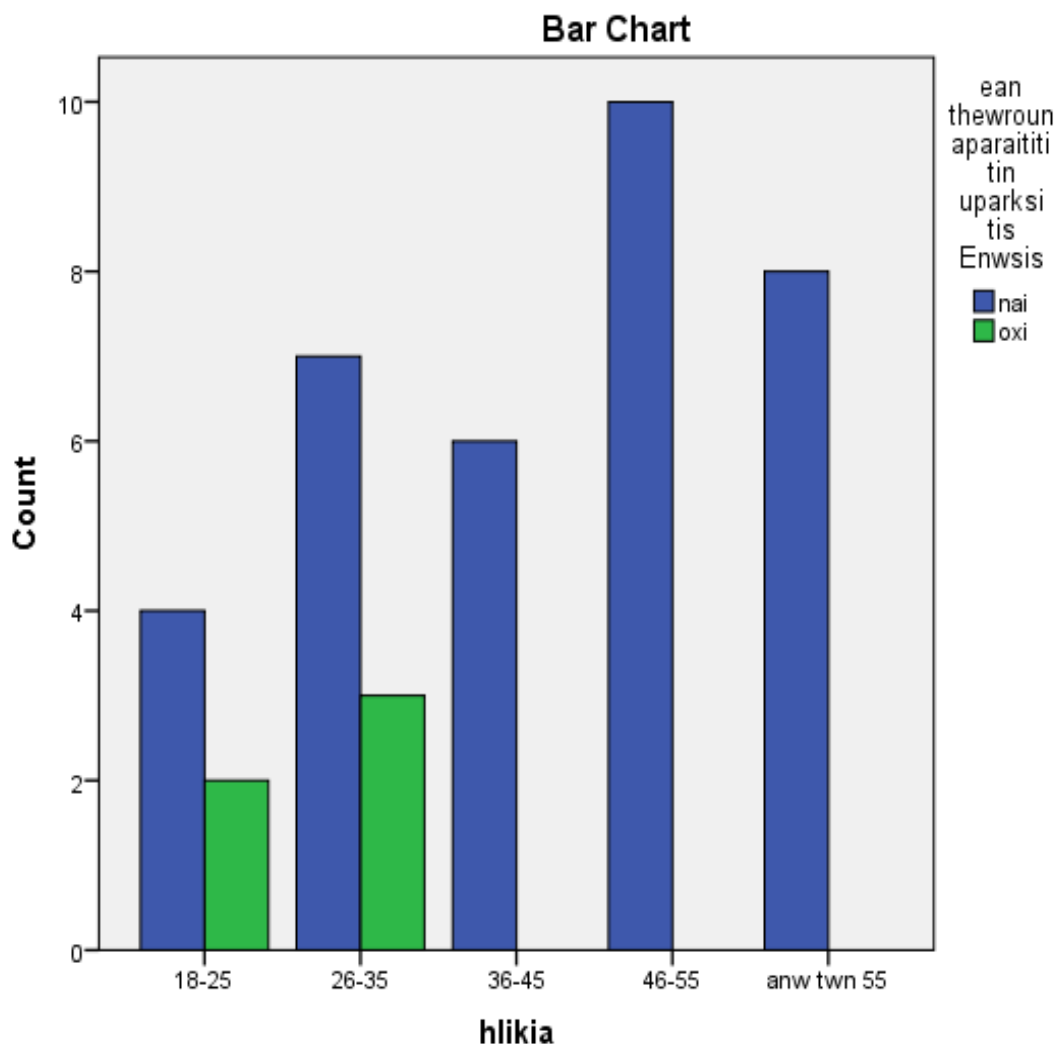
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,610 ^a	4	,072
Likelihood Ratio	10,286	4	,036
Linear-by-Linear Association	6,633	1	,010
N of Valid Cases	40		

Πίνακας 10: Πίνακας διπλής εισόδου για την ηλικία και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ"

			ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis		Total
			nai	oxi	
hlikia	18-25	Count	4	2	6
		% within hlikia	66,7%	33,3%	100,0%
		% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	11,4%	40,0%	15,0%
		% of Total	10,0%	5,0%	15,0%
	26-35	Count	7	3	10
		% within hlikia	70,0%	30,0%	100,0%
		% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	20,0%	60,0%	25,0%
		% of Total	17,5%	7,5%	25,0%
	36-45	Count	6	0	6
		% within hlikia	100,0%	0,0%	100,0%
		% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	17,1%	0,0%	15,0%
		% of Total	15,0%	0,0%	15,0%
	46-55	Count	10	0	10
		% within hlikia	100,0%	0,0%	100,0%
		% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	28,6%	0,0%	25,0%
		% of Total	25,0%	0,0%	25,0%
anw tw n	55	Count	8	0	8
		% within hlikia	100,0%	0,0%	100,0%
		% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	22,9%	0,0%	20,0%
		% of Total	20,0%	0,0%	20,0%
Total		Count	35	5	40
		% within hlikia	87,5%	12,5%	100,0%
		% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	87,5%	12,5%	100,0%

Εφόσον η P-value είναι 0,072 και μικρότερη του 0,10 μπορεί να απορριφθεί η υπόθεση ότι οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι οι ηλικίες των 46 και άνω συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο αριθμό ατόμων(18 συνολικά) που κρίνουν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού. Ακολουθούν οι ηλικίες 26-35 με 7 άτομα, οι 36-45 με 6 και οι 18-25 με 4. Αρνητική στάση συναντάται σε μικρό αριθμό ατόμων και μόνο στις νεαρότερες ηλικίες.

Εικόνα 27: Διάγραμμα για την ηλικία και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ"

Παράλληλα εξετάστηκε ένα υπάρχει σχέση μεταξύ «της προοπτικής της Ένωσης» και του «εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη της». Ο έλεγχος χ^2 έδωσε τα εξής αποτελέσματα :

Πίνακας 11: Αποτελέσματα ελέγχου χ^2 test για την προοπτική του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ" και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του

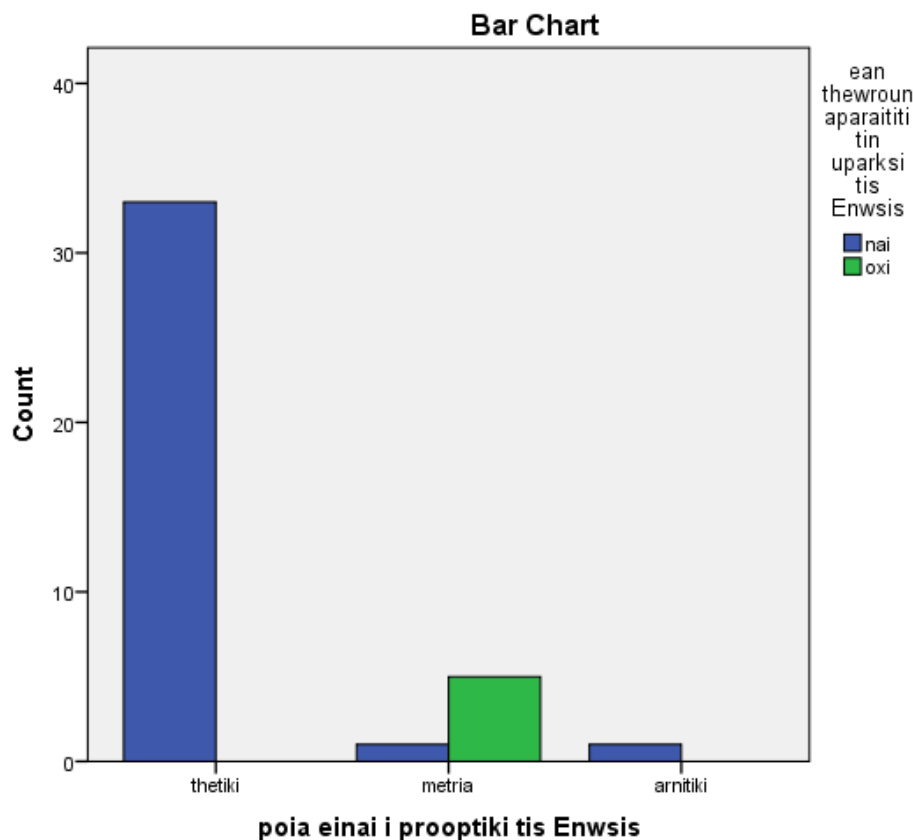
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,381 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	24,735	2	,000
Linear-by-Linear Association	16,980	1	,000
N of Valid Cases	40		

Πίνακας 12: Πίνακας διπλής εισόδου για την προοπτική του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗΣ" και το εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του

			ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis		Total
			nai	oxi	
poia einai i prooptiki tis Enwsis	thetiki	Count	33	0	33
		% within poia einai i prooptiki tis Enwsis	100,0%	0,0%	100,0%
		% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	94,3%	0,0%	82,5%
		% of Total	82,5%	0,0%	82,5%
	metria	Count	1	5	6
		% within poia einai i prooptiki tis Enwsis	16,7%	83,3%	100,0%
		% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	2,9%	100,0%	15,0%
		% of Total	2,5%	12,5%	15,0%
	arnitiki	Count	1	0	1
		% within poia einai i prooptiki tis Enwsis	100,0%	0,0%	100,0%
		% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	2,9%	0,0%	2,5%
		% of Total	2,5%	0,0%	2,5%
Total	Count	35	5	40	
	% within poia einai i prooptiki tis Enwsis	87,5%	12,5%	100,0%	
	% within ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	87,5%	12,5%	100,0%	

Εφόσον η P-value είναι 0,00 και μικρότερη του 0,01 μπορεί να απορριφθεί η υπόθεση ότι οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι οι περισσότεροι ερωτώμενοι κρίνουν απαραίτητη την ύπαρξη της Ένωσης. Οι αγρότες που βλέπουν το μέλλον της Ένωσης θετικό είναι εκείνοι που ως επί τω πλείστον κρίνουν απαραίτητη την ύπαρξη της και ακολουθούν εκείνοι που το βλέπουν μέτριο και αρνητικό.

Εικόνα 28: Διάγραμμα για την προοπτική του συνεταιρισμού "Η ΕΝΩΣΗ" και αν κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξή του

5.3. Αποτελέσματα παλινδρόμησης

Έγινε χρήση του μοντέλου της απλής γραμμικής παλινδρόμησης, προκειμένου να διαπιστωθεί η επίδραση της εξαρτημένης μεταβλητής y (τοπική ανάπτυξη) επάνω στην ανεξάρτητη μεταβλητή x (αν είναι απαραίτητος ο συνεταιρισμός). Τα αποτελέσματα που προέκυψαν ήταν τα εξής :

Πίνακας 13: Οι μεταβλητές που εισήχθησαν/απομακρύνθηκαν

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	ean thewroun aparaítiti tin uparksi tis Enwsis ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: an o sunetairismos
voithise tin topiki anaptiksi

b. All requested variables entered.

Πίνακας 14: Τα περιληπτικά στατιστικά του μοντέλου

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,701 ^a	,492	,479	,305

a. Predictors: (Constant), ean thewroun aparaítiti tin uparksi tis Enwsis

Πίνακας 15: Η ανάλυση διακύμανσης

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	3,432	1	3,432	36,813	,000 ^b
	Residual	3,543	38	,093		
	Total	6,975	39			

a. Dependent Variable: an o sunetairismos voithise tin topiki anaptiksi

b. Predictors: (Constant), ean thewroun aparaítiti tin uparksi tis Enwsis

Πίνακας 16: Οι συντελεστές παλινδρόμησης

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,114	,052		2,214	,033
	ean thewroun aparaititi tin uparksi tis Enwsis	,886	,146	,701	6,067	,000

a. Dependent Variable: an o sunetairismos voithise tin topiki anaptiksi

Η μεταβλητή Τοπική Ανάπτυξη αναφέρεται στην υπόθεση εάν ο συνεταιρισμός «Η Ένωσης» βοηθάει στην τοπική ανάπτυξη. Η μεταβλητή εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη της «Ένωσης» δηλώνει το αν το πιστεύουν αυτό ή όχι τα μέλη της.

Με βάση τα στοιχεία των παραπάνω πινάκων το μοντέλο της παλινδρόμησης είναι:

Τοπική Ανάπτυξη = 0,114 + 0,886 * εάν θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη του συνεταιρισμού

Ενώ, ο συντελεστής συσχέτισης των δύο μεταβλητών (που είναι η ποσοτική μέτρηση της έντασης της γραμμικής σχέσης μεταξύ δύο μεταβλητών) είναι $R = 0,701 = 70,1\%$, που σημαίνει ότι υπάρχει έντονη θετική συσχέτιση της τάξης του 70,1%.

Όπως προκύπτει από τους παραπάνω πίνακες η μεταβλητή επιδρά θετικά στην τοπική ανάπτυξη. Συγκεκριμένα οι αγρότες- μέλη που θεωρούν απαραίτητη την ύπαρξη της «Ένωσης», πιστεύουν ότι με την ύπαρξη της προωθείται η βιώσιμη, οικονομική κυρίως, ανάπτυξη του τόπου τους. Αυτό συμβαίνει γιατί επιτυγχάνεται καλύτερη οργάνωση της παραγωγής και του εμπορίου αλλά και καλύτερη ενημέρωση σχετικά με την κατεύθυνση της εκμετάλλευσής τους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της εκπόνησης της παρούσας πτυχιακής εργασίας ήταν η διερεύνηση του εκπαιδευτικού ρόλου που διαδραματίζει ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Μυλοποτάμου «Η ΕΝΩΣΗ» και η μελέτη του ίδιου του συνεταιρισμού. Ειδικότερα έγινε παρουσίαση των εκπαιδεύσεων που έχει πραγματοποιήσει ο συνεταιρισμός, των τομέων δράσης και των υπηρεσιών που παρέχει, όπως επίσης και της περιοχής του Μυλοποτάμου. Ακολούθως έγινε παρουσίαση της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στο χώρο του συνεταιρισμού, από την οποία εξήχθηκαν συμπεράσματα τόσο για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση των αγροτών, όσο και για την κατάσταση της περιοχής λόγω της ύπαρξης του συνεταιρισμού. Ο Α.Σ. «Η ΕΝΩΣΗ» αποτελεί την πρώτη Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου, η οποία καταργήθηκε όπως ορίζει ο τελευταίος νόμος (4015/2011) περί αγροτικών συνεταιρισμών.

Αρχικά, μελετήθηκε η διαχρονική πορεία και η εξέλιξη του συνεταιριστικού θεσμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Με τη σύγχρονη μορφή του ο συνεταιρισμός προέκυψε για πρώτη φορά στα τέλη του 18^{ου} και αρχές του 19^{ου} αιώνα. Ο συνεταιρισμός των Δίκαιων Σκαπανέων της πόλης Ροτσντέιλ, που ιδρύθηκε το 1844, υπήρξε η απαρχή των σημερινών συνεταιρισμών.

Στον Ελλαδικό χώρο η πρώτη προσπάθεια ίδρυσης συνεταιρισμού σύγχρονης μορφής έγινε το 1870, με το συνεταιρισμό «Εταιρεία Εργατικού Λαού, η αυτοβοήθεια», ενώ το 1914 ψηφίστηκε ο πρώτος νόμος περί συνεταιρισμών. Λίγα χρόνια αργότερα ιδρύθηκε η πρώτη Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών στην Καλαμάτα. Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών – ΠΑΣΕΓΕΣ ιδρύθηκε το 1935.

Οι κυριότερες κατηγορίες συνεταιρισμών στις μέρες μας είναι οι αγροτικοί και αστικοί συνεταιρισμοί. Ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Μυλοποτάμου «Η ΈΝΩΣΗ» ιδρύθηκε το 1933 ως Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου. Λαμβάνοντας σωστές αποφάσεις κατόρθωσε να συνεχίσει την αρχική θετική πορεία της, χωρίς ωστόσο να παρεκκλίνει από τις αρχές που διέπουν τους συνεταιρισμούς.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση είναι μια από τις σημαντικότερες αρχές του συνεταιριστικού κινήματος. Ο Α.Σ. Μυλοποτάμου έχει καταφέρει να εντάξει επιτυχώς την αρχή της εκπαίδευσης στις λειτουργίες του. Δημιούργησε το Γραφείο Υποστή-

ριξης που παρέχει ενημέρωση, συμβουλές και λύσεις στα προβλήματα των αγροτών και μη και διοργανώνει ανά τακτά χρονικά διαστήματα εκπαιδεύσεις, ημερίδες κ.α. προκειμένου να εμπλουτίζει τις γνώσεις των μελών της.

Δεδομένου ότι η περιοχή του Μυλοποτάμου αποτελεί κατά κύριο λόγο μια γεωργική- κτηνοτροφική περιοχή κρίνεται απαραίτητη, από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων μελών, η ύπαρξη του συνεταιρισμού. Κατά κύριο λόγο με την αγροτοκτηνοτροφία ασχολούνται οι άνδρες και σε μικρότερο βαθμό οι γυναίκες καθώς από τη φύση της η δουλειά αυτή είναι δύσκολη και απαιτεί περισσότερη δύναμη και αντοχή. Το γεγονός ότι πολλοί από τους αγρότες ξεκίνησαν την ενασχόληση τους με την ύπαιθρο από μικρή ηλικία, είχε ως αποτέλεσμα να σταματήσουν νωρίς το σχολείο και να έχουν αποκτήσει οι περισσότεροι γραμματικές γνώσεις δημοτικού και γυμνασίου.

Ωστόσο, το μεγαλύτερο ποσοστό των αγροτών δήλωσε ότι έχει παρακολουθήσει εκπαιδεύσεις που οργάνωσε ο συνεταιρισμός και οι οποίες βοήθησαν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, αλλά και να αντιμετωπίσουν πολλά από τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν. Το επίπεδο ενημέρωσης που προσέφεραν, όπως και το επίπεδο της διοργάνωσης τους ικανοποίησε την πλειοψηφία των αγροτών που τα παρακολούθησαν. Ακόμα, οι αγρότες που δεν είχαν παρακολουθήσει κάποια εκπαίδευση δήλωσαν στην πλειοψηφία τους ότι θα επιθυμούσαν να παρακολουθήσουν στο μέλλον.

Η διαρκής ενημέρωση και εκπαίδευση των αγροτών στα θέματα που τους απασχολούν, συντελεί καταλυτικά στο να καταστεί η εκμετάλλευση τους προσοδοφόρα. Οι περισσότεροι αγρότες επιθυμούν να πραγματοποιούνται περισσότερες εκπαιδεύσεις, ενώ το Γραφείο Υποστήριξης που δημιουργήθηκε με σκοπό να παρέχει τεχνική στήριξη και ενημέρωση έχει γίνει αναπόσπαστο κομμάτι του συνεταιρισμού.

Από τις συσχετίσεις μεταξύ διαφόρων μεταβλητών προέκυψαν χρήσιμα και σημαντικά συμπεράσματα. Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος είναι μικρής και μεσαίας ηλικίας. Τα μέλη από 45 ετών και κάτω διαθέτουν κατά κύριο λόγο γραμματικές γνώσεις δημοτικού ενώ μόνο στις ηλικίες 55 και πάνω διαθέτουν γραμματικές γνώσεις λυκείου. Αξιοσημείωτο είναι πως από το σύνολο των ερωτώμενων κανείς δεν διαθέτει τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Επιπλέον η πλειοψηφία, ανεξαρτήτως της ηλικίας στην οποία βρίσκεται, έχει παρακολουθήσει κάποια στιγμή στη ζωή του εκπαιδεύσεις του συνεταιρισμού δείχνοντας έτσι, ότι η γνώση νέων πραγμάτων δεν σταματάει από κάποιο σημείο και

έπειτα. Το ότι οι περισσότεροι αγρότες διαθέτουν γραμματικές γνώσεις δημοτικού ή γυμνασίου, ενισχύει την επιθυμία τους να παρακολουθήσουν εκπαιδεύσεις, αφού θεωρούν ότι συμβάλουν σημαντικά στον εμπλουτισμό των γνώσεων τους. Οι περισσότεροι αγρότες που συμφώνησαν πως οι εκπαιδεύσεις τους βοήθησαν να διευρύνουν το γνωστικό τους πεδίο είναι απόφοιτοι δημοτικού.

Αναφορικά με την κατεύθυνση εκμετάλλευσης που ακολουθούν τα μέλη, φαίνεται ότι οι μικρότερες ηλικίες προτιμούν την φυτική παραγωγή ,ενώ οι μεγαλύτερες τη ζωική. Ο συνεταιρισμός έχει καταφέρει να θεωρείται από την πλειοψηφία των αγροτών ως απαραίτητος. Ειδικότερα, κρίνεται ως απαραίτητος περισσότερο από τις ηλικίες 26 ετών και άνω και λιγότερο από τις μικρότερες. Αυτό δικαιολογείται από την έλλειψη εμπειρίας και την διάθεση για ανεξαρτησία που χαρακτηρίζει τις νεαρές κυρίως ηλικίες.

Συμπερασματικά, ο θεσμός του συνεταιρισμού με την ευρύτερη του έννοια υπήρχε από την αρχαιότητα. Η πρώην Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου και νυν Αγροτικός Συνεταιρισμός «Η ΈΝΩΣΗΣ» αποτελεί έναν επιτυχημένο συνεταιρισμό σύγχρονης μορφής. Έχει κατορθώσει να αναπτύξει πλήθος δραστηριοτήτων και να στήριξη αποτελεσματικά, όχι μόνο τα μέλη της, αλλά και την περιοχή γενικότερα, αφού όπως φαίνεται οι δράσεις του έχουν θετική επίδραση στην τοπική ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσσα Βιβλία

- ❖ Αβδελίδης Π.Σ., Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα.
Αθήνα: Παπαζήση, 1984
- ❖ Αβδελίδης Π.Σ., Ο συνεταιρισμός στις συνθήκες του καπιταλισμού.
Αθήνα: Gutenberg, 1978
- ❖ Δασκάλου Γ., Αστικοί και Γεωργικοί συνεταιρισμοί.
Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική, 1992
- ❖ Καμενίδης Χ., Συνεταιρισμοί.
Αθήνα: Αδελφών Κυριακίδη α.ε. ,2010
- ❖ Κλήμης Α.Ν., Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα, τόμος 1
Αθήνα: Πιτσιλός, 1985
- ❖ Λύτρας Α., Πρόντζας Δ., Η αγροτική εκμετάλλευση στην Ελλάδα
Αθήνα: Παπαζήση, 2006
- ❖ Μαριάδης Σ., Συνεργατισμός-Συνεταιρισμοί, Ιστορία-Φιλοσοφία-Αποστολή.
Θεσσαλονίκη: Γιαχούδη, 2003
- ❖ Παπαγεωργίου Κ., Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία.
Αθήνα: Σταμούλης, 2007
- ❖ Σελλιανάκης Γ., Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί στην Ελλάδα, η άνοδος ,η πτώση και η
ληηλασία τους.
Αθήνα: NEMESIS A.E., 2010
- ❖ Τζωρτζάκης Θ., Συνεταιριστική Οικονομία Β΄ έκδοση
Αθήνα: 1973

Αρχειακό Υλικό, Εφημερίδες, Περιοδικά και Εργασίες

- ❖ Αρχείο ΑΣ Μυλοποτάμου, Βιβλίο Δ.Σ. της πρώην Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου.
Απόσπασμα Πράξης 34, 9/10/1942,
- ❖ Γραμματόπουλος Γ.Χ., Ο σύγχρονος συνεργατισμός αλλαχού και παρ' ημίν

Αθήναι ,1960, Διδακτορική διατριβή

- ❖ Σκλαβάκης Ε., Άρθρο: Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου, ιστορική διαδρομή και η συμβολή της στην αγροτική ανάπτυξη της επαρχίας μας.
Μυλοποταμίτικα Νέα 113, 2001
- ❖ Συνεταιριστική Πορεία, Δράση- Ιδεολογία- Επιστήμη.
Τεύχος 19, 1990
- ❖ Χαλκιαδάκης Ε., Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου: ίδρυση, λειτουργία, εξέλιξη. Μια πρώτη προσέγγιση. Εισήγηση στο Διεθνές Συνέδριο: Ο Μυλοπόταμος από την Αρχαιότητα ως σήμερα.
Πάνορμο Ρεθύμνης, 2003.

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις:

- ❖ www.paseges.gr
- ❖ www.mylopotamos-elia.gr
- ❖ www.milopotamos.com
- ❖ www.mylopotamos.gr
- ❖ el.wikipedia.org

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Ε.Σ.:	Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις
Α.Σ.:	Αγροτικός Συνεταιρισμός
Α.Σ.Ε.:	Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις
Α.Τ.Ε.:	Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος
Δ.Σ.Ε.:	Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση
Ε.Α.Σ.:	Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών
Ε.Γ.Σ.:	Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών
Ε.Π.Ε.:	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
Ε.Σ.Σ.Ε.:	Εθνική Συνομοσπονδία Γεωργικών Συνεταιρισμών Ελλάδος
Ε.Σ.Τ.Ε.:	Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος
Ε.ΣΥ.Δ.:	Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης
ΕΛ.ΒΙ.Ζ.:	Ελληνική Βιομηχανία Ζωοτροφών
ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ:	Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Ελαιοπαραγωγών Ελλάδος
Η.Π.Α.:	Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής
Ι.Σ.Ε.Μ.:	Ινστιτούτο Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών
Κ.Α.Π.:	Κοινή Αγροτική Πολιτική
Κ.Α.Σ.Ο.κών	Κοινοπραξίες Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων
Κ.Ε.Κ.:	Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Κ.Σ.Ο.Σ.:	Κοινοπραξία Συνεταιριστικών Οργανώσεων Σουλτανίνας
Κ.Υ.Δ.Ε.Π.:	Κεντρική Υπηρεσία Διαχείρισης Εγχώριων Προϊόντων
ΚΕ.Σ.Ε.:	Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις
Μ.Μ.Ε.:	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
Ο.Ε.Φ.:	Οργανώσεις Ελαιουργικών Φορέων
Ο.Σ.Φ.Ε.:	Ομοσπονδία Συνεταιρισμών Φαρμάκων Ελλάδος
ΟΙΝΙΚΗ:	Κεντρική Ένωση Οινοπαραγωγών Ελλάδος
Π.Ο.Π.:	Προστατευόμενη ονομασία προέλευσης
Π.Ο.Σ.Ε.ΥΔ.σμών	Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συνεταιρισμών Εγκαταστατών Υδραυλικών
Π.Ο.Σ.Η.Ε.:	Πανελλήνια Ομοσπονδία Συνεταιρισμών Ηλεκτρολόγων εγκαταστατών
ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.:	Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών
Σ.Ε.Β.Α.Θ.:	Συνεταιριστική Εταιρεία Βιομηχανικής Ανάπτυξης Θράκης
Σ.Ε.Κ.Ε.:	Συνεταιριστική Ένωση Καπνοπαραγωγών Ελλάδος
Σ.Ε.ΚΑΠ.:	Συνεταιριστική Εταιρεία Καπνού
Σ.Κ.Ο.Π.:	Συνεταιριστική Κοινοπραξία Οπωροκηπευτικών Προϊόντων

ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ

CCACE:	Συντονιστική Επιτροπή Ευρωπαϊκών Συνεταιριστικών Οργανώσεων
COGEKA:	Γενική Επιτροπή Γεωργικού Συνεργατισμού της ΕΟΚ
COPA:	Επιτροπή Γεωργικών Επαγγελματικών Οργανώσεων της ΕΟΚ
COPAC:	Επιτροπή Προώθησης Ενίσχυσης προς τους Συνεταιρισμούς

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α : ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ /ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

*Παρακαλείστε να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις.
Οι απαντήσεις σας είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στο πλαίσιο της αξιολόγησης που πραγματοποιείται σχετικά με τις εκπαιδεύσεις που έχει υλοποιήσει ο Α.Σ. (πρώην Ε.Α.Σ.) Μυλοποτάμου και θα χρησιμοποιηθούν ανώνυμα και με απόλυτη εχεμύθεια.*

1. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

* Σημειώστε το αντίστοιχο κουτάκι

1.1 Φύλο

α. Άνδρας β. Γυναίκα

1.2 Ηλικία

α. 18 -25 β. 26 -35 γ. 36 -45
δ. 46 -55 ε. άνω των 55

1.3 Οικογενειακή κατάσταση

α. Έγγαμος (παντρεμένος) β. Άγαμος (ανύπαντρος)

1.4 Γραμματικές γνώσεις

α. Δημοτικό β. Γυμνάσιο γ. Λύκειο
(Τεχνικό/Ενιαίο)
δ. Ιδιωτική Σχολή Α.Ε.Ι. στ. Τ.Ε.Ι.
ζ. Καθόλου

1.5 Τόπος κατοικίας

α. Ορεινός β. Ημιορεινός

1.6 Κατεύθυνση εκμετάλλευσης

α. Φυτική

β. Ζωική

2. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

2.1 Έχετε παρακολουθήσει εκπαιδεύσεις αγροτών που οργανώθηκαν από τον συνεταιρισμό «Η ΕΝΩΣΗ»;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.2 Αν ΝΑΙ σε ποιο θέμα; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μια απαντήσεις)

Οικονομικά Θέματα

Αγροτικά Θέματα

Θέματα Διαχείρισης εκμεταλλεύσεων

Άλλο

2.3 Θεωρείτε ότι σας βοήθησαν να εμπλουτίσετε τις γνώσεις σας σχετικά με το αντικείμενο δράσης καθώς και την καλύτερη ενασχόληση σας με αυτό;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.4 Σας βοήθησαν στην επίλυση τυχόν προβλημάτων που αντιμετωπίζατε;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.5 Πιστεύετε ότι το επίπεδο ενημέρωσης που σας προσέφεραν ήταν ικανοποιητικό;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.6 Μείνατε ικανοποιημένος/η από την οργάνωση των εκπαιδευτών και των προγραμμάτων συνολικά;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.7 Αν ΟΧΙ για ποίους λόγους δεν παρακολουθήσατε;
Δεν το κρίνατε απαραίτητο

Δεν είχατε ενημερωθεί για την ύπαρξη τους

Άλλο

2.8 Αν ΟΧΙ θα επιθυμούσατε να παρακολουθήσετε κάποια στιγμή στο μέλλον;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.9 Θα θέλατε να γίνονται περισσότερα προγράμματα εκπαίδευσης από τον συνεταιρισμό «Η ΕΝΩΣΗ»;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.10 Θα επιθυμούσατε και άλλους τρόπους ενημέρωσης, π.χ. ενημερωτικά φυλλάδια, ανακοινώσεις στο τοπικό ραδιόφωνο, δελτία τύπου κλπ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.11 Σας βοηθάει αποτελεσματικά, το Γραφείο Υποστήριξης του συνεταιρισμού «Η ΕΝΩΣΗ», στην επίλυση των τεχνικών προβλημάτων της εκμετάλλευσής σας;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.12 Πιστεύετε ότι η ύπαρξη του συνεταιρισμού «Η ΕΝΩΣΗ» είναι απαραίτητη;

ΝΑΙ ΟΧΙ

2.13 Αν ΝΑΙ γιατί; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μια απαντήσεις)

Καλύτερη Οργάνωση Παραγωγής

Καλύτερη Οργάνωση Εμπορίου

Καλύτερη Ενημέρωση σε Θέματα γεωργίας και κτηνοτροφίας

Άλλο

2.14 Πιστεύετε ότι ο συνεταιρισμός «Η ΕΝΩΣΗΣ» βοηθάει στην τοπική ανάπτυξη;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2.15 Αν ΝΑΙ με ποιόν τρόπο;

Κράτησε νέους ανθρώπους στο τόπο σας

Βοηθάει στην εισροή κεφαλαίων μέσω επιδοτήσεων

και επενδύσεων

Άλλο

2.16 Πως κρίνεται την προοπτική του συνεταιρισμού «Η ΕΝΩΣΗΣ»;

Θετική

Μέτρια

Αρνητική

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΜΥΛ/ΜΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γεωργουλάκης Γιώργης, Γεωπόνος

ΛΙΠΑΝΣΗ - ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΕΛΙΑ - ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ - ΚΙΤΡΙΑ - ΑΜΠΕΛΙ

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΙΠΑΝΣΗ

Λίπανση: Είναι η χορήγηση από το έδαφος είτε από το υπέργειο μέρος των οργανικών ή ανόργανων λιπασμάτων στα φυτά, με σκοπό την άριστη θρέψη τους και την καλύτερη ποιοτική και ποσοτική παραγωγή προϊόντων.

Γνωριμία με τα Λιπάσματα: Τα βασικά στοιχεία από άποψη ποσότητας της λίπανσης ("Μακροστοιχεία") είναι το Αζωτο (N), ο Φώσφορος (P) και το Κάλι (K). Μια απλοϊκή προσέγγιση στην δουλειά που κάνει καθένα από τα τρία βασικά λιπαντικά στοιχεία στα Φυτά είναι:

Αζωτο: Ανάπτυξη υπέργειου μέρους (Φύλλα, βλαστοί κτλ.)
Φώσφορος: Ανάπτυξη υπόγειο μέρους (Ριζών)
Κάλι: Ανάπτυξη Καρπών

Εδώ να τονίσω πως η παραπάνω αναφορά αποτελεί υπεραπλουστευση της λειτουργίας των "βασικών" στοιχείων και γίνεται για να βοηθήσει στην κατανόηση της λογικής που διέπει την λίπανση και όχι για να δώσει λύσεις λίπανσης.

Στην πραγματικότητα σημαντικό ρόλο

στη δράση των λιπασμάτων παίζουν τόσο η ποσότητα αυτών καθ' αυτών των στοιχείων, όσο η αναλογία τους στο έδαφος, και η ύπαρξη σε μικρές ποσότητες των λεγόμενων ιχνοστοιχείων (π.χ. Σιδήρου, Μαγνησίου, Βορίου, Ασβεστίου κ.τ.λ.)
Επίσης η αλληλεπίδραση των στοι-

χείων μπορεί να δημιουργήσει απρόβλεπτες ανισορροπίες στην θρέψη των φυτών. Π.χ. Μεγάλες ποσότητες Καλίου που προστίθενται στο έδαφος μπορεί να δημιουργήσουν τροφοπενία Μαγνησίου (ξήρανση κορυφής στο Αμπέλι) παρότι στο έδαφος δεν υπάρχει έλλειψη Mg.

Σχέσεις ανταγωνισμού ή θετικής αλληλεπίδρασης έχουμε μεταξύ των περισσότερων στοιχείων και γι' αυτό στην λίπανση θα εξετάσουμε και την αναλογία N:P:K σε κάθε καλλιέργεια.

Είδη Λιπασμάτων:

Τα Λιπάσματα από άποψη περιεκτικό-

τητας σε θρεπτικά στοιχεία μπορούμε να τα διακρίνουμε σε:

I/ **Αζωτούχα:** (Περιέχουν μόνο Αζωτο συμβολίζεται με "N"):

Ουρία (46-0-0), Θεϊκή Αμμωνία (21-0-0), Νιτρική Αμμωνία (33,5-0-0), Ασβεστούχα Νιτρική (26-0-0) κ.λ.π.

II/ **Φωσφορούχα:** (Περιέχουν μόνο Φώσφορο συμβολίζεται με "P"):
Απλά (0-20-0), υπερφωσφορικό (0-48-0) κ.λ.π.

III/ **Καλιούχα:** (Περιέχουν μόνο Κάλι συμβολίζεται με "K"):

Θεϊκό Κάλι (0-0-50)

IV/ **Σύνθετα:** Περιέχουν περισσότερα λιπαντικά στοιχεία):

Φωσφορική Αμμωνία (16-20-0), Νιτρικό Κάλι (13-0-46), 15-15-15, 11-15-15 κ.λ.π.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν και τα "Γερμανικά", διάφορα επώνυμα λιπάσματα όπως Κομπλεξάλ, Χουμοζάλ, Μαγνηβόρ κ.λ.π. που περιέχουν εκτός από τα βασικά στοιχεία και ιχνοστοιχεία.

Τι περιέχει το κάθε λίπασμα και πόσο

Όλα τα λιπάσματα γράφουν 3 αριθμούς που με την ίδια σειρά πάντα μας πληροφορούν τι περιέχουν και πόσο. Η σειρά αυτή είναι Αζωτο (N), Φώσφορος (P) - Κάλι (K).

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ 2

Εικόνα 29: Ενημερωτικό Δελτίο 1

Πηγή : Γραφείο Υποστήριξης Α.Σ. Μυλοποτάμου

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΣΕΛΙΔΑ 1

π.χ. "16-20-0" περιέχει 16% Αζώτο, 20% Φώσφορο, και καθόλου (0) Κάλι (Κ).
"11-15-15" περιέχει 11% "N", 15% "P", 15% "K".
Έτσι 1 κιλό "11-15-15" δίδει 110 γραμμάρια "N", 150 γραμ. "P" και 150 γραμ. "K".

Εποχή εφαρμογής

Ο χρόνος εφαρμογής διαφέρει ανάλογα με τον τύπο του λιπάσματος (ενώ παίζει ρόλο και η καλλιέργεια όπως θα δούμε αναλυτικά παρακάτω).

Αρχή Χειμώνα: Θεϊκό Κάλι, Απλό Φωσφορικό

Αρχές Γενάρη: 11-15-15, 15-15-15

Τέλη Χειμώνα: Αζωτούχα λιπάσματα, Νιτρικό Κάλι

Ο τύπος η ό συνδυασμός των τύπων λιπάσματος που θα χρησιμοποιήσουμε εξαρτάται από την καλλιέργεια και τον τύπο του εδάφους.

Η ποσότητα από το έδαφος (γόνιμο, αμμώδες, αβαθές), το ύψος των βροχών στις ξηρικές καλλιέργειες και την υγεία μερικές φορές των δένδρων.

Μια θεωρητικά καλή λίπανση μπορεί να μην μας δώσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα για πολλούς λόγους. Ας αναφέρουμε μερικούς:

- Έλλειψη κάποιου ιχνοστοιχείου από το έδαφος (Βόριο από την ελιά, Μαγνήσιο ή σίδηρο από το αμπέλι κ.λ.π.)
- Ύπαρξη προβλημάτων υγείας στη ρίζα ή στο υπέργειο μέρος των φυτών.
- Χαμηλό ύψος βροχής σε μη ποτιστικές καλλιέργειες ή κακή κατανομή βροχών κατά τη διάρκεια του έτους.

Συμπερασματικά: Η επιλογή του κατάλληλου λιπάσματος, η χρησιμοποίηση αυτού στη σωστή ποσότητα και η κατάλληλη εποχή εφαρμογής του, είναι ένα σύνθετο πρόβλημα του οποίου η λύση απαιτεί ΓΝΩΣΗ - ΕΜΠΕΙΡΙΑ και ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟ. Πολύς πληροφόρησης και δυνατότητας για σωστή λίπανση μπορεί να μας δώσει η ανάλυση του εδάφους, η οποία όταν συνδυαστεί με φυλλοδιαγνωστική μας δίδει την πλήρη εικόνα των αναγκών των φυτών. Συνίσταται τουλάχιστον ανάλυση του εδάφους μια και υπάρχουν αρκετά αξιόπιστα εργαστήρια και το κόστος της μεθόδου δεν είναι υψηλό.

Κάθε καλλιέργεια έχει διαφορετικές απαιτήσεις σε λιπαντικά στοιχεία.

Αν κάποιος σας συστήσει τον ίδιο τύπο λιπάσματος και για τις ελιές και για τα ξυνόδεντρα και για το αμπέλι σας ή δεν γνωρίζει ή σας εξαπατά.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

Τα στοιχεία που συνθέτουν την αξία ενός λιπάσματος είναι:

α. Η ποσότητα των θρεπτικών στοιχείων που περιέχει

β. Η μορφή στην οποία βρίσκονται τα στοιχεία (αφομοιωσιμότητα - διαλυτότητα)

γ. Η ύπαρξη ή όχι ιχνοστοιχείων.

Φθινό λιπάσμα δεν είναι κατ' ανάγκη αυτό που πουλιέται φθηνότερα κατά σακί: Π.χ. η Θεϊκή Αμμωνία (21-0-0) αν και πωλείται 2.000 δρχ. το σακί, είναι ακριβότερη από την Νιτρική Αμμωνία (33,5-0-0) που πωλείται 2.550 δρχ. το σακί, γιατί η Νιτρική Αμμωνία περιέχει μιάμιση φορά περισσότερες μονάδες αζώτου ενώ είναι φθηνότερη από το 1,5 σακί Θεϊκή Αμμωνία (1,5 X 2.000 = 3.000 δρχ.).

Η τεχνολογία του λιπάσματος παίζει

σημαντικό ρόλο για το πόσο τελικά απ' αυτό θα απορροφήσουν οι ρίζες των δένδρων μας και πόσο θα σχηματίσει δυσδιάλυτες ενώσεις στο έδαφος (αύξηση αλατότητας).

Έτσι περιεκτικότητα του λιπάσματος σε οργανική ουσία ή χουμικά οξέα βοηθάει το δένδρο να απορροφήσουν και αξιοποιήσουν μεγαλύτερες ποσότητες από το λιπάσμα που τους διαθέτουμε.

Τέλος η ύπαρξη ιχνοστοιχείων βοηθάει στη συντήρηση των μικρών ποσοτήτων που υπάρχουν στο έδαφος και προλαμβάνει τροποπενία που όπως αναφέρεται παρακάτω μπορούν να μειώσουν σημαντικά την παραγωγή των δένδρων μας. Βέβαια το κόστος των ιχνοστοιχείων είναι πολύ μικρότερο απ' αυτό που χρεώνεται ο παραγωγός όταν αγοράζει ένα επώνυμο λιπάσμα.

ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ:**ΚΟΠΡΙΑ - ΧΛΩΡΗ ΛΙΠΑΝΣΗ**

Ότι πρόκειται από ζώα ή φυτά μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικότερο παράγοντα θρέψης των φυτών.

Η κοπριά όπως πολλοί θα έχετε προσέξει, όταν προστίθεται στις καλλιέργειες δίδει ανάλογα ή και καλύτερα αποτελέσματα από τα χημικά λιπάσματα που συνήθως χρησιμοποιούνται στη λίπανση.

Αυτό οφείλεται σε 2 λόγους.

A. Η κοπριά περιέχει θρεπτικά στοιχεία (Αζώτο - Φώσφορο - Κάλι - Ασβέστιο κ.τ.λ.)

B. Η κοπριά προσφέρει στο έδαφος μικροοργανισμούς και οργανική ουσία.

Οι ποσότητες των Στοιχείων που περιέχει η κοπριά εξαρτώνται από το ζώο που την παράγει (πρόβατο - κουνέλι - Ορνίθες κ.τ.λ.) καθώς και από τον τρόπο που τρέφονται (την τροφή) των ζώων.

Γενικά ένας τόνος κοπριάς από πρόβατα περιέχει περίπου 14,5 κιλά Αζώτο, 11,3 κιλά Φώσφορο και 14,5 κιλά Κάλι.

Δηλαδή από ένα σακί της παραπάνω κοπριάς 50 κιλών δίδουμε στο δένδρο που λιπαίνουμε 725 γραμμάρια Αζώτο, 565 γραμμάρια Φώσφορο και 930 γραμμάρια Κάλι όσο περίπου θα δίδαμε με 6,5 κιλά 11-15-15.

Οι μικροοργανισμοί και η οργανική ουσία που προσθέτει στο έδαφος είναι εξίσου σημαντικοί παράγοντες θρέψης για τις καλλιέργειες:

α. Τα εδάφη βελτιώνουν την δομή τους (τα βαριά εδάφη γίνονται πιο ελαφριά κάτι που βοηθά την καλύτερη

ανάπτυξη του ριζ. συστήματος και την κυκλοφορία αέρα, νερού και θρεπτικών στοιχείων. Τα αμμώδη εδάφη γίνονται πιο συνεκτικά μπορώντας να συγκρατήσουν μεγαλύτερες ποσότητες νερού και λιπάσματα για το καλοκαίρι πράγμα πολύ σημαντικό για τις ξηρικές καλλιέργειες.

β. Κάνει τα στοιχεία που βρίσκονται στο έδαφος πιο προσιτά στο φυτό αποδεσμεύοντας τα από δυσδιάλυτες ενώσεις που είχαν σχηματίσει (λειτουργία του Χούμου).

Συμπερασματικά θα έλεγα ότι στην κατεξοχή κτηνοτροφική επαρχία μας που υπάρχει άφθονη κοπριά επιβάλλεται η χρήση κοπριάς - σε ετήσια βάση - στις καλλιέργειες μας σε ποσότητες περίπου 2-3 τόνων το στρέμμα για να αποφύγουμε την σκελετώση των εδαφών μας.

ΧΛΩΡΗ ΛΙΠΑΝΣΗ: Μια άλλη πηγή οργανικής λίπανσης των εδαφών μας ανάλογων αποτελεσμάτων με την κοπριά. Οι φυτικοί ιστοί (φύλλα, βλαστοί, ρίζες κ.τ.λ.) αν ενσωματωθούν στο έδαφος από την μια εμπλουτίζουν το έδαφος με θρεπτικά στοιχεία και από την άλλη αυξάνουν την περιεκτικότητα του εδάφους σε οργανική ουσία με τις βελτιώσεις που παραπάνω για την κοπριά εκθέσαμε.

Φυτά κτηνοτροφικά (όπως ο βίκος, το λαθούρι κ.τ.λ.) αποτελούν τις πιο καλές λύσεις χλωρής λίπανσης με καλύτερα αποτελέσματα την ενσωμάτωσή τους ενώ είναι ακόμα χλωρά (πριν να αποριάσουν).

ΛΙΠΑΝΣΗ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ

ΤΡΟΦΟΠΕΝΙΑ ΚΑΛΙΟΥ

Τα στοιχεία που κατ' αρχάς πρέπει να λάβουμε υπόψη είναι:

i) **Το μέγεθος των δένδρων:** Τα μεγαλύτερα δένδρα (όχι απαραίτητα σε ηλικία) έχουν μεγαλύτερες ανάγκες σε λίπασμα από τα μικρότερα.

ii) **Το Διαθέσιμο Νερό:** Τα ποτιστικά έχουν την δυνατότητα να αξιοποιήσουν μεγαλύτερες ποσότητες λιπάσματος από τα ξερικά. Στην περίπτωση των μη αρδευόμενων το ποσό της χορηγούμενης λίπανσης ποικίλει ανάλογα με το ύψος βροχής. Για βροχοπτώσεις κάτω των 400mm/έτος το δένδρο δεν μπορεί να αξιοποιήσει ποσότητα Αζώτου (N) πάνω από τα 400 γραμμάρια ή 4Kgr το στρέμμα. Αν το ύψος της βροχής είναι μεταξύ 400mm και 700mm, η ποσότητα Αζώτου κυμαίνεται από 600-950 gr./δένδρο ή 6 - 9,5 Kgr/στρέμμα. Τέλος για ύψος μεγαλύτερο των 700mm τα δένδρα μπορούν να αξιοποιήσουν έως 1500 gr. Αζώτου ή 15 Kgr./ στρέμμα.

* Η παραπάνω αναφορά γίνεται για χονδρολιές (10 δένδρα το στρέμμα).

iii) **Παραγωγική Κατάσταση - Κλάδεμα:** Στην ελιά είναι γνωστό το φαινόμενο της παρενιαυτοφορείας (ιδίως στις Χονδρολιές), δηλαδή της καρποφορίας χρονιά παρά χρονιά. Την έντονη καρποφορία ακολουθεί συνήθως αυστηρό κλάδεμα. Οι ανάγκες την χρονιά αυτή μικρότερες και το βάρος δίδεται κυρίως προς το Αζώτο σε σχέση με τα άλλα λιπαντικά στοιχεία.

iv) **Είδος του εδάφους:** Ανάλογα αν το έδαφος είναι όξινο (κοκκινόχρωμα) ή βασικό (άσπρουγας) επιλέγουμε τον τύπο του αζωτούχου λιπάσματος που ενδεχόμενα να χρησιμοποιήσουμε: Στα "κοκκινόχρωμα", Ασβεστούχα Νιτρική Αμμωνία, στον "Άσπρουγα", Θεική Αμμωνία.

Στην επαρχία μας κυριαρχούν οι "ερυθρές γαίες" και η κατάλληλη συνήθως μορφή Αζώτου είναι η Ασβεστούχα.

v) **Αποστάσεις Φύτευσης Δένδρων:** Όσο πιο πυκνά είναι φυτεμένα τα δένδρα τόσο πρέπει να μειώνεται η ποσότητα του χορηγούμενου λιπάσματος. Ας δούμε 2 περιπτώσεις ψιλολιάς που ποτίζεται (Ανάγκες σε Αζώτο 15 Kgr/στρ.).

α) Αποστάσεις φύτευσης 5Χ5 άρα 40

δένδρα/ στρ. χρειάζονται 15 Kgr/40 - 375 gr./δένδρο.

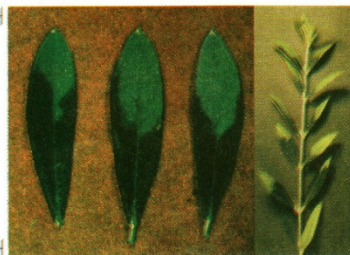
β) Αποστάσεις φύτευσης 8Χ8 άρα 16 δένδρα/ στρ. χρειάζονται 15 Kgr./16 - 940 gr./δένδρο.

Παράδειγμα Λίπανσης: Στην επαρχία μας το ύψος βροχής κυμαίνεται μεταξύ 400 mm και 800 mm/έτος. Γενικά θα μπορούσαμε να δώσουμε τις παρακάτω ανάγκες σε λιπαντικά στοιχεία της ελιάς.

	ΑΖΩΤΟ N	ΦΩΣΦΟΡΟΣ P	ΚΑΛΙ K
ΧΟΝΔΡΟΛΙΕΣ (10 Δένδρ/στρ.)	800-1500 γρ.	200 - 350 γρ.	400 - 800 γρ.
ΨΙΛΟΛΙΕΣ (20 Δένδρ/στρ.)	400 - 700 γρ.	100 - 200 γρ.	200 - 400 γρ.

Αναλογία Στοιχείων N:P:K = 4:1:2

Οι παραπάνω λιπάνσεις επιτυγχάνονται με: 1-1,5 Kgr. "0-20-0" και 1-1,5 Kgr Θεικό Κάλι τον Δεκέμβρη, και 3,5 - 5,5 Kgr Ασβεστούχα τον Φλεβάρη ανά χονδρολιά ή 1 Kgr. 0-20-0 & 0,5 - 1 Kgr. Θεικό Κάλι τον Δεκέμβρη & 1,5 - 2,5 Kgr. Ασβεστούχα τον Φλεβάρη ανά μουρέλο.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ ΤΡΟΦΟΠΕΝΙΑΣ ΒΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΙΑ

ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΩΝ:

Συχνές είναι οι περιπτώσεις τροφοπενιών Βορίου και Ασβεστίου στην επαρχία μας. Αν παρά την καλή λίπανση και τα επίπεδα διαθέσιμου νερού δεν έχουμε καλά αποτελέσματα στην εμφάνιση και την παραγωγή των δένδρων σας καλό είναι να συμβουλευέστε γεωπόνο και να κάνετε ανάλυση εδάφους είναι πολύ πιθανό οι τροφοπενίες που αναφέρουμε παραπάνω να είναι υπεύθυνες.

Διόρθωση της τροφοπενίας του Βορίου γίνεται με προσθήκη 330 - 500 γραμ. Βόρακα ανά χονδρολιά ή 150 - 250 γραμ. ανά καλά αναπτυγμένη ψιλολιά ή 10 γραμ. ανά έτος ηλικίας μικρότερων δένδρων, τις αρχές του χειμώνα. Η επέμβαση γίνεται κάθε τέσσερα χρόνια.

ΦΥΣΙΚΑ ΔΕΝ ΔΙΟΡΘΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΤΡΟΦΟΠΕΝΙΑ ΒΟΡΙΟΥ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΥΝ 0,5% ΒΟΡΙΟ δηλαδή δίδουν στο φυτό 5 γραμ. Βορίου με κάθε κιλό λιπάσματος. Διόρθωση της τροφοπενίας του Ασβεστίου γίνεται με προσθήκη (1 ΦΟΡΑ) 200 - 1000 Kgr. Ασβεστόσκονης ανά στρέμμα, νωρίς το φθινόπωρο και ακολούθως ενσωμάτωσή της σε βάθος.

ΛΙΠΑΝΣΗ ΚΙΤΡΙΑΣ - ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑΣ

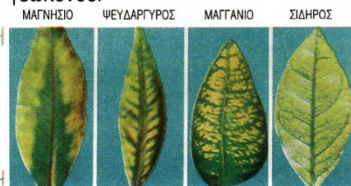

Οι καλλιέργειες αυτές είναι κυρίως ποτιστικές γι' αυτό έχουμε τη δυνατότητα να λιπάνουμε και την περίοδο της Άνοιξης ή του Καλοκαιριού εκτός από τον χειμώνα. Τα εσπεριδοειδή (και κυρίως η Κίτριά) είναι πολύ ευαίσθητα στον παγετό. Γι' αυτό είναι η εφαρμογή των Αζωτούχων λιπασμάτων να γίνεται στις επικίνδυνες περιοχές τέλη Φλεβάρη.

Οι ανάγκες γενικά σε στοιχεία για τις καλλιέργειες είναι:

	ΑΖΩΤΟ (N)	ΦΩΣΦΟΡΟΣ (P)	ΚΑΛΙ (K)	ΜΑΓΝΗΣΙΟ
ΚΙΤΡΙΑ	300-700 gr./65%	200-250 gr./65%	400-800 gr./65%	52,5%
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ	300-800 gr./65%	250-300 gr./65%	500-1000 gr./65%	41,5%

* Για τα πορτοκάλια φαίνεται η σχέση Αζώτου - Κάλιου, να παίζει σημαντικό ρόλο στο πάχος της φλούδας και την γεύση του πορτοκαλιού. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως πρέπει να αυξάνουμε απεριόριστα την σχέση υπέρ του Κάλιου γιατί τότε θα δημιουργήσουμε άλλα προβλήματα και στα φυτά και στους καρπούς (σκασιμάτα). Και σ' αυτό το θέμα κρίνεται απαραίτητη η συμβουλή γεωπόνου.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΤΡΟΦΟΠΕΝΙΕΣ ΤΩΝ ΞΥΝΟΔΕΛΝΔΡΩΝ

** Στη Κίτριά καλό είναι να δίδεται το μισό της ποσότητας του Αζώτου που απαιτείται με επιφανειακή λίπανση κατά τη διάρκεια των ποτισμάτων σε δυο δόσεις π.χ. ένα κιλό Ασβεστούχα Νιτρική νωρίς την Άνοιξη και ένα κιλό του ίδιου λιπάσματος όταν τα κίτρα έχουν μέγεθος αχλαδιού. Την ίδια εποχή μπορούμε να ενισχύσουμε με Κάλι (τύπος Νιτρικό Κάλι) αν έχουμε μεγάλο φορτίο καρπών κατά δένδρο.

ΛΙΠΑΝΣΗ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΙΟΥ

Πέρα από τον τύπο και την γονιμότητα του εδάφους, σημαντικό ρόλο στη λίπανση του αμπελιού παίζουν:

- Η ποικιλία:** (Κρασάμπελο, Σουλτανί κτλ.)
- Το σχήμα Μόρφωσης:** (Χαμωτό, Γραμμικό, Κρεβατίνα).
- Το διαθέσιμο νερό:** Ξηρικό, ποτιστικό, ύψος βροχής.
- Η ηλικία και υγεία του.**

Είναι προφανές ότι μεγαλύτερες δυνατότητες αξιοποίησης των λιπασμάτων για μεγαλύτερη παραγωγή έχουν τα νεαρά, υγιή, γραμμικά και ποτιστικά αμπέλια, από τα γέρικά, άρρωστα και ξηρικά.

Οι ποσότητες λοιπόν των λιπασμάτων ποικίλουν κατά περίπτωση.

Η εποχή εφαρμογής του λιπάσματος ακολουθεί τον κανόνα που αναφέρθηκε στα γενικά για τη λίπανση με μια σημαντική ιδιαιτερότητα: Επειδή το αμπέλι είναι πολύ ευπαθές στον παγετό, πρέπει στις περιοχές της καλλιέργειας, όπου παρατηρούνται όψιμοι παγετοί, η λίπανση (και το κλάδεμα) να γίνονται σε χρόνο τέτοιο που να "ξυπνά" το αμπέλι μετά την κρίσιμη περίοδο (Ποτέ Αζωτούχα λιπάσματα τον Γενάρη στις περιπτώσεις αυτές).

Οι ανάγκες του αμπελιού κατά στρέμμα σε λιπαντικά στοιχεία είναι:

ΑΖΩΤΟ:	8 - 10 Kgr./στρ.
ΦΩΣΦΟΡΟ:	3 - 7 Kgr./στρ.
ΚΑΛΙ:	13 - 17 Kgr./στρ.

ΑΝΑΛΟΓΙΑ **N:P:K = 2:1:3**

* Βλέπουμε πως στο αμπέλι (σε αντίθεση με την ελιά) η αναλογία του Καλίου είναι μεγαλύτερη από του Αζώτου.

ΧΡΥΣΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΙΠΑΝΣΗ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΙΟΥ:

"Στο Αμπέλι πρέπει να επιτυγχάνουμε ισορροπία μεταξύ βλαστών (κλιματίδων) και φορτίου (σταφυλιών)".

Όταν χαλάει αυτή η ισορροπία υπέρ των βλαστών τότε το αμπέλι δίνει το βάρος του στην παραγωγή κλιματίδων και όχι σταφυλιών.

Αντίθετα όταν χαλάει υπέρ των σταφυλιών τότε έχουμε μικρόρογα και κακοσχηματισμένα σταφύλια και τελικά μειωμένη παραγωγή. Με την επιλογή του κατάλληλου τύπου λιπάσματος μπορούμε να επεμβούμε για να διατηρούμε κάθε φορά την ισορροπία. Όταν το αμπέλι "φορτώνεται", ενώ η βλάστηση του φαίνεται φτωχή πρέπει να επεμβούμε συμπληρωματικά με Αζωτούχα λιπάσματα χωρίς την Άνοιξη. (Σε ακρέες περιπτώσεις βέβαια πρέπει να αραιώνουμε τα σταφύλια). Αντίθετα σε πολύ ζωρή αμπέλια πρέπει να είμαστε προ-

ΤΡΟΦΟΠΕΝΙΑ ΜΑΓΝΗΣΙΟΥ ΣΕ ΦΥΛΛΟ ΑΜΠΕΛΙΟΥ

σεχτικοί στις ποσότητες του Αζώτου που χρησιμοποιούμε και το βάρος να δίδεται στο Κάλι.

Στα ποτιστικά Αμπέλια μπορούμε να χορηγούμε Αζωτο μετά το δέσιμο -

ανάλογα με το φορτίο τους, - και με διαφυλλικούς ψεκασμούς για δυνάμωμα των πρέμων και περισσότερη παραγωγή. Ποτέ όμως να μην περνάμε το όριο της αντοχής του αμπελιού. Συνίσταται στους παραγωγούς που έχουν γραμμικά - ποτιστικά αμπέλια να συμβουλευούνται συχνότερα τους γεωπόνους για τις λιπάνσεις και τις καλλιεργητικές τεχνικές.

* ΕΛΛΕΙΨΗ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΩΝ:

Στην επαρχία μας είναι συχνές οι τροφονίες Μαγνησίου (Mg) και Σιδήρου. Διόρθωση των τροφονιών (αφού διαπιστωθούν με ανάλυση εδάφους) γίνεται με προσθήκη στο έδαφος χωρίς το Χειμώνα θειϊκού Μαγνησίου και Σιδήρου, ενώ στα ποτιστικά αμπέλια μπορούμε να δώσουμε τα στοιχεία αυτά με το πότισμα ή διαφυλλικούς ψεκασμούς.

ΚΟΣΤΟΣ ΛΙΠΑΝΣΗΣ - ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΑΚΤΙΚΟΙ "ΓΕΩΠΟΝΟΙ"

Αγαπητοί Παραγωγοί

Προσπάθησα με απλά λόγια να σας δώσω πληροφορίες γύρω από το θέμα της λίπανσης στις κυριότερες καλλιέργειες της περιοχής μας.

Όπως θα αντιληφθήκατε η επιλογή του κατάλληλου τύπου λιπάσματος και η δόση λίπανσης είναι μια υπόθεση όχι και τόσο απλή.

Οι τιμές των προϊόντων τα τελευταία χρόνια διατηρήθηκαν χαμηλά ενώ οι τιμές των λιπασμάτων αυξήθηκαν υπερβολικά. Η σωστή λοιπόν επιλογή της λίπανσης αποκτά μεγαλύτερη σημασία και λόγω κόστους. Το ερώτημα μπαίνει από πολλούς παραγωγούς: **"Τελικά μ' αυτές τις τιμές του λαδιού, του κίτρου κτλ., συμφέρει να λιπάνει κανείς";**

Η απάντηση εδώ είναι **ΣΙΓΟΥΡΑ ΝΑΙ.**

Η λίπανση εξακολουθεί να είναι από τις πιο φθηνές επεμβάσεις στην καλλιέργεια ενώ τα αποτελέσματά της σημαντικότερα. Ας δούμε για παράδειγμα μια χονδρολιά. Ικανοποιούμε τις θρεπτικές ανάγκες της σε Αζωτο, Κάλι και Φώσφορο με 7 κιλά 11-15-15 και 3 κιλά Ασβεστούχα. Η λίπανση αυτή έχει κόστος περίπου 700 δρχ. σε σημερινές τιμές. Το δένδρο θα μας δώσει κατά μέσο όρο 1,5 σακί ελιές ή περίπου 25 κιλά λάδι. (Βλέπουμε το κόστος της λίπανσης είναι περίπου 1 κιλό λάδι). Αν θελήσουμε να κάνουμε "οικονομία" στο λίπασμα και να διαθέσουμε τα μισά λεφτά (γύρω στις 350 δρχ. ή 5 κιλά 11-15-15) τότε φαινομενικά κερδίζουμε 350 δρχ. στη χονδρολιά αλλά η μείωση της παραγωγής δεν θα είναι μισό κιλό λάδι μόνο, αλλά αρκετά κιλά. Γίνεται λοιπόν προφανές πως μας συμφέρει να καλύπτουμε τις λιπαντικές ανάγκες των δένδρων.

Μετά την απελευθέρωση των λιπασμά-

των η αγορά γέμισε με διάφορους τύπους, διαφόρων τιμών και προέλευσης. Εμφανίζονται και έμποροι και διαλαλούν ότι έχουν την πιο φθηνή και κατάλληλη λύση. Είναι απλό: Ένα λίπασμα "Γερμανικό", (ανεξάρτητα αν γίνεται στην Ελλάδα ή σε άλλο μέρος της Μεσογείου), έλλειψη γνώσης ή περίσσεια εμπορικού κινήτρου και: "έχετε ότι καλύτερο φτιάχθηκε ποτέ για τις ελιές και για το αμπέλι και τα ξυνοδένδρα και ότι άλλο θέλετε".

"Αν μάλιστα σας φαίνεται ακριβό το θαυματουργό λίπασμα μη βάζετε 3 κιλά στο δένδρο, βάλτε 1 κιλό".

Δυστυχώς οι εμπορευόμενοι τα λιπάσματα δεν είναι κατ' ανάγκη γεωπόνοι και το χειρότερο είναι ότι το κρύβουν, αρέσκονται στο να δημιουργούν την εντύπωση στους πελάτες τους ότι διαθέτουν την επιστημονική γνώση.

Σαν τελικό συμπέρασμα να ξεκαθαρίσω εδώ, ότι δεν υπάρχουν άχρηστα λιπάσματα. Το θέμα είναι να επιλέξουμε τον τύπο ή τον συνδυασμό των τύπων που θα καλύψουν τις ανάγκες των δένδρων μας, χωρίς να προσθέσουμε πάνω από το κανονικό αυξάνοντας το κόστος της λίπανσης με ζημιά πολλές φορές της καλλιέργειας.

Προτιμάτε να συμβουλευέστε τους Γεωπόνους πριν από κάθε αγορά λιπάσματος.

Ελπίζω η έκδοση αυτού του ενημερωτικού δελτίου να συμβάλει στον καλύτερο προσανατολισμό σας πάνω σε θέματα λίπανσης.

Πέραμα
Ο ΓΕΩΠΟΝΟΣ

Γεωργίου

Γ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΚΗΣ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΜΥΛ/ΜΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γεωργουλάκης Γιώργης, Γεωπόνος

ΖΙΖΑΝΙΟΚΤΟΝΑ - ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΙΟΥ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΖΙΖΑΝΙΟ

Κάθε τι που φυτρώνει στο χωράφι μας χωρίς να το θέλουμε είναι επιζήμιο στις καλλιέργειες και το κατατάσσουμε στη κατηγορία των ζιζανίων. Έτσι εκτός από την Ξυνίδα, βρούβα τον άγκρουστο κτλ. ζιζάνιο είναι και τα φυτά της πατάτας που θα βγούν στο χωράφι μας ανάμεσα στις τομάτες που καλλιεργούμε φέτος.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΖΙΖΑΝΙΩΝ

A) Διακρίνονται ανάλογα με τη διάρκεια ζωής τους σε:

I. Ετήσια Ζιζάνια: π.χ. βλήτα, γλυστρίδα, μουχρίτσα κτλ.

Τα ζιζάνια αυτά ολοκληρώνουν τον κύκλο τους σε μια εποχή έως μερικούς μήνες. Έτσι τα ετήσια ζιζάνια Ανοιξης βλαστάνει ο σπόρος τους Φλεβάρη - Μάρτη αναπτύσσονται 2-3 μήνες και μετά ξεραίνονται αφού πρώτα "σπορίσουν" και σκορπίσουν τους σπόρους τους με τον αέρα στο χωράφι για να βλαστήσουν το επόμενο έτος.

II. Πολυετή Ζιζάνια: π.χ. Άγκρουστος, Καλάμουρας, Κύπερη, Ξυνίδα κτλ.

Ζουν περισσότερο από ένα χρόνο μολονότι κάνουν την εμφάνισή τους συνήθως μόνο μερικούς μήνες το χρόνο. Έχουν πλούσιο ριζικό σύστημα και χρόνο με το χρόνο αναπτύσσονται γρήγορα και απλώνονται μέσα στο χωράφι. Η Αγριάδα (Άγκρουστος) είναι γνωστό ότι όταν αποκτήσει ύψος 25-30 cm απλώνεται στο χωράφι και από τους κόμπους της βγαίνουν νέες ρίζες με αποτέλεσμα να προχωρά πολύ γρήγορα και να καταστρέφει καλλιέργειες.

B) Ανάλογα με την μορφολογία τους σε:

III. Στενόφυλλα Ζιζάνια (Αγροσώδη) π.χ. Άγκρουστος, Καλάμουρας, Μουχρίτσα κτλ.

IV. Πλατύφυλλα Ζιζάνια π.χ. Βλήτα, Ζωχός, Τσουκνίδα, Ξυνίδα κτλ.

- Έχει σημασία η κατηγορία στην οποία ανήκει το ζιζάνιο που κάθε φορά καταπολεμούμε, στην επιλογή του κατάλλη-

λου ζιζανιοκτόνου και στην εποχή εφαρμογής. Για παράδειγμα το ζιζανιοκτόνο Paraquat (γνωστό ως ΓΡΑΜΟΞΟΝ) όταν ψεκάζουμε πλατύφυλλα ζιζάνια (Ξυνίδα, μωλόχες κτλ.) πρέπει να αναμιγνύεται με άλλο ζιζανιοκτόνο (diquat - γνωστό ως ΡΕΓΚΛΟΝ) για καλύτερα αποτελέσματα.

ΠΩΣ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΖΙΖΑΝΙΑ

Συνήθως με σπόρο που παράγουν τα ίδια όταν ολοκληρώνουν τον κύκλο τους. Ο σπόρος μεταφέρεται με τον αέρα, ή με την κοπριά των ζώων που έχουν φάει σποριασμένα χόρτα ή με τα μηχανήματα. Επίσης τρόπος πολλαπλασιασμού σε αρκετά πολυετή είναι το ριζώμα.

Παραπάνω αναφέραμε και τον πολλαπλασιασμό με "καταβολάδες" του άγκρουστου.

ΖΗΜΙΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΖΙΖΑΝΙΑ

Τα ζιζάνια είναι ανταγωνιστές των καλλιεργειών μας. Διαθέτουν ισχυρό ριζικό σύστημα και "κλέβουν" από τα φυτά μας σημαντικές ποσότητες θρεπτικών στοιχείων και νερού.

- Τα ζιζάνια είναι από τις ισχυρότερες πηγές μόλυνσης για τις καλλιέργειες. Αποτελούν τους κυριότερους φορείς

ιώσεων που μεταδίδουν με φύλλα ή σπόρο και υπόστρωμα πολλαπλασιασμού και συντήρησης πολλών εντόμων και παθογόνων.

- Τα προβλήματα ανταγωνισμού είναι μεγαλύτερα σε ετήσιες καλλιέργειες (μποστάνια) αλλά και σε δενδρώδεις καλλιέργειες μικρής ηλικίας (Μουρέλα, αμπέλι 1-2 ετών).

- Σε μη ποτιστικές καλλιέργειες το λιγιστό νερό που κρατείται στο κολοειδή του εδάφους τους καλοκαιρινούς μήνες καταναλώνεται κατά ένα μεγάλο μέρος από τα ζιζάνια τα οποία το χρησιμοποιούν για την ανάπτυξη τους, και το απελευθερώνουν με την λειτουργία της διαπνοής.

- Αντίστοιχα, το χειμώνα τα ζιζάνια είναι υπεύθυνα για την ένταση του φαινομένου του παγετού σε περιοχές όπου έχουμε παγετό ακτινοβολίας.

- Η συλλογή του ελαιοκάρπου με δίκτυα (στις ποικιλίες Τσουνάθη και Χονδρολιά) δυσκολεύεται ή καθίσταται και αδύνατη μερικές φορές από ζιζάνια που πλέκουν πάνω στα ελαιόδυσκα. Δεν είναι σπάνιο το γεγονός της επιστράτευσης τσάπας και τζουγκράνας για το καθάρισμα του χώρου κάτω από τα δέντρα πριν στρώσουμε τα δίκτυα, ή του ψεκασμού με ζιζανιοκτόνα (και οι δυο μέθοδοι βέβαια επιβαρύνουν το κόστος της καλλιέργειας - εργατικά, φάρμακα κ.λπ.).

ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΖΙΖΑΝΙΩΝ

I. ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ

Η χρήση φρέζας ή καλλιεργητή κατά περίπτωση για την καταστροφή των ζιζανίων με την ταυτόχρονη καλλιέργεια του εδάφους έχει θετικά και αρνητικά στοιχεία:

Πλεονεκτήματα

- Η καλλιέργεια του εδάφους που επιτυγχάνεται με την ταυτόχρονη καταστροφή των ζιζανίων, δημιουργεί

Συνέχεια στην σελίδα 2

Εικόνα 30: Ενημερωτικό Δελτίο 2

Πηγή: Γραφείο Υποστήριξης Α.Σ. Μυλοποτάμου

Συνέχεια από την σελίδα 1

καλύτερες συνθήκες ζωής και ανάπτυξης του ριζικού συστήματος των καλλιέργειών μας.

- Καταστρέφοντας τα ζιζάνια, και ενσωματώνοντας τα στο έδαφος ενώ είναι ακόμα πράσινα, αυξάνουμε την περιεκτικότητα του εδάφους σε οργανική ουσία βελτιώνοντας τη δομή του.

- Ταυτόχρονα με την δράση των μικροοργανισμών ένα μέρος από τα θρεπτικά στοιχεία που αφαίρεσαν τα ζιζάνια από το έδαφος επιστρέφουν (ανακυκλώνονται).

Μειονεκτήματα

- Το κόστος της καλλιέργειας του εδάφους πολλές φορές είναι απαγορευτικό. Αν υπολογίσουμε πως ένας εκλυστήρας παίρνει 8-10.000 δρχ. την ώρα, άρα στοιχίζει το στρέμμα 5-6.000 δρχ. με δυο καλλιέργειες τον χρόνο (Άνοιξη και Φθινόπωρο) φαίνεται πως η καταστροφή των ζιζανίων το έτος στοιχίζει τουλάχιστον 10.000 δρχ. το στρέμμα.

- Μερικά ζιζάνια πολυετή βολβώδη ή με ριζώμα δεν μπορούν να καταπολεμηθούν με καλλιέργεια επιφανειακή (φρέζα ή τρίννο) αντίθετα η καλλιέργεια μπορεί να βοηθήσει τον πολλαπλασιασμό και διασπορά των ζιζανίων στο χωράφι. Για παράδειγμα χρήση φρέζας σε χωράφι που έχει άγκρουστο (αγριάδα) τεμαχίζει το ριζώμα του ζιζανιού διασπείροντάς το ταυτόχρονα και σε τμήματα του αγρού όπου δεν υπήρχε.

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΑ ΖΙΖΑΝΙΟΚΤΟΝΑ

Ανάλογα με τον τρόπο δράσης τους χωρίζονται σε 3 κατηγορίες:

Α. Ζιζανιοκτόνα επαφής: Ξεραίνουν μόνο το μέρος των χόρτων που έρχονται σε επαφή (αδρανοποιούνται στο έδαφος). Επομένως η χρήση τους έχει επιφανειακό αποτέλεσμα. Καλή δράση έχουν στα ετήσια ζιζάνια που δεν έχουν την ικανότητα να αναβλαστάνουν.

Ζιζανιοκτόνα αυτής της κατηγορίας είναι γνωστά με τα εμπορικά ονόματα Γραμοξόν, Ρεγκλόν, Ρεγκάλ, Μπάστα κτλ.

Είναι προφανές πως αν ψεκάσουμε με τα παραπάνω ζιζανιοκτόνα πολυετή ζιζάνια τα αποτελέσματα θα είναι μόνο πρόσκαιρα αφού σε λίγο χρόνο τα ζιζάνια θα αναβλαστήσουν.

Β. Ζιζανιοκτόνα Δισυστηματικά: Απορροφούνται από τα φύλλα των ζιζανίων και με μέτρια ως καλή καθοδική κίνηση φτάνουν ως τις ρίζες τις οποίες ξεραίνουν ταυτόχρονα με το υπέργειο μέρος των ζιζανίων.

Τα ζιζανιοκτόνα της κατηγορίας αυτής είναι τα πιο αποτελεσματικά εναντίον των πολυετών ζιζανίων.

Σ' αυτή την κατηγορία ανήκουν τα γνωστά με τα εμπορικά ονόματα σκευάσματα: Ραουντάπ, Μαέστρο, Αρμάδα, Ροντέο κτλ. καθώς και τα Φουζιλίετ και το θαμνοκτόνο Γκαρλόν.

Γ. Ζιζανιοκτόνα εδάφους: Εφαρμόζο-

νται στο έδαφος και ενσωματώνονται με την βροχή ή με ελαφρό φρεζάρισμα. Προσροφούνται από τις ρίζες των ζιζανίων και τα καταστρέφουν.

Στο παρόν άρθρο δεν γίνεται πλήρη παρουσίαση των ζιζανιοκτόνων, αλλά περιορίζομαι στη παρουσίαση αυτών που έχουν ευρεία χρήση στις καλλιέργειες ελιάς, αμπελιού, ξυνόδενδρων. Εκτός από τις παραπάνω κατηγορίες υπάρχουν τα εκλεκτικά ζιζανιοκτόνα όπως τα Αφαλον για πατάτες, κρεμμύδια κτλ. οι καθολικές σκόνες που χρησιμοποιούνται το χειμώνα κ.ο.κ.

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΕΤΗΣΙΩΝ ΖΙΖΑΝΙΩΝ

Τα ετήσια ζιζάνια καταπολεμούνται αποτελεσματικά και με τα ζιζανιοκτόνα επαφής (Γραμοξόν κ.λ.π.) και τα δισυστηματικά (Ραουντάπ) και τα υπολειματικά (σκόνες).

ΖΙΖΑΝΙΟΚΤΟΝΟ	ΕΠΙΧΗ ΕΠΙΜΒ.	ΔΟΣΗ
ΓΡΑΜΟΞΟΝ*	ύψος 10-15 cm	100 γρ./εκαστρέφα
ΡΕΓΚΑΛ	ύψος 10-15 cm	ή 1 Κgr/150 Kg νερό
ΡΑΟΥΝΤΑΠ	ύψος 10-15 cm	80-120 γρ./εκαστ. + 200 γρ. θεική 1 Κgr./200 Kg. νερό + 2 Kg. θεική
ΣΚΟΝΕΣ		250 γρ./εκαστρέφα ή 1 Κgr./ 100 κιλ. νερό

Αξίζει να παρατηρήσουμε 1) ότι τα επαφής έχουν πολύ γρήγορα αποτελέσματα (σε 2-5 ημέρες τα ζιζάνια ξεραίνονται) ενώ τα δισυστηματικά (Ραουντάπ, σκόνες κ.τ.λ.) χρειάζονται από 15 έως 25 ημέρες ανάλογα με τις θερμοκρασίες.

2) Τα Ραουντάπ πρέπει να χρησιμοποιείται όταν έχουν στεγνώσει τα χόρτα από την υγρασία γιατί σε αντίθετη περίπτωση το φάρμακο αραιώνει υπερβολικά (είναι υδατοδιαλυτό) και δεν δίνει σωστά αποτελέσματα.

3) Το ύψος των χόρτων πρέπει να είναι από 10-15 cm γιατί τότε είναι πιο εύκολη η καταπολέμηση τους ενώ δεν έχουν προλάβει να πάρουν μεγάλες ποσότητες θρεπτικών στοιχείων από το έδαφος.

4) Οι σκόνες πρέπει να χρησιμοποιούνται χειμώνα και σε καλλιέργειες μεγαλύτερες των τεσσάρων ετών. Όπου γίνεται εφαρμογή αυτών των ζιζανιοκτόνων να μην καλλιεργούμε τα εδάφη.

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΔΥΣΚΟΛΩΝ ΠΟΛΥΕΤΩΝ ΖΙΖΑΝΙΩΝ

Α. ΒΑΤΟΣ: Πρόκειται για πολυετές θάμνο - ζιζάνιο με πολύ πλούσιο ριζικό σύστημα του οποίου η καταπολέμηση δεν μπορεί να γίνει με ζιζανιοκτόνα επαφής. Καταπολεμάται από την εποχή που θα ανθήσει (τέλη Μάρτ) έως λίγο πριν ξυλοποιηθεί (μέσα Οκτώβρη).

Αν ψεκαστεί πιο νωρίς από την άνθηση (π.χ. Μάρτιο) τότε που έχει τον μεγαλύτερο ρυθμό ανάπτυξης, τότε μάλλον τα αποτελέσματα δεν θα είναι καλά: θα μαραθεί λίγο ίσως ξεραθεί τμηματικά αλλά σε ένα μήνα θα συνεχίσει την ανάπτυξη του. Αυτό συμβαίνει γιατί

πριν την άνθηση έχουμε μεγάλη ανοδική τάση των χυμών από την ρίζα προς τα φύλλα του βάτου και έτσι εμποδίζεται το ζιζανιοκτόνο να κατέβει και να ξεραίνει την ρίζα.

Αντίθετα αν ψεκάσουμε μετά την ξυλοποίηση (Νοέμβρη) τότε λόγω της στασιμότητας (πολύ μικρής κίνησης των χυμών) το ζιζανιοκτόνο αδυνατεί να προχωρήσει προς την ρίζα.

Κατάλληλα ζιζανιοκτόνα: διάφορα είδη Glyphosate (Ραουντάπ), και το θαμνοκτόνο με την εμπορική ονομασία - Garlon εφόσον δεν υπάρχει σε απόσταση 5 μέτρων αμπέλι ή σε 3 μέτρα άλλη ευαίσθητη δενδρώδης καλλιέργεια.

ΚΑΛΑΜΟΥΡΑΣ

Β. ΑΓΚΡΟΥΣΤΟΣ - ΚΑΛΑΜΟΥΡΑΣ:

Ψεκάζονται περίπου τον Ιούνιο (βλέπε πίνακα)

ΧΟΡΤΟ	Εποχή Μήνας	ΔΟΣΗ	
		ΡΑΟΥΝΤΑΠ	ΓΑΡΛΟΝ
ΒΑΤΟΣ	Μάρτιο-Μάη	250 γρ./εκαστ. 1,5 Κgr./200 Kg. θεική Λιμωνά	50 γρ./εκαστ. 50 γρ./εκαστ.
ΑΓΚΡΟΥΣΤΟΣ	10-15 cm	200 γρ./εκαστ. 1,5 Κgr./200 Kg. θεική Λιμωνά	
ΚΑΛΑΜΟΥΡΑΣ	50 cm	200 γρ./εκαστ. 1,2 Κgr./200 Kg. θεική Λιμωνά	
ΚΑΛΑΜΑ			75 γρ./εκαστ.

ΒΟΗΘΑΕΙ Η ΑΝΑΜΕΙΞΗ ΤΟΥ ΡΑΟΥΝΤΑΠ ΜΕ ΓΡΑΜΟΞΟΝ ΚΛΠ.

Δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις παραγωγών που αναμειγνύουν το Ραουντάπ με γραμοξόν ή χλωρίνη ή πετρέλαιο ή ότι άλλο φανταστούν θεωρώντας ότι έτσι βελτιώνουν την δράση του, ΜΕΓΑΛΟ ΛΑΘΟΣ.

Το μυστικό στην δράση του Ραουντάπ είναι η σταδιακή κάθοδος του στις ρίζες του ζιζανιού που καταπολεμούμε. Αν καταστρέψουμε γρήγορα το επιφανειακό τμήμα του ζιζανιού "καίγοντάς το" με γραμοξόν ή χλωρίνη κλπ. δεν προλαβαίνει το Ραουντάπ να ολοκληρώσει την δράση του και τα ζιζάνια αναβλαστάνουν σε λίγο καιρό γιατί οι ρίζες τους παραμένουν υγιείς.

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΘΕΡΙΝΟΥΣ ΜΗΝΕΣ

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΕΛΙΑΣ

Κατά την διάρκεια του καλοκαιριού έχουμε κυρίως να αντιμετωπίσουμε προβλήματα που δημιουργεί ο δάκος και η καπνιά (Λεκάνιο) καθώς και να συμπληρώσουμε την λίπανση σε ποτιστικά δένδρα.

Μαυρίλα της Ελιάς (Καπνιά - Λεκάνιο)

ΠΑΘΟΓΟΝΟ ΑΙΤΙΟ: Την "Καπνιά" που είναι σαπροφυτικός μύκητας την συναντούμε σε δένδρα με προβλήματα από Λεκάνιο (ψώρα της ελιάς). Το "λεκάνιο" αφήνει μια κόλλα στα δένδρα πάνω στην οποία κάθεται η "Καπνιά".

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ: Στα δένδρα με μεγάλη προσβολή (κάλυψη των φύλλων από Κάπνια) μειώνεται η φωτοσυνθετική ικανότητα και η δυνατότητα παραγωγής. Είναι γνωστό ότι τα φύλλα αποτελούν τους πνεύμονες και το στομάχι του κάθε φυτού. Όταν καλυφθούν από κάπνια, οι τροφές που μεταφέρονται σ' αυτά από τις ρίζες δεν μπορούν να αξιοποιηθούν (πρόβλημα στην φωτοσύνθεση).

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΕΥΝΟΟΥΝ ΤΗΝ ΚΑΠΝΙΑ:

Ο υπ' αριθμ. 1 φαίτης της προβλήματος που κατά περιοχές είναι εντονότατο είναι οι πυκνές φυτεύσεις των δένδρων (υπάρχουν περιπτώσεις φυτεύσεων 5x5 μ. ή και λιγότερο).

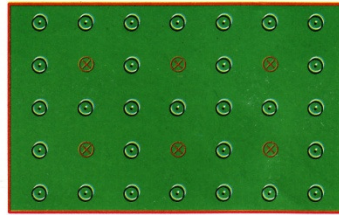
Αν προσθέσουμε και την απουσία κλαδεμάτων έχουμε ένα ελαιώνα που δεν μπορεί να εισχωρήσει ούτε ήλιος ούτε αέρας (ότι καλύτερο δηλαδή για την Καπνιά) και το Λεκάνιο που προηγείται της Καπνιάς που βρέθηκε; Σίγουρα δεν είμαστε άμοιροι ευθυνών οι παραγωγοί που με την χρήση πολυδύναμων εντο-

μοκτόνων εξοντώσαμε όλους τους βιολογικούς εχθρούς του.

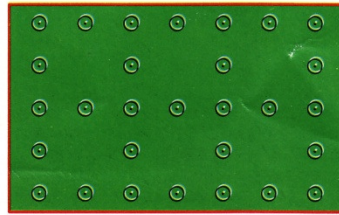
ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ

A. ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ:

Οι νέες φυτεύσεις να γίνονται σε αποστάσεις 7X7 ενώ στα ποτιστικά να φτάνουν έως 7X8 ή 8X8 ανάλογα το έδαφος. Στις ήδη υπάρχουσες πυκνές φυτεύσεις: 1) αυστηρό κλάδεμα σειρά παρά σειρά κάθε χρόνο 2) Αραίωμα των δένδρων:

Πριν την αραίωση (δένδρα 35)

Μετά την αραίωση (δένδρα 29)

Με το παραπάνω σχήμα αραίωσης δημιουργούνται φωταγωγοί στον ελαιώνα - **ΔΕΝ ΜΕΙΩΝΕΤΑΙ Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΕ ΤΟ ΑΡΑΙΩΜΑ ΤΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ ΓΙΑΤΙ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΕΜΕΙΝΑΝ** - **ΧΗΜΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠΝΙΑΣ ΕΧΕΙ ΜΟΝΟ ΠΡΟΣΚΑΙΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝ ΔΕΝ ΣΥΝΔΥΑΣΤΕΙ ΜΕ ΚΛΑΔΕΜΑ - ΑΡΑΙΩΜΑ**

B. ΧΗΜΙΚΑ ΜΕΣΑ:

Πρέπει να καταπολεμηθεί προτίστως το λεκάνιο (συνδυασμός θερινού πολτού και εντομοκτόνου) περί τα τέλη Ιουλίου ανάλογα την περιοχή (συμβουλευτείτε τοπικό γεωπόνο ή αγροτικές προειδοποιήσεις).

Στο ψεκαστικό διάλυμα θα προσθέσουμε ένα χαλκούχο για την κάπνια.

- Ο ψεκασμός επαναλαμβάνεται τον Χειμώνα περί τα τέλη Γενάρη

Δάκος της Ελιάς

Γνωριμία με τον εχθρό: 1. Είναι μία μύγα που γεννάει τα αυγά της σε καρπό της ελιάς. Από το αυγό βγαίνει μια μικρή

κάμπια που τρέφεται από το εσωτερικό (τη ψύχα) του ελαιοκάρπου μέχρι να ενηλικιωθεί, να νυμφευθεί μέσα σέ ένα "κουκούλι" και να μεταμορφωθεί σε μύγα που με την σειρά της αν είναι θηλυκιά θα ωτοκρήσει κ.ο.κ.

2. Έναρξη προσβολών: όταν πήξει ο πυρήνας (κουκούτσι της ελιάς).

Λήξη προσβολών: όταν προχωρήσει η ελαιοποίηση του καρπού

3. Ευνοείται από τις συνθήκες που επικρατούν στην περιοχή μας και μόνο τυχόν καύσωνας (θερμοκρασίες μεγαλύτερες των 38 - 40o C) μπορεί να μειώσει τον πληθυσμό του.

4. Οι ζημιές από τον δάκο είναι ποσοτικές και ποιοτικές (οξύτητα από ανάπτυξη μυκήτων). Ποσοτικά μπορεί να μειώσει την παραγωγή από 30-80%.

Καταπολέμηση: Α. Δολωματικοί ψεκασμοί: Με την λειτουργία ενός επαρκούς δικτύου που καλύπτει τεχνικά και οικονομικά τους ψεκασμούς, σήμερα η μέθοδος αυτή δείχνει ή πιο αξιόπιστη.

Με τους δολωματικούς ψεκασμούς επεμβαίνουμε λίγο πριν ο δάκος προσβάλει τον καρπό και τον θανατώνουμε. Η εξέλιξη του πληθυσμού του δάκου παρακολουθείται με παγίδες διασκορπισμένες σε κάθε περιοχή, η αύξηση των θηλυκών δάκων σε σχέση με τους αρσενικούς και η αύξηση της γονιμότητας των πρώτων είναι τα στοιχεία που αξιολογούν γεωπόνοι - τομεάρχες δίδοντας εντολή για την διενέργεια ψεκασμού. Το ψεκαστικό υλικό είναι δόλωμα (πρωτεΐνη) με μια ποσότητα δηλητηρίου (εντομοκτόνου) που διασπείρεται σε τμήμα σκιερό, εσωτερικά των ελαιοδένδρων και είναι ικανό να μειώσει δραστικά τις προσβολές.

Το σημαντικότερο στοιχείο αποτελεσματικότητας των ψεκασμών αυτών είναι οι ακαριαίες επεμβάσεις όταν δίδεται εντολή, γιατί τυχόν καθυστέρηση που δεν θα προλάβει χρονικά την προσβολή είναι αυτονόητο ότι καθιστά την επέμβαση άχρηστη.

B. ΨΕΚΑΣΜΟΙ ΚΑΛΥΨΗΣ:

Είναι θεραπευτική μέθοδος. Χρησιμοποιείται μόνο εντομοκτόνο που καλύπτει όλο το δένδρο (τους καρπούς) και μπορεί να θανατώσει την κάμπια σε ότι στάδιο κι αν βρίσκεται.

Συνέχεια στην σελίδα 4

Συνέχεια από την σελίδα 3

Ο ψεκασμός αυτός πρέπει να διενεργείται ότι έχει ξεκινήσει η προσβολή (έχει ξεφύγει ο έλεγχος του δάκου) και κατόπιν συνεννόηση με γεωπόνο για το είδος του εντομοκτόνου και την δόση του.

- Η χρήση παγίδων με Θειϊκή Αμμωνία, ή με φερομόνη και δηλητήριο θα πρέπει όπου γίνεται να εφαρμόζεται σε ευρεία κλίμακα αλλοιώς η αποτελεσματικότητα τους σε μεμονωμένους αγρούς δεν είναι εξασφαλισμένη.

- ΠΡΟΣΟΧΗ στην ΧΡΗΣΗ ΕΝΤΟΜΟΚΤΟΝΩΝ για κάλυψη των ελαιόδένδρων. Ήδη για να κυκλοφορήσει ένα λάδι τυποποιημένο και να πάρει "προστατευόμενη ονομασία προέλευσης" βασικό προαπαιτούμενο είναι η καταπολέμηση του δάκου να γίνεται δολωματικά. Το μέλλον σίγουρα είναι οι δολωματικοί ψεκασμοί και καλό θα είναι να γίνει συνείδηση από τώρα σε κάθε Κοινότητα ελαιοπαραγωγών.

Συμπλήρωση Λίπανσης

Σε ποτιστικούς ελαιώνες η συμπληρωματική λίπανση το καλοκαίρι με το νερό της άρδευσης έχει καλά αποτελέσματα. Το τι και πόσο κανονίζεται από την χειμωνιάτικη λίπανση (αν ήταν ελλειπής) και την κατάσταση των δένδρων π.χ. Μισό κιλό νιτρικό κάλι / δένδρο δυναμικότητας 1 σακίου μπορεί να αυξήσει την ποσότητα του καρπού σε λάδι.

Ευνοϊκή επίσης επίδραση ασκεί η χρήση διαφυλλικών λιπασμάτων με τύπο παρόμοιο του Νιτρικού Καλίου κατά την ίδια εποχή στην δύναμη και απόδοση των δένδρων.

ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑ ΑΜΠΕΛΙΟΥ

1. ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑ

Τα αμπέλια κατά την διάρκεια του καλοκαιριού αντιμετωπίζουν προβλήματα κυρίως από: Ωίδιο (χολέρα), Ευδεμίδα (Σκούλικα) και Βοτρυτή (Σαπίλα).

Η προστασία από τα παραπάνω πρέπει να στηριχθεί στην παρακολούθηση των αγροτικών προειδοποιήσεων και στην στενή συνεργασία με γεωπόνους στους οποίους θα αναφέρει έγκαιρα κάθε πρόβλημα που παρουσιάζεται.

Τι να έχει υπ' όψη του ο Αμπελοπαραγωγός

ΧΟΛΕΡΑ: 1. αποτελεί πρόβλημα ως το γυάλισμα για το σταφύλι αλλά για το πρέμνο εξακολουθεί να είναι πρόβλημα και μετά τον τρύγο

2. Απαιτείται εναλλαγή των φαρμάκων της χολέρας - όχι συνέχεια το ίδιο φάρμακο.

3. Χρησιμοποιούμε τις δόσεις που συστήνονται. Αυξημένες δόσεις μπορεί να κάνουν καψίματα στα σταφύλια ή να δώσουν κακά αποτελέσματα.

4. Όταν έχει "μπει χολέρα στ' αμπέλι" είναι απαραίτητη η συνεργασία με γεωπόνο για τυχόν συνδυασμούς και εναλλαγές φαρμάκων που απαιτούνται.

ΕΥΔΕΜΙΔΑ: Να ακολουθούμε τις αγροτικές προειδοποιήσεις.

1. Εάν κατά την δύση του ήλιου δούμε πολύ πεταλούδα στο αμπέλι ψεκάσουμε ανεξάρτητα προειδοποιήσεων.

2. Αν υπάρχει πρόβλημα από **τζιτζικάκι ή Ακαρι (Μπαρμπακίτη)** να επιλέγονται φάρμακα που να καλύπτουν και αυτούς τους εχθρούς.

ΒΟΤΡΥΤΗΣ: 1. Αποτελεί πρόβλημα σε ποτιστικά αμπέλια, ή ακολουθεί προσβολή από ευδεμίδα (θέλει υγρασία για να προσβάλλει).

Προσβολή από Ευδεμίδα (σκουλικι) και ανάπτυξη δευτερογενούς βοτρυτή (σαπίλα)

2. Αν δεν γίνει σωστό αραίωμα των σταφυλιών (το ένα πετρώνει το άλλο) συνήθως απο κεί που ξεκινούν προσβολές. Αραίωμα των σταφυλιών που βρίσκονται σε επαφή.

3. Τα ποτίσματα να γίνονται με σύστημα αρδευτικού που να μην υγραίνει τα σταφύλια και την κουρμούλα.

4. Να χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα σκευάσματα.

II. ΚΡΑΣΑΜΠΕΛΟ: Πρέπει να γνωρίζουν οι παραγωγοί ότι όπως αραιώνει το κρασί όταν του προσθέτουμε νερό,

Αγαπητοί παραγωγοί

Μέσα στις λίγες γραμμές αυτούς του εντύπου ήταν αδύνατο να θίξω κάθε καλλιεργητική τεχνική στις βασικές καλλιέργειες της περιοχής μας για τους καλοκαιρινούς μήνες και ούτε φυσικά να εξαντλήσω το ζήτημα της ζιζανιοκτονίας.

Θεώρησα όμως χρήσιμο με κάποιες επιλεκτικές και βασικές αναφορές στα παραπάνω θέματα να σας βοηθήσω και να σας οδηγήσω πιο κοντά στους φυσικούς σας συνεργάτες: ΤΟΥΣ ΓΕΩΠΟΝΟΥΣ. Η εμπειρία και η αγάπη που έχετε για την γη, χρειάζεται απαραίτητα την τεχνική γνώση για την οποία πολλοί ερευνητές σ' όλο το κόσμο εργάστηκαν και αφιέρωσαν μεγάλο μέρος της ζωής τους.

Η χρήση φυτοφαρμάκων, οι νέες μέθοδοι καταπολέμησης, οι συνεχώς νέες

όμοια πέφτουν οι βαθμοί του μούστου από τα ποτίσματα (ιδιαίτερα τα όψιμα). Όπου είναι αναγκαία η άρδευση καλό είναι να γίνεται όσο το δυνατό πρωιμότερα, ενώ αν δεν είναι δυνατόν να δοκιμασθεί η χρήση πολυσακχαριτών (ειδικά σκευάσματα που μπορούν να προστίθενται στο ψεκαστικό διάλυμα με τα άλλα φάρμακα) οι οποίοι ανεβάζουν 1 - 1,5ο Baume το μούστο.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Να μην γίνεται χρήση Καρμπαρύλ στο κρασάμπελο γιατί αφήνει μυρουδιά στο μούστο. Επίσης αρκετά βοτρυδοκτόνα καθυστερούν την αλκοολική ζύμωση και πρέπει να μην χρησιμοποιούνται (Νεοτοψίν, Μπευλεϊτ, Μπενταζιμ κτλ.)

ΠΡΙΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΤΕ ΚΑΠΟΙΟ ΣΚΕΥΑΣΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΣΑΜΠΕΛΟ ΣΑΣ, ΣΥΝΗΝΟΗΘΕΙΤΕ ΚΑΠΟΙΟ ΓΕΩΠΟΝΟ

ΠΟΤΙΣΜΑ - ΛΙΠΑΝΣΗ

Τα αμπέλια με μεγάλη παραγωγή (κυρίως γραμμικά) έχουν ανάγκη άρδευσης τους θερινούς μήνες. Οι ποσότητες - δόσεις δεν μπορούν να ακολουθηθούν κανόνες γιατί εξαρτάται από το έδαφος και το φορτίο του αμπελιού μας.

Όμως καλό είναι οι αμπελοκαλλιεργητές να γνωρίζουν ότι η άρδευση εγκυμονεί και τους κινδύνους.

1. Οψίμηση της παραγωγής αν ιδίως κάνουμε όψιμη άρδευση (να αποφεύγονται λοιπόν αρδεύσεις μετά τα τέλη του Ιουλίου).

2. Ευνοϊκές συνθήκες για ανάπτυξη ασθενειών με κυριώτερο τον Βοτρυτή αλλά και τον περονόσπορο.

Με το νερό μπορούμε να συμπληρώσουμε λίπασμα αν χρειάζεται (συνήθως ο κατάλληλος τύπος είναι το Νιτρικό Κάλι.

Επίσης σε αρκετά αμπέλια που έχουμε ξηρανση ράχης να δίδουμε διαφυλλικά Μαγνήσιο και Ασβέστιο την περίοδο 15 Ιουλίου - 10 Αυγούστου.

ασθένειες που εμφανίζονται στις καλλιέργειες μας (συνέπεια πολλές φορές κακής χρήσης των γεωργικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων) καθιστούν **ΑΥΟ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ: ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΩΠΟΝΟΥ.**

Το ενημερωτικό δελτίο αυτό και τα επόμενα που θα ακολουθήσουν και χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα Leader I μέσω της Ένωσης Αγροτικών Συν/σμών Μυλοποτάμου.

Τελειώνοντας θα ήθελα να σας συστήσω την προσοχή: Βεβαιωθείτε ότι το κατάστημα από το οποίο προμηθεύεστε γεωργικά εφόδια διαθέτει γεωπόνο.

Ο Γεωπόνος της Ε.Α.Σ. Μυλοποτάμου

Γεωργίου Ακ
Γ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΚΗΣ

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΑΜΠΕΛΙΟΥ

ΑΝΑΜΠΕΛΩΣΗ - ΑΝΤΙΦΥΛΟΞΥΡΙΚΑ ΑΜΠΕΛΙΑ

α. Επιλογή υποκειμένου: Πριν την αγορά του αμερικάνικου υποκειμένου θα πρέπει να προηγείται ανάλυση εδάφους για να διαπιστώσουμε την περιεκτικότητα του εδάφους σε Ασβέστιο. Ανάλογα τα επίπεδα του Ασβεστίου δίδεται το υποκείμενο εκείνο που έχει καλύτερη προσαρμογή στο συγκεκριμένο χωράφι π.χ. το υποκείμενο 110 R δεν είναι συμβατό με εδάφη που περιέχουν πάνω από 17% ενεργό Ανθρακικό Ασβέστιο ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το 41 B είναι 40%.

β. Αποστάσεις φύτευσης: Γενικά ο αριθμός των φυτών κατά στρέμμα εξαρτάται από την ποικιλία, το έδαφος και την δυνατότητα άρδευσης (τους παράγοντες δηλαδή που χαρακτηρίζουν την ζωηρότητα του αμπελιού).

Οι αποστάσεις μεταξύ των γραμμών καθορίζονται από το μέσο καλλιέργειας (φρέζα, τρακτέρ κ.τ.λ.) προτείνεται να μην είναι μικρότερη των 2,2 μ. Οι αποστάσεις επί της γραμμής είναι για την μεν Σουλτανίνα από 1,5 έως 1,8 μ. ενώ για το κρασάμπελο 1,1 μ.

γ. Διαστάσεις στήλων υποστήλωσης: Ο στύλος χώνεται στο έδαφος 50 πόντους. Το πρώτο ταφ πλάτος 30 εκατ. βρίσκεται σε ύψος 50 εκατοσ. από το έδαφος ενώ στην περιοχή υπάρχει πρόβλημα από παγετό οπότε το ύψος γίνεται 80 εκατ.

Το δεύτερο ταφ πλάτους 55 εκατ. και βρίσκεται σε ύψος 1 μέτρου και 20 εκατοστ.

Το τρίτο ταφ πλάτους 80 εκατ. βρίσκεται σε ύψος 1,6 μέτρων πάνω από το έδαφος.

Αρα αγοράζουμε στύλους με ύψος 2,1

μ. που έχουν τα ταφ σε ύψος 1μ., 1,4 μ. και 1,8 μ. στις διαστάσεις που αναφέραμε πριν.

Στα κρασάμπελα (λιγότερο ζωηρά πρέμνα από την σουλτανίνα) οι αποστάσεις μειώνονται και κρατάμε μόνο δυο ταφ).

δ. Λίπανση - Αρδεύσεις: Ανάλογα την εποχή που θα γίνει η φύτευση μπορεί να χρειαστεί το νερό αμπέλι νερό. Αφού πιάσει θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα τσιγγούνηδες στο νερό για να αναγκαστεί το φυτό να αναπτύξει βαθύ ριζικό σύστημα που θα χρειαστεί αργότερα. Επίσης με την φύτευση πρέπει να ενισχύεται με κοπριά και φώσφορο (0-20-0) ή υδατοδιαλυτό φώσφορο με το νερό της άρδευσης.

Είναι καταστροφικός ο συνδυασμός αζωτούχων λιπασμάτων (αμμωνίες, υδατοδιαλυτά κ.τ.λ.) με συχνές αρδεύσεις γιατί το νερό φυτό αναπτύσσεται γρήγορα πάνω από το έδαφος ενώ το ριζικό του σύστημα μένει φτωχό.

Θα το διαπιστώσουμε τον 3ο χρόνο της ηλικίας του όταν τον Αύγουστο θα δείχνει έντονα σημεία δίψας (μαρασμός) επειδή δεν θα μπορεί να συντηρήσει την μεγάλη φυλλική του επιφάνεια και τα σταφύλια (και μεις βέβαια δεν θα μπορούμε να αρδεύουμε στα μέσα ή τα τέλη του Αυγούστου).

ε. Πόσα σταφύλια αφήνουμε στο φυτό: Τα νεαρά αμπέλια από τον 2ο κίολας χρόνο εγκατάστασης τους (ιδιαίτερα αν ποτίζονται και λιπώνονται συχνά) εμφανίζουν και δένουν πολλά σταφύλια. Όμως πρέπει να τα αραιώσουμε γιατί δεν είναι ωφέλιμο για την καλλιέργεια να αφήνουμε μεγάλο φορτίο. Το αμπέλι δεν θα καταφέρει να τα θρέψει και τον

Αύγουστο θα τα βράσει είτε θα τα καταφέρει τελικά αλλά θα χαθεί δύναμη (γεννάει γρήγορα).

Τον πρώτο χρόνο δεν αφήνουμε σταφύλια
Τον δεύτερο χρόνο 2-3 σταφύλια
Τον τρίτο χρόνο 5-10 σταφύλια
Τον τέταρτο χρόνο 15-20 σταφύλια

Τα παραπάνω στοιχεία αναφέρονται σε υγιή πρέμνα με καλή ανάπτυξη εννοείται ότι τα καχεκτικά θεωρούνται 1 χρόνο μικρότερα και κλαδεύονται ανάλογα τον επόμενο χειμώνα.

ΦΥΤΕΥΣΗ

Επιλέγουμε το ένριζο εμβολιασμένο (ή μη) κλίμα προσέχοντας να έχει μήκος τουλάχιστον 45 εκατ. πλούσιο ριζικό σύστημα και καλή συγκόληση (να μην αποσπάται ο κάλος όταν τον πιέζουμε με τον αντίχειρα). Κόβουμε τις ρίζες σε μήκος 10 εκατ. και φυτεύουμε σε βάθος 40 εκατ. προσέχοντας να μην θαφτεί ο κάλος γιατί αργότερα θα ριζοβολήσει.

ΚΛΑΔΕΜΑΤΑ ΜΟΡΦΩΣΗΣ ΓΡΑΜΜΙΚΟΥ

Με την φύτευση: Κλάδεμα του εμβολίου στα 2 μάτια.

1ο έτος στο χωράφι: Στόχος η δημιουργία ισχυρής Κλιματίδας που θα αποτελέσει τον κορμό.

2ο έτος στο χωράφι: Στόχος η δημιουργία οριζόντιας κλιματίδας (-δων) που θα αποτελέσει τον βραχίονα (-ες).

3ο έτος στο χωράφι: Στόχος συμπλήρωση των βραχίωνων.

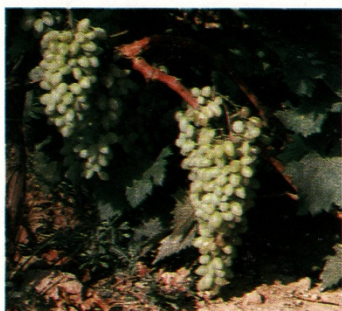
4ο έτος στο χωράφι: Κλάδεμα καρποφορίας

Εικόνα 31: Ενημερωτικό Δελτίο 3

Πηγή: Γραφείο Υποστήριξης Α.Σ. Μυλοποτάμου

ΧΕΙΡΙΑΣΜΟΙ ΓΙΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑ - ΟΡΜΟΝΙΑΣΜΑΤΑ

Προϋποθέσεις: 1. Να υπάρχει καλό αμπέλι νεαρό ζωηρό υγιές

2. Να υπάρχει σωστή υποστήλωση (βλέπε παραπάνω)

3. Στενή συνεργασία με γεωπόνο (τουλάχιστο τα πρώτα χρόνια)

* Η Σουλτανίνα είναι από τα πιο κατάλληλα σταφύλια που μπορούν να εμπορευτούν για επιτραπέζια χρήση: χρώμα, έλλειψη κουκουτσιών, γνώσης και εμπειρία πάνω στη καλλιέργεια. Όμως απαιτείται διόρθωση στο μέγεθος του σταφυλιού, στο πυκνόραγγο και στο μέγεθος της ρόγας.

Σήμερα με την χρήση γιββεριλικού οξέως μπορούμε να πετύχουμε: μάκραιο του σταφυλιού, αραίωμα των ρογών και χόντραμα της ρόγας. Το γιββεριλικό οξύ κυκλοφορεί με διάφορα εμπορικά ονόματα (Belorex, Pro-Gibb, Falkro κ.τ.λ.).

Εφαρμογή Γιββεριλλίνης (10%) σε 100 κιλά νερό ή 4 ψεκαστήρες:

α) Για επιμήκυνση του σταφυλιού: Σύμφωνα με τις οδηγίες της Δ/σης Γεωργίας Ηρακλείου ψεκασμός με 10-15 γρ. γιββεριλλίνης ψεκασμοί όταν τα σταφύλια έχουν μήκος από 2 έως 7 εκατοστά.

β) Για αραίωμα των ρογών: ψεκασμός όταν έχουμε το 25% της άνθησης με 5 γραμ. γιββεριλλίνης.

γ) Για μέγιστο της ρόγας: στο στάδιο του σκαγιού με 20 γραμ. γιββεριλλίνης.

Επισημάνσεις: 1. Το αμπέλι μας δεν ανοίγει ταυτόχρονα και έτσι τα στάδια που περιγράφονται παραπάνω δεν συμπίπτουν για όλο το αμπέλι (σ' όλη του την έκταση). Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να γίνεται περισσότερη από μία εφαρμογή για το κάθε στάδιο.

2. Σε χαμηλές θερμοκρασίες δεν δουλεύει η ορμόνη χωρίς την χρήση προσκολλητών.

3. Η ανάμειξη της ορμόνης με άλλα φυτοφάρμακα και κυρίως υγρά φθείρει την δράση της.

4. Κατά την 2η εφαρμογή του γιββε-

ριλικού οξέως (στην άνθηση) πρέπει οι παραγωγοί να είναι προσεκτικοί μήπως κακή δόσολογία μειώσει πολύ το δέσιμο (υπερβολικό αραίωμα) και να επέμβουν με βλαστολογήματα.

5. Στην σουλτανίνα που προορίζεται για πρώιμη επιτραπέζια ή για σταφιδοποίηση να γίνεται μόνο η πρώτη εφαρμογή (μάκραιο της τζαμπούρας).

Αραίωμα σταφυλιών:

Σε μια γερή και υγιή κουρμούλα δεν πρέπει να αφήνουμε περισσότερα από 20 σταφύλια αν θέλουμε να πετύχουμε χονδρή ρόγα. Κατά το αραίωμα των σταφυλιών φροντίζουμε να αφαιρούμε αυτά που βρίσκονται σε επαφή με άλλα για λόγους φυτοπροστασίας.

Διαφυλλικά Λιπάσματα:

Γενικά στα αμπέλια που προσδοκούμε μεγάλη και καλής ποιότητας παραγωγή θα πρέπει να καλύψουμε όλες τις ανάγκες. Χρήση διάφυλλων λιπασμάτων βοηθάει στα κρίσιμα στάδια του αμπέλι:

- Αμινοξέα κατά την άνθηση - δέσιμο,
- Μαγνήσιο & Ασβέστιο όπου χρειάζεται για να προλάβουμε την ξηρή κορυφή.

- Πολυσακχαρίτες που δίδουν καλύτερο χρώμα και μικρή πρωιμότητα.

Υπάρχουν διαφωνίες μεταξύ των παραγών αλλά και γεωπόνων για τις δόσεις της ορμόνης και τον ακριβή χρόνο εφαρμογής της. Αυτό συμβαίνει γιατί πολλοί παράγοντες επηρεάζουν το αποτέλεσμα: έδαφος, θερμοκρασίες, υγεία και δύναμη του αμπελιού κ.τ.λ. Επέλεξα την άποψη της Δ/σης Γεωργίας Ηρακλείου λόγω της γνώσης που έχει στις τοπικές συνθήκες και την εμπειρία χρόνων στην καλλιέργεια της Σουλτανίνας στο νησί μας. Θα πρότεινα όμως η προσπάθεια για παραγωγή επιτραπέζιων σταφυλιών να γίνεται σταδιακά, (όχι όλο το αμπέλι αλλά 1 στρ. τον πρώτο χρόνο) και σε στενή συνεργασία με γεωπόνο. Έτσι οι παρατηρήσεις και τα αποτελέσματα να αξιολογηθούν σωστά και να αποτελέσουν καλή βάση για την επόμενη χρονιά.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΦΟΜΟΨΗ

Από τα πιο σημαντικά προβλήματα στα γερικά (παλιά) αμπέλια. Είναι υπεύθυ-

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

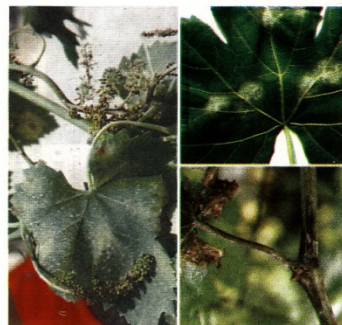
νη για τη μη έκπτυξη (άνοιγμα) μεγάλου αριθμού ματιών στην κλιματίδα μας που μπορεί να φτάνει και το 70%. Η φόμοψη ξεκινά την δράση της λίγο μετά το κλάδεμα και έως τα μέσα Μαρτίου όποτε προξενεί τις μεγαλύτερες ζημιές. Είναι κατανοητό ότι η καταπολέμηση πρέπει να ξεκινάει νωρίς. Αν περιμένουμε να ανοίξει το αμπέλι για να καταπολεμήσουμε την φόμοψη, η ζημία έχει ήδη γίνει κατά το μεγαλύτερο μέρος της.

Αντιμετώπιση: α) Καθάρισμα κατά το κλάδεμα όλων των προσβλημένων κλιματίδων από φόμοψη (βλέπε σχετ. φωτ.). Οι κλιματίδες μετά τον κλάδο να συγκεντρώνονται επιμελώς και να καίγονται. Τυχόν παραμονή τους στο χωράφι αποτελεί πηγή μόλυνσης για το αμπέλι μας.

β) Χειμερινός ψεκασμός: Χρήση χειμερινού πολτού 10-15 μέρες μετά το κλάδεμα και πριν φουσκώσουν τα μάτια. Τυχόν εφαρμογή του χειμερινού πολτού αφού ανοίξει το αμπέλι καταστρέφει (καίει) τους δροσερούς ιστούς.

γ) Τρεις ψεκασμοί με Κάπταν στα παρακάτω στάδια: σκάσιμο των ματιών μήκος βλαστού 15 cm μήκος βλαστού 30 cm

Περονόσπορος

Φύλλα - βλαστούς: Προσβολή κυρίως στα πρώτα στάδια της βλάστησης.

Σταφύλι: Μεγάλα προβλήματα στα σαμπιά, ως το γυάλισμα.

Αντιμετώπιση: Παρακολούθηση αγροτικών προειδοποιήσεων

Συνεργασία με Γεωπόνο για την εκτίμηση των καιρικών και ειδικών συνθηκών στο αμπέλι σας

Φυτοφάρμακα: Αντρακόλ, M-45, Ριντομίλ, Ντιαμεταν, Κάπταν, Μικάλ κ.τ.λ. προληπτικά χαλκοζινέμπ Κοσαίντ.

Βοτρύτης (Σαπίλα)

Εποχή προσβολής: Ο μύκητας ευνοείται από την ύπαρξη υγρασίας και

τρυφερών ή τραυματισμένων φυτικών ιστών. Έτσι τον συναντάμε να ξεραίνεται νεαρούς βλαστούς 10-15 cm σε συνθήκες αυξημένης υγρασίας ή να σπίτζει σταφύλια τα οποία έχει προσβάλει ευδεμίδα (ή άλλα σκουλίκια) ή σταφύλια που "πετρώνουν" με άλλα και δεν αερίζονται κρατώντας πολύ υγρασία.

Αντιμετώπιση: Σε περιοχές που υπάρχει αυξημένη υγρασία να γίνονται ψεκασμοί προστασίας των νεαρών τρυφερών βλαστών νωρίς την άνοιξη.

A' Προληπτικά μέτρα:

α. Αρκετά φάρμακα που χρησιμοποιούνται για τον περονόσπορο έχουν καλή προληπτική δράση (αν εγκατασταθεί ο βοτρυτής χρειάζεται να γίνει (χρήση βοτρυδοκτόνων).

β. Αραιώμα των σταφυλιών ώστε να μην έρχονται σε επαφή μεταξύ τους και να μην κρατούν μεγάλο ποσοστό υγρασίας.

γ. Καταπολέμηση της ευδεμίδας (βλέπε παρακάτω) πριν την εμφάνιση του βοτρυτή. Προσοχή στα ποτίσματα να μην βρέχονται τα φύλλα και τα σταφύλια. Να προηγείται ή να ακολουθεί την άρδευση ψεκασμός κατόπιν συνενόηση με γεωπόνο.

Β' Θεραπευτικά μέτρα: Είναι ανάγκη να ξεχωρίσουμε την προσβολή στους νεαρούς βλαστούς αν οφείλεται σε περονόσπορο ή βοτρυτή και το σάπισμα στο σταφύλι αν οφείλεται στην ευδεμίδα ή στο βοτρυτή. Προτείνεται να φέρνει ο παραγωγός δείγματα σε γεωπόνο δεδομένου ότι τα ειδικά φάρμακα για την θεραπεία από βοτρυτή είναι τα πιο ακριβά από όσα χρησιμοποιούνται στο αμπέλι. Άρα πρέπει να σιγουρευτούμε ότι είναι απαραίτητα πριν τα αγοράσουμε.

Ωίδιο (χολέρα)

Εποχή προσβολής: Συνθήκες. Το ωίδιο είναι ασθένεια που απαιτεί ξηρο-

θερμικές συνθήκες Βλαστοί κυρίως στα πρώτα στάδια.

Φύλλα - πριν και μετά την συγκομιδή Σταφύλι ως το γυάλισμα της ρόγας.

Αντιμετώπιση:

1. Κλάδεμα - κάψιμο των άρρωστων κλιματιδίων.

2. Αν δεν υπήρχε πρόβλημα χρήση βρέξιμου θειάφι, εφόσον οι θερμοκρασίες είναι μεγαλύτερες των 15° C, και Σκόνης θειάφι κατά την άνθηση και μέχρι να φτάσουν οι θερμοκρασίες στους 28° C.

Σε χαμηλές θερμοκρασίες (κάτω των 15° C) το βρέξιμο θειάφι δεν δουλεύει ενώ σε υψηλές θερμοκρασίες (άνω των 28° C) προκαλεί εγκαύματα.

3. Αν υπήρχε πρόβλημα την προηγούμενη χρονιά άρα στη νέα χρονιά υπάρχει αρκετό "μολυσμα" από την αρχή θα πρέπει να γίνει σε συνεργασία με γεωπόνο χρήση κατασταλτικών ωιδιοκτόνων.

4. Αν εμφανιστεί πρόβλημα κατά την διάρκεια της χρονιάς επισκέφτηκε με δείγματα φύλλων ή σταφυλιών γεωπόνο: πρώτα - πρώτα πρέπει να βεβαιωθούμε ότι πρόκειται για ωίδιο και όχι περονόσπορο (στα σταφύλια οι δύο ασθένειες προξενούν παρόμοια συμπτώματα στα πρώτα στάδια) γιατί αρκετές φορές δόθηκαν φάρμακα για την καταπολέμηση του ωιδίου (χολέρας) και το πρόβλημα αντί να μικραίνει μεγάλωνε ώσπου με επί τόπου επίσκεψη διαπιστώσαμε ότι επρόκειτο για περονόσπορο.

Τι να γνωρίζει ο παραγωγός για αμπέλι που κάθε χρόνο έχουν πρόβλημα.

1. Καταπολέμηση στα πρώτα στάδια πριν απλωθεί στο αμπέλι.

2. Επαναλήψεις ψεκασμών σε μικρά χρονικά διαστήματα. Συχνά το ωίδιο (χολέρα) εμφανίζεται σε κηλίδες - τμήματα του αμπελιού. Εκτός από τους γενικούς ψεκασμούς για όλο το αμπέλι στα κλίματα που εντοπίζεται το πρόβλημα να επαναλαμβάνεται μετά 4-5 ημέρες τοπικός ψεκασμός.

3. Εναλλαγή φαρμάκων είναι απαραίτητη η συνεργασία σας με γεωπόνο που θα σας υποδείξει το φάρμακο ή τους συνδυασμούς φαρμάκων που θα χρησιμοποιείτε κάθε φορά. Είναι λάθος να αγοράζετε στην αρχή του έτους μερικά κουτιά από το ίδιο φάρμακο και να το χρησιμοποιείτε ως το τέλος. Συνεχής χρήση του ίδιου σκευάσματος το αχρηστεύει και δεν έχει αποτελέσματα πια στην καταπολέμηση του μύκητα (ανάπτυξη ανθεκτικότητας).

Κατασταλτικά Φάρμακα είναι Ριμιντίν - Αφουγκάν - Συσθέιν - Τοπάς - Ατέμι - Καραθέιν - Μπαυλετόν κτλ.

Αν χρησιμοποιήσετε κάποιο φάρμακο και δεν σας δώσει αποτελέσματα τότε πρέπει να επιλεγεί φάρμακο άλλης κατηγορίας και όχι απλά άλλου ονόματος.

Ευδεμίδα

Η πεταλούδα που το θηλυκό της γεννάει 80 αυγά κατά μέσο όρο στις ρόγες των σταφυλιών μας, από τα οποία βγαίνουν τα σκουλίκια που κατατρώνουν την σάρκα της ρόγας και έμμεσα δημιουργούν σαπίλα (βοτρυτής).

Η πρώτη γενιά της πεταλούδας προσβάλει τα άνθη και δεν θεωρείται ζημιόγonos. Αντίθετα επιβάλλεται αντιμετώπιση των επόμενων 2 γενεών.

Αντιμετώπιση: Γενικά όταν ακολουθούνται οι συστάσεις των αγροτικών προειδοποιήσεων που αφορούν το χρόνο επέμβασης, έχουμε καλά αποτελέσματα. Καλό είναι όμως να επισκεπτόμαστε το κρίσιμο διάστημα τέλη Ιουνίου - μέσα Αυγούστου τις απογευματινές ώρες το αμπέλι μας και αν παρατηρήσουμε μεγάλο αριθμό πτήσεων της πεταλούδας να επεμβούμε με ψεκασμό.

- Οι ψεκασμοί να γίνονται απογευματινές ώρες.

- Να προτιμώνται φυτοφάρμακα χαμηλής τοξικότητας.

Τζιτζικάκια

Μικρά έντομα που προσβάλλουν τα φύλλα προκαλώντας περιφερειακό κιτρίνισμα ή συστροφή προς τα πάνω ενώ σε σοβαρή προσβολή προκαλεί φυλλόπτωση.

Θρίπες

Μπορεί να προσβάλουν φύλλα άνθη ή (κυρίως) σταφύλια δημιουργούνται εσαρώσεις. Έχει παρατηρηθεί σε αρκετές περιοχές πρώιμη προσβολή και γι' αυτό οι αμπελοκαλλιεργητές να επισκέπτονται γεωπόνο μόλις αντιληφθούν συμπτώματα.

Αντιμετώπιση: Ανάλογα την εποχή της επέμβασης μπορεί να γίνει συνδυασμένα με το ψεκάσμο της ευδεμίδας με τα κατάλληλα σκευάσματα

Ακάρεα

Ερίνωση (Μπαπακίτης) & Τετράνυχος.

Προσβάλλουν κυρίως φύλλα και βλαστούς. Όταν έχουμε ένταση της προσβολής (κυρίως από τετράνυχους) απαιτούνται 1-2 ψεκάσμοι με ειδικά φάρμακα γιατί σε λίγο χρόνο μπορεί να αποφυλλωθεί το αμπέλι μας.

Τα ακάρεα ευνοούνται από την χρήση Παραθείου, Λανείτ, ή Ντεσίς και άλλων πυρεθρίνων γιατί τα σκευάσματα αυτά σκοτώνουν όλους τους ανταγωνιστές των ακάρεων χωρίς να βλάπτουν τα τελευταία.

Αγαπητοί Αμπελοκαλλιεργητές

Η καλλιέργεια του Αμπελιού είναι από τις πιο δύσκολες καλλιέργειες και η επιτυχία της απαιτεί κούραση, γνώση και μεράκι δεν είναι τυχαίο αυτό που λέγεται στον τόπο μας:

"σαν το μαχαραγιά περνά όποιος δεν έχει αμπέλια και σκαφτικό μηχάνημα κι' αρσενικά κοπέλια".

Το δυστύχημα είναι ότι η πορεία της σταφίδας δεν διαγράφεται ελπιδοφόρα. Τα προβλήματα διάθεσης της ελληνικής σταφίδας στις αγορές του εξωτερικού κυρίως λόγω τιμών (η τούρκικη σταφίδα προσφέρεται σε πολύ πιο χαμηλές τιμές από την δική μας) αλλά και λόγω κακής οργάνωσης, μεταφέρονται στον παραγωγό που απολαμβάνει κάθε χρόνο και χαμηλότερες τιμές ενώ βλέπει το κόστος της καλλιέργειας να αυξάνει: Την τελευταία 5ετία έχει τουλάχιστο διπλασιαστεί το κόστος της καλλιέργειας ενώ αντίθετα έχουμε μείωση της τιμής.

Να προσθέσουμε και την φθορά των παλιών αμπελιών από φυλλοξήρα, ίσκα κ.τ.λ. που έχει οδηγήσει σε παραγωγή κατά στρέμα αρκετά κάτω από τα 200 κιλά. Αν υποθέσουμε ότι σταματά η επιδότηση κατά στρέμμα τότε η αμπελοκαλλιέργεια θα εκλείψει από τον τόπο μας.

Μοναδικοί διέξοδοι φαίνεται να είναι:

α) Η αντικατάσταση μερους των παλιών αμπελιών με νέα αντιφυλλοξηρικής και ταυτόχρονα η υποστήλωση

τους για αύξηση της στρεμματικής απόδοσης σε σημείο που να μην εξαρτάται ο αμπελοκαλλιεργητής από την επιδότηση που κάποια μέρα θα κοπεί. Αυτός είναι και ο λόγος που έγινε ιδιαίτερη αναφορά στην εγκατάσταση νέων αμπελιών σ' αυτό το δελτίο.

β) Η προσπάθεια παραγωγής σταφυλιού για επιτραπέζια χρήση. Έγινε ήδη εκτεταμένη αναφορά στο τρόπο που επιτυγχάνεται. Το οικονομικό κίνητρο είναι μεγάλο: 1 κιλό σταφίδα (γύρω στις 150 δρχ.) προκύπτει από 4 κιλά σταφύλι τα οποία ανάλογα της εποχής συγκομιδής μπορεί να πωληθούν από 100 - 250 δρχ. το κιλό (άρα 400 - 1000 δρχ.) χωρίς μάλιστα να έχουμε τις εργασίες και τα έξοδα της σταφιδοποίησης.

Ενώ στη Κορινθία μεγάλες ποσότητες σταφυλιών εξαγονται καθαρίζοντας μέση τιμή 200 δρχ. ανά κιλό, στη Κρήτη με δυνατότητες πολύ πιο πρώιμης παραγωγής είναι κρίμα που δεν έχουμε αναπτύξει ανάλογες δραστηριότητες.

Όσο αφορά την κλασική καλλιέργεια κρίνω απαραίτητο να σημειώσω:

1. την ανάγκη αραιώματος των σταφυλιών και της διατήρησης ισορροπίας μεταξύ των κλιματίδων (φυλλικής επιφάνειας) και των σταφυλιών.
2. ότι οι εργασίες δεν τελειώνουν με τον τρύγο του αμπελιού. Συχνά απαιτείται ψεκάσμος ή λίπανση (σε συνεννόηση πάντα με γεωπόνο).
3. η ζιζανιοκτονία με φρεζάρισμα ή ψέκασμα είναι αναγκαία και κυρίως στα αμπέλια που δεν μπορούν να ποτιστούν.
4. στη λίπανση του αμπελιού τόσο το είδος του λιπάσματος όσο και η εποχή εφαρμογής δεν πρέπει να γίνονται στην τύχη ή απλά να επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο από παράδοση.

Φίλοι παραγωγοί

Ελπίζω ότι αυτό το δελτίο θα συμβάλει στην σωστότερη καλλιέργεια και κυρίως ότι θα πείσει κάποιους από σας πως τα παλιά αμπέλια έχουν ημερομηνία λήξεως ώστε να μην αφηνιάσουμε όλοι όταν σταματήσουν οι επιδοτήσεις. Ας προσπαθήσουμε έστω και αργά να σταθούμε στα δικά μας πόδια, γιατί κανείς δεν μας εξασφαλίζει πως όταν θα ξεριζώνουμε το αμπέλι μας θα υπάρχει κάποια άλλη καλλιέργεια (κηπευτικά) που θα μας δώσει τα "προς το ζείν".

Ο Γεωπόνος της Ε.Α.Σ. Μυλοποτάμου

Γεωργίου Γαλ
Γ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΚΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΤΗΣΙΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΑΜΠΕΛΙ**ΓΕΝΑΡΗΣ - ΦΛΕΒΑΡΗΣ**

- 1) Κλάδεμα - αφαίρεση άρρωστων κλιματίδων - κάψιμο των κλιματίδων
- 2) Λίπανση - Συμβουλευτείται γεωπόνο για τον τύπο και την εποχή εφαρμογής του λιπάσματος.

ΦΛΕΒΑΡΗΣ

- 3) Χειμερινό ψέκασμα (Χειμερινός πολτός)
Καταπολέμηση Ισκάς, Φόμοψης Τετράνυχων και εντόμων που διαχειμάζουν στο ξύλο του αμπελιού

ΜΑΡΤΗΣ

- 4) Ψεκάσμοι:
 - α. Εκπτυξη οφθαλμών
 - β. 10-15 cm βλαστοί
 - γ. 25-30 cm βλαστοί
 Προστασία από Φόμοψη, περονόσπορο, βοτρυτή, ωίδιο (αν υπήρχε προσβολή).
- 5) Ορμονιάσματα: (επιτραπέζιο σταφύλι)
 - α) 2-7 εκατ. μούρο μεγάλωμα τζαμπούρας
 - β) 25% άνθηση - αραιώμα ρόγας -
 - γ) ρόγα σε μέγεθος σκαγιού - μεγάλωμα ρόγας

ΜΑΗΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

- 6) Θειάφισμα κατά την άνθηση και ως να ανέβουν οι θερμοκρασίες 26-27° C
- 7) Ψεκάσμοι ανάλογα με τις αγροτικές προειδοποιήσεις
- 8) Πότισμα (όπου χρειάζεται και μπορούμε) σε 1 ή 2 δόσεις (η 2η το αργότερο τέλη Ιουλίου)

ΤΕΛΗ ΙΟΥΛΗ ΑΡΧΕΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

- 9) Χρήση Mg σε διαφυλλικούς ψεκάσμούς όπου υπάρχει πρόβλημα "ξηρής ράχης" του σταφυλιού.

ΤΕΛΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ

- 10) Τρύγος αποξήρανση της σταφίδας.
Προμηθευτείται ελαϊκό αιθέρα (Σουλταμπέλ κ.τ.λ) για γρήγορη και καλή ξήρανση.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ

Εμπορία: εδώ το μόνο που μπορούμε να πούμε σήμερα είναι "ΚΑΛΗ ΤΥΧΗ".

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΑ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΑ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΟ

Το χημικό σκεύασμα που χρησιμοποιείται για την μείωση των ανταγωνιστών των καλλιεργειών μας. Σκοπός της χρήσης του φυτοφαρμάκου είναι να κρατήσει την καλλιέργεια σε όσο το δυνατόν καλύτερη υγεία και ευρωστία προκειμένου να πετύχουμε τα καλύτερα παραγωγικά αποτελέσματα.

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΜΙΑΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

α. Φυτικοί παράγοντες: Τα γνωστά ζιζάνια που απορροφούν θρεπτικά στοιχεία και νερό από τα διαθέσιμα του εδάφους
β. Παθογόνα - εχθροί: Μύκητες, Βακτήρια, ιοί, έντομα, τετράνυχος κ.τ.λ. που μειώνουν ποσοτικά και ποιοτικά την παραγωγή και μπορεί να καταστρέψουν και την καλλιέργεια.

Ποιά; Πού; Πότε; Πόσο;
Η σωστή απάντηση απαιτεί γνώση

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΩΝ

Ανάλογα με τον ανταγωνιστή της καλλιέργειας που θέλουμε να καταπολεμήσουμε διακρίνουμε τα φυτοφάρμακα σε:

Εντομοκτόνα - Ακαρεοκτόνα: Καταπολέμηση ζωικών εχθρών (τετράνυχος, μελίγκρες, βρωμούσες, σκουλήκια, κάμπιες κ.τ.λ.).

Μυκητοκτόνα Βακτηριοκτόνα: Καταπολέμηση ασθενειών που οφείλονται σε Μύκητες και βακτήρια (Περονόσποροι, Βοτρίττες, ωΐδια, σκωριάσεις κ.τ.λ.)

Ζιζανιοκτόνα: Καταπολέμηση των ζιζανίων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΞΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΤ/ΚΩΝ

Ανάλογα με το είδος της δραστικής ουσίας

που περιέχουν τα εμπορικά σκευάσματα (το δηλητήριο δηλαδή) από πλευράς επικινδυνότητας διακρίνονται σε: **Πολύ τοξικά, Τοξικά, Επικίνδυνα-Ερεθιστικά.**

Όσο μικρότερη ποσότητα από τη δραστική ουσία του σκευάσματος απαιτείται για το θάνατο ενός πειραματόζωου τόσο μεγαλύτερης τοξικότητας είναι το φυτοφάρμακο.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ ΓΙΑ ΕΝΑ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΟ ΠΡΙΝ ΤΟ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΟΥΜΕ

1. Ποιους ανταγωνιστές της καλλιέργειας καταπολεμά

Πολλά φυτοφάρμακα καταπολεμούν πλήθος εχθρών ή παθογόνων ή ζιζανίων. Ταυτόχρονα όμως είναι το ίδιο καταστροφικά για έντομα που είναι ωφέλιμα στις καλλιέργειές μας όπως αρπακτικά, μέλισσες κ.τ.λ. Βέβαια δεν είναι το ίδιο αποτελεσματικά σε όλο το φάσμα δράσης τους ενώ μπορεί η χρήση τους να δημιουργεί άλλα προβλήματα:

Π.χ. τα γνωστά φυτοφάρμακα "Ντεσίς" και "Λανέιτ" ενώ καταπολεμούν πλήθος εχθρών των φυτών μας (βρωμούσες, κά-

μπιες, μελίγκρες κ.τ.λ.) ευνοούν την ανάπτυξη μεγάλου αριθμού τετράνυχων (σοβαρός ανταγωνιστής των καλλιεργειών) επειδή εξολοθρεύουν τους εχθρούς του.

2. Σε ποιές καλλιέργειες χρησιμοποιείται

Ανεξάρτητα αν ένα φυτοφάρμακο είναι κατάλληλο για να μας απαλλάξει από ένα ανταγωνιστή της καλλιέργειας μας μπορεί να απαγορεύεται η χρήση του στη συγκεκριμένη καλλιέργεια είτε λόγω τοξικότητας είτε λόγω υπολειμάτων στα προϊόντα. Π.χ. ενώ τα ζιζανιοκτόνα εδάφους (σκόνες) ξεραίνουν όλα τα χόρτα που ψεκάζουμε κάνουν ζημιά και στις καλλιέργειες αν είναι μικρότερες από τεσσάρων ετών.

ΤΑ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΑ ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑ ΤΟΥΣ ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΣΥΝΙΣΤΑΝΤΑΙ

3. Σε ποια δόση χρησιμοποιείται

Η δοσολογία παίζει σημαντικό ρόλο τόσο στην αποτελεσματικότητα του φαρμάκου όσο και στην προστασία του χρήστη και του καταναλωτή. Αν αυξήσουμε την δόση που συνιστά ο κατασκευαστής και γράφεται στη συσκευασία του φαρμάκου θα έχουμε τα παρακάτω δυσάρεστα αποτελέσματα:

α) Μείωση της αποτελεσματικότητας και σταδιακή αχρήστευσή του γιατί ο ανταγωνιστής θα αρχίσει να αναπτύσει ανθεκτικότητα

β) Τοξικότητες και καψίματα στα φύλλα και τους βλαστούς των φυτών μας

γ) Αύξηση των υπολειμάτων στα προϊόντα

4. Πόσες μέρες πρέπει να περάσουν από το ψέκασμα ως την συγκομιδή

Ο χρόνος αναμονής από το ψέκασμα ως την συγκομιδή καθορίζει πολλές φορές την καταλληλότητα ή όχι ενός φαρμάκου. Αν δεν τηρηθεί απαρέκλειτα, ο καταναλωτής συγκεντρώνει στον οργανισμό του ποσότητες δηλητηρίων που με τα χρόνια αυξάνονται μέχρι να εκδηλώσουν τα θανατηφόρα συμπτώματά τους.

5. Άλλα Στοιχεία

α. Πότε χρησιμοποιείται: (Πρωί - βράδυ - θερμοκρασίες)

Υπάρχουν φυτοφάρμακα που αν χρησιμοποιηθούν μεσημέρι με ψηλές θερμοκρασίες μπορεί να κάψουν τα φυτά (π.χ. θειάφι το καλοκαίρι στο αμπέλι) ενώ άλλα προκαλούν εγκαύματα σε χαμηλές θερμοκρασίες

Κάψιμο από δειψίφι σε φύλλο αμπελιού
(το γνωστό Αφουγκάν στο αγγούρι). Επίσης κάποια φάρμακα δεν έχουν καλή δράση σε χαμηλές θερμοκρασίες κ.τ.λ.

δ. Ανάμιξη με άλλα φυτοφάρμακα

Πολλές φορές καταπολεμούμε περισσότερο από ένα ανταγωνιστή των φυτών μας και αναγκάζομαστε να χρησιμοποιούμε δύο ή και περισσότερα φάρμακα. Αν η ανάμιξη γίνει στην τύχη μπορεί να έχουμε αλληλοεξουδετέρωση των φυτοφαρμάκων (κακή δράση) έως και εγκαύματα στα φυτά μας. Γενικά ισχύει ο κανόνας να αναμειγνύονται σκόνες με σκόνες και υγρά με υγρά. Πάντα όμως παίζουν ρόλο οι ιδιαιτερότητες του κάθε φαρμάκου και προτείνω να συμβουλευέστε Γεωπόνο.

γ) Μέσο διάλυσης του φαρμάκου (νερό)

Το νερό θα πρέπει να είναι καθαρό γιατί τυχόν προσμειξεις με χώμα ή ακαθαρσίες μειώνει κατά πολύ την δράση των φαρμάκων. Σε πολλούς θα έχει τύχει να ψεκάσουν με γραμοξόν χόρτα στην οσωτή δοσολογία και να μην ξεραθούν γιατί το νερό της ψεκαστήρας ήταν θωλό (όπως είναι γνωστό το χώμα δεσμεύει το δραστικό στοιχείο του Γραμοξόν).

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΟ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΟ ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΕΚΑΣΜΑ

Οι δραστικές ουσίες των φυτοφαρμάκων διασπώνται με την πάροδο του χρόνου και υπό την επίδραση θερμοκρασίας και ακτινοβολίας. Όσο μεγαλύτερη είναι η θερμοκρασία τόσο επιταχύνονται οι διαδικασίες διάσπασης των χημικών ουσιών, επιβηθούμενες και από το υψηλό δείκτη ηλιακής ακτινοβολίας. Γίνεται λοιπόν κατανοητό πως το καλοκαίρι η διάσπαση γίνεται με μεγαλύτερη ταχύτητα απ' ό,τι τον χειμώνα. Επίσης σε συνθήκες θερμοκηπίου έχουμε ταχύτερη αποικοδόμηση των φαρμάκων απ' ό,τι σε υπαίθρια καλλιέργεια. (Αυτό αποτελεί και εξήγηση για το ότι ο χρόνος αναμονής από το ψέκασμα ως την συγκομιδή για το ίδιο φάρμακο, μπορεί να είναι για την ίδια καλλιέργεια ο μισός μέσα στο θερμοκήπιο απ' ό,τι στη υπαίθρο.

ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ ΤΟ ΨΕΚΑΣΤΙΚΟ ΔΙΑΛΥΜΑ ΟΤΑΝ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΤΟ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΟΥΜΕ

Αρκετά συχνά μπορεί να συμβεί κάτι απρό-

οπτο (βλάβη στο ψεκαστικό, βροχή κ.τ.λ.) που ματαιώνει το ψέκασμα ενώ ήδη έχουμε παρασκευάσει το ψεκαστικό διάλυμα. Πρέπει γρήγορα να μεταφερθεί σε σκιερό μέρος το βυτίο (ΠΡΟΦΥΛΑΓΜΕΝΟ ΑΠΟ ΠΑΙΔΙΑ) και κατόπιν συνενόησης με γεωπόνον να ψεκάσουμε το συντομότερο την καλλιέργεια. Η συνενόηση είναι αναγκαία γιατί μετά τη διάλυση ενός φαρμάκου (και ακόμα περισσότερο δύο ή τριών) σε νερό, αρχίζει το φάρμακο να χάνει δραστηριότητα (δύναμη) ιδίως αν είναι καλοκαίρι (ψηλές θερμοκρασίες).

Γι' αυτό θα χρειαστεί να ενισχύσουμε κατά περίπτωση την δόση του φαρμάκου.

- Μην αδειάζετε το ψεκαστικό διάλυμα στο χωράφι. Μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα στις καλλιέργειες ή ακόμη χειρότερα να μεταφερθεί με το νερό (της βροχής ή του ποτίσματος) στα υπόγεια νερά και από εκεί έμμεσα ή άμεσα στον άνθρωπο.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΨΕΚΑΣΤΗ

Τα εμπορικά σκευάσματα είναι μεγάλης συγκέντρωσης σε δραστική ουσία (δηλητήριο) και γι' αυτό θα πρέπει ο ψεκαστής να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός κατά τις εργασίες της διάλυσης (αραίωσης) του φυτοφαρμάκου και του ψεκασιμού:

I) ΔΙΑΛΥΣΗ - ΑΡΑΙΩΣΗ ΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΟΥ:

Ο ψεκαστής να μην έρχεται σε επαφή με το φάρμακο. Να προφυλάξει το πρόσωπο και τα χέρια του κατά τη διάλυση:

- α) Να φοράει γάντια και γυαλιά
- β) Να μην φυσάει αέρας ή να διαλέξει επήνεμο μέρος.
- γ) Να προσέξει κατά το άνοιγμα της σακούλας αν πρόκειται για φυτοφάρμακα σε μορφή σκόνης (να κόβει τη σακούλα με ψαλίδι).

II) ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΨΕΚΑΣΜΟΥ

- α) Απαγορεύεται το ψέκασμα με αέρα
- β) Ο ψεκαστήρας πρέπει να μην έχει διαρροές από το λάστιχο, το μπέκ, το καπάκι κ.τ.λ. Πρίν την έναρξη του ψεκασιμού να γίνεται δοκιμή με νερό.

γ) Απαγορεύεται το κάπνισμα ή το φαί κατά τη διάρκεια ή ενδιάμεσα του ψεκάσματος γιατί με την τροφή ή τον καπνό επιβαρύνουμε τον οργανισμό με μέρος του ψεκαστικού διαλύματος.

III) ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΨΕΚΑΣΜΟΥ

Ο ψεκασιμός δεν τελειώνει όταν ριζούμε την τελευταία ποσότητα του ψεκαστικού υγρού στη καλλιέργεια. Οι επόμενες ενέργειες είναι:

- α) καθαρισμός της ψεκαστήρας (ή του

ψεκαστικού συγκροτήματος)

β) Καλό πλύσιμο - σαπουνίσμα του προσώπου και των χεριών και ξεπλύμα με άφθονο νερό (στο χωράφι).

γ) Αλλαγή ρούχων και πλύσιμο ολόκληρου του σώματος (στο σπίτι).

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΕΙ Ο ΨΕΚΑΣΤΗΣ

Ανάλογα με το χρόνο που διαρκεί ο ψεκασιμός (πόσο εκτίθεται δηλαδή ο ψεκαστής στα φυτοφάρμακα) θα πρέπει να διαθέτει και τον εξοπλισμό προστασίας. **ΓΕΝΙΚΑ Ο ΣΤΟΧΟΣ ΝΑ ΑΠΟΦΥΕΓΕΤΑΙ Η ΕΠΑΦΗ ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΣΗΜΕΙΟΥ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΨΕΚΑΣΤΙΚΟ ΔΙΑΛΥΜΑ.** Ο λόγος είναι ότι τα περισσότερα φάρμακα διαθέτουν το μηχανισμό ενεργητικής εισόδου από το δέρμα του ανθρώπου στον οργανισμό.

Ετσι είναι παράδοξο ο ψεκαστής να εμφανίζεται με κοντό παντελόνι ή κοντομάνικη μπλούζα.

1. Όταν ψεκάσουμε ζιζάνια: πρέπει να φορούμε γαλότσες γιατί ερχόμαστε σε επαφή με το ζιζανιοκτόνο μέσω των ζιζανίων που ψεκάζουμε.

2. Προστασία προσώπου: Απαραίτητες καπέλο, γυαλιά και μάσκα εμποτισμένη με ενεργό Άνθρακα.

3. Προστασία χεριών: Γάντια αδιάβροχα ειδικά για ψεκασιμό.

4. Προστασία σώματος: Μακριά παντελόνια και μπλούζες ή χρήση ειδικής φόρμας όταν κάνουμε τακτικούς ψεκασιμούς (θερμοκηπιακές καλλιέργειες).

5. Άλλα χρήσιμα είδη: Μαχαίρι ή ψαλίδι για το άνοιγμα της συσκευασίας των φυτοφαρμάκων.

Πένσα και σύρμα ψιλό: για το άνοιγμα και καθαρισμό του μπέκ της ψεκαστήρας.

"ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ": Πολλοί παραγωγοί παραπονιούνται: "μα είναι δυνατόν το καλοκαίρι να ψεκάζεις με φόρμα, γάντια και μάσκες - γίνεσαι αμέσως μούσκεμα στον ιδρώτα". Εδώ η απάντηση βρίσκεται στην κατανόηση του κινδύνου, από την επαφή του σώματός μας με το φάρμακο. **Ο ΨΕΚΑΣΜΟΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΖΗΤΑΜΕ ΤΗΝ ΑΝΕΣΗ ΑΛΛΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ.**

Άλλοι παραγωγοί δεν φοράνε γυαλιά γιατί "θαμπώνουν γρήγορα από το φάρμακο". Δεν σκέφτονται ότι το φάρμακο που θαμπώνει τα γυαλιά πέφτει στα μάτια μας αν δεν τα φοράμε;

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Όπως αναφέρεται παραπάνω για να διασπαστεί ή μετασχηματιστεί το φάρμακο που χρησιμοποιούμε σε άλλες ενώσεις ακίνδυνες για τον άνθρωπο και τα άλλα ζώα απαιτείται κάποιος χρόνος. Ο χρόνος αυτός διαφέρει από φάρμακο σε φάρμακο και από καλλιέργεια σε καλλιέργεια.

- Υπάρχουν φάρμακα που πρέπει να περάσουν 2 μήνες μετά την εφαρμογή τους για να συγκομίσουμε προϊόντα και άλλα στα οποία ο χρόνος αναμονής είναι 2-3 ημέρες.
- Για το ίδιο φάρμακο ο χρόνος αναμονής είναι διαφορετικός για τις δενδρώδεις

καλλιέργειες απ' ότι στα κηπευτικά. Γενικά επειδή τα κηπευτικά αναπτύσσονται ταχύτερα από τους καρπούς των δένδρων στο τελικό προϊόν έχουμε μικρότερη ποσότητα δραστικής ουσίας ανά μονάδα επιφάνειας και γρηγορότερη διάσπαση του. Έτσι δικαιολογείται το γεγονός ότι το ωιδιοκτόνο π.χ. Ριμντίν έχει χρόνο αναμονής 2 μέρες για τα κολοκυθοειδή και 30 ημέρες για το Αμπέλι.

- Η ίδια δραστική ουσία (φάρμακο) ανάλογα την μορφή της (υγρή, σκόνη) ή την συγκέντρωση της διαφέρει ο χρόνος αναμονής. Πάντως πάνω στο κάθε φυτοφάρμακο αναγράφεται ρητά οι μέρες αναμονής πριν την συγκομιδή που εφόσον τηρούνται απαρέγκλιτα εξασφαλίζουν την διάσπαση και την ακινδυνότητα των υπολειμάτων στους καρπούς.

Για να προστατευθεί ο καταναλωτής θα πρέπει να τηρούνται απαραίτητα οι προδιαγραφές για τις οποίες έχει πάρει άδεια κυκλοφορίας ένα φυτοφάρμακο που αφορούν:

1) ΤΗΝ ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΔΟΣΗ - (ΟΧΙ Υπερβάσεις)

2) ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΑΣΕΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΨΕΚΑΣΜΟ ΩΣ ΤΗΝ ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ

3) ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΑΡΜΑΚΟΥ Η ΟΧΙ ΓΙΑ ΤΗ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΑΣ

Η μη τήρηση ενός από τους παραπάνω όρους έχει όσο αφορά τον καταναλωτή εγκληματικά αποτελέσματα: Τα προϊόντα που καταναλώνει προμηθεύουν τον οργανισμό του μια ποσότητα δηλητηρίου, το οποίο δεν υπάρχει τρόπος να αποβάλει. Πέρα από τις προδιαγραφές των ίδιων των φυτοφαρμάκων υπάρχουν και υπόνοιες για παρενέργειες (καρκινογεννήσεις κ.τ.λ.) από την χρήση σκευασμάτων που ήδη κυκλοφορούν.

Προτείνεται στους παραγωγούς να ζητούν από τους προμηθευτές τους, φυτοφάρμακα με μικρή τοξικότητα. (Όπως αναφέρεται παραπάνω για να καταπολεμήσουμε ένα ανταγωνιστή της καλλιέργειας μας υπάρχουν πολλά φυτοφάρμακα με καλά αποτελέσματα. Ας επιλέξουμε τα πιο ήπια σε τοξικότητα για τον καταναλωτή). Αν μπορούμε αι να επιλέξουμε ανάμεσα σε φάρμακο με την "νεκροκεφαλή" και σε φάρμακο που έχει ένδειξη "ερεθιστικό" σαφώς επιλέγουμε το δεύτερο.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΩΝ "Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΕΙΝΑΙ Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ"

Οι περισσότεροι ανταγωνιστές των φυτών μας, όταν βρούν ευνοϊκές συνθήκες, αναπτύσσονται ταχύτερα μεγάλους πληθυσμούς οι οποίοι σε ελάχιστο χρόνο μπορούν να εκμηδενίσουν την παραγωγή ή και την ίδια την καλλιέργεια. Σε αρκετούς αναγνώστες θα έτυχε να καταστρέψει ο "περονόσπορος" μέσα σε 2-3 ημέρες την μικρή ή την μεγάλη έκταση που καλλιεργούσαν με πατάτες. Επίσης θα έτυχε σε πολλούς αμπελοκαλλιεργητές το "ωίδιο" (χολέρα) να σκεπάσει σε λίγες μέρες μεγάλο αριθμό από τα σταφύλια τους. Παρόμοια προβλήματα ταχύτατης καταστροφής μπορούν να δημιουργήσουν: ο δάκος στην ελιά, οι Αφίδες (Μελίγκρα ή Μελίτζουρας) σε κηπευτικά ή δένδρα, ο τετράνυχος σε κηπευτικά ή δενδρώδεις καλλιέργειες, τα ωΐδια (αλευράς ή χολέρα) σε κηπευτικά και αμπέλια, οι περονόσποροι σε διάφορες καλλιέργειες, οι ώσεις σε κολοκυθίδες και λοιπά κηπευτικά κ.τ.λ.

Για τους περισσότερους ανταγωνιστές των καλλιεργειών μας υπάρχουν συνήθως αρκετά φυτοφάρμακα που εφόσον χρησιμοποιηθούν στο σωστό χρόνο και με τον σωστό τρόπο δίδουν λύσεις. Υπάρχει βέβαια και ένας αριθμός ανταγωνιστών για τους οποίους δεν έχουμε ακόμη τρόπους καταπολέμησης (π.χ. διάφορες ώσεις αρκετές βακτηριώσεις και σημαντικές αδρομυκώσεις).

Στην παράγραφο για τον τρόπο χρήσης των φυτοφαρμάκων γίνονται αναφορές για την χημική καταπολέμηση των ανταγωνιστών. Εδώ θα αναφερθούμε κυρίως στην πρόληψη και την σημασία της:

Καταπολέμηση στο Ξεκίνημα της προσβολής

1. Πριν ο ανταγωνιστής αναπτύξει μεγάλους πληθυσμούς
2. Πριν προλάβει να ζημιώσει ανεπανόρθωτα την παραγωγή ή την καλλιέργεια

ΠΡΟΛΗΨΗ

1. Ρύθμιση της Υγρασίας: Η αυξημένη υγρασία είναι ο παράγοντας που ευνοεί τις μολύνσεις και την ανάπτυξη των περισσότερων ασθενειών. Πρέπει οι αρδεύσεις να γίνονται ορθολογικά (αποφεύγουμε τις υπερβολικές δόσεις και προτιμάμε τις συχνότερες αρδεύσεις με μικρότερη ποσότητα νερού). Συνίσταται οι αρδεύσεις να γίνονται πρωί ή ώρες για να μην μένουν τα φυτά βρεγμένα πολλές ώρες (κατά τη διάρκεια της νύκτας).

Επιλέξτε αρδευτικά συστήματα "σταγόνων" αντικαθιστώντας τον καταιονισμό.

2. Ρύθμιση Αερισμού καλού φωτισμού: Το κλάδεμα είναι από τις καλύτερες επεμβάσεις πρόληψης στις δενδρώδεις καλλιέργειες. Ταυτόχρονα απομακρύνονται τα άρρωστα ή αδύνατα τμήματα των δένδρων που είναι πιο ευπρόσβλητα στις ασθένειες.

3. Διατήρηση των φυτών μας σε όσο το δυνατόν καλύτερη ευρωστία με σωστή χρήση νερού και λιπάσματος. Τα δυνατά φυτά αντιστέκονται στους ανταγωνιστές τους.

ΣΩΣΤΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΨΕΚΑΣΜΟΥ

Να διενεργούνται οι ψεκάσμοι όταν οι συνθήκες (υγρασία, θερμοκρασίες κ.τ.λ.) είναι ευνοϊκές για την ανάπτυξη ασθενειών. Απαιτείται η παρακολούθηση των

δελτίων Αγροτικών προειδοποιήσεων και η στενή συνεργασία με γεωπόνο.

Ο στόχος που εξυπηρετούν οι ψεκάσμοι είναι να μην επιτρέψουμε σε ανταγωνιστή της καλλιέργειας μας (ζιζάνιο, έντομο ή ασθένεια) να μειώσει την παραγωγή μας. Όταν αφήσουμε τον ανταγωνιστή μετά την εμφάνισή του να αναπτυχθεί, από την μία θα ζημιώνει την σοδιά μας και από την άλλη θα αυξήσει το κόστος καταπολέμησης του αφού όταν αναπτύξει μεγάλους πληθυσμούς ο περιορισμός του θα απαιτεί αρκετές και συνήθως δαπανηρές επεμβάσεις. Το πιο γνωστό σας παράδειγμα το "άκαρι της ελιάς" που απομυζά και κηλιδώνει τα φύλλα της ετήσιας βλάστησης στην "κορωνόεικη". Αν ψεκάσει κατά τα τέλη του Απριλίου (έναρξη εκκόλαψης των αυγών του) περιορίζεται σημαντικά και ίσως να μη χρειαστεί 2ος ψεκάσμος το ίδιο έτος. Για τον ψεκάσμο αυτό μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε "βρέξιμο θειάφι" με κόστος 300 δρχ. στα 200 κιλιά ψεκαστικού διαλύματος. Αν αποφασίσουμε να ψεκάσουμε τον Αύγουστο το Άκαρι θα έχει αναπτύξει τέτοιους πληθυσμούς που θα αποκοτώνται 2-3 ψεκάσμοι για να καταπολεμηθεί και μάλιστα με συνδυασμό φαρμάκων (κόστος πάνω από 1500 δρχ. στα 200 κιλιά ψεκαστικού διαλύματος) εννοείται πως ήδη τα φύλλα θα έχουν σκελετωθεί από την απομύζηση και η ζημιά θα έχει συντελεστεί.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Πριν ο άνθρωπος γίνει "κυρίαρχος" του κόσμου μας, η φύση τα έβγαζε πέρα κρατώντας σε μια ζηλευτή ισορροπία τα χιλιάδες είδη του ζωικού και φυτικού βασιλείου. Κάθε ζώο ανέπτυξε πληθυσμούς μέχρι του σημείου που επέτρεπε τη συνύπαρξή του με τα άλλα ζώα και φυτά κ.ο.κ. Όταν ο άνθρωπος αποφάσισε να καλλιεργήσει μεγάλες εκτάσεις με την ίδια καλλιέργεια (π.χ. Αμπέλια, σιτάρι κ.τ.λ.) ταυτόχρονα αύξησε σε μεγάλους πληθυσμούς τους οργανισμούς που συμβιώνουν με τις καλλιέργειες. Ακολούθως έπρεπε να επέμβει χημικά για να μείωνε τους επιβλαβείς πληθυσμούς χωρίς να εξετάζει πως μ' αυτό τον τρόπο διατάρασε για μια ακόμη φορά το περιβάλλον χαλώντας την ισορροπία ζωής που δημιουργήσε η φύση. Έτσι με τα χρόνια φτάσαμε στο σημείο που έχουμε καταστρέψει τις άμυνες της φύσης και στηρίζομαστε στη δική μας τεχνολογία και γνώση που δυστυχώς είναι μόλις μερικών δεκαετιών απέναντι στα εκατομμύρια χρόνια εμπειρίας της φύσης.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ 4

ΣΥΝΤΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ 3

Αποτέλεσμα να αιφνιδιαζόμαστε συνεχώς από νέες κατηγορίες ανταγωνιστών που καταστρέφουν ότι με κόπο φτιχόμαστε (το βακτηριακό κάψιμο των μηλοειδών που έχει σχεδόν εξαφανίσει τις αχλαδιές στην περιοχή μας, η "Φυλλοξύρα", η ίσκα, οι ιώσεις, που καταστρέφουν τα παραδοσιακά αμπέλια, οι πολλές ιώσεις που καταστρέφουν τα κηπευτικά μας και απλά παρακολουθούμε την εξέλιξη τους ελπίζοντας να μην φτάσουν και σε μας.

Ας δούμε μερικές καταστροφικές συνέπειες που τις περισσότερες φορές οφείλονται σε κακή χρήση φυτοφαρμάκων.

Μόλυνση των υπογείων νερών: Τα νερά της βροχής μπορούν να παρασύρουν φυτοφάρμακα (κυρίως ζιζανιοκτόνα) και νιτρικά ιόντα (στοιχεία νιτρικών λιπασμάτων) στα υπόγεια νερά τα οποία καταλήγουν στη θάλασσα ή μέσω κάποιας γεώτρησης ή πηγής στα αντλιοστάσια ύδρευσης ή αρδεύσης.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΝΙΤΡΙΚΩΝ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ νωρίς το ΧΕΙΜΩΝΑ: τα νιτρικά είναι πολύ ευκίνητα και μεταφέρονται σε βάθος χωρίς να προλάβουν τα φυτά μας να τα εκμεταλλεθούν.

Καταστροφή μικροοργανισμών εδάφους.

Τα ζιζανιοκτόνα εδάφους μερικά εκ των οποίων έχουν υπολειματικότητα μεγαλύτερη του ενός έτους, όταν χρησιμοποιούνται για σειρά ετών καταστρέφουν την ζωή και την δομή στο επιφανειακό στρώμα του εδάφους (υπενθμιζείται εδώ ότι η χρήση ζιζανιοκτόνων εδάφους απαγορεύει την καλλιέργεια. Στο χέρι μας είναι να επιλέξουμε ζιζανιοκτόνα επαφής ή διασυστηματικά μικρής υπολειματικότητας αντί για σκόνες

Θανάτωση ωφέλιμων εντόμων (Μέλισσες - Αρπακτικά).

Τα περισσότερα εντομοκτόνα είναι πολυδύναμα και εξοντώνουν ένα μεγάλο αριθμό εντόμων. Πέφτουν επί δικαίων και αδικών. Έτσι έχουμε αρκετές περιπτώσεις προβλημάτων στο δέσιμο των καλλιεργειών μας γιατί σκοτώνουμε μαζί με τα καταπολεμούμενα έντομα και τις μέλισσες που βοηθούν στην γονιμοποίηση των ανθέων σε πολλές καλλιέργειες.

Αποφεύγετε τη χρήση των ισχυρά τοξικών φυτοφαρμάκων επιλέξτε τα πιο ήπια για τον χρήστη και το περιβάλλον.

ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΩΝ

Όπως σημειώνεται παραπάνω η σωστή χρήση των φυτοφαρμάκων δεν έχει να κάνει μόνο με το εισόδημα του παραγωγού αλλά και με την υγεία του ίδιου και των συνανθρώπων του που θα καταναλώσουν τα προϊόντα.

Τα φυτοφάρμακα είναι ένας τεράστιος

Ο Παραγωγός προτάτσει τα προϊόντα του, Αραγε να σκέφτηκε και τον καταναλωτή;

τομέας της επιστήμης και έρευνας που απαιτεί εξαιρετικά μεγάλες δαπάνες τόσο για την ανακάλυψη μιας νέας δραστικής ουσίας όσο και για τον έλεγχο των αποτελεσμάτων της χρήσης της στο περιβάλλον. Οι εταιρείες που παρασκευάζουν και διακινούν φυτοφάρμακα είναι οικονομικοί κολοσσοί που βέβαια ενδιαφέρονται για να ανακαλύψουν δραστικά φάρμακα. Χρηματοδοτούν λοιπόν την έρευνα που αφορά το πρώτο κομμάτι: αποτελεσματικότητα του νέου φαρμάκου· δεν δείχνουν την ίδια ευαισθησία στην έρευνα για τα αρνητικά αποτελέσματα της χρήσης του νέου φαρμάκου στο περιβάλλον.

Οι παγκόσμιοι και Ευρωπαϊκοί οργανισμοί θέτουν ολοένα και πιο αυστηρά στάνταρ για την προστασία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος χωρίς όμως να διαθέτουν πάντα και την δυνατότητα ελέγχου.

Προκειμένου να πάρει έγκριση - άδεια κυκλοφορίας ένα φυτοφάρμακο στην χώρα μας εξετάζεται ο φάκελος του από αρμόδια επιτροπή, και συνεκτιμούνται η εμπειρία και οι παρατηρήσεις άλλων χωρών με περισσότερες δυνατότητες από μας στον τομέα αυτό. Υπάρχουν αρκετές αντιρήσεις και όχι άδικα για το κατά πόσο μπορούμε να είμαστε εξασφαλισμένοι από τις προδιαγραφές ενός σκευάσματος. Σε κάθε περίπτωση όμως είμαστε υποχρεωμένοι να τηρούμε ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ τις οδηγίες χρήσεως.

Οι συνιστώμενες δοσολογίες, οι μέρες αναμονής από τον ψεκασμό ως την συγκομιδή είναι στοιχεία που πρέπει να ακολουθούνται ΑΠΑΡΑΒΑΤΑ.

Δυστυχώς οι περιπτώσεις χρήσεως μεγαλύτερων δόσεων από τις κανονικές είναι ο κανόνας στους ψεκασμούς και όχι η εξαίρεση. Η αντίληψη που πηγάζει από την έλλειψη γνώσης ότι πιο πολύ φάρμακο θα κάνει καλύτερη δουλειά βασανίζει και δυστυχώς καθοδηγεί του περισσότερους ψεκαστές (Σε προηγούμενες παραγράφους έχει γίνει προσπάθεια να εξηγηθεί γιατί είναι λάθος αυτή η άποψη).

Η καταστροφική περίπτωση της μη τήρησης των ημερών από το ψέκασμα ως την συγκομιδή μπορεί να είναι πολύ συχνή ανάλογα την καλλιέργεια, τον παραγωγό και τον προμηθευτή φυτοφαρμάκων.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Η επιλογή ποιά φάρμακο σε κάθε περίπτωση, απαιτεί τεχνικές γνώσεις τις οποίες κατέχουν μόνο οι ΓΕΩΠΟΝΟΙ, ούτε εμπειρία του παραγωγού ούτε συμβουλές του γείτονα μπορούν να δώσουν ικανοποιητικά αποτελέσματα από την χρήση ενός φαρμάκου.

Δυστυχώς σήμερα τα φυτοφάρμακα διατίθενται και από μη γεωπόνους που η γνώση τους περιορίζεται στο πόσο πρέπει να πουλήσουν ένα φάρμακο για να κερδίσουν περισσότερα.

Το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνει η πολιτεία είναι να απαγορεύσει την διακίνηση φυτοφαρμάκων χωρίς την ύπαρξη υπεύθυνου γεωπόνου, ή επιτέλους ας κάνει υποχρεωτική την συνταγή γεωπόνου, και ο έμπορος φυτ/κων απλά να εκτελεί την συνταγή. Το επιχείρημα των μη γεωπόνων εμπόρων ότι "είμαι χρόνια στη δουλειά και τα ξέρω στην πράξη" μπορεί να ισχύει μόνο για το εμπορικό μέρος και όχι για το τεχνικό:

Ο τρόπος δράσης και διάσπασης ενός φυτοφαρμάκου η εξειδίκευσή του σε ορισμένες ασθένειες, η δυνατότητα να συνδυαστεί με άλλα φυτοφάρμακα χωρίς παρενέργειες, η χημική του συγγένεια με άλλα φάρμακα που κυκλοφορούν άλλες εταιρείες με άλλα ονόματα προκειμένου να αποφευχθούν ανθεκτικότητες κ.τ.λ. είναι στοιχεία που η γνώση και η κατανόηση τους απαιτεί επιστημονική κατάρτιση και δεν έχει καμιά σχέση με την οικονομική δυνατότητα κάποιου να "ανοίξει μια επιχείρηση".

Η προστασία του καταναλωτή θα πρέπει να αποτελέσει πρώτο μέλημα της πολιτείας. Πολύ απλά με ελέγχους στις λαϊκές και στα μανάβικα θα μπορούσε να ανιχνευούνται υπολείμματα φυτοφαρμάκων και να αφαιρούνται οι άδειες για να αγοράζονται χρονικά διαστήματα από τους παραγωγούς ή απ' αυτούς που εμπορεύονται τα φυτοφάρμακα.

Θα ήθελα τέλος να κάνω μια μικρή αναφορά στην άποψη που πλασάρεται από ευαίσθητους (τις περισσότερες φορές) αλλά άσχετους πολίτες ότι μπορούμε να καταργήσουμε Αύριο τα Φυτοφάρμακα και να παραγάγουμε προϊόντα χωρίς αυτά. Η "Βιολογική Γεωργία" και η "Ολοκληρωμένη Καταπολέμηση" είναι δύο τομείς που θα πρέπει να αναπτυχθούν επαρκώς ώστε να μειώσουμε κατά το δυνατόν τις επεμβάσεις στο περιβάλλον με φυτοφάρμακα. Δυστυχώς όμως απέχουμε πολύ από το να μπορέσουμε να καλύψουμε τις ανάγκες του πλανήτη μας σε προϊόντα με αυτές τις μεθόδους. Δεν υπάρχει επί του παρόντος άλλος δρόμος από την σωστή οργάνωση στην διακίνηση των φυτοφαρμάκων και η ενημέρωση των παραγωγών για την σωστή χρήση των. Αυτό είναι και το ζητούμενο από το παρόν έντυπο που ελπίζω να ανησυχήσει πολλούς παραγωγούς.

Ο Γεωπόνος της Ε.Α.Σ. Μυλοποτάμου

Γεωργία Α.
Γ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΚΗΣ

ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ:

Περίπου 300.000 αιγοπρόβατα συντηρούνται στην επαρχία Μυλ/μού. Σε μια εποχή που οι βοσκότοποι συνεχώς μειώνονται (αξιοποίηση στη γεωργία κυρίως με φύτευση ελαιοδένδρων) είναι φυσικό να μην επαρκή η βόσκηση των εναπομεινόντων βοσκοτόπων για να καλύψει τις ανάγκες των ζώων. Στις παρακάτω γραμμές θα προσπαθήσω να βοηθήσω στην καλύτερη και φθηνότερη επιλογή ζωοτροφών.

ΕΙΔΗ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ:

α) Χονδροειδείς: Πρόκειται για τροφές που έχουν μεγάλο όγκο αλλά μικρή θρεπτική αξία π.χ. Σανός, χόρτα, χασίλια κ.τ.λ.

β) Συμπηκνόμενες: Αντίθετα σ' αυτή τη κατηγορία ανήκουν τροφές με μικρό όγκο και μεγάλη θρεπτική αξία π.χ. Φύραμα και καρποί (καλαμπόκι, κριθάρι κ.λ.π.)

ΑΝΑΓΚΕΣ ΖΩΩΝ:

Οι τροφές είναι απαραίτητες για τη ζωή και την απόδοση των ζώων μας. Οι ανάγκες που πρέπει να καλύψουμε αφορούν:

- 1) συντήρηση των ζώων: Οσο μεγαλύτερο το ζώο τόσο αυξάνουν οι ανάγκες σε τροφή
- 2) κίνηση των ζώων: Κατά την κίνηση το ζώο χρειάζεται "καύσιμο". Αρα ένα μέρος από αυτό που ταιζουμε καίγεται για τις μετακινήσεις των ζώων.
- 3) την εγκυμοσύνη: Στο στάδιο αυτό συντηρούμε μαζί με την μητέρα και το έμβρυο.
- 4) την γαλακτοπαραγωγή: Για να παραγάγει γάλα το ζώο χρειάζεται να καταλώσει ανάλογες ποσότητες τροφής.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

- Αν περιορίσουμε τις μετακινήσεις των ζώων κάνουμε οικονομία στις τροφές.
- Οσο περισσότερο γάλα βγάζει ένα ζώο τόσο μεγαλύτερη ποσότητα τροφής καταναλώνει.

ΣΤΑΔΙΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΙΔΙΑΙΤΗΡΗ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

1. ΤΟΝΩΣΗ: Την εποχή της λασιάς το θηλυκό πρόβατο ή αίγα πρέπει να "στέκουν καλά". Η σωστή διατροφή την περίοδο του ζευγαρώματος επηρεάζει θετικά την γονιμότητα και μειώνει τον χρόνο των επιβάσεων με αποτέλεσμα τη συγκέντρωση των τοκετών.

Προτείνεται: Χορήγηση 300 - 400 γραμμαρίων καλαμπόκι ή κριθάρι για τα ζώα που δεν έχουν υπερβολικό βάρος.

Προσοχή: Τα ζώα να "στέκουν καλά" ούτε αδύναμα ούτε πολύ βαριά "ξικομένα".

2. ΤΕΛΟΣ ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗΣ: Τις τελευταίες 60 ημέρες της εγκυμοσύνης το αρνί ή κατσίκι παίρνει το μεγαλύτερο μέρος του βάρους του μέσα στη κοιλιά της μητέρας. Η καλή θρέψη της μητέρας αυτό το διάστημα θα δώσει νεογέννητο μεγαλύτερου βάρους πράγμα πολύ σημαντικό, όχι μόνο για το τελικό βάρος που θα πάρει τα νεογέννητα, αλλά και για την αύξηση της αντοχής τους στις ασθένειες (μείωση θνησιμότητας αρνιών και ριφιών). Ταυτόχρονα η μητέρα δεν εξαντλείται για τις ανάγκες του τοκετού και έχει δυνατότητα αυξημένης γαλακτοπαραγωγής.

Προτείνεται: Η χορήγηση μείγματος ζωοτροφών 0,5 κιλό ανά ζώο και η χρήση καλής ποιότητας σανού (Μηδικής).

Χρησιμοποιείτε μαρμαρόσκονη μαζί με τις τροφές που ταιζεται σε ποσότητα 10-20 κιλά στο τόνο του μίγματος κυρίως τους 2 τελευταίους μήνες της εγκυμοσύνης.

Προσοχή: ► Η χορήγηση φυράματος να γίνεται σταδιακά αρχίζοντας από μικρές ποσότητες και αυξάνοντας 50 γραμμάρια την ημέρα.

► Οσο προχωρούμε προς τη γέννα, η χωρητικότητα του στομαχιού των ζώων μικραίνει από την αύξηση του

εμβρύου στη μήτρα, και τα ζώα δεν μπορούν να φάνε μεγάλες ποσότητες χόρτου. Γι' αυτό να χορηγούνται συμπηκνόμενες τροφές και σανός μηδικής.

3. ΓΑΛΑΚΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗ-ΘΗΛΑΣΜΟΣ: Μετά τη γέννα, το πρόβατο που ταιστήκε σωστά τους τελευταίους 2 μήνες έχει αποθέματα λίπους από την καύση του οποίου παράγει ενέργεια. Ετσι στη διατροφή του πρέπει να συμπληρώσουμε πρωτεΐνες και ανόργανα άλατα. Τα θρεπτικά στοιχεία αυτά δίδονται από μίγματα τροφών (βλέπε πίνακα) ή ειδικά φυράματα.

Προτείνεται: Χορήγηση 400 - 500 γραμ. φυράματος ή μίγματος συν ένα κιλό σανό τριφυλλίου για πρόβατα που βγάζουν 1 Kgr γάλα ημερησίως.

Οσο αυξάνει το διαθέσιμο χόρτο για βόσκηση μπορεί να μειώνεται η ποσότητα του χορηγούμενου σανού και φυράματος.

Προσοχή: Οι καρποί (καλαμπόκι, κριθάρι κ.λ.π.) δίδουν μεγάλη ποσότητα ενέργειας στα ζώα αλλά μικρές ποσότητες πρωτεϊνών και ασβεστίου. Γι' αυτό η χρήση στο διάστημα αυτό μόνο καρπών θα παχύνει τα ζώα και θα μειώσει τη γαλακτοπαραγωγή.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΣΒΕΣΤΙΟΥ

Το ασβέστιο είναι απαραίτητο στη διατροφή των αιγοπροβάτων. Ολοι γνωρίζουμε ότι το γάλα και τα κόκκαλα είναι πλούσια σε ασβέστιο. Ελλειψη ασβεστίου εκτός από τα γνωστά προβλήματα που προκαλεί στα ζώα (βλέπε εικόνα) μειώνει και το παραγόμενο γάλα.

Εικόνα 33: Ενημερωτικό Δελτίο 5

Πηγή: Γραφείο Υποστήριξης Α.Σ. Μυλοποτάμου

ΣΥΧΝΟΤΕΡΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Τα αιγοπρόβατα προσβάλλονται από πολλές αρρώστιες, ορισμένα από αυτές όταν εκδηλωθούν δεν αντιμετωπίζονται αλλά και αυτές που αντιμετωπίζονται κοστίζουν τελικά πολύ ακριβά στον κτηνοτρόφο. Στο κόστος της αρρώστιας συμπεριλαμβάνονται η αξία του εισοδήματος που χάνεται, η αξία των ζώων που χάνονται, το κόστος της θεραπείας των ζώων και άλλα. Για τους παραπάνω λόγους ο κτηνοτρόφος πρέπει να εφαρμόζει έγκαιρα τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα στο κοπάδι του για να προλαβαίνει τις αρρώστιες.

"Είναι προτιμότερο να προλαβαίνουμε τις αρρώστιες παρά να τις θεραπεύουμε".

Η ΕΝΤΕΡΟΤΟΞΙΝΑΙΜΙΑ: Είναι από τις πιο συχνές αρρώστιες στα αιγοπρόβατα και προκαλεί μεγάλες απώλειες. Το χαρακτηριστικό της είναι οι ξαφνικοί θάνατοι. Οι διάφοροι τύποι του μικροβίου (Cl. Perfrin-

gens) που προκαλούν την εντεροτοξιναιμία υπάρχουν στο περιβάλλον και στο έντερο των ζώων όπου υπάρχει μια ισορροπία μεταξύ τους. Όταν υπάρχει

κάποια διαταραχή στο ζώο, ιδιαίτερα στο έντερο, διαταράσσεται η μεταξύ τους ισορροπία υπέρ του μικροβίου και εκδηλώνεται η αρρώστια, αν το ζώο δεν είναι εμβολιασμένο.

Συνθήκης που ευνοούν την αρρώστια: Οι κτηνοτρόφοι δεν πρέπει να ξεχνούν ότι είναι περισσότερο ευαίσθητα στην αρρώστια. α) αρνιά και κατσίκια τις πρώτες 15 ημέρες της ζωής τους, β) βελτιωμένα ζώα και γ) ζώα καλής θρεπτικής κατάστασης. Ακόμη οι απότομες μεταβολές του καιρού, η βόσκηση χόρτου με υγρασία, η χορήγηση μεγάλης ποσότητας τροφής πολύ πλούσιας σε δημητριακούς (καλαμπόκι, κριθάρι κ.α.) ή πολύ πλούσιας σε πρωτεΐνες (βαμβάκοπιτα, σόγια κ.α.) η γρήγορη αλλαγή της διατροφής από ξηρή σε χλωρή, διάφοροι στρεσοϊκοί παράγοντες, όπως μεταφορά, εμβολιασμοί, διάφορες παρασιτώσεις ή μολύνσεις με άλλα μικρόβια βοηθούν στην εκδήλωση της αρρώστιας.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ είναι συνήθως χωρίς αποτέλεσμα γιατί η αρρώστια εξελίσσεται πολύ γρήγορα και επομένως δεν προλαβαίνουμε να κάνουμε τίποτα.

Η ΜΟΝΗ ΛΥΣΗ ΕΙΝΑΙ Η ΠΡΟΛΗΨΗ.

1) με αποφυγή όλων των σφαγμάτων που βοηθούν στην εκδήλωση μιας αρρώστιας και

2) με συστηματικούς εμβολιασμούς των ζώων.

Ο εμβολιασμός για την προστασία από την εντεροτοξιναιμία είναι αναγκαίος και πρέπει να γίνεται με σχολαστικότητα.

α) **Στις αίγες και στις προβατίνες** όταν δεν έχουν εμβολιαστεί στο παρελθόν πρέπει να γίνουν δυο εμβολιασμοί σε διάστημα 6 εβδομάδων φροντίζοντας ο δεύτερος εμβολιασμός να γίνει 3-4 εβδομάδες πριν από τον τοκετό.

Στη συνέχεια γίνεται ένας εμβολιασμός σε κάθε εγκυμοσύνη, 3-4 εβδομάδες πριν από τον τοκετό πάντα.

β) **Τα αρνιά και τα κατσίκια** που γεννήθηκαν από εμβολιασμένες μητέρες είναι προστατευμένα για 12 εβδομάδες.

Ο πρώτος εμβολιασμός σε αυτά πρέπει να γίνει όταν θα γίνουν 2 μηνών και ο δεύτερος 4-6 εβδομάδες αργότερα.

γ) **Σε αρνιά και κατσίκια** που γεννήθηκαν από μη εμβολιασμένες μητέρες, ο πρώτος εμβολιασμός πρέπει να γίνει στις 20-30 ημέρες μετά τη γέννηση και ο δεύτερος 4-6 εβδομάδες αργότερα.

"Οι αρρώστιες στα ζώα προκαλούν μεγάλες ζημιές και ελαττώνουν το εισόδημα του κτηνοτρόφου".

Η ΛΟΙΜΩΔΗΣ ΑΓΓΑΛΞΙΑ: είναι μια σοβαρή αρρώστια που προσβάλλει το μαστό, τις αρθρώσεις και τα μάτια. Η οικονομική ζημιά είναι αποτέλεσμα θανάτων, μείωσης της φυσικής κατάστασης του κοπα-

διού και πολύ μεγάλης μείωσης της γαλακτοπαραγωγής.

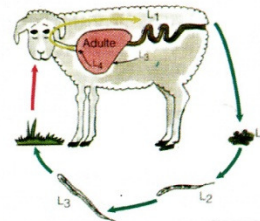
ΘΕΡΑΠΕΙΑ: όπου εμφανιστεί πρόβλημα με τη Λοιμώδη Αγγαλξία.

α) Εμβολιάστε τις αίγες και τα πρόβατα 4-6 εβδομάδες πριν από τον τοκετό (πάντα κατά την ξηρά περίοδο).

β) Τα αρνιά και τα κατσίκια που θα κρατηθούν για αναπαραγωγή, πρέπει να εμβολιάζονται το 2-3ο μήνα της ζωής τους και να γίνει επανάληψη του εμβολισμού 4-6 εβδομάδες αργότερα.

ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΕΣ ΑΡΡΩΣΤΙΕΣ ΤΩΝ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ: Τα κοπαδιάρικα ζώα μολύνονται εύκολα και πολύ συχνά από πολλά είδη παρασίτων τόσο των σπλάχνων όσο και του δέρματος.

"Δεν υπάρχει πρόβατο ή αίγα που να μην έχει στα σπλάχνα του λίγα ή πολλά παράσιτα τα οποία γίνονται η αιτία μείω-

Ένας από τους τρόπους που μολύνονται τα ζώα και τα λιβάδια από παράσιτα.

σης της απόδοσης σε γάλα και σε κρέας". Όλα τα παράσιτα ασκούν βλαβερή επίδραση στην υγεία και στις αποδόσεις των ζώων που παρασιτούν γιατί τρέφονται με το αίμα ή άλλα θρεπτικά συστατικά των ζώων.

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ: Η σοβαρότητα της προσβολής κάθε ζώου από τα παράσιτα εξαρτάται από τον αριθμό που φιλοξενεί στο σώμα του. Η διάρροια, το αδυνάτισμα, η ανορεξία, ο βήχας, η μείωση της γαλακτοπαραγωγής και το σταμάτημα της ανάπτυξης, είναι συμπτώματα και από τη μόλυνση με παράσιτα. Μεγάλου βαθμού μόλυνση έχει ως αποτέλεσμα την αχρήστευση του ζώου.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ: Ο χρόνος χορήγησης των αντιπαρασιτικών φαρμάκων εξαρτάται από την περιοχή και από τη χρονιά.

Οι πολλές βροχές σε συνδυασμό με το ζεστό καιρό βοηθούν στη μόλυνση των αιγοπροβάτων.

Συνήθως τρεις αποπαρασιτισμοί το χρόνο είναι απαραίτητοι (τέλος χειμώνα, τέλος άνοιξης, φθινόπωρο).

Δώστε έγκαιρα αντιπαρασιτικό χάπι στα αρνιά και στα κατσίκια για τις ταινίες (όταν γίνουν ενός μηνός).

Τα τσιμπούρια θα πρέπει να καταπολεμάται επίσης τακτικά. Εκτός των άλλων είναι η αιτία της μεταφοράς του μικροοργανισμού της πυροπλάσμωσης (πυρετός του καλοκαιριού), αρρώστιας που κάνει με-

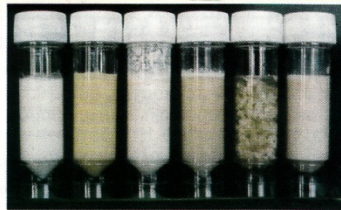
γάλη ζημιά στα αιγοπρόβατα. Με τη συστηματική καταπολέμηση των παρασίτων πετυχαίνουμε παράλληλα μείωση της μόλυνσης των βοσκοτόπων με αυγά των παρασίτων, γεγονός που βοηθά στην εξυγίανση των βοσκοτόπων και στη μείωση της μόλυνσης των ζώων.

Η ΜΑΣΤΙΤΙΔΑ: είναι η συχνότερη αρρώστια των αιγοπροβάτων. Δημιουργεί τεράστια προβλήματα και μεγάλες οικονομικές ζημιές από τη μείωση της γαλακτοπαραγωγής, την απόρριψη του γάλακτος ακατάλληλου για τον καταναλωτή, το μεγάλο κόστος της θεραπείας και την απώλεια ζώων.

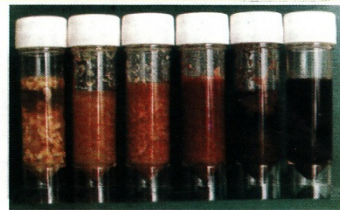
Η μαστίτιδα προκαλείται από την είσοδο μικροβίων στο μαστό. Οι κυριώτεροι παράγοντες που βοηθούν τη μόλυνση του μαστού είναι ο μεγάλος αριθμός μικροβίων που υπάρχουν στους χώρους που ζουν και συγκεντρώνονται τα ζώα και η ευκολία με την οποία τα μικρόβια μπορούν να μπουν στο μαστό.

ΤΑ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ: είναι ανάλογα με τη σοβαρότητα της μόλυνσης και τη διάρκεια της. Παρατηρείται διαταραχή της γενικής κατάστασης του ζώου όπως πυρετός ανορεξία και τοπικά συμπτώματα στο μαστό όπως διόγκωση, κοκκίνισμα σκλήρυνση τοπική υπερθερμία, μείωση του γάλακτος το οποίο έχει φανερή αλλοίωση της σύστασής του (κλινική μαστίτιδα). Είναι ενδεχόμενα από τα παραπάνω να συμβαίνει μόνο μείωση του γάλακτος το οποίο δεν εμφανίζει αλλοιώσεις που μπορούμε να αντιληφθούμε με το μάτι (Υποκλινική μαστίτιδα). Στην περίπτωση της "υποκλινικής μαστίτιδας" δυστυχώς, δεν λαμβάνομε συνήθως μέτρα με αποτέλεσμα πολλές φορές, σταδιακά να εκδηλώνονται τα υπόλοιπα συμπτώματα της "κλινικής μαστίτιδας".

Διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει το "γάλα" από ζώο με μαστίτιδα.

"Σε κάθε κλινική μαστίτιδα κρύβονται πίσω της 3-30 υποκλινικές μαστίτιδες".

ΘΕΡΑΠΕΙΑ: Βασική μέριμνα επομένως του κτηνοτρόφου είναι να εφαρμόζει όλα τα προληπτικά μέτρα για τη μαστίτιδα.

1. Εξασφαλίστε αρκετό χώρο σταυλισμού για κάθε ζώο, το ελάχιστο 1 τετραγωνικό μέτρο για κάθε αίγα ή προβατίνα και 0,3 τετρ. μέτρα για κάθε αρνί ή κασίκι μεγαλύτερο του ενός μηνός.

2. Ο αέρας του σταύλου πρέπει να ανανεώνεται σε όλες τις εποχές του χρόνου χωρίς να δημιουργούνται ρεύματα αέρα.

3. Φροντίζετε τις συνθήκες υγιεινής του σταύλου και των χώρων που συγκεντρώνονται τα ζώα.

α/ η κοπριά πρέπει να απομακρύνεται όσο πιο συχνά είναι δυνατό

β/ πρέπει να γίνεται απολύμανση μια φορά το μήνα τουλάχιστον

4. Το γάλα των ζώων με μαστίτιδα δεν πρέπει να ρίχνεται στο δάπεδο του σταύλου, γιατί θα μολυνθούν και άλλα ζώα.

5. Το ζώο με μαστίτιδα αρμέγεται τελευταίο και σε ειδικό δοχείο, και έτσι με αυτόν τον τρόπο:

► Μειώνονται τα προβλήματα από τις μαστίτιδες

► Βελτιώνεται η ποιότητα αλλά και η ποσότητα του γάλακτος που παράγεται.

► Αποφεύγονται οι διάρροιες στα αρνιά και τα κασίκια.

"Είναι έγκλημα να αρμέγουμε το ζώο που του κάναμε ένεση με αντιβιοτικό μέσα στο δοχείο με το γάλα. Καταστρέφουμε όλη την παραγωγή του τυροκομείου γιατί το τυρί δεν ωριμάζει".

ΤΟ ΓΑΛΑ

Σωστοί χειρισμοί για καλή ποιότητα γάλακτος

α) **Καθαριότητα:** Οι ακαθαρσίες μέσα στο γάλα είτε προέρχονται από τα ζώα (κοπριές) είτε από το περιβάλλον αυξάνουν τον αριθμό μικροβίων με κίνδυνο το γάλα να ξυδιάσει έως να καταστραφεί

► Συρώνετε το γάλα με καθαρή σίτα

που κατακρατάει τις ακαθαρσίες.

β) **Συνθήκες Αποθήκευσης:** Ο χώρος που φυλάσσουμε το γάλα μέχρι να το παραδώσουμε στο τυροκομείο (δοχεία), καθώς και οι θερμοκρασίες στις οποίες παραμένει μπορεί να υποβαθμίσει σημαντικά την ποιότητά του - πλένεται καλά τα δοχεία μεταφοράς και φυλάσσετε το γάλα σε ψυγείο ως την ώρα παράδοσής του στο τυροκομείο.

γ) **Υγιεινή:** η ανάμιξη γάλακτος αιγοπροβάτων που είναι άρρωστα (π.χ. από μαστίτιδα) ή τους εφαρμόζουμε κάποια προληπτική θεραπεία (κάψουλες, αντιβιώσεις), με το γάλα των υγιών ζώων υποβαθμίζει και μερικές φορές καταστρέφει το προϊόν αφού το κάνει άχρηστο για τυροκόμηση

► αρμέγετε ξεχωριστά τα ζώα που είναι άρρωστα και απομακρύνετε το γάλα τους από το χώρο που ζούν.

► ενημερώνετε τους τυροκόμους αν έχετε χρησιμοποιήσει κάψουλες στα ζώα σας.

Μην ξεχνάτε η σωστή διατροφή αυξάνει την ποσότητα του γάλακτος και η καθαριότητα την ποιότητά του. Δεν είναι μακριά η εποχή που δεν θα μπορούμε να εμπορευτούμε το γάλα μας αν δεν είναι πολύ πιο καθαρό από μικροοργανισμούς απ' ότι σήμερα.

Προβλήματα στο στομάχι των αιγοπροβάτων από λάθος διατροφή

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑΣ

Όπως φαίνεται από τις τιμές των κτηνοτροφικών προϊόντων τα τελευταία χρόνια σε σχέση με το κόστος των αγοραζόμενων ζωοτροφών, κάθε άλλο παρά εξασφαλίζεται το εισόδημα του κτηνοτρόφου και κατά συνέπεια η βιωσιμότητα των κτηνοτροφικών εκμεταλεύσεων. Είναι κοινό μυστικό άλλωστε ότι η κτηνοτροφία σήμερα στηρίζεται στις επιδοτήσεις.

ΕΞΟΔΑ ΜΙΑΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ:

i) **Διατροφή:** Το κόστος της διατροφής των ζώων είναι το μεγαλύτερο έξοδο για τον κτηνοτρόφο. Με σημερινές τιμές των έτοιμων φυραμάτων, καρπών και σανών υπολογίζεται ότι το κάθε πρόβατο στοιχίζει κοντά στις 30.000 δρχ. ετησίως (αναφέρομαι φυσικά στη περίπτωση που ο κτηνοτρόφος δεν παράγει σανά ή καρπούς και καλύπτει τις ανάγκες των ζώων του με αγοραζόμενες τροφές).

ii) **Θάνατοι - αρρώστιες:** Οι θάνατοι (κυρίως των αρνιών ή ριφιών) είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα στα κοπαδιάρικα αιγοπρόβατα και μειώνουν την παραγωγή κρέατος. Οι αρρώστιες των ενήλικων μειώνουν την γαλακτοπαραγωγή αλλά και την ποσότητα κρέατος (κακοί τοκετοί).

ΑΙΤΙΑ

(1) **Κακή Τεχνική Υποδομή:** Η έλλειψη ποιμνιοστασίων που θα προφυλάξει τα νεογέννητα από τις αντίξοες καιρικές συνθήκες και θα μας δώσει δυνατότητα σωστής διατροφής των ζώων.

(2) **Κακή διατροφή:** Κυρίως κατά τους τελευταίους 2 μήνες της εγκυμοσύνης όπως αναλυτικά έχει ήδη αναφερθεί στο παρόν δελτίο.

(3) **Κακή υγιεινή χώρων:** Ακόμα και στις περιπτώσεις που υπάρχει ποιμνιοστάσιο ελάχιστες φορές τηρούνται οι συνθήκες υγιεινής όπως καθαριότητα από κοπριές, απεντόμωση των χώρων κ.τ.λ.

(4) **Μη έγκαιρη χρήση εμβολίων και καψουλών:** Σε πολλές περιπτώσεις οι θάνατοι αρνιών από εντεροτοξαιμία προηγούνται των εμβολίων που πρέπει να γίνουν προληπτικά.

(5) **Μη τακτική επαφή με ειδικούς:** (Κτηνίατρος - Γεωπόνους Ζωοτεχνίας) αυτό έχει αποτέλεσμα την κακή διαχείριση των ζώων μας και σε επίπεδο διατροφής και σε επίπεδο υγείας τους.

iii) Λοιπά έξοδα

(1) **Συντήρηση εγκαταστάσεων:** Οπου υπάρχουν ποιμνιοστάσια, αποθήκες και απαιτούν μια (χαμηλή) δαπάνη συντήρησης.

(2) **Καύσιμα - έξοδα αυτοκινήτου:** Σε μερικές κτηνοτροφικές μονάδες το αυτοκίνητο είναι ένα σημαντικό κόστος που πολλές φορές δεν παίρνουμε υπόψη τόσο για την μεταφορά του γάλακτος όσο και των ζωοτροφών αρκετοί

κτηνοτρόφοι κάνουν άνω των 30 Κμ ημερησίως και το κόστος αυτής της μετακίνησης (καύσιμα, λάστιχα, φθορές κ.λ.π.) είναι πάνω από 1000 δρχ.

(3) **Τοκοχρεολύσια:** Πολλές χρεωμένες κτηνοτροφικές μονάδες χρειάζονται μεγάλα ποσά ετησίως για να πληρώσουν οφειλές προς την Αγροτική Τράπεζα (πολλές φορές ληξηπρόθεσμες).

ΕΞΟΔΑ ΜΙΑΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ:

i) **Κρέας:** Η παραγόμενη ποσότητα κρέατος είναι συνάρτηση της υγείας των ζώων, της ράσας, των συνθηκών διαβίωσης τους και της διατροφής. Η ύπαρξη ποιμνιοστασίου που θα βοηθήσει στην αύξηση της πολυιδιότητας και θα ελαττώσει τους θανάτους, αυξάνει την παραγωγή κρέατος.

Η σωστή διατροφή των αιγοπροβάτων στους κρίσιμους μήνες εγκυμοσύνης και κατά το θηλασμό αυξάνει το παραγόμενο κρέας και γάλα.

Η τιμή του κρέατος είναι και θέμα εποχής που διαθέτουμε τα ζώα μας. Η πάχυνση των αμνοεριφίων μπορεί εφόσον είναι δυνατή να αυξήσει το εισόδημα του κτηνοτρόφου όχι μόνο αυξάνοντας το κρέας αλλά και την τιμή διάθεσης του.

ii) **Γάλα:** Η παραγόμενη ποσότητα εξαρτάται από τους ίδιους παράγοντες που αναφέρθηκαν στο κρέας. Η τιμή όμως του γάλακτος είναι θέμα ποιότητας. Έχει γίνει εκτενής αναφορά για τον τρόπο παραγωγής ποιοτικού γάλακτος παραπάνω.

iii) **Επιδοτήσεις:** Για την ώρα είναι το αποκομμί του κτηνοτρόφου. Το δυσάρεστο είναι ότι υπάρχει ημερομηνία λήξεως της χορήγησης τους και καλό θα είναι να πάψει η κτηνοτροφία μας να στηρίζεται σ' αυτές. Θα ήταν ευχής έργο να χρησιμοποιηθούν για την βελτίωση των εκμεταλεύσεων μας: ποιμνιοστάσια, δεξαμενές, αποθήκες κ.λ.π.

Η εκτροφή ζώων καλών αποδόσεων προϋποθέτει ταυτόχρονα καλές συνθήκες διαβίωσης.

ΣΤΟΧΟΣ ΜΙΑΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗΣ

Είναι βασικός όρος της οικονομίας το οποίο μπορεί να καταλάβει και ο καθένας πως για να αυξηθεί το εισόδημα μας πρέπει να αυξήσουμε την παραγωγή και να μειώσουμε τα έξοδα.

A/ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Το μεγάλο κομμάτι των εξόδων το οποίο παίρνει σίγουρα μείωση είναι η διατροφή και αυτό γίνεται με: 1) Παραγωγή ζωοτροφών από τον Κτηνοτρόφο: Αν μπορεί να παράγει 4-5 μπάλες σανό για το κάθε ζώο του εξοικονομεί 10.000 δρχ. για το κάθε ζώο. Οπου δεν υπάρχει

τρόπος καλλιέργειας για σανό τουλάχιστον ας σπέρνονται χασίλια τα οποία μπορούν να εξοικονομήσουν 6-7.000 ανά ζώο ετησίως. Οπου βέβαια υπάρχει νερό θα πρέπει να καλλιεργηθεί μηδική (μεγάλη παραγωγή και καλής ποιότητας σανός) ή σόργο.

2) Βελτίωση βοσκοτόπων: Αν γίνεται καλή χρήση των βοσκοτόπων (όχι υπερβόσκηση) αυξάνει σημαντικά η παραγόμενη ποσότητα χλόης. Η ποσότητα χλόης αυξάνει επίσης με την χρήση λιπασμάτων (συμβουλευτείτε γεωπόνο κατά περίπτωση).

B/ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Μια μέση παραγωγή κατά ζώο γύρω στα 70 kgf ετησίως δίδει έσοδα περίπου 15.000 δρχ. Η αύξηση της παραγωγής του γάλακτος σε 140 κιλά κατά ζώο το χρόνο ανεβάζει τα έσοδα στις 30.000 δρχ. Για να πάμε από την χαμηλή παραγωγή στην μεγάλη απαιτούνται: ποιμνιοστάσιο, αποθήκη, νερό, καλή διατροφή και καλή υγεία. Βέβαια θα πρέπει κάθε χρόνο να γίνεται ανανέωση του κοπαδιού με διατήρηση των πιο παραγωγικών, νεαρών ζώων και εμπλουτισμό με νέα αμνοεριφία που προέρχονται από καλές - παραγωγικές μάνες.

Αγαπητοί Κτηνοτρόφοι:

Δεν είναι βέβαια δυνατόν, μέσα σε λίγες σελίδες ενός ενημερωτικού εντύπου να χωρέσουν όλες οι πληροφορίες και τεχνικές διαχείρισης μιας κτηνοτροφικής μονάδας. Φιλοδοξία μου στο παρόν δελτίο να προβληματίσω πολλούς από σας για ότι μέχρι τώρα κάνατε ή δεν κάνατε, από παράδοση, στη μονάδα σας, και να σας φέρω πιο κοντά στους φυσικούς σας συνεργάτες κτηνιάτρους και γεωπόνους. Θέλω να ευχαριστήσω τον διδάκτορα Στεφανάκη Αλέκο, κτηνίατρο, για την πολύτιμη βοήθεια στην σύνταξη και παρουσίαση των εσωτερικών σελίδων του δελτίου. Η κτηνοτροφία μας βουλιάζει αργά αλλά σταθερά και εμείς δυστυχώς δεν το καταλαβαίνουμε επειδή εισπράτουμε κάθε χρόνο επιδότηση κοντά στις 7.000 για κάθε ζώο μας. Η βελτίωση κυρίως της κτηριακής υποδομής στη μονάδα σας θα σας βοηθήσει να υπάρξετε και μετά τις επιδοτήσεις. Τα σχέδια βελτίωσης που εξασφαλίζουν επιδοτήσεις της τάξης του 45% για κτηριακή υποδομή ή εκχερνώσεις βοσκοτόπων πρέπει να γίνουν μοχλός βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των ζώων σας και αύξησης του εισοδήματός.

Ο
Γεωπόνος

Γ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΚΗΣ

Ημερίδα για τον εκσυγχρονισμό κτηνοτροφικών μονάδων από την ΕΑΣ Μυλοποτάμου

04.05.2009 | 09:08

Σήμερα Δευτέρα 4 Μαΐου, στις 10:30 πμ, ξεκινά ενημερωτική ημερίδα για τη κτηνοτροφία, με τίτλο «Εκσυγχρονισμός – Διαχείριση Κτηνοτροφικών Μονάδων» στο Πέραμα του Μυλοποτάμου της Κρήτης που διοργανώνεται από την Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα και την ομώνυμη Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μυλοποτάμου.

Η ημερίδα θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα «ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΤΕΚΙ», απέναντι από τα γραφεία της Ένωσης. Στόχος της είναι η ενημέρωση των αγροτών, των αγροτικών φορέων και οργανώσεων για τους τρόπους διαχείρισης των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων, την παραγωγή προϊόντων ποιότητας και την ασφαλή επεξεργασία γάλακτος.

Παράλληλα, θα παρουσιαστούν τα ανοικτά και αναμενόμενα προγράμματα ενίσχυσης για τον αγροτικό τομέα και ειδικότερα για τη κτηνοτροφία, καθώς και οι υποστηρικτικές υπηρεσίες και τα εξειδικευμένα για τον τομέα προϊόντα της Παγκρήτιας Τράπεζας.

Στο πλαίσιο της ημερίδας θα μιλήσουν οι κ.κ.:

- Αλέκος Στεφανάκης (Δρ. Κτηνίατρος) «Διαχείριση αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων για την αριστοποίηση της παραγωγής προϊόντων ποιότητας»
- Γιάννης Τσιριγωτάκης (Κτηνίατρος, TUV-HELLAS) «Ασφάλεια και υγιεινή στην επεξεργασία γάλακτος»

Θα παρουσιαστούν, επίσης, από συμβούλους και στελέχη της Παγκρήτιας Τράπεζας:

- Τα προγράμματα και οι ενισχύσεις για την κτηνοτροφία και τον αγροτικό τομέα.

Τα Τραπεζικά προϊόντα και οι υποστηρικτικές υπηρεσίες της Παγκρήτιας Τράπεζας για τον αγροτικό τομέα.

Εικόνα 34: Ημερίδα για τον εκσυγχρονισμό των κτηνοτροφικών μονάδων

Πηγή: www.paseges.gr

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΗΜΕΡΙΔΑΣ:

Αρχοντάκης Εμμανουήλ
(Αντινομάρχης Ρεθύμνου)

Σταυρακάκης Εμμανουήλ
(Νομ/κος Σύμβουλος)

Κοϊνάκης Ιωάννης
(Γεολόγος εκπρ. ΓΕΩΤΕΕ)

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Πίτερης Χαράλαμπος

Μπαγουράκη Βιβή

Γεωργιάδη Ρούλα

Μπαξεβάνη Μαριάννα

Τσιριντάνης Γιάννης

Δ Ι Ο Ρ Γ Α Ν Ω Σ Η
Νομαρχιακή Αυτ/ση Ρεθύμνου

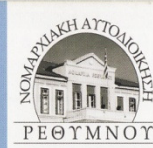
με τη συνεργασία
του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου
Ελλάδας (παράρτημα Κρήτης),
της Ε.Α.Σ. Ρεθύμνου
και της Ε.Α.Σ. Μυλοποτάμου

Π Λ Η Ρ Ο Φ Ο Ρ Ι Ε Σ :

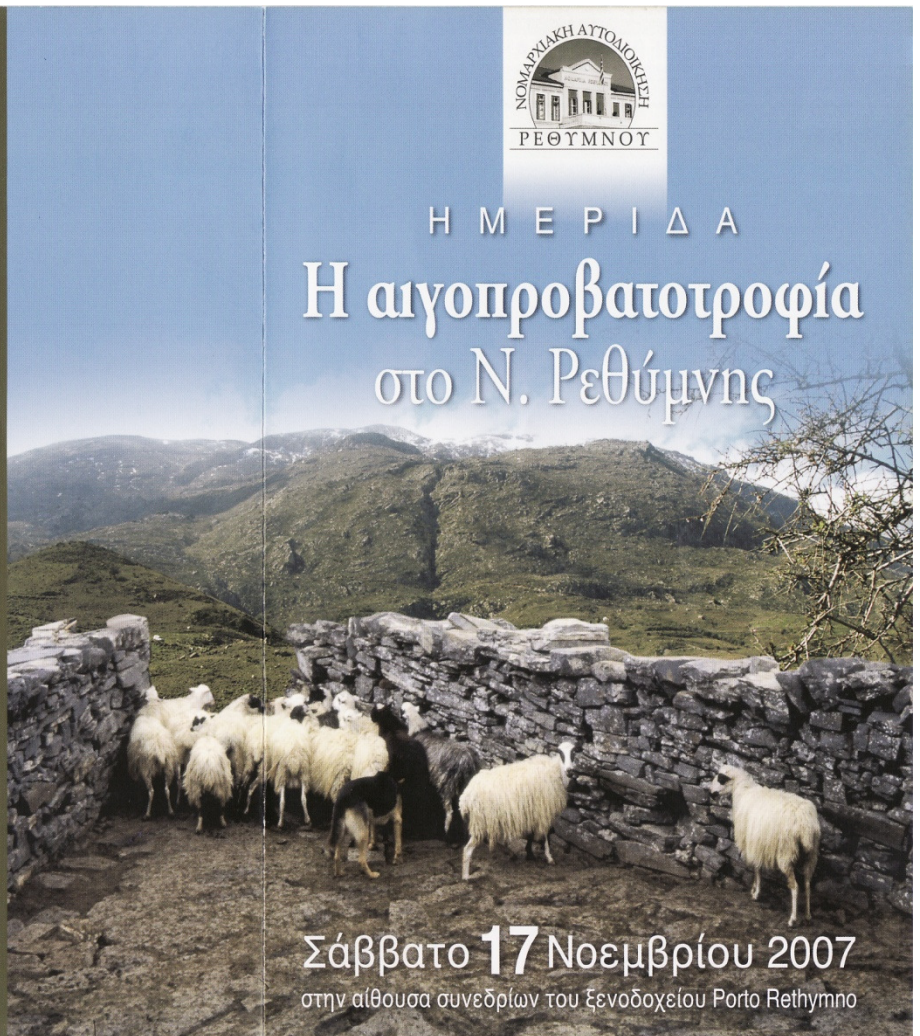
Τηλ.: 28310 88709, 88705, 88706

Fax: 28310 24247

E-mail: press@na-rethymnis.gr

Η Μ Ε Ρ Ι Δ Α
Η αιγοπροβατοτροφία
στο Ν. Ρεθύμνης

Σάββατο 17 Νοεμβρίου 2007

στην αίθουσα συνεδρίων του Ξενοδοχείου Porto Rethymno

Εικόνα 35: Ημερίδα για την Αιγοπροβατοτροφία στο Ν. Ρεθύμνης

Πηγή: Α.Σ. Μυλοποτάμου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ «Η ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΟ Ν. ΡΕΘΥΜΝΗΣ» ΣΑΒΒΑΤΟ 17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2007

- 9:30** Καλοσώρισμα
από το Νομάρχη Ρεθύμνου Κο Γεώργιο Παπαδάκη
- 9:35** Χαιρετισμοί
από τους βουλευτές του Νομού Ρεθύμνου
Κα Όλγα Κεφαλογιάννη και Κο Ηλία Λαμπίρη
- 9:45** Κήρυξη έναρξης της Ημερίδας
από τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων Κο Αλέξανδρο Κοντό
- Θ Ε Μ Α Τ Α**
- 10:00** Η αιγοπροβατοτροφία στον Νομό μας.
Προβλήματα - Προοπτικές - Δυνατότητες
Εισηγητής: Γεωργουλιάκης Γεώργιος, Γεωπόνος ΕΑΣ Μυλοποτάμου
- 10:15** Ζωικός πληθυσμός στο Νομό Ρεθύμνης και γενετική
Βελτίωση - Προτάσεις
Εισηγητής: Δρ. Βολάνης Μανούσας, Ερευνητής ΕΘΙΑΓΕ
- 10:30** Συστήματα εκτροφής αιγοπροβάτων
Ορθολογική διαχείριση βοσκοτόπων
Εισηγητής: Δρ. Στεφανάκης Αλέκος
Κτηνίατρος - Συνεργαζόμενος ερευνητής ΕΘΙΑΓΕ
- 10:45** Ζωοτροφές - Προβλήματα - Προοπτικές
Εισηγητής: Μελισσοουργός Ηλίας
Πρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Ζωοτροφών

- 11:00** Διάλειμμα 30'
Προσφορά Μπουφέ
- 11:30** Εκσυγχρονισμός κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων
στο Νομό μας
Εισηγητής: Ρωμανίδης Νικόλαος
Δ/ντης Δ/σης Αγροτικής Ανάπτυξης
- 11:45** Κτηνοτροφικά προϊόντα του νομού μας
από την παραγωγή έως την κατανάλωση
Εισηγήτρια: Παπανικολάου Μπουμπουλίνα
Δ/ντρια Δ/σης Κτηνιατρικής
- 12:50** Ποιότητα κτηνοτροφικών προϊόντων του Νομού μας
Προβλήματα εμπορίας - Προοπτικές
Εισηγητής: Χριστοδουλάκης Βενζέλος
Οικονομολόγος ΕΑΣ Ρεθύμνης
- 12:15** Δυνατότητες διείσδυσης των κτηνοτροφικών
προϊόντων του Νομού μας στην τουριστική αγορά
Εισηγητής: Εκπρόσωπος Συλλόγου Ξενοδόχων Ρεθύμνης
- 12:30** ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

**ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΦΙΔΑ ΣΟΥΛΑΤΑΝΙΝΑ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

ΕΝΕΡΓΕΙΑ: ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΣΤΑΦΙΔΑΣ

ΓΙΑ ΣΑΡΡΗ
ΜΕ 4 ΝΕ 214

ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ 2^{ΟΥ} ΚΥΚΛΟΥ

Α/Α	ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ	ΘΕΩΡΙΑ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ
1.	Πρακτική άσκηση σε επιλεγμένο αμπελώνα της περιοχής σε χλωρά κλαδέματα		5
2.	ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΑΜΠΕΛΙΟΥ <ul style="list-style-type: none"> Κυριότερες Μυκητολογικές - Βακτηριολογικές - Ιολογικές ασθένειες α) Φόμοψη - ΙΣΚΑ - εσούτυπα - περονόσπορο - ωίδιο - βοτρυτής β) Καρκίνος αμπελιού - βακτηριακή νέκρωση - όξινη σήψη γ) Μολυσματικός εκφυλισμός - καρούλιασμα φύλλων - βοθρίωση του ξύλου - ίκτερος 	5	
3.	ΖΩΙΚΟΙ ΕΧΘΡΟΙ ΑΜΠΕΛΙΟΥ <ul style="list-style-type: none"> Κυριότερα επιβλαβή έντομα φυλλοξήρα - ευδεμίδα - τζιτζικάκι - τετράνυχος - ερίνωση - ψευδόκοκκος - θρίππους 	5	
4.	α) ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ β) ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	5	
5.	ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΦΥΤΟΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ Ψεκαστήρας πλάτης - επινώτιο νεφελοψεκαστήρα - ψεκαστικά εδάφους - φερόμενα με Τρακτέρ - θειωτήρες - ψαλίδι με υγρό για εσούτυπα		5
6.	<ul style="list-style-type: none"> Προστασία παραγωγών και περιβάλλοντος κατά τους ψεκασμούς. Ταινία 20' - γάντια - φόρμες - μάσκες - καταστροφή συσκευασιών Ομάδες και είδη φυτοπροστατευτικών ουσιών. Τρόποι και οδηγίες χρήσης 		5
7.	<ul style="list-style-type: none"> Υπολλείμματα φυτοπροστατευτικών ουσιών στα προϊόντα Χρησιμοποιούμενα μέσα (παγίδες) για τις Γεωργικές Προειδοποιήσεις 		5
8.	Άρδευση αμπελώνων <ul style="list-style-type: none"> Ριζικό σύστημα (ανάπτυξη ριζών) Άρδευση και ανάπτυξη αμπέλου Εξατμισοδιαπνοή αμπελώνων Ποιότητα νερού Άρδευση αμπελώνων (μέθοδοι άρδευσης) Υδρολίπανση 	5	

30/4
4/5
3/5
Beverato
Mr. Haino
Επίσημη
↑

Εικόνα 36: Πρόγραμμα κατάρτισης των παραγωγών σταφίδας

Πηγή: Γραφείο Υποστήριξης Α.Σ. Μυλοποτάμου

FROM E.A.S.H

**ΜΕΣΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΦΙΔΑ ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑ
ΔΟΤΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

ΔΙΑ: ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΣΤΑΦΙΔΑΣ

A	ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ	ΘΕΩΡΙΑ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ
9.	α) Είδη σωλήνων άρδευσης, σημασία διατομής για σωστή άρδευση <ul style="list-style-type: none"> - Πλαστικά και μεταλλικά εξαρτήματα - Σχηματισμός κεφαλής αρδευτικού συγκροτήματος - Τυπικό παράδειγμα αρδευτικού δικτύου 		5
10.	Επίσκεψη σε αμπελώνα με σύγχρονη εγκατάσταση άρδευσης Είδη υδατοδιαλυτών λιπασμάτων		5
11.	Εισαγωγή στη Βιολογική Γεωργία – Τι είναι Β.Γ. – Αρχές που διέπουν τη Β.Γ. Ορισμός – Στόχοι Βιολογικής Γεωργίας – Διαφορές με άλλες μεθόδους – Χρησιμοποιούμενα μέσα Κανονισμοί Ε.Ε. <ul style="list-style-type: none"> - Περιγραφή των στόχων της 2092/91 - Περιγραφή των στόχων της 2078/92 	5	
12.	Βιολογική καλλιέργεια αμπελιού <ul style="list-style-type: none"> • Λίπανση • Αντιμετώπιση ζιζανίων • Αντιμετώπιση ασθενειών και ζωικών εχθρών • Κατεργασία εδάφους • Άρδευση 	5	
13.	Επίσκεψη σε Βιολογικό Αμπελώνα		5
14.	Επίσκεψη σε ΤΕΙ (Κομπόστ)		5
	ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	30	40

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΑΡΑΓΕΓΕΝΩ ΣΤΑΦΙΔΑΣ

ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Α/Α	ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ	ΘΕΩΡΙΑ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ
1.	α) Παρουσίαση προγράμματος «Ειδικές Δράσεις για τη σταφίδα σουλτανίνα – Στόχοι προγράμματος β) Παρουσίαση εκπ/κού προγράμματος Υποχρεώσεις εκπαιδ/νων Υποχρεώσεις επιμελητών	5	
2.	Η αμπελουργία της Κρήτης • Ιστορική αναδρομή • Εδαφολογικά και κλιματολογικά στοιχεία • Υφιστάμενη κατάσταση • Προβλήματα – προοπτικές	5	
3.	Θρέψη – Λίπανση αμπελιού • Ο ρόλος των θρεπτικών στοιχείων • Παράγοντες που επηρεάζουν τις απαιτήσεις σε θρεπτικά στοιχεία • Έδαφος – Δομή • Τροφωπενίες – αντιμετώπισή τους	5	
4.	Τρόποι εφαρμογής λιπασμάτων α) Χύδην – κατ' όρχους – με υδρολιπαντήρα - διαφυλλικά β) Μορφές Χημικών Λιπασμάτων • Απλά • Σύνθετα • Μικτά • Υδατοδιαλυτά γ) Λιπαντικός τύπος		5
5.	Σχεδιασμός και εγκατάσταση αμπελώνων • Εκλογή θέσης • Εκλογή ποικιλίας – Αμερικάνικου Υποκειμένου Αντοχή (φυλλοξήρα- CaCo ₃ – Νηματώδης – άλατα – όξινα εδάφη – ελλείψεις σε ανόργανα στοιχεία – ξηρασία – υγρασία – συνεκτικότητα εδάφους – ζωηρότητα υποκ/νων – επιτόπιο εμβολιασμό) • Προετοιμασία εδάφους • Χωροταξική διάρθρωση • Φύτευση	5	
6.α	- Πρακτική άσκηση εγκατάστασης σε επιλεγμένο υπό διαμόρφωση αμπελώνα		5
6.β	- Επίσκεψη σε εργαστήριο αβεστομέτρησης Συμπεράσματα από τις αναλύσεις (CaCo ₃) Δειγματοληψία εδάφους		5

7.	<p>Κυριότερα ετήσια και πολυετή ζιζάνια αμπελώνων</p> <ul style="list-style-type: none"> - Περιγραφή - Τρόποι αντιμετώπισης <ul style="list-style-type: none"> α) Μηχανική β) Χημική γ) Βιολογική - Γεωργικά Μηχανήματα <ul style="list-style-type: none"> α) κατεργασίας εδάφους β) ψεκασμού ζιζανίων και καταστροφής ζιζανίων 	5	
8.	<ul style="list-style-type: none"> - Επítőπια αναγνώριση των κυριότερων αγριόχορτων της περιοχής - Επίδειξη Γεωργικών Μηχανημάτων 		5
9.	<p>Πολλαπλασιαστικό υλικό – Κλωνική επιλογή – Εμβολιασμοί</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μητρικές φυτείες υποκειμένων (παραγωγή φυτών στα κραπικά και μη φυτώρια) • Μοσχεύματα • Μητρικές φυτείες – εμβολιοληψία • Φαινοτυπική (βλαστική) επιλογή • Κλωνική επιλογή • Τεχνικές εμβολιασμού • Επítőπος εμβολιασμός 	5	
10. α. β. γ.			15
11.	<p>Κανονισμοί Ε.Ε. για</p> <ul style="list-style-type: none"> • Νέους αγρότες • Σχέδια βελτίωσης • Ομάδες παραγωγών 	5	
12.	<p>Συστήματα μόρφωσης αμπελιού</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γενικά χαρακτηριστικά των συστημάτων μόρφωσης • Ύψος κορμού – Γεωμ/κό σχήμα φυλλώματος – ποσοστό και κατανομή ακτινοβολίας – εύρος υποστήλωσης – ύψος φυλλώματος – πυκνότητα φύτευσης – προσανατολισμός γραμμών – βιολογικά κριτήρια – κλιματικά κριτήρια – οικονομικά κριτήρια • Συστήματα υποστήλωσης <p>Κλάδεμα αμπελιού (χειμερινό κλάδεμα) Χλωρά κλαδέματα</p>	5	
13. α	α) Πρακτική άσκηση σε επιλεγμένους αμπελώνες της περιοχής σε συστήματα μόρφωσης και υποστήλωσης		5
β	β) Πρακτική άσκηση σε επιλεγμένο αμπελώνα της περιοχής στο χειμερινό κλάδεμα		5
γ	γ) Πρακτική άσκηση σε επιλεγμένο αμπελώνα της περιοχής σε χλωρά κλαδέματα		5

14.	<p>Ασθένειες αμπελιού</p> <ul style="list-style-type: none"> Κυριότερες Μυκητολογικές – Βακτηριολογικές – Ιολογικές ασθένειες <p>α) Φόμοψη – ΙΣΚΑ – εούτυπα – περονόσπορο – வீδιο – βοτρυτής</p> <p>β) Καρκίνος αμπελιού – βακτηριακή νέκρωση – όξινη σήψη</p> <p>γ) Μολυσματικός εκφυλισμός – καρούλιασμα φύλλων – βοθρίωση του ξύλου – ίκτερος</p>	5	
15.	<p>Εχθροί αμπελιού</p> <ul style="list-style-type: none"> Κυριότερα επιβλαβή έντομα φυλλοξήρα – ευδεμίδα – τζιτζικάκι – τετράνυχος – ερίνωση – ψευδόκοκκος – θρίπτος 	5	
16.	<p>α) Γεωργικές προειδοποιήσεις</p> <p>Γενικές οδηγίες – ορισμός – αρχές μεθόδου – υπηρεσίες εφαρμογής</p> <p>β) Ολοκληρωμένη φυτοπροστασία</p> <p>Αρχές – μέθοδοι και μέσα καταπολέμησης</p>	5	
17.α	<ul style="list-style-type: none"> Μηχανήματα εφαρμογής φυτοπροστατευτικών ουσιών Ψεκαστήρας πλάτης – επνώπιο νεφελοψεκαστήρα – ψεκαστικά φερόμενα με Τρακτέρ – θειωτήρες – ψαλίδι με υγρό για εούτυπα 		5
β	<ul style="list-style-type: none"> Προστασία παραγωγών και περιβάλλοντος κατά τους ψεκασμούς. Ταπία 20' - γάντια – φόρμες – μάσκες – καταστροφή συσκευασιών Ομάδες και είδη φυτοπροστατευτικών ουσιών. Τρόποι και οδηγίες χρήσης 		5
γ	<ul style="list-style-type: none"> Υπολείμματα φυτοπροστατευτικών ουσιών στα προϊόντα Χρησιμοποιούμενα μέσα (παγίδες) για τις Γεωργικές Προειδοποιήσεις 		5
18.	<p>Άρδευση αμπελώνων</p> <ul style="list-style-type: none"> Ριζικό σύστημα (ανάπτυξη ριζών) Άρδευση και ανάπτυξη αμπέλου Εξατμισοδιαπνοή αμπελώνων Ποιότητα νερού Άρδευση αμπελώνων (μέθοδοι άρδευσης) Υδρολίπανση 	5	
19.α	<p>α) Είδη σωλήνων άρδευσης, σημασία διατομής για σωστή άρδευση</p> <ul style="list-style-type: none"> Πλαστικά και μεταλλικά εξαρτήματα Σχηματισμός κεφαλής αρδευτικού συγκροτήματος Τυπικό παράδειγμα αρδευτικού δικτύου (κύριοι και δευτερεύοντες αγωγοί 		5
β	<p>β) Επίσκεψη σε σύγχρονες εγκαταστάσεις αρδευόμενου αμπελώνα</p> <ul style="list-style-type: none"> Είδη υδατοδιαλυτών λιπασμάτων 		5

20.	Εισαγωγή στη Βιολογική Γεωργία – Τι είναι Β.Γ. – Αρχές που διέπουν τη Β.Γ. Ορισμός – Στόχοι Βιολογικής Γεωργίας – Διαφορές με άλλους μεθόδους – Χρησιμοποιούμενο μέσα..... Κανονισμοί Ε.Ε. - Περιγραφή των στόχων της 2092/91 - Περιγραφή των στόχων της 2078/92	5	
21.	Βιολογική καλλιέργεια αμπελιού • Λίπανση • Αντιμετώπιση ζιζανίων • Αντιμετώπιση ασθενειών και ζωικών εχθρών • Κατεργασία εδάφους • Άρδευση	5	
22. α	Επίσκεψη σε Βιολογικό Αμπελώνα		5
β	Επίσκεψη σε Τ.Ε.Ι. (Κουπόσι)		5
23.	Σταφιδοποίηση • Ποιότητα σταφυλιών • Διαδικασία σταφιδοποίησης • Δράση αλκαλική .. διαλύματα • Άλλα διαλύματα	5	
24. α	α) Πρακτική σταφιδοποίησης κοπή σταφυλιών – αλουσουδιάσμα – άπλωμα		5
β	β) Πρακτική σταφιδοποίησης μάζεμα – ξελύκισμα – σάκκισμα		5
25.	α) Αποξήρανση σταφίδας • Χαμηλά ξηραντήρια • Κρεμαστά ξηραντήρια • Καθαρισμός σταφίδας – σάκκισμα (πλαστικά κιβώτια) β) Ποιοτικό παραγωγικό παρακράτημα γ) Ποιοτικές προδιαγραφές για σταφίδα που δεν έχει υποστεί επεξεργασία	5	
26.	Επεξεργασία σταφίδας στο εργοστάσιο Κανόνες ελάχιστες ποιότητας για τις επεξεργασμένες σταφίδες	5	
27.	Επίσκεψη σε εργοστάσιο επεξεργασίας σταφίδας (Κ.Σ.Ο.Σ)		5
28.	α) Αποθηκευτικοί χώροι σταφίδας (υφιστάμενη Κατάσταση) β) Προβλήματα στην ποιότητα της αποθηκευμένης σταφίδας γ) Νέο μέσο αποθήκευσης (πλαστικά κιβώτια)	5	
29.	Επίσκεψη σε αποθηκευτικούς χώρους σταφίδας		5
31.	Διερεύνηση αγοράς σταφίδας • Κόστος παραγωγής - Κ.Ο.Α "ΑΤΖΕΝΤΑ 2000" • Αγορές - ΚΑΠ • Marketing - ΠΟΕ	5	
32.	Αξιολόγηση Προγράμματος	5	

100 100

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Κατά το 2ο έτος εφαρμογής του κανονισμού στον τομέα της ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Ελαιοκαλλιέργειας στην Ε.Α.Σ. Μυλοποτάμου, έγιναν τα ακόλουθα:

1) Οι παραγωγοί της Ομάδας Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Ε.Α.Σ. Μυλοποτάμου τεκμηριώνονται

μέσω του εντύπου Μητρώο παραγωγών (QR04-F07) έκδοση 05-10/04/10.

Αριθμός παραγωγών: 79

Σύνολο στρεμμάτων: 1.598

Σύνολο ελαιοδέντρων: 44.119

2) Παρακολούθηση εφαρμογής Συστήματος Ολοκληρωμένης διαχείρισης στο θύλακα που είχε

δημιουργηθεί. Η διασπορά των ελαιοτεμαχίων είναι σε όλη την ευρύτερη περιοχή που δραστηριοποιείται η Ε.Α.Σ. Μυλοποτάμου. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα δημοτικά διαμερίσματα

Αποδούλου, Αλφά, Μαργαριτών, Αγγελιανών, Αχλαδέ, Ορθέ, Περάματος,

Σκεπαστής,

Σκουλουφίων, Κάλυβου, Σισσών, Μελιδονίου, Ρουμελής, Χαρκίων, Ερφών,

Αποδούλου,

Πασσαλιτών.

3) Διενεργήθηκαν εννέα (9) αναλύσεις υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων σύμφωνα

με το πρότυπο AGRO 2 και το Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

4) Διενεργήθηκαν δεκαέξι (16) αναλύσεις εδάφους σύμφωνα με το πρότυπο AGRO 2

5) Έλεγχος εφαρμογής του Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σε όλους τους εμπλεκόμενους

σύμφωνα με το οργανόγραμμα (Εγχειρίδιο).

6) Τροποποίηση διαδικασιών και σχεδίων διαχείρισης σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Συστήματος

Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

7) Τροποποίηση Εγχειριδίου Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (έκδοση 5, Ημερομηνία έκδοσης

05/02/2011).

8) Διενεργήθηκαν 5 εκπαιδεύσεις παραγωγών

1η εκπαίδευση: 24/04/10

Θεματολογία:

- Διαχείριση απορριμμάτων & προστασία περιβάλλοντος
- Φυτοπροστασία – Δακοκτονία
- Συμπλήρωση τετραδίου αγρού
- Καθηκοντολόγιο παραγωγών
- Ορθή διαχείριση άρδευσης

Εικόνα 37: Προγραμμα εκπαίδευσεων στα πλαίσια της ολοκληρωμένης διαχείρισης

Πηγή: Α.Σ. Μυλοποτάμου

2η εκπαίδευση: 25/11/10

- Συγκομιδή – Συνθήκες υγιεινής κατά τη μεταφορά το ελαιοκάρπου
- Ιχνηλασιμότητα
- Κανόνες υγιεινής και ασφάλειας κατά τη συγκομιδή
- Πρώτες βοήθειες & αντιμετώπιση ατυχήματος
- Αποθήκευση φυτοπροστατευτικών προϊόντων και λιπασμάτων

3η εκπαίδευση: 31/01/11

- Λίπανση και αναλύσεις εδάφους
- Καλλιεργητικές φροντίδες
- Καλλιέργεια & ακραία καιρικά φαινόμενα
- Κατεργασία εδάφους – αποφυγή διάβρωσης εδάφους

4η εκπαίδευση: 08/02/11

- Λίπανση και αναλύσεις εδάφους
- Αύξηση οργανικής ουσίας
- Λίπανση ελιάς και βόριο

5η εκπαίδευση: 21/02/11

- Διαχείριση μη συμμορφώσεων από την εσωτερική επιθεώρηση
- Διορθωτικές ενέργειες
- Φυτοφράκτες και αύξηση βιοποικιλότητας
- Υγιεινή και ασφάλεια εργαζομένων

8) Έγινε διανομή οδηγιών εργασίας, τετραδίου αγρού, συμφωνητικού καθώς και κατάλληλων

σημάνσεων για την αποθήκη φυτοπροστατευτικών προϊόντων

12) Πραγματοποιήθηκε εσωτερική επιθεώρηση του Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης στις 30/01/11.

13) Πραγματοποιήθηκε εσωτερική επιθεώρηση παραγωγών σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προτύπου AGRO στις 22 & 23/02/2011.

3

14) Τέθηκαν νέοι σκοποί και στόχοι για την τρέχουσα καλλιεργητική περίοδο 2010-2011 στις 15/06/10.

15) Πραγματοποιήθηκαν δύο ανασκοπήσεις στις 10/06/2010 και στις 20/02/2011

.....

....

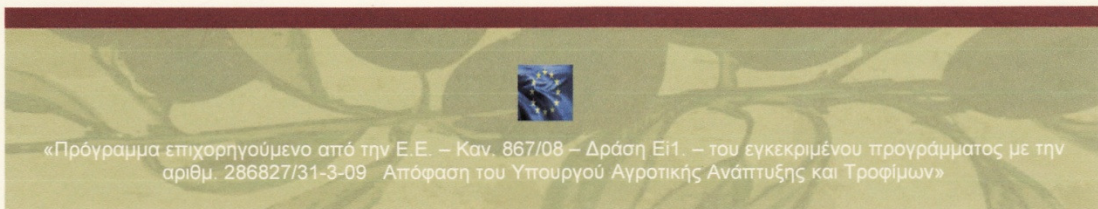

ΗΜΕΡΙΔΑ
ΟΕΦ / ΕΑΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ
ΤΟΥ ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΚ) 867/08

Παρασκευή 7 Οκτωβρίου 2011
«Στέκι Πολιτισμού» - Πέραμα Ρεθύμνου

«Πρόγραμμα επιχορηγούμενο από την Ε.Ε. – Καν. 867/08 – Δράση ΕΙ1. – του εγκεκριμένου προγράμματος με την αριθμ. 286827/31-3-09 Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων»

Εικόνα 38: Ημερίδα για τον ελαιοκομικό τομέα

Πηγή: Α.Σ. Μυλοποτάμου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

12:00 - 12:30	Προσέλευση ομιλητών - συμμετεχόντων
12:30 - 13:00	Χαιρετισμός Εκπροσώπου Δ/νσης Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου Χαιρετισμός επισήμων Χαιρετισμός κ. Εμμανουήλ Κουγιουμτζής, Πρόεδρος ΕΑΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ Χαιρετισμός κ. Δημήτριος Κονιός, Διευθυντής ΕΑΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ
13:00 - 13:15	Προγράμματα Οργανώσεων Ελαιουργικών φορέων - Καν. 867/08 - Προβληματισμός για το παρόν και το μέλλον του ελληνικού ελαιοκομικού τομέα Ομιλητής: Βασίλης Ζαμπούνης - Γεωργοοικονομολόγος Άξιον Αγροτική ΜΕΠΕ, - Περιοδικό Ελιά & Ελαιόλαδο
13:15 - 13:30	Η εφαρμογή και η πιστοποίηση συστήματος ιχνηλασιμότητας από το χωράφι μέχρι το ράφι Ομιλητής: Ιωάννης Καλτσής - PROTYRON Μονοπρόσωπη ΕΠΕ
13:30 - 13:45	Το πρόγραμμα Καν. 867/08 της ΟΕΦ/ΕΑΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ Ομιλήτρια: Ιωάννα Σκαράκη - Υπεύθυνη ευρωπαϊκών Προγραμμάτων ΕΑΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ
13:45 - 14:00	Διοίκηση ποιότητας και η Ελαιοκαλλιέργεια. Απαιτήσεις αγορών και διεθνή πρότυπα ποιότητας Ομιλήτρια: Μαρία Μπατή Quality Agro Solution
14:00 - 14:30	Θα ακολουθήσει ανοιχτός διάλογος και ερωτήσεις

«Πρόγραμμα επιχορηγούμενο από την Ε.Ε. - Καν. 867/08 - Δράση ΕΙ1. - του εγκεκριμένου προγράμματος με την αριθμ. 286827/31-3-09 Απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΝΤΕΓΡΑ

M1 E2

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ / ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Περιγράψτε ξεχωριστά για κάθε Μέτρο, Ενέργεια / Δράση, τους στόχους, τον προϋπολογισμό, τους συμμετέχοντες φορείς, τα αναμενόμενα αποτελέσματα και τα προϊόντα όλων των δράσεων που περιλαμβάνει το προτεινόμενο σχέδιο.

ΜΕΤΡΟ	1
Τίτλος ενέργειας και δράσης	<u>ΕΝΕΡΓΕΙΑ 2</u> Δημιουργία κοινών δομών (μονάδων εξειδίκευσης) για την υποστήριξη των μικρών επιχειρήσεων
Χρονική περίοδος υλοποίησης	1,5,98 έως 31,12,99

1. Περιγράψτε τους στόχους και το περιεχόμενο της συγκεκριμένης δράσης :

Η ενέργεια περιλαμβάνει την ίδρυση κοινών δομών (δημιουργία γραφείων) στην ορεινή Κρήτη, για την υποστήριξη των συνεταιρισμών και των μικρών επιχειρήσεων και την στήριξη των οικονομικών τους δραστηριοτήτων που είναι φιλικές προς το περιβάλλον. Θα δημιουργηθούν πιλοτικά συνολικά τρία (3) γραφεία υποστήριξης, στις έδρες των Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών Αποκορώνου Σφακίων (Ν.Χανίων), Μυλοποτάμου (Ν. Ρεθύμνου και Ηρακλείου) και Λασιθίου (Ν. Λασιθίου).

Τα γραφεία θα προσφέρουν εξειδικευμένες πληροφορίες και συμβουλές στους κατοίκους των ορεινών κοινοτήτων, έτσι ώστε να αντιμετωπίσουν τα βασικά προβλήματα που θα συναντήσουν στην διαδικασία προσαρμογής τους στις νέες (φιλικές προς το περιβάλλον) οικονομικές τους δραστηριότητες.

Παράλληλα το δίκτυο θα παρέχει την υποστήριξη του για τον συντονισμό των δράσεων μεταξύ των φορέων που εμπλέκονται στην ανάπτυξη της ενδοχώρας της Κρήτης.

Σκοπός της ενέργειας είναι η δημιουργία των απαραίτητων δομών

Σελ. 30

Εικόνα 39: Πρόγραμμα εκπαίδευσεων στα πλαίσια του προγράμματος INTEGRA

Πηγή: Γραφείο Υποστήριξης Α.Σ. Μυλοποτάμου

και ο συντονισμός της δράσης για την προώθηση ενός εναλλακτικού μοντέλου βιώσιμης ανάπτυξης της Ορεινής Κρήτης.

Ειδικότερα στόχοι της ενέργειας είναι:

- * Η δημιουργία δικτύου συντονισμού των αναπτυξιακών παρεμβάσεων στην Ορεινή Κρήτη.
- * Η δημιουργία γραφείων υποστήριξης για την ανάπτυξη των νέων φιλικών προς το περιβάλλον οικονομικών δραστηριοτήτων → Βιοσχολή Γεω
- * Η στήριξη των μικρών οικογενειακών αγροτικών - κτηνοτροφικών - τουριστικών επιχειρήσεων και συνεταιρισμών για την εξασφάλιση πλεον και χρηματοδοτήσεων → αναπτυξιακοί νόμοι ⁴
- * Η δημιουργία μηχανισμών προώθησης και προώθησης των "εναλλακτικών - οικολογικών" προϊόντων.

2.2.25. Κατά τους πιο πρόσφατους ειδικότερους στόχους του σχεδίου και ανταποκρίνεται η συγκεκριμένη δράση:

- * Η δημιουργία δικτύου επικοινωνίας, διαλόγου και συντονισμού, για την αειφόρο Ανάπτυξη της Ορεινής Κρήτης.
- * Η δημιουργία κοινών έργων στην Γη, που αφορά στην ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων και αειψή εργασία.

ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝ/ΜΩΝ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ»
ΑΞΟΝΑΣ INTEGRA

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ 1999

Α/Α	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
1	ΑΞΟΣ	7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
2	ΧΟΥΜΕΡΙ	14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
3	ΣΙΣΕΣ	20 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
4	ΣΚΕΠΑΣΤΗ	5 ΜΑΙΟΥ
5	ΛΙΒΑΔΙΑ	8 ΜΑΙΟΥ
6	ΧΩΝΟΣ	21 ΜΑΙΟΥ
7	ΒΕΝΙ	29 ΜΑΙΟΥ
8	ΑΝΩΓΕΙΑ	10 ΙΟΥΝΙΟΥ
9	ΑΞΟΣ	19 ΙΟΥΝΙΟΥ
10	ΖΩΝΙΑΝΑ	1 ΙΟΥΛΙΟΥ
11	ΛΙΒΑΔΙΑ	9 ΙΟΥΛΙΟΥ
12	ΑΓΓΕΛΙΑΝΑ	27 ΙΟΥΛΙΟΥ
13	ΚΑΛΥΒΟΣ	5 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
14	ΑΓ.ΜΑΜΑΣ	13 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
15	ΑΠΛΑΔΙΑΝΑ	17 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
16	ΔΟΞΑΡΟ	28 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
17	ΑΛΟΙΔΕΣ	4 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
18	ΑΓΡΙΔΙΑ	10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
19	ΜΑΡΓΑΡΙΤΕΣ	2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
20	ΣΙΣΕΣ	15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
21	ΔΑΜΑΒΟΛΟ	20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ
22	ΧΩΝΟΣ	1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
23	ΒΕΝΙ	13 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
24	ΓΑΡΑΖΟ (ΟΜΑΛΑ)	25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
25	ΕΞΑΝΤΗΣ	3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
26	ΑΞΟΣ	10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
27	ΑΝΩΓΕΙΑ	16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
«ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ»
ΑΞΟΝΑΣ INTEGRA

ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΚΡΗΤΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Την Τετάρτη 7/4
στις 4:00 μμ Θα επισκεφτεί την κοινότητα
ΑΞΟΥ

ο γεωπόνος της Ένωσης μας προκειμένου να σας ενημερώσει για τις υπηρεσίες που προσφέρει στα πλαίσια του παραπάνω προγράμματος, το γραφείο υποστήριξης που δημιουργήθηκε από την οργάνωση μας.

Σας ενημερώνουμε ότι ήδη στην υπάρχουσα δομή που λειτουργεί από 10 / 1 / 1999 παρέχεται πληροφόρηση, γίνεται εκπόνηση μελετών, δίδονται συμβουλές από ειδικούς στα θέματα περιβάλλοντος και οικολογικών δραστηριοτήτων.

ΒΕΒΑΙΩΣΗ

Βεβαιώνεται ότι ο γεωπόνος Γεωργουλάκης Γεώργιος,

επισκέφτηκε την κοινότητα **Αξού**

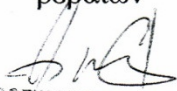
Την Τετάρτη 7 / 4 / 1999

Για ενημέρωση πάνω στα προγράμματα της Ε.Ε. και στους
αναπτυξιακούς νόμους, και συζήτηση των προβλημάτων που
αντιμετωπίζουν οι καλλιέργειες τους.

Αξός.....7 / 4 / 1999

-ο-

βεβαιών

ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ
ΑΞΟΥ
Α.Φ.Μ. 96079262 - ΔΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ

ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝ/ΜΩΝ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ»
ΑΞΟΝΑΣ INTEGRA

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ 2000

A/A	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
1	ΡΟΥΜΕΛΗ	10 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ
2	ΑΝΩΓΕΙΑ	14 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ
3	ΣΚΕΠΑΣΤΗ	18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ
4	ΣΙΣΕΣ	20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ
5	ΑΛΦΑ	25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ
6	ΚΑΛΥΒΟΣ	28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ
7	ΛΙΒΑΔΙΑ	3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
8	ΑΠΛΑΔΙΑΝΑ	16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
9	ΔΑΜΑΒΟΛΟ	24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
10	ΑΞΟΣ	2 ΜΑΡΤΙΟΥ
11	ΖΩΝΙΑΝΑ	7 ΜΑΡΤΙΟΥ
12	ΓΑΡΑΖΟ/ΟΜΑΛΑ	16 ΜΑΡΤΙΟΥ
13	ΣΙΣΕΣ	3 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
14	ΕΞΑΝΤΗ	25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
15	ΑΛΟΙΔΕΣ	27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
16	ΚΕΡΑΜΩΤΑ	4 ΜΑΙΟΥ
17	ΑΝΩΓΕΙΑ	8 ΜΑΙΟΥ
18	ΕΡΦΟΙ(ΡΟΥΠΕΣ)	12 ΜΑΙΟΥ
19	ΠΑΝΟΡΜΟ	24 ΜΑΙΟΥ
20	ΑΙΜΟΝΑΣ	29 ΜΑΙΟΥ
21	ΘΕΟΔΩΡΑ	1 ΙΟΥΝΙΟΥ
22	ΑΞΟΣ	6 ΙΟΥΝΙΟΥ
23	ΒΕΝΙ	8 ΙΟΥΝΙΟΥ
24	ΕΡΦΟΙ	19 ΙΟΥΝΙΟΥ
25	ΑΓΡΙΔΙΑ	10 ΙΟΥΛΙΟΥ
26	ΛΙΒΑΔΙΑ	13 ΙΟΥΛΙΟΥ
27	ΖΩΝΙΑΝΑ	18 ΙΟΥΛΙΟΥ
28	ΣΙΣΕΣ	21 ΙΟΥΛΙΟΥ
29	ΑΓ. ΜΑΜΑ	26 ΙΟΥΛΙΟΥ
30	ΔΟΞΑΡΟ	2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
31	ΧΩΝΟΣ	10 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
32	ΧΟΥΜΕΡΙ	22 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
33	ΑΝΩΓΕΙΑ	25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
34	ΜΕΛΙΔΟΝΙ	30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
35	ΚΑΛΥΒΟΣ	5 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
36	ΛΙΒΑΔΑ	8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
37	ΑΛΟΙΔΕΣ	13 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
38	ΜΑΡΓΑΡΙΤΕΣ	21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥ

Εικόνα 40: Πρόσωση του συνεταιρισμού

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 41: Τα γραφεία του συνεταιρισμού

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 42: Σιλό ζωοτροφών

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 43: Παρασκευαστήριο ζωοτροφών

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 44: Βραβείο Ασφαλιστικού πρακτορείου ΑΣ Μυλοποτάμου

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 45: Δεξαμενές ελαιολάδου

Πηγή: www.mylopotamos.gr

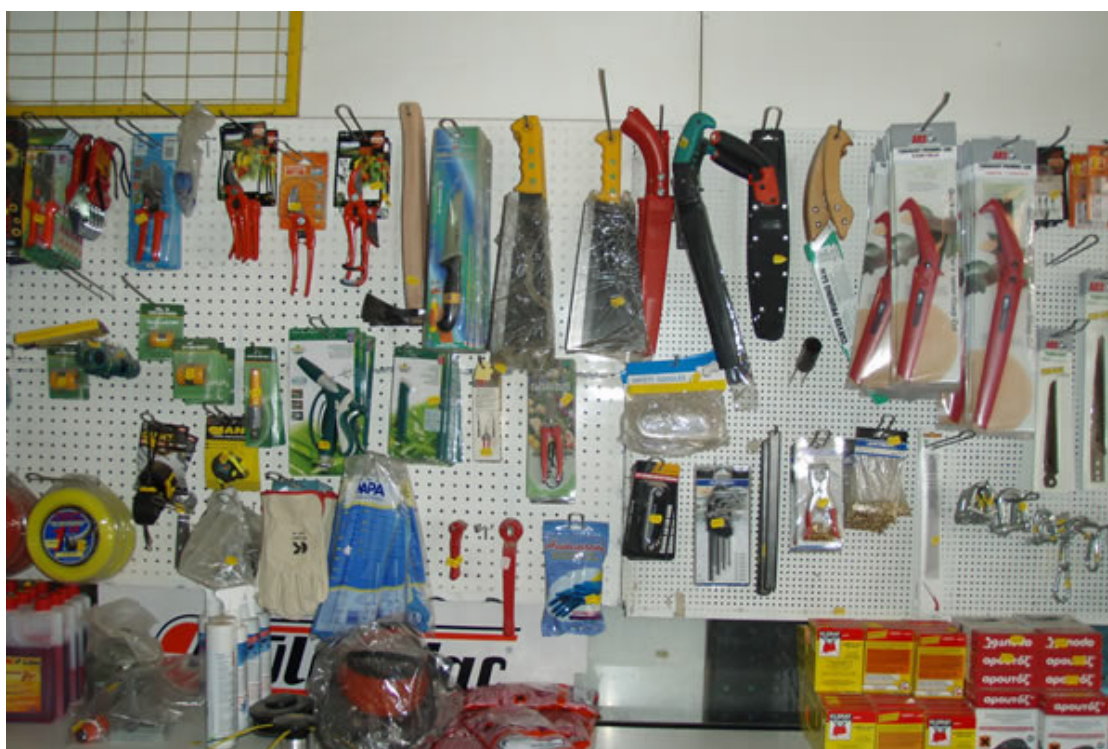
Εικόνα 46: Ελαιόλαδο "ΑΤΑΛΗ" του Α.Σ. Μυλοποτάμου

Πηγή: www.mylopotamos-elia.gr

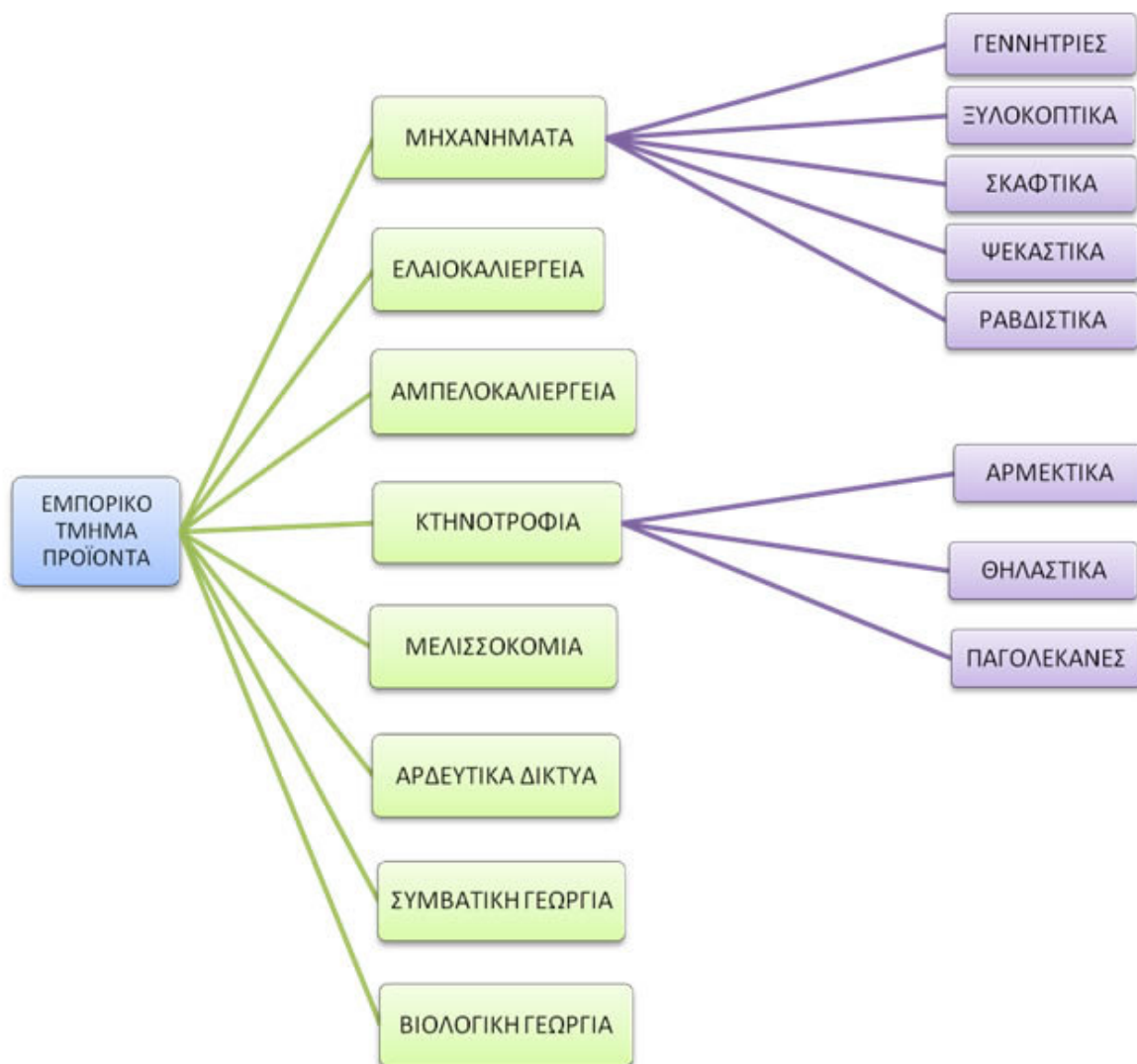
Εικόνα 47: Πρατήριο Εφοδίων του Α.Σ. Μυλοποτάμου

Πηγή: www.mylopotamos.gr

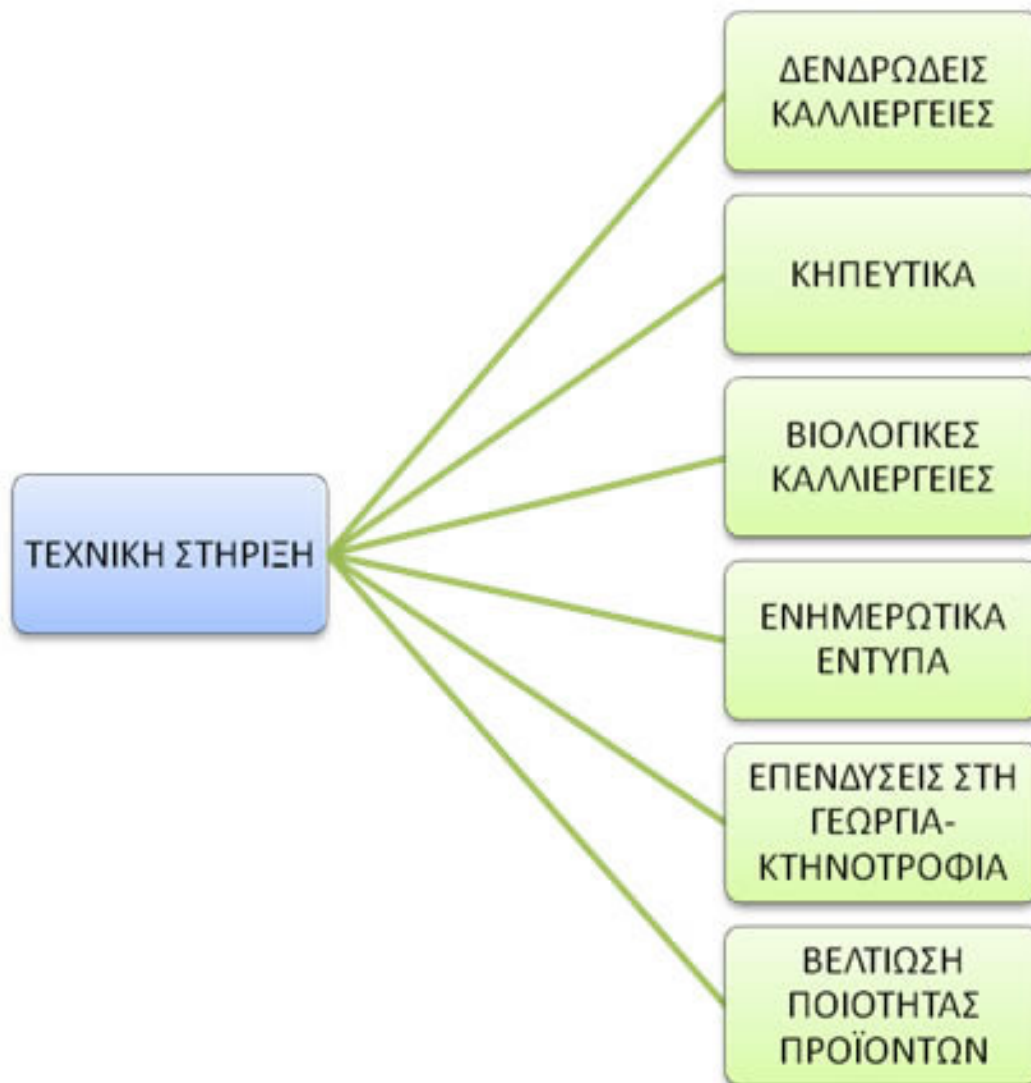
Εικόνα 48: Πρατήριο Εφοδίων του Α.Σ. Μυλοποτάμου

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 49: Γραφείο Υποστήριξης- Εμπορία εφοδίων

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 50: Γραφείο Υποστήριξης- Τεχνικές Συμβουλές

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 51: Τυροκομείο του Α.Σ. Μυλοποτάμου

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 52: Ψυκτικός θάλαμος τυροκομείου του Α.Σ. Μυλοποτάμου

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Εικόνα 53: Χημείο του Α.Σ. Μυλοποτάμου

Πηγή: www.mylopotamos.gr

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

Τζανιδάκη Μαρία, 2014